

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

‘Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ.’

Εκπνήτρια: Τριζώνη Ευαγγελία
Επιβλέπουσα: Χριστοπούλου Όλγα

Βόλος, Σεπτέμβριος 2003

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	2
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	2
1. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.1. ΣΥΣΤΑΣΗ, ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.1.1. Το Χρονικό και ο σκοπός σύστασης του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.1.2. Μέτρα και δράσεις που προωθούνται στα πλαίσια του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.1.3. Διαχείριση των περιοχών του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.2. ΕΝΤΑΣΣΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ «ΦΥΣΗ 2000», ΠΕΡΙΟΧΕΣ.....	2
1.2.1. Εντασσόμενες περιοχές.....	2
1.2.2. Εξαιρούμενες περιοχές.....	2
1.2.3. Η σύνταξη του Ελληνικού Εθνικού Καταλόγου Περιοχών «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.2.3.1. Η διαδικασία σύνταξης του Ελληνικού Εθνικού Καταλόγου περιοχών «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.2.3.2. Ζητήματα και ερωτήματα που προκύπτουν.....	2
1.3. Η ΠΕΡΙΟΧΗ GR1430001: ΟΡΟΣ ΠΗΛΙΟΥ. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.3.1. Όρια, τύποι οικοτόπων και είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής Natura του Πηλίου.....	2
1.3.2. Χαρακτηριστικά που ενέταξαν το «ΟΡΟΣ ΠΗΛΙΟ» στο Δίκτυο Περιοχών «ΦΥΣΗ 2000».....	2
1.3.3. Η περιβαλλοντική και η κοινωνικο-οικονομική σημασία της περιοχής Natura του Πηλίου.....	2
2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ NATURA 2000 ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ.....	2
2.1. ΦΥΣΙΚΟ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ. ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΑΡΑΣΕΙΣ.....	2
2.1.1. Φυσικό περιβάλλον.....	2
2.1.1.1. Τοπογραφικός προσδιορισμός.....	2
2.1.1.2. Κλίμα.....	2
2.1.1.3. Γεωλογικά στοιχεία.....	2
2.1.1.4. Υδρολογία – Υδρογεωλογία.....	2
2.1.1.5. Βλάστηση-χλωρίδα, πανίδα. Οικοσυστήματα.....	2
2.1.1.6. Η παράκτια ζώνη της περιοχής.....	2
2.1.1.7. Καταστροφές από φυσικά αίτια.....	2
2.1.2. Ανθρωπογενές περιβάλλον.....	2
2.1.2.1. Οικιστική Δομή.....	2
2.1.2.2. Δημογραφικά στοιχεία.....	2
2.1.2.3. Ιδιοκτησιακό καθεστώς.....	2
2.1.2.4. Βασικές οικονομικές δραστηριότητες.....	2
2.1.2.5. Χρήση - Κάλυψη.....	2
2.1.2.6. Υποδομή.....	2
2.1.2.7. Μνημεία - Πολιτισμός.....	2
2.1.3. Αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.....	2
2.1.3.1. Διαχείριση – Εκμετάλλευση πόρων.....	2
2.1.3.2. Επιδράσεις του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος στο περιβάλλον.....	2
2.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΈΡΓΩΝ.....	2
2.3. ΕΚΤΙΜΗΣΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	2
3. ΑΠΟΦΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	2
3.1. ΑΠΟΦΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΕΝΤΑΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ «ΦΥΣΗ 2000».....	2
3.1.1. Επιθυμητές και ανεπιθυμητές, θετικές και αρνητικές συνέπειες της ένταξης των Δήμων τους στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000».....	2
3.1.2. Προβλήματα.....	2
3.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.....	2
3.2.1. Προτεινόμενοι στόχοι.....	2
3.2.2. Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων και την επίλυση των προβλημάτων.....	2
3.2.2.1. Ζώνωση.....	2

3.2.2.2. Άλλες προτάσεις	101
4. ΣΥΝΟΨΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	107
4.1. ΘΕΤΙΚΕΣ / ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ / ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	108
4.1.1. Θετικές συνέπειες (3/8).....	108
4.1.2. Αρνητικές συνέπειες (6/8).....	108
4.1.3. Επιθυμητές συνέπειες (8/8).....	109
4.1.4. Ανεπιθύμητες συνέπειες (5/8).....	111
4.2.1. Αναπτυξιακά προβλήματα (6/7).....	112
4.2.2. Περιβαλλοντικά προβλήματα (5/7).....	113
4.2.3. Κοινωνικά προβλήματα (4/7).....	113
4.2.4. Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura (7/7).....	113
4.3. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	114
4.3.1. Προτεινόμενοι στόχοι (7/8).....	114
4.3.2. Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων και την επίλυση των προβλημάτων (8/8).....	116
4.3.3. Άλλες προτάσεις (8/8).....	117
5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	121
5.1. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	122
5.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ	123
5.2.1. Ζώνωση.....	123
5.2.1.1. Ζωνοποίηση: οριοθέτηση και χαρακτηρισμός ζωνών.....	123
5.2.1.2. Θεσμικό πλαίσιο ζωνών – Όροι και μέτρα προστασίας.....	125
5.2.1.3. Διαχείριση των ζωνών.....	135
5.2.2. Άλλες προτάσεις.....	137
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	140
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	146
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	146
ΧΑΡΤΕΣ	146
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ*	146

Κατάλογος Χαρτών

1. Χάρτης Τύπων Οικοτόπων – Βλάστησης
2. Χάρτης Διοικητικής Διαίρεσης
3. Χάρτης Πληθυσμού ανά Δημοτικό Διαμέρισμα
4. Χάρτης Χρήσεων - Καλύψεων γης
5. Χάρτης Οικονομικών Δραστηριοτήτων
6. Χάρτης Δασών
7. Χάρτης Προτεινόμενων Ζωνών Προστασίας (Ν.1650/86)

Κατάλογος Εικόνων

- Εικ.1:** Λατομείο πέτρας κοντά στο Ξουρίτσι.
Εικ.2: Η ανθοκομία «ανθεί» στην Μακρυρράχη.
Εικ.3: Άλλες δραστηριότητες της υπαίθρου.
Εικ.4: Υλοτομία.
Εικ.5: Εγκαταστάσεις του αγροτικού συνεταιρισμού Μουρεσίου στο Ανήλιο.
Εικ.6: Κυνήγι...
Εικ.7: Αγροτουρισμός.
Εικ.8: Σκουπιδότοπος στον Δήμο Μουρεσίου.
Εικ.9: Τυπικός Πηλιορείτικος οικισμός (Άγιος Γεώργιος Νηλείας).
Εικ.10: Ο ίδιος οικισμός το χειμώνα.
Εικ.11: Παλιό αρχοντικό υπό ανακαίνιση στην Τσαγκαράδα.
Εικ.12: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Τσαγκαράδα).
Εικ.13: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Μούρεσι).
Εικ.14: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Κισσός).
Εικ.15: Η παραλία Παπά Νερό και ο Άη Γιάννης.
Εικ.16: Η πλατεία της συνοικίας «Αγία Κυριακή» στην Τσαγκαράδα.
Εικ.17: Τοχίο αντιστήριξης εντός του Δήμου Μουρεσίου.
Εικ.18: Καλντερίμι έξω από τον Άγιο Λαυρέντιο.
Εικ.19: Τοπίο εντός της περιοχής που προτείνεται να χαρακτηριστεί ως “Περιοχή Προστασίας της Φύσης”.
Εικ.20: Από το μονοπάτι Μακρινίτσα-Πουρί, κοντά στον Πουριανό Σταυρό.
Εικ.21: Το γεφύρι Καρυάς στο Ελατόρρεμα.
Εικ.22: Εικόνα από το Μέγα Ρέμα μεταξύ Μακρυνίτσας και Πορταριάς.
Εικ.22: Εικόνα από το ρέμα Φελούκα έξω από την Μακρυρράχη.
Εικ.23: Τοξωτό γεφύρι έξω από την Τσαγκαράδα.
Εικ.24: Η παραλία της Φακίστρας στον Δήμο Μουρεσίου.

Κατάλογος Πινάκων

- Πίνακας 1:** Τύποι Οικοτόπων του Παραρτήματος I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που συναντώνται στο Πήλιο.....19
Πίνακας 2: Είδη πανίδας και χλωρίδας του παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και είδη ορνιθοπανίδας της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ που συναντώνται στο Πήλιο. ...20

Πίνακας 3: Τυπικός μορφολογικός χαρακτήρας των περιοχών των Δήμων εντός Natura.....	24
Πίνακας 4: Τύποι οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και αντίστοιχες ζώνες βλάστησης.....	26
Πίνακας 5: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Μουρεσίου 1971-2001.....	30
Πίνακας 6: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Ζαγοράς 1971-2001.....	32
Πίνακας 7: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 1951-2001.....	33
Πίνακας 8: Πληθυσμιακή πυκνότητα Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 2001.....	34
Πίνακας 9: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 1951-2001.....	34
Πίνακας 10: Πληθυσμιακή πυκνότητα Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 2001.....	34
Πίνακας 11: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Πορταριάς 1951-2001.....	35
Πίνακας 12: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αρτέμιδας 1951-2001.....	36
Πίνακας 13: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αφετών 1951-2001.....	37

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Μουρεσίου 1971-2001.	31
Γράφημα 2: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Ζαγοράς 1971-2001.	32
Γράφημα 3: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 1951-2001.	33
Γράφημα 4: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 1951-2001.	35
Γράφημα 5: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Πορταριάς 1951-2001.	36
Γράφημα 6: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Αρτέμιδας 1951-2001.	36
Γράφημα 7: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Αφετών 1951-2001.	38
Γράφημα 8: Πληθυσμιακές διακυμάνσεις Δήμων 1951-2001.	38

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1: Σχηματική απεικόνιση της δομής των στοιχείων που συνθέτουν το ευρωπαϊκό δίκτυο περιοχών «Φύση 2000».....	13
---	----

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ANEM: Αναπτυξιακή Εταιρεία Μαγνησίας

ΓΠΣ: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο

ΓΣΠ: Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών

Δ.: Δήμος

Δ.Δ.: Δημοτικό Διαμέρισμα

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΔΣ: Διοικητικό Συμβούλιο

ΕΖΔ: Ειδική Ζώνη Διατήρησης

ΕΚΒΥ: Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων

ΕΠΤΑ: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης

ΕΣΥΕ: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας

ΖΕΠ: Ζώνη Ειδικής Προστασίας

ΚΕΠ: Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών

ΚΠΣ: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

NAM: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας

LEADER: Liaisons Entre Actions de Development de l' Economie Rurale

ΟΤΑ: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΕΠ: Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

ΤΕΔΚ: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

ΥΠΕΣΔΔΑ: Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

στρ.: στρέμματα

χλμ : χιλιόμετρα

Ευχαριστίες

Η φύση μιας διπλωματικής εργασίας απαιτεί τη συμβολή και άλλων ανθρώπων εκτός του εκπονητή της. Ευχαριστώ λοιπόν θερμά όλους εκείνους που με τη γνώση, την εμπειρία, την υλική και ηθική υποστήριξη τους συνεβάλαν στη δημιουργία του έργου που κρατάτε στα χέρια σας:

Την επιβλέπουσα, Επίκουρο Καθηγήτρια κα Όλγα Χριστοπούλου. Την κα Φιλίππου Βαρβάρα (Βιολόγος, υπάλληλος ANEM), τον κο Κουτσερή Στάθη (Γεωπόνος, Επιστημονικός Συνεργάτης ΤΜΧΠΠΑ), τον κο Γαλανό Γιάννη (Περιβαλλοντολόγος-Μελετητής) και την κα Μπλίττα Μαρία, για την παροχή πολύτιμου υλικού. Και βέβαια τους κους Λεβέντη Κων/νο (Δήμαρχος Μουρσειού), Ρέππο Δημήτρη (αγρότης, κάτοικος Ανηλίου), Καπανιάρη Αλέξανδρο (Πρόεδρος του Δ.Σ. Ζαγοράς), Παλληκάρη Δημήτρη (Αντιδήμαρχος Κεραμιδίου), Τσούκα Νίκο και Παπακωνσταντίνου Άρη (Έως Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος Μακρυνίτισης, αντίστοιχα), Αγγριγιάννη Γεώργιο (Γεωπόνος, Σύμβουλος του Δήμου Μηλεών σε θέματα προγραμμάτων), Παπαευθυμίου Θωμά (Δήμαρχος Αγριάς), Γκουντέλια Ιωάννη (Αντιδήμαρχος Πορταριάς) και Αλεξόπουλο Δημήτρη (Δήμαρχος Αρτέμιδος) για τις συνομιλίες που είχαμε πάνω σε θέματα που αφορούν την προταθείσα ένταξη των Δήμων τους στο Δίκτυο «Φύση 2000» και τη σημερινή τους κατάσταση. Τέλος, τους φίλους μου Δημήτρη, Βάσια, Ζοζέφ, Βασίλη και Νίκο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ευρύτερη περιοχή του Πηλίου, στην οποία περιλαμβάνεται η εξεταζόμενη περιοχή, έχει προταθεί προς ένταξη στο δίκτυο Natura 2000 με τον κωδικό αριθμό GR1430001. Οι περιοχές Natura 2000 συνιστούν ένα δίκτυο οικοτόπων που εξαιτίας των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και της ποικιλοτήτάς τους κρίνονται σημαντικοί για τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας. Ο καθορισμός αυτών των περιοχών έγινε σύμφωνα με το άρθρο 3 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το οποίο προβλέπει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Ειδικών Ζωνών Διατήρησης.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι: α) η αξιολόγηση και τεκμηρίωση της βιολογικής, οικολογικής, αισθητικής και πολιτιστικής αξίας των στοιχείων της περιοχής, β) η διερεύνηση των απόψεων των τοπικών κοινωνιών για θέματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα την προταθείσα ένταξη και την κατάσταση της περιοχής και γ) η ένταξη των στοιχείων της σε κατηγορίες προστασίας, σύμφωνα με τα κριτήρια του Άρθρου 19 του Ν. 1650/86. και ο καθορισμός κατάλληλων ζωνών, μέτρων προστασίας και διαχειριστικών ρυθμίσεων, ο οποίος γίνεται βάσει του κριτηρίου του συμβιβασμού των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με την ανάγκη προστασίας της περιοχής.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η σύνταξη μιας διαχειριστικής πρότασης η οποία θα συμβάλλει στην μακρόχρονη, ομαλή πορεία της αναπτυξιακής διαδικασίας στην περιοχή, εξασφαλίζοντας - ως βασική προϋπόθεση - την αποκατάσταση, ανάδειξη και διατήρηση των στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η συνεργασία με την τοπική κοινωνία για τη σύνταξη και την εφαρμογή της πρότασης κρίνεται απαραίτητη. Βάσει της διεθνούς εμπειρίας προκύπτει ότι τοπικοί φορείς και κάτοικοι κατέχουν σημαντική γνώση των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών των περιοχών τους και θα πρέπει να αποτελούν πολύτιμη πηγή πληροφοριών και γνώσης για τους σχεδιαστές της διαχείρισης αυτών. Η ενσωμάτωση στη διαδικασία σχεδιασμού, της συσσωρευμένης εμπειρίας χρόνων στην περιβαλλοντική διαχείριση, αυξάνει τις πιθανότητες κατάρτισης σχεδίων πολιτιστικά και περιβαλλοντικά κατάλληλων.

Από την άλλη, ο παραγκωνισμός των τοπικών κοινωνιών έχει προκαλέσει σε πολλές περιπτώσεις προβλήματα στην περιβαλλοντική διαχείριση της περιοχής (Faust and Smardon, 2001:147). Παραδείγματα τέτοιων προβλημάτων είναι η έξαρση των παρανομιών, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος κάποιων περιοχών εξαιτίας της εγκατάλειψής τους και γενικά η αντιδραστική συμπεριφορά σε κάθε προσπάθεια εφαρμογής στοιχείων των πολιτικών προστασίας (Bess, 2001). Επιπλέον, η απόλυτα ορθολογική-επιστημονική αντιμετώπιση του ζητήματος οδηγεί συνήθως στη σύνταξη κανόνων ή/και περιορισμών αμφιβόλου εφαρμοσιμότητας καθότι χαρακτηρίζονται από μεγάλη αυστηρότητα και επομένως, ακαμψία. Η πράξη γενικά έχει δείξει πως η επιβολή πολύ αυστηρών περιορισμών φέρνει αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα (Songorwa, 1999:2061, Castro and Nielsen, 2001), ιδιαίτερα όταν σ'αυτή δεν έχουν προηγουμένως συναινέσει οι τοπικοί παράγοντες οι οποίοι καλούνται παρόλα αυτά να τους τηρήσουν.

Για να είναι όμως η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών ουσιαστική (και όχι τυπική) δεν αρκεί απλά η ενσωμάτωση των απόψεών τους στη διαμόρφωση του διαχειριστικού πλαισίου. Η ενσωμάτωση προϋποθέτει την ύπαρξη απόψεων και αυτή δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Η διαμόρφωση απόψεων από την πλευρά των ντόπιων δεν μπορεί να γίνει χωρίς την ενημέρωση από τους προτείνοντες την ένταξη για το αντικείμενο, τους στόχους, τις ενδεδειγμένες μεθόδους προστασίας και τους

δυνατούς τρόπους διαχείρισης της περιοχής. Κατ'αυτόν τον τρόπο τίθενται τα θεμέλια για ουσιαστικό διάλογο και απομακρύνεται το ενδεχόμενο μονόδρομης μεταφοράς (και επιβολής) απόψεων.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για τη σύνταξη του παρόντος κειμένου χρησιμοποιήθηκαν πηγές δύο κατηγοριών: βιβλιογραφικές πηγές και πηγές που εξασφαλίστηκαν με προσωπική έρευνα. Η εν λόγω έρευνα έγινε βάσει της μεθόδου των προσωπικών συνεντεύξεων. Συγκεκριμένα πάρθηκαν συνεντεύξεις κυρίως από πολιτικούς φορείς αλλά και κατοίκους της περιοχής. Η επιλογή της κύριας ιδιότητας των ερωτώμενων έγινε με κριτήριο την εκπροσώπηση όσο το δυνατόν περισσότερων κατοίκων. Οι πολιτικοί φορείς είναι εκείνοι οι οποίοι εκτός από την προσωπική τους άποψη μπορούν λόγω θέσης να διατυπώσουν και τις κυρίαρχες απόψεις των απλών ανθρώπων των κοινωνιών των οποίων ηγούνται.

Οι συνεντεύξεις έχουν περισσότερο τη μορφή συζητήσεων, οι οποίες κινήθηκαν γύρω από βασικούς θεματικούς άξονες – ζητήματα που τίγονται στο ερωτηματολόγιο που συντάχθηκε για τους σκοπούς της έρευνας (βλ. Παράρτημα), παρά τη μορφή τυπικής διαδικασίας ερώτησης - απάντησης. Και αυτό διότι θεωρήθηκε σωστότερο να οριοθετηθεί μεν η συζήτηση στα πλαίσια που θέτει το ερωτηματολόγιο προκειμένου να αποφευχθεί ο άσκοπος (ως προς τα ζητούμενα και τους στόχους της παρούσας εργασίας) πλαταιασμός, να διευρύνει δε τη συζήτηση αποφεύγοντας την προσκόλληση στη συγκεκριμένη ομάδα ερωτήσεων και διαφοροποιώντας ως ένα βαθμό τη σειρά, τον αριθμό και το περιεχόμενό τους ανάλογα με την ιδιότητα του προσώπου στο οποίο απευθύνονται.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 11 ερωτήσεις κάποιες από τις οποίες είχαν περισσότερα του ενός, σκέλη. Οι περισσότερες ήταν "ανοιχτού τύπου" με κατευθυνόμενες όμως απαντήσεις προκειμένου να δοθεί ελευθερία απαντήσεων στους ερωτώμενους και να αποφευχθεί ταυτόχρονα το ενδεχόμενο άσχετων με το θέμα της ερώτησης, απαντήσεων. Κάποιες από αυτές είχαν ως στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των ερωτώμενων σε θέματα που αφορούν την προταθείσα ένταξη (συμφωνία / διαφωνία, οφέλη / συνέπειες) και κάποιες τη διερεύνηση των υφιστάμενων προβλημάτων (σχετικά ή μη με την ένταξη). Οι απαντήσεις στις τιθέμενες ερωτήσεις και ο γενικότερος σχολιασμός των τιθέμενων ζητημάτων αξιοποιούνται για την κατάστρωση σχεδίου προστασίας και διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής.

**1. ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
«ΦΥΣΗ 2000».**

1.1. Σύσταση, μέτρα και διαχείριση του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000»

1.1.1. Το Χρονικό και ο σκοπός σύστασης του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000»

Η ανάγκη ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στις πολιτικές με άμεση ή έμμεση επίδραση στην εικόνα του ευρωπαϊκού χώρου, αντιμετωπίζεται τα τελευταία 20 χρόνια από την ΕΕ μέσω έκδοσης αρκετών οδηγιών που αφορούν στα περιβαλλοντικά προβλήματα. Η σταδιακή αύξηση των απειλών της υγείας του ανθρώπου τόσο της πόλης όσο και της υπαίθρου, η μείωση των ειδών πανίδας και χλωρίδας και η συνεχής υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων¹ και των οικοτόπων², αποτελέσματα της μη ορθολογικής χρήσης των πόρων και της υπερπαραγωγής και υπερκατανάλωσης προϊόντων, ωθούν το 1992 την ΕΕ να κάνει ένα σημαντικό βήμα: Εγκρίνει το πρόγραμμα «Προς μια αειφόρο ανάπτυξη» το περιεχόμενο του οποίου αποδεικνύει πως το δίλημμα προστασία περιβάλλοντος ή ανάπτυξη είναι «ψευδο» - δίλημμα αφού η προστασία του περιβάλλοντος όχι μόνο δεν αναιρεί την ανάπτυξη αλλά αποτελεί προϋπόθεση αυτής. Στα πλαίσια λοιπόν του προγράμματος για την αειφόρο ανάπτυξη, το πέμπτο πρόγραμμα δράσης για το Περιβάλλον εισάγει τη λογική της προληπτικής δράσης για τον περιορισμό των συνεπειών των προαναφερόμενων σύγχρονων απειλών.

Ο διευρωπαϊκός χαρακτήρας των απειλών των οικοτόπων και της άγριας ζωής επιβάλλει και την υιοθέτηση πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στοιχείο που κατανοεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και υιοθετεί ομόφωνα το 1992 την Οδηγία 92/43 με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας μέσω της διατήρησης των οικοτόπων και της άγριας πανίδας. Η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ μαζί με την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ για τη (μακροπρόθεσμη) προστασία και διαχείριση των αγρίων ειδών ορνιθοπανίδας και των ενδιαιτημάτων της συνιστούν το θεσμικό περιεχόμενο του δικτύου «Φύση 2000» ή «Natura 2000»³. Οι δύο αυτές οδηγίες αποτελούν μέρος του συνόλου των θεσμικών περιορισμών που διέπει τις προστατευόμενες περιοχές παγκοσμίως και διαχωρίζεται σε δύο υποσύνολα, ανάλογα με τη «φύση» του αντικειμένου προστασίας: σε διατάξεις που προστατεύουν είδη χλωρίδας, πανίδας, ορνιθοπανίδας (π.χ. οδηγία 79/409/ΕΟΚ, συνθήκη Βέρνης, κλπ) και σε διατάξεις που οριοθετούν συγκεκριμένες περιοχές και οι οποίες χαρακτηρίζονται «προστατευόμενες» (π.χ. Εθνικοί Δρυμοί, Υγροβιότοποι Ramsar, Καταφύγια Άγριας Ζωής κλπ). Κάποιες από τις διατάξεις του νομικού αυτού πλαισίου⁴ - τόσο του ευρωπαϊκού όσο και του εθνικού - θα μας απασχολήσουν στην πορεία του κειμένου αφού αφορούν φυσικά και ανθρωπογενή στοιχεία - χαρακτηριστικά της υπό εξέταση περιοχής Natura του Πηλίου.

Βασικές ενέργειες στα πλαίσια του προγράμματος Natura 2000 αποτελούν η αναγνώριση, η καταγραφή, η αξιολόγηση και η χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτέλεσμα των οποίων θα είναι η δημιουργία ενός τελικού Ευρωπαϊκού καταλόγου περιοχών με τύπους φυσικών οικοτόπων και αγρίων ειδών πανίδας και χλωρίδας που καθορίζονται από τα παραρτήματα I και II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ αντίστοιχα και περιοχών με άγρια είδη ορνιθοπανίδας όπως αυτές καθορίζονται από τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.

¹ Οικότοπος ονομάζεται ένα σύνολο βιοτικών και αβιοτικών στοιχείων, το οποίο αποτελεί μέρος της δομής του οικοσυστήματος (Emberlin, 1996: 16, 21).

² Ενδιαιτήματα ονομάζεται ο χώρος όπου ένα ζωικό ή φυτικό είδος εκτελεί όλες τις βιολογικές του δραστηριότητες (Χριστοπούλου, 2003).

³ Στο εξής οι ταυτόσημοι αυτοί όροι θα χρησιμοποιούνται εναλλακτικά στο παρόν κείμενο.

⁴ Πέραν των προαναφερθεισών Οδηγιών.

Η σειρά των ενεργειών σύστασης του Δικτύου Περιοχών «Φύση 2000» περιγράφεται συνοπτικά⁵ ακολούθως:

Α' φάση (1992 – 95): Πραγματοποιείται η απογραφή και η αξιολόγηση των περιοχών και συντάσσεται ο Επιστημονικός Κατάλογος που αφορά στις περιοχές «Φύση 2000» και τις αντίστοιχες κατηγορίες αντικειμένων προστασίας.⁶

Β' φάση (1995 – 98): Δημιουργείται ένας Κατάλογος Περιοχών Κοινοτικής Σημασίας.

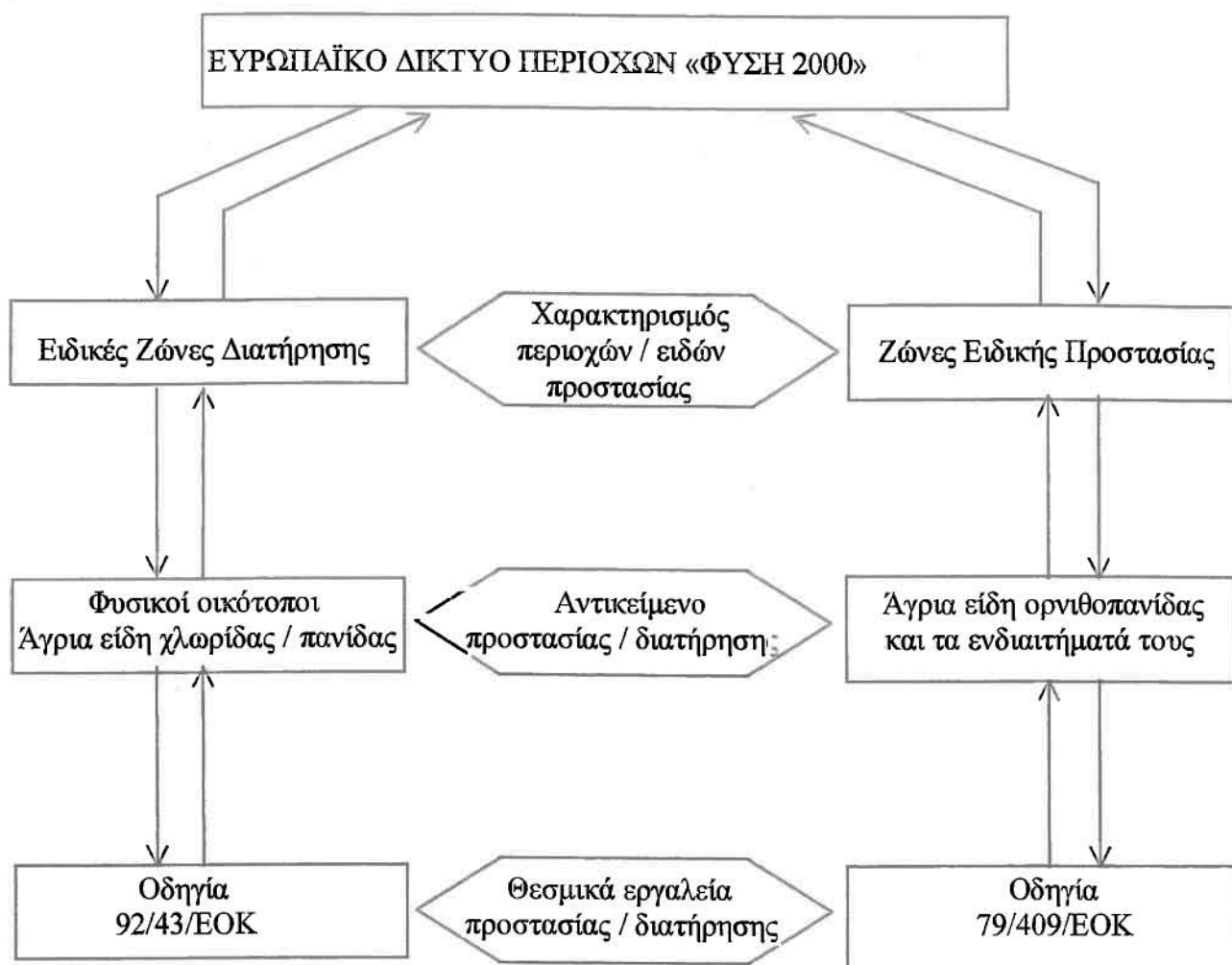
Γ' φάση (1998 – 04): Επίσημος, τελικός καθορισμός των περιοχών που κρίνονται σημαντικές για την προστασία των ειδών και των οικοτόπων – αντικειμένων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, και των απαιτούμενων για τη διατήρηση και τη αποκατάστασή της δράσεων.

Οι περιοχές που καθορίζονται κατά την Γ' φάση χαρακτηρίζονται «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης» οι οποίες μαζί με τις αντίστοιχα καθορισμένες βάσει της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «Ζώνες Ειδικής Προστασίας» συνθέτουν το ευρωπαϊκό μωσαϊκό Περιοχών Κοινοτικής Σημασίας.

⁵ Για τις λεπτομέρειες που αφορούν τις αναφερόμενες φάσεις-στάδια καθώς και τα υποστάδια αυτών γίνεται λόγος στην παράγραφο 1.1.2.

⁶ α' κατηγορία: φυσικοί οικοτόποι και άγρια είδη χλωρίδας και πανίδας.

β' κατηγορία: άγρια είδη ορνιθοπανίδας και τα ενδαιτηματά τους

Σχ.1: Σχηματική απεικόνιση της δομής των στοιχείων που συνθέτουν το ευρωπαϊκό δίκτυο περιοχών «Φύση 2000» (Ιδία επεξεργασία).

1.1.2. Μέτρα και δράσεις που προωθούνται στα πλαίσια του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000».

Όπως αναφέρθηκε στην παράγρ. 1.1.1., κατά την Γ' και τελική φάση της διαδικασίας σχηματισμού του ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών εκτός από τον καθορισμό των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης προβλέπεται και ο καθορισμός των μέτρων διατήρησης. Τα μέτρα αυτά, βάσει του άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43, δεν θα ορίζονται γενικά από την κοινότητα αλλά από κάθε χώρα – μέλος της ΕΕ, γεγονός θετικό από τη μια πλευρά επειδή δίδεται το περιθώριο στις Εθνικές και Τοπικές Αρχές κάθε κράτους να επιλέξουν τα μέτρα διατήρησης και αποκατάστασης σύμφωνα με τις εθνικές και τοπικές ιδιαιτερότητες του φυσικού, οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα των εντός του Εθνικού Καταλόγου Περιοχών «υπακούοντας» μόνο σε βασικούς κοινοτικούς άξονες προτεραιότητας, αρνητικό από την άλλη πλευρά διότι λόγω του κατευθυντήριου και όχι κανονιστικού χαρακτήρα των μέτρων (οδηγίες παρά κανονισμοί) (ΟΕΠΘ κ.α., 2003:4) αυξάνεται η εξάρτηση της δυνατότητας εφαρμογής άρα και της αποτελεσματικότητάς τους από την εθνική και τοπική πολιτική «γραμμή» στους σχετικούς με το περιβάλλον τομείς. Αντικατοπτρισμό της εθνικής πολιτικής αποτελεί και το (άμεσα ή έμμεσα) σχετικό εθνικό νομικό πλαίσιο.

Για τις περιοχές «Φύση 2000» χρηματοδοτούνται μέτρα και δράσεις που κινούνται στα πλαίσια πολιτικών διαμόρφωσης ενός διαφορετικού «τύπου» τουρισμού, αποκατάστασης και ανάδειξης περιοχών φυσικού κάλλους (πολιτική παράλληλη και εξαρτώμενη από την πρώτη), μετάβασης από το μοντέλο της μονο – απασχόλησης, η οποία οδηγεί στην εντατικότητα χρήσης πόρων που είναι ασύμβατη με τη λογική της αειφορίας, στο μοντέλο της πολυαπασχόλησης, ευαισθητοποίησης γύρω από τα περιβαλλοντικά προβλήματα και ενημέρωσης για τις συνέπειές τους στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον άρα και στον άνθρωπο.

Παραδείγματα μέτρων και δράσεων αποτελούν:

- η προσέλκυση επισκεπτών αγροτικού, οικολογικού, εκπαιδευτικού και επιστημονικού τουρισμού, στις περιοχές Natura (Fennell, 2001).
- η προώθηση βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας και γενικά παραγωγής περισσότερων «φιλικών προς το περιβάλλον» προϊόντων, σ' αυτές.
- η σύνταξη και η εφαρμογή προγραμμάτων διαχείρισης των φυσικών πόρων των περιοχών Natura.
- η εκπόνηση και υλοποίηση μελετών και έργων αποκατάστασης και ανάδειξης του τοπίου των περιοχών Natura.
- η εκπόνηση και υλοποίηση μελετών ελέγχου και διαχείρισης της ροής των επισκεπτών στις περιοχές Natura.
- η αναβίωση ή/και νέα χάραξη μονοπατιών και διαδρομών σε συνδυασμό με την κατάλληλη σήμανση αυτών.
- η δημιουργία κέντρων ενημέρωσης και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στις περιοχές Natura.

1.1.3. Διαχείριση των περιοχών του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000»

Ο όρος «ολοκληρωμένη διαχείριση» υποδηλώνει την πολυδιάστατη «φύση» των απαιτούμενων για την εξασφάλιση της αειφορίας πολιτικών, τόσο σε επίπεδο στόχων όσο και σε επίπεδο μέτρων. Η «ολοκληρωμένη διαχείριση περιοχών Natura» (θα πρέπει να) εκφράζει ακριβώς τις αρχές της αειφορίας πολύ περισσότερο λόγω της ιδιαιτερότητας κάποιων εξ' αυτών των περιοχών στις οποίες τα «ευαίσθητα» οικοσυστήματα περιέχουν και τον άνθρωπο, ιδιαιτερότητα που καθιστά την ανάγκη εξασφάλισης και διατήρησης της ισορροπίας στην διαδραστική σχέση φύσης – ανθρώπου, υψίστης σημασίας. Για την ικανοποίηση αυτής της ανάγκης αρμόδια όργανα είναι οι φορείς διαχείρισης, νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Ο αριθμός των μελών του Δ. Σ. και η ακριβής συγκρότησή του κατά φορέα ορίζεται με Προεδρικό Διάταγμα, που προβλέπεται στο άρθρο 21, παράγρ. 1 και 2 του Ν. 1650 / 86. Η συνήθης πρακτική παρουσιάζει ως κυρίαρχο το μοντέλο 11μελούς Δ. Σ., παράδειγμα της οποίας αποτελεί και η περίπτωση Κάρλας – Μαυροβουνίου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου, (ΟΕΠΘ κ.α., 2003:13).

1.2. Εντασσόμενες και εξαιρούμενες από το δίκτυο «Φύση 2000», περιοχές

1.2.1. Εντασσόμενες περιοχές

Κριτήρια ένταξης μιας περιοχής στο δίκτυο Natura

Σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας, οι περιοχές ένταξης θα πρέπει να πληρούν τις παρακάτω δύο προϋποθέσεις:

να εμφανίζουν τους τύπους οικοτόπων και είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.
να βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

Το κοινοτικό ενδιαφέρον συγκεντρώνουν *τόποι οικοτόπων* με τα εξής χαρακτηριστικά:

η ευρύτερη περιοχή στην οποία κατανέμονται φυσικά, δέχεται σοβαρές απειλές που θέτουν σε κίνδυνο τη συνέχιση του είδους / των ειδών.

περιορισμένη έκταση φυσικής κατανομής λόγω εξωτερικών πιέσεων ή λόγω του ότι η περιοχή τους είναι, εκ φύσεως, περιορισμένη.

συγκέντρωση σ' αυτές των τυπικών χαρακτηριστικών μιας ή περισσότερων από τις εξής βιογεωγραφικές περιοχές: αλπική, ατλαντική, ηπειρωτική, μακρονησιωτική και μεσογειακή.

Το κοινοτικό ενδιαφέρον συγκεντρώνουν επίσης *είδη* με τα εξής χαρακτηριστικά:

δέχονται απειλές που θέτουν σε κίνδυνο τη συνέχιση του είδους.

έχουν αυξημένο βαθμό ευαισθησίας – ευπροσβλητότητας και ενδέχεται μελλοντικά να ενταχθούν στα υπό κίνδυνο είδη.

υπάρχει μικρός αριθμός ατόμων στον πληθυσμό τους.

είναι ενδημικά και χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής όσον αφορά τη διαφύλαξη – διατήρηση του οικοτόπου τους.⁷

(Μπέτσης, 2003:7)

Κατάταξη των ενταγμένων περιοχών ανάλογα με την περιβαλλοντική τους αξία⁸

Οι περιοχές «ΦΥΣΗ 2000» σύμφωνα με τα κριτήρια της Οδηγίας 92/43 κατατάσσονται σε τρεις (3) κατηγορίες:

Κατηγορία Α: Σ' αυτή περιλαμβάνονται τόποι υψηλής αξίας σε ότι αφορά τη βιοποικιλότητα, με μοναδική παρουσία στην Ελλάδα τύπων οικοτόπων ή ειδών που καταγράφονται στην Οδηγία 92/43.

Κατηγορία Β: Σ' αυτή περιλαμβάνονται περιοχές με σημαντική βιοποικιλότητα που δεν χαρακτηρίζονται όμως από μοναδικότητα στην Ελλάδα.

⁷ Τα ενδημικά είδη έχουν την τάση να επιστρέφουν μετά το μεταναστευτικό τους ταξίδι στην περιοχή όπου βρίσκονταν πριν απ' αυτό (Αγριγιάννης, 2003, Συνέντ.)

⁸ Έγκειται τόσο στα φυσικά χαρακτηριστικά των οικοτόπων και των ειδών πανίδας και χλωρίδας όσο και στην σπανιότητά τους.

Κατηγορία Γ: Σ' αυτή περιλαμβάνονται περιοχές θεωρούμενες ως σημαντικές χωρίς όμως να αποτελούν προτεραιότητα, λόγω έλλειψης επαρκούς τεκμηρίωσης της ύπαρξης των ανάλογων χαρακτηριστικών.

1.2.2. Εξαιρούμενες περιοχές

Κριτήρια εξαίρεσης μιας περιοχής από το δίκτυο Natura

Εκτός της περιβαλλοντικής αξίας ορισμένων περιοχών τίθεται και το ζήτημα της οικονομικο – κοινωνικής τους σημασίας για τον άνθρωπο. Το άρθρο 6 προβλέπει για κάποιες από αυτές (τις περιοχές με τουριστική ανάπτυξη) την εξαίρεσή τους από το Δίκτυο.

Άλλες περιπτώσεις εξαιρέσεων αποτελούν και αυτές που προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις που σέβονται την ακεραιότητα της περιοχής καθώς και αυτές στις οποίες κρίνεται ότι η ανάγκη δημοσίου συμφέροντος,⁹ δημόσιας υγείας και δημόσιας ασφάλειας που προβλέπεται να εξυπηρετηθεί σε περιοχή που πληρεί τις προϋποθέσεις για ένταξη, υπερτερεί της ανάγκης αποφυγής των ενδεχόμενων συνεπειών χρήσης των μέσων ικανοποίησης της πρώτης.

Αντισταθμιστικά της εξαίρεσης μέτρα

Εάν κάποια από τις περιοχές που διαθέτουν τα απαιτούμενα για την ένταξη χαρακτηριστικά, emπίπτοντας σε κάποια ή κάποιες από τις προαναφερθείσες κατηγορίες, εξαιρεθεί τότε υποχρεούται (οι αρχές αυτής) σε παροχή ανάλογων «ανταλλαγμάτων» προκειμένου να ικανοποιηθούν οι γενικοί στόχοι των Οδηγιών του Natura (Οδηγία 92/43, ΕΟΚ Άρθρο 6, παράγρ. 4):

~Αναδημιουργία ενδιαιτήματος σε νέα, μεγαλύτερης έκτασης περιοχή που θα ενσωματωθεί στο Natura.

~Βελτίωση ενδιαιτήματος σε τμήμα της εξαιρούμενης περιοχής ή άλλης, ανάλογης της απώλειας που οφείλεται σε έργο.

~Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, πρόταση νέας περιοχής για τα ενδιαιτήματα.

~Επίτευξη συνολικής συνοχής των νεοσχηματιζόμενων περιοχών (άρθρο 10) και ανάπτυξη αυτών μέσω της διεύρυνσης των ορίων τους ώστε να περιλάβουν φυσικά και τεχνητά όρια (ρέματα, όχθες, φράχτες) ή άλση για τα είδη.

~Μερικός ή ολικός επωμισμός του κόστους των αντισταθμιστικών μέτρων από τον φορέα υλοποίησης του έργου.

~Η επιδότηση από δημόσια αρχή για μέτρα από την επίπτωση σε περιοχή Natura μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση, ανεξάρτητα εάν ο χαρακτηρισμός της περιοχής προηγήθηκε ή ακολούθησε της εγκατάστασης της επιχείρησης.

1.2.3. Η σύνταξη του Ελληνικού Εθνικού Καταλόγου Περιοχών «ΦΥΣΗ 2000»

⁹ Το Δημόσιο Συμφέρον πρέπει να είναι υπέρτατο και μακρογρόνιο δηλαδή να εκφράζει το μεγαλύτερο ποσοστό της σημερινής κοινωνίας της χώρας και ουσιαστικά να συμβαδίζει με τις αρχές της αειφορίας που προϋποθέτουν την ύπαρξη συμφέροντος ή τουλάχιστον την έλλειψη ζημίας από τις υπό διαπραγμάτευση παρεμβάσεις και για τις κοινωνίες του μέλλοντος.

Σ' αυτή την παράγραφο γίνεται εκτενής αναφορά στην ακριβή διαδικασία που ακολουθήθηκε μέχρι σήμερα και στα στάδια αυτής που αναμένεται να ολοκληρωθούν στο άμεσο μέλλον. Απώτερος στόχος ο εντοπισμός των οργανωτικών, τεχνικών, πολιτικών και επιστημονικών χαρακτηριστικών της διαδικασίας και η αξιολόγηση της σημασίας και των συνεπειών τους σε σχέση με την περιοχή Natura του Πηλίου.

1.2.3.1. Η διαδικασία σύνταξης του Ελληνικού Εθνικού Καταλόγου περιοχών «ΦΥΣΗ 2000»

Η πρωτοβουλία καταγραφής και αξιολόγησης των οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και των ειδών και ενδιαιτημάτων της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ στον ελλαδικό χώρο, ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτή είναι που χρηματοδοτεί τις εργαστηριακές μελέτες¹⁰ για την εκπόνηση των οποίων εργάστηκαν αντίστοιχες ομάδες αποτελούμενες από 120 συνολικά επιστήμονες από όλη την Ελλάδα (Ντάφης, 2003:52, Συνέντ.). Βάσει των στοιχείων αυτών των μελετών συντάσσεται ο Επιστημονικός Κατάλογος ελληνικών περιοχών Natura ο οποίος αριθμεί συνολικά 296 περιοχές.¹¹ Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται η Α' φάση της διαδικασίας, για την έναρξη της οποίας αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρξε σοβαρή καθυστέρηση: ενώ η Οδηγία 92/43 υπογράφεται το 1992, η σύνταξη ξεκινά τελικά το 1994.

Κατά την Β' φάση, γίνονται διαπραγματεύσεις για τις περιοχές στις οποίες είχε προγραμματιστεί να γίνουν συγκεκριμένα έργα μεταξύ των επιστημόνων και των αρμόδιων πολιτικών αρχών της χώρας, που οδηγούν τελικά στην απόφαση εξαίρεσης αυτών από τον Εθνικό Κατάλογο ο οποίος αποτελεί και το προϊόν της Β' φάσης της συνολικής διαδικασίας και απαριθμεί 265 περιοχές. Η τελική όμως μορφή του Εθνικού Καταλόγου θα έχει προκύψει έως το τέλος του έτους 2003 και αφού εξαιρεθούν και πάλι περιοχές στις οποίες θα γίνουν κάποια έργα. Η ολοκλήρωση του δεύτερου αυτού σταδίου θα σημάνει και την απαρχή του τρίτου και τελικού σταδίου – φάσης.

Κατά την Γ' φάση, ο Ελληνικός Εθνικός Κατάλογος θα ενσωματωθεί στον Κοινοτικό Κατάλογο ή Κατάλογο Κοινοτικού Ενδιαφέροντος και θα προβλεφθούν για τις περιοχές του καταλόγου Ειδικές Ζώνες Διατήρησης.

Από το σημείο αυτό και έπειτα δεν σταματούν οι υποχρεώσεις της Ελλάδας απέναντι στην ΕΕ αφού από το 2006 και κάθε 6 έτη κάθε χώρα – μέλος υποχρεούται στην ενημέρωση αυτής για την εξέλιξη της κατάστασης των ειδών και των οικοτόπων.

1.2.3.2. Ζητήματα και ερωτήματα που προκύπτουν

Τα μειονεκτήματα των έως τώρα ακολουθούμενων πολιτικών και των δύο πλευρών πάνω στο ζήτημα «δημιουργία ελληνικού δικτύου περιοχών «ΦΥΣΗ 2000»» στάθηκαν οι αιτίες διαφόρων προβλημάτων όπως στασιμότητα στον τομέα της άσκησης αναπτυξιακών πολιτικών (έργα, σχέδια πολεοδομίας και χωροταξίας), δημιουργία κλίματος καχυποψίας στους κατοίκους των περιοχών Natura και αβεβαιότητας στον τομέα των επενδύσεων κ.α.. Μερικά από τα ζητήματα που

¹⁰ Η μελέτη των περιοχών ανατέθηκε αρχικά σε τέσσερα (4) εργαστήρια Παν/μίων: Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών και το εργαστήριο Δασικής Βοτανικής του ΕΚΒΥ, το οποίο αποχώρησε μόλις πριν την έναρξη της μελέτης αφήνοντας στο έργο καταγραφής και αξιολόγησης τα υπόλοιπα τρία.

¹¹ Η ευθύνη κατάρτισης του καταλόγου κατάταξης των 296 περιοχών που πληρούσαν τα κριτήρια της Οδηγίας ανήκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ και το Υπουργείο Γεωργίας.

προκύπτουν και τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν οι εμπλεκόμενοι στην υπόθεση «Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000»» είναι:

Η άμεση ανάγκη ύπαρξης διαβουλεύσεων με τις τοπικές κοινωνίες των περιοχών Natura κατά την παρούσα φάση οριστικοποίησης του Τελικού Εθνικού Καταλόγου – η οποία αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2003 – και *απαραίτητα* κατά τη φάση καθορισμού της πολιτικής διαχείρισης των περιοχών, που πρόκειται να ακολουθηθεί εις το εξής (π.χ. σύσταση φορέα διαχείρισης). Η ενσωμάτωση της ευρύτερης κοινωνικής άποψης στις παραπάνω διαδικασίες θα αμβλύνει τις έως τώρα δημιουργημένες εντυπώσεις περί «δογματικής» και άκαμπτης εφαρμογής των αποφάσεων επιλογής των ζωνών προστασίας και της μεθόδου διαχείρισης αυτών (European Council-European Commission, 1998: 93-98): Άλλωστε «οι πολίτες είναι εκείνοι που θα παίζουν τον κύριο ρόλο σε τελευταία ανάλυση, χρησιμοποιώντας τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους για την *αποτελεσματικότερη* προστασία των προσδιορισμένων Ειδικών Ζωνών Διατήρησης» (Zulien, 1995 στο ΟΕΠΘ, 2003:5).

Μερικά από τα ερωτήματα που προκύπτουν, στα οποία καλούνται να απαντήσουν κυρίως οι πολιτικοί φορείς Γ' Βαθμού Διοίκησης, είναι:

Ποιες περιοχές – στις οποίες έχουν προγραμματιστεί κάποια έργα – θα εξαιρεθούν από τον σημερινό Εθνικό Κατάλογο των 265 περιοχών. Θα ανήκουν κάποιες από τις εξαιρούμενες στην σημερινή περιοχή "GR 1430001" του Πηλίου και ποιές;

Θα υπάρχει ουσιαστικά η δυνατότητα εξαίρεσης κάποιων περιοχών ακόμη και υψηλής *περιβαλλοντικής* προτεραιότητας από το Δίκτυο, όπως αυτή δίνεται σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, βάσει κριτηρίων εξαίρεσης που ορίζει το ίδιο το άρθρο (βλ. παράγρ. 1.2.1. του παρόντος κειμένου), δεδομένου ότι όταν κάποια περιοχή εγγραφεί στον Τελικό Κατάλογο Κοινοτικού Ενδιαφέροντος – περιοχή που απαιτεί προστασία – η προστασία αυτή επιβάλλεται ανεξάρτητα των *Εθνικών* προτεραιοτήτων; Θα μπορούσε ενδεχομένως κατά περίπτωση να υπερισχύσουν τα όσα πρεσβεύονται εθνικά και εκφράζονται στις Εθνικές Διοικητικές Πράξεις;

Τι γίνεται στην περίπτωση περιοχών στις οποίες είχαν αρχικά τεθεί περιοριστικοί όροι εξαιτίας της ύπαρξης πραγματικής ανάγκης προστασίας των ειδών της, εντούτοις σήμερα δεν υφίστανται λόγοι προστασίας. Μπορεί να υπάρξει άρση των προστατευτικών όρων;

1.3. Η περιοχή GR1430001: Όρος Πήλιο. Γενικά στοιχεία που αφορούν την ένταξή της στο δίκτυο «Φύση 2000».

1.3.1. Όρια, τύποι οικοτόπων και είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής Natura του Πηλίου.

Το «Όρος Πήλιο» αποτελεί μια από τις συνολικά 24 περιοχές «ΦΥΣΗ 2000» της περιφέρειας Θεσσαλίας (Χριστοπούλου, 2003, Μπέτσης, 2003:49). Η έκταση της χαρακτηρισμένης περιοχής είναι 31.751 Ha δηλαδή το 2,21% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Θεσσαλίας (1.400.000 Ha). Τα όρια της προτεινόμενης περιοχής καθορίζονται από την ισοϋψή των 400 – 500 m στο νότο (με νότιο όριο το ρέμα Πλατανόρεμα) και από την ισοϋψή των 500 m στο βορά (μέχρι τα σύνορα Πηλίου – Μαυροβουνίου). Στην περιοχή Natura του Πηλίου ανήκει και θαλάσσιο τμήμα το οποίο καλύπτει το 6% αυτής.

Από τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ στο «Όρος Πήλιο» εντοπίζονται τα εξής:

Πίνακας 1: Τύποι Οικοτόπων του Παραρτήματος I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που συναντώνται στο Πήλιο.

Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου	Συνολική εκτίμηση*
1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται διαρκώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους	B
1120	Εκτάσεις θαλάσσιου βυθού με βλάστηση (Ποσειδώνιες)	A
1170	Υφαλοι	A
1210	Μονοετής βλάστηση μεταξύ των ορίων πλημμυρίδας και αμπώτιδας	A
1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο (με ενδημικά <i>Limonium</i> spp.)	A
3280	Οι ποταμοί της Μεσογείου με μόνιμη ροή: <i>Paspalo – Agrostidion</i> και πυκνή βλάστηση με μορφή παραπετάσματος από <i>Salix</i> και <i>Populus alba</i> κατά μήκος των ακτών τους	C
3290	Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή	A
5130	Διαπλάσεις με <i>Juniperus communis</i> σε χερσότοπους και λειμώνες	C
5310	Συστάδες δάφνης	C
5320	Χαμηλές διαπλάσεις με <i>Euphorbia</i> κοντά σε απόκρημνες βραχώδεις ακτές	C
5332	Διάσπαρτοι υποβαθμισμένοι πουρναρότοποι (<i>garrigues</i>)	B
5420	Φρύγανα <i>Sarcopoterium spinosum</i>	B
6310	Δάση σκληρόφυλλων που χρησιμοποιούνται για βοσκή	B
8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας	A
9110	Δάση οξυάς με <i>Quercus frainetto</i>	A
9260	Δάση καστανιάς	A
9280	Δάση οξυάς με <i>Quercus frainetto</i>	A
92C0	Δάση πλατάνου της Ανατολής (<i>Platanion orientalis</i>)	A
9340	Δάση με <i>Quercus ilex</i>	C

*A: Εξαιρετική αξία, B: Καλή αξία, C: Επαρκής αξία, -: Πολύ μικρή παρουσία
Πηγή: ANEM.

Από τα άγρια είδη πανίδας και χλωρίδας του παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και τα άγρια είδη ορνιθοπανίδας της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ στο «Όρος Πήλιο» εντοπίζονται τα εξής:

Πίνακας 2: Είδη πανίδας και χλωρίδας του παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και είδη ορνιθοπανίδας της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ που συναντώνται στο Πήλιο.

Κωδικός	Φύλο	Είδος	Μόνιμος Πληθυσμός*	Συνολική Εκτίμηση**
A238	Πτηνά	<i>Dendrocopos medius</i>	P	B
A239		<i>Dendrocopos leucotos</i>	P	B
1366	Θηλαστικά	<i>Monachus monachus</i>	1-5	B
1217	Ερπετά	<i>Testudo hermani</i>	P	B
1218		<i>Testudo marginata</i>	P	B
1220		<i>Emys orbicularis</i>	P	B
1293		<i>Elaphe sirtula</i>	P	B
1083	Ασπόνδυλα	<i>Lucanus cervus</i>	P	B

*C: Κοινό, R: Σπάνιο, V: Πολύ σπάνιο, P: Παρών, i: άτομα p: ζεύγη

**Αφορά την αξιολόγηση του τόπου ως προς την κατάσταση διατήρησης των συγκεκριμένων ειδών

A: Εξαιρετικός, B: Καλός, C: Επαρκής

Στο κεντρικό τμήμα του ορεινού όγκου εκτείνεται πυκνό δάσος οξιάς (*Fagus moesiaca*) με άριστη δομή και κατάσταση διατήρησης που αποτελεί την επικρατούσα βλάστηση στα μεγαλύτερα υψόμετρα. Υπάρχουν επίσης σχηματισμοί με λεύκα (*Populus tremula*) και με ιτιά (*Salix caprea*). Τα παράλια στο Αιγαίο σχηματίζουν πολλούς κολπίσκους και όρμους με βραχώδεις ακτές, συχνά κρεμνώδεις, ή με θαλάσσια σπήλαια που εναλλάσσονται με αμμώδεις παραλίες.

1.3.2. Χαρακτηριστικά που ενέταξαν το «ΟΡΟΣ ΠΗΛΙΟ» στο Δίκτυο Περιοχών «ΦΥΣΗ 2000».

Η ποικιλία βιοτόπων όπως αυτή παρουσιάζεται στον Πίνακα 1, έχει ως αποτέλεσμα μια αξιοσημείωτη βιοποικιλότητα. Η χλωρίδα του Πηλίου είναι πλούσια σε κοινά είδη (γεγονός γνωστό από την αρχαιότητα ιδιαίτερα όσον αφορά τα φαρμακευτικά βότανα), αλλά συμπεριλαμβάνει και ενδημικά και σπάνια είδη. Αξιοσημείωτα τοπικά ενδημικά φυτά είναι τα *Soldanella pelia*, *Dianthus haematocalyx* και *Centaurea attica*, τα οποία είναι ενδημικά είτε του Πηλίου είτε της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλίας. Είδη υγρών βιοτόπων που συναντώνται στο Πήλιο και είναι αρκετά σπάνια στην Ελλάδα είναι τα *Populus tremula*, *Salix caprea* και *Carex punctata*.

Και η πανίδα της περιοχής είναι ενδιαφέρουσα. Έχουν καταγραφεί πολλά είδη ασπόνδυλων, μεταξύ αυτών ενδημικά και σπάνια είδη, όπως τα *Lucanus cervus* (είδος του οποίου η προστασία απαιτεί την προστασία των ενδιαιτημάτων του) και *Cordulegaster heros*. Επιπλέον η περιοχή φιλοξενεί σπάνια και προστατευόμενα είδη αμφιβίων και ερπετών. Τέλος, τα θαλάσσια σπήλαια στο Αιγαίο αποτελούν καταφύγια και τόπο αναπαραγωγής για ένα σημαντικό πληθυσμό της Μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*).

1.3.3. Η περιβαλλοντική και η κοινωνικο-οικονομική σημασία της περιοχής Natura του Πηλίου.

Η συνολική ποιότητα και σημασία της περιοχής του Πηλίου καθορίζονται από οικολογικές, οικονομικές, ιστορικές και αισθητικές παραμέτρους. Η οικολογική του αξία έγκειται στην ποικιλία βιοτόπων με καλή έως άριστη δομή και κατάσταση διατήρησης που υποστηρίζουν πλούσιες σε είδη κοινωνίες. Η προτεινόμενη περιοχή συνδυάζει την πυκνή δασική βλάστηση (φυλλοβόλα και παραποτάμια δάση) και την αναπτυσσόμενη μακία με τους παράκτιους και θαλάσσιους βιότοπους του Αιγαίου.

Η οικονομική αξία της περιοχής συνίσταται πρωτίστως σε δύο πλουτοπαραγωγικές πηγές, τις αγροτικές καλλιέργειες (ελιές, μήλα και άλλα οπωροφόρα, και ανθοκομία) και τον τουρισμό και δευτερευόντως στην κτηνοτροφία και την υλοτομία. Οι δύο κύριες αυτές δραστηριότητες υποστηρίζουν τα χωριά και τις τοπικές κοινότητες και αποτελούν πόλο έλξης για τους νέους. Το Πήλιο και η γύρω περιοχή κατοικούνται συνεχώς από τα αρχαία χρόνια κι έχουν μακρά ιστορία και πολιτιστική παράδοση που εξελίσσονται ενεργά μέχρι σήμερα.

Στα χωριά του Πηλίου διατηρείται η τοπική παραδοσιακή αρχιτεκτονική που αποτελεί κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος. Η σπάνια αισθητική αξία της προτεινόμενης περιοχής εστιάζεται σ' αυτήν ακριβώς την αρμονία ανθρώπινης παρουσίας και περιβάλλοντος και στο συνδυασμό του καταπράσινου βουνού με τα γαλανά παράλια του Αιγαίου. Συμπερασματικά το Πήλιο είναι ένας τόπος όπου διατηρείται σε καλή κατάσταση το φυσικό περιβάλλον και ταυτόχρονα συντηρείται ένας σημαντικός αριθμός κατοίκων.

Το μωσαϊκό του Πηλίου και οι δυσκολίες προσπέλασης επέβαλαν φυσικές απαγορεύσεις στους κατοίκους του τόπου αυτού. Οι δυσκολίες αυτές καθόρισαν τον βαθμό και τρόπο χρήσης των επιμέρους περιοχών και οδήγησαν στο βιολογικό και πολιτιστικό αποτέλεσμα το οποίο κατέγραψε ο Νομοθέτης και χαρακτήρισε το Πήλιο ως περιοχή «Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» το έτος 1976 – εποχή που οι περισσότερες από τις σημερινές δεσμεύσεις δεν υπήρχαν.

Η ανθρώπινη παρουσία είναι εμφανής σε όλη την προτεινόμενη περιοχή με εξαίρεση τον κεντρικό ορεινό όγκο στα μεγάλα υψόμετρα και τις απότομες ακτές στο Αιγαίο. Υπάρχουν αρκετά χωριά που συνδέονται με αραιό οδικό δίκτυο και καλλιέργειες. Οι πιο εκτεταμένες καλλιεργούμενες περιοχές βρίσκονται στις πλαγιές κυρίως πάνω από τον Παρασητικό και μικρότερες στο κεντρικό τμήμα. Κυρίως καλλιεργούνται οπωροφόρα, μηλιές (που συνιστούν μια κύρια πηγή εισοδήματος) αλλά και αχλαδιές, κερασιές, ροδακινιές, καρυδιές, αμυγδαλιές και τα τελευταία χρόνια και ακτινίδια. Υπάρχουν επίσης αμπέλια και ελαιώνες. Η χρήση της γης ακολουθεί βασικά τον παραδοσιακό τρόπο, ακόμα και όταν είναι εντατική¹² και εφαρμόζονται σύγχρονες μέθοδοι καλλιέργειας λόγω του ανάγλυφου της περιοχής.

¹² Η εντατική καλλιέργεια προϋποθέτει (και συνεπάγεται) χρήση αγροχημικών.

**2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ NATURA 2000 ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ**

2.1. Φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις.

2.1.1. Φυσικό περιβάλλον

2.1.1.1. Τοπογραφικός προσδιορισμός

Το όρος Πήλιο βρίσκεται στην ανατολική Θεσσαλία και εκτείνεται μεταξύ του Αιγαίου Πελάγους ανατολικά και του Παγασητικού Κόλπου προς τα νότια. Τα όρια της προτεινόμενης περιοχής καθορίζονται από την ισοϋψή των 400-500m στο νότο (με νότιο όριο το ρέμα Πλατανόρεμα) και από την ισοϋψή των 500m προς το βορά (μέχρι τα σύνορα Πηλίου-Μαυροβουνίου), ενώ οι βορειοανατολικές πλαγιές πέφτουν στο Αιγαίο. Το θαλάσσιο τμήμα καλύπτει το 6% της προτεινόμενης περιοχής (LIFE 96ENV, 2000).

2.1.1.2. Κλίμα

Το κλίμα είναι μεσογειακό με λίγες ή καθόλου ημέρες παγετού και 3 έως 4 ξηρούς μήνες το χρόνο. Κυμαίνεται από παραθαλάσσιο ως ορεινό και καθορίζεται κύρια από τους επικρατούντες στο Αιγαίο ανέμους. Οι βορειοανατολικές πλαγιές και οι κορυφές είναι οι υγρότερες, γεγονός που αντανακλά στη βλάστηση.

Γενικά παρατηρούνται σημαντικές και απότομες μεταβολές του κλίματος οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο στις μεγάλες μεταβολές του υψόμετρου αλλά και των μικροκλιματικών συνθηκών που δημιουργούνται στα πρανή των πολλών ρεμάτων που διατρέχουν την περιοχή (Βαβίζος, κ.α., 1996: 88) και που ευθύνονται για την ανάπτυξη αξιόλογων ειδών χλωρίδας (π.χ. βότανα) (Λεβέντης, 2003, Συν/ξη).

Από τα μετεωρολογικά στοιχεία του Μ.Σ. Σκοπέλου φαίνεται ότι ο ψυχρότερος μήνας είναι ο Δεκέμβριος και οι θερμότεροι μήνες ο Ιούλιος και Αύγουστος. Σύμφωνα με στοιχεία του Μ.Σ. Ζαγοράς ως ψυχρότερος μήνας καταγράφεται ο Φεβρουάριος και ως θερμότερος μήνας ο Ιούλιος.

Η μέση σχετική υγρασία, σύμφωνα με στοιχεία του Μ.Σ. Σκοπέλου, κυμαίνεται από 65,1% το μήνα Ιούνιο έως 79,3 % το μήνα Νοέμβριο. Ως ξηρότερος μήνας εμφανίζεται ο Ιούλιος ενώ ως υγρότερος ο Δεκέμβριος.

Οι βροχοπτώσεις στην περιοχή σημειώνονται σε ποσοστό μεγαλύτερο από 60% κατά την περίοδο Οκτωβρίου-Μαρτίου και ο αριθμός των ημερών χιονόπτωσης στα ορεινά τμήματα ξεπερνά τις 30 ημέρες, με μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης κατά τους μήνες Δεκέμβριο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο (Γιαννιού, κ.α., 1998: 3). Ειδικότερα, η περιοχή που περικλείεται από τα διοικητικά όρια του Δήμου Μουρесьίου χαρακτηρίζεται από έντονες βροχοπτώσεις και καταιγίδες, κυρίως από νοτιοανατολικές κατευθύνσεις. Από τα νερά των βροχοπτώσεων σημαντικό μέρος απορροφάται από το έδαφος, γεγονός που συντελεί στην πλούσια βλάστηση της περιοχής. Από το μέσο ύψος των βροχοπτώσεων συνάγεται ότι το κλίμα είναι υγρό.

Γενικά το κλίμα της συγκεκριμένης περιοχής χαρακτηρίζεται ως ηπειρωτικό μια και η διαφορά της μέσης ετήσιας θερμοκρασίας του ψυχρότερου μήνα (Ιανουαρίου) από τη μέση θερμοκρασία του θερμότερου μήνα (Ιουλίου) είναι μεγαλύτερη των 20 βαθμών Κελσίου (Δημητριάδης, κ.α., 1998: 2).

2.1.1.3. Γεωλογικά στοιχεία

A. Μορφολογία και φυσικό ανάγλυφο

Γενικά το Πήλιο είναι μια περιοχή με έντονο ανάγλυφο και μέγιστο υψόμετρο τα 1624 m στη θέση Πουριανός Σταυρός (LIFE96Επν, 2000). Οι μεταβολές του ανάγλυφου και οι μεγάλες υψομετρικές διαφορές της περιοχής διαμορφώνουν 4 μεγάλες κατηγορίες τοπίου:

- Ορεινό τοπίο (κυριαρχεί η δασική βλάστηση).
- Ημιορεινό (ιδιαίτερο χαρακτηριστικό η μίξη χαμηλής και αραιής δασικής φυσικής βλάστησης με φρυγανότοπους και με καλλιέργειες).
- Αγροτικό τοπίο (κυριαρχούν οι δενδρώδεις κυρίως καλλιέργειες)
- Αγροτικό τοπίο (κυριαρχούν οι αροτριάδες κυρίως καλλιέργειες).

Ειδικότερα, για τις περιοχές που περικλείονται από τα διοικητικά όρια των Δήμων εντός Natura, η μορφολογία έχει ως εξής:

Πίνακας 3: Τυπικός μορφολογικός χαρακτήρας των περιοχών των Δήμων εντός Natura.

Ο.Τ.Α.	Κατάταξη σύμφωνα με την Οδηγία 75/268			
	Ορεινές	Μειονεκτικές	Πεδινές	Natura
ΔΗΜΟΣ Αγριάς				
Δ.Δ. Αγριάς			X	
Δ.Δ. Δρακείας	X			X
ΔΗΜΟΣ Αρτέμιδας				
Δ.Δ. Αγίου Βλασίου	X			
Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου	X			X
Δ.Δ. Ανω Λεχονίων			X	
Δ.Δ. Κάτω Λεχονίων			X	
ΔΗΜΟΣ Αφειτών				
Δ.Δ. Αφειτών	X			
Δ.Δ. Καλαμακίου	X			
Δ.Δ. Λαμπινούς	X			
Δ.Δ. Νεοχωρίου	X			X
Δ.Δ. Συκής	X			
ΔΗΜΟΣ Ζαγοράς				
Δ.Δ. Ζαγοράς	X			X
Δ.Δ. Μακρυρράχης	X			X
Δ.Δ. Πουρίου	X			X
ΔΗΜΟΣ Κεραμιδίου				
Δ.Δ. Κεραμιδίου	X			X
ΔΗΜΟΣ Μακρινίτισης				
Δ.Δ. Μακρινίτισης	X			X
ΔΗΜΟΣ Μηλεών				
Δ.Δ. Αγ. Γεωργ. Νηλείας	X			X
Δ.Δ. Βυζίτισης	X			X
Δ.Δ. Καλών Νεράν			X	
Δ.Δ. Μηλεών	X			X
Δ.Δ. Πινακατών	X			X
ΔΗΜΟΣ Μουρσειού				
Δ.Δ. Αγίου Δημητρίου	X			X
Δ.Δ. Ανηλίου	X			X

Δ.Δ. Κισσού	X			X
Δ.Δ. Μουρσειού	X			X
Δ.Δ. Ξορυχτίου	X			X
Δ.Δ. Τσαγκαράδας	X			X
ΔΗΜΟΣ Πορταριάς				
Δ.Δ. Άλλης Μεριάς	X			
Δ.Δ. Κατωχωρίου	X			X
Δ.Δ. Πορταριάς	X			X
Δ.Δ. Σταγιατών	X			

Πηγή: ANEM, 2000.

Β. Γεωλογική Σύνθεση – Ορυκτοί Πόροι

Τα πετρώματα στο μεγαλύτερο μέρος της περιοχής (περίπου το 70%) είναι σχιστόλιθοι (φυλλίτες και γνεύσιοι), ενώ στο νοτιοανατολικό τμήμα υπάρχουν σερπεντίτες και τρεις θέσεις με ασβεστόλιθους (περίπου 30% της περιοχής) (LIFE96En, 2000).

Η περιοχή που περικλείεται από τα διοικητικά όρια του Δήμου Μουρσειού ανήκει γεωλογικά στην κρυσταλλοπαγή μάζα που αρχίζει από τα κράσπεδα της λεκάνης των Σκοπίων και δια μέσου των οροσειρών Βρανούς, Βόρας, Τζένας, Βερμίου, Καρβουνίων, Όσσας και Μαυροβουνίου καταλήγει στα νησιά των Βορείων Σποράδων και τη βόρεια Εύβοια. Η περιοχή αποτελείται από πετρώματα κρυσταλλοσχιτώδη που έχουν μεταμορφωθεί σε γνευσίους, φυλλίτες, μαρμαρυγιακούς, χλωριτικούς και ταλκικούς σχιστολίθους και στους οποίους παρεμβάλλονται πετρώματα μη σχιστώδη, ανθρακικά (μάρμαρο, δολομίτης, σιδηρίτης), πυριτικά οξείδια (μαγνητίτης, αιματίτης) και θειούχα (σιδηροπυρίτης). Οι παρεμβολές αυτές συντελούν στην εμφάνιση πηγών σημαντικής συνήθως παροχής παρά το αδιαπέραστο των κρυσταλλοπαγών μαζών (Δημητριάδης, κ.α., 1998: 2).

2.2.1.4. Υδρολογία – Υδρογεωλογία

Η ανάπτυξη και η πυκνότητα του υδρογραφικού δικτύου ελέγχεται στο μεγαλύτερο ποσοστό από τη λιθολογική φάση που επικρατεί στις λεκάνες απορροής, την τεκτονική, καθώς και από τις μορφολογικές κλίσεις του αναγλύφου. Επίσης η πυκνότητά του βρίσκεται σε συνάρτηση, πέρα από τη διαπερατότητα των πετρωμάτων, με την κλίση του επιπέδου ροής, τις χρήσεις γης, τη φυτοκάλυψη, το κλίμα της περιοχής, τις ανθρωπογενείς επεμβάσεις, καθώς και από άλλους παράγοντες.

Η χιονοκάλυψη πάντως στα ψηλά τμήματα (υψόμετρο άνω των 1000 μ.) διατηρείται μέχρι και τον Απρίλιο και διαδραματίζει ιδιαίτερα ευνοϊκό ρόλο στη διαίτα κυρίως των πηγών, τις οποίες τροφοδοτεί με αργό ρυθμό σε μεγάλη σχετικά διάρκεια.

Δεν υπάρχουν σημαντικά υδατορέματα συνεχούς ροής και τα περισσότερα υδατορέματα εμφανίζουν υψηλή χειμαρρικήτητα, λειτουργούν περιστασιακά κατά τους ομβροφόρους μήνες κατά την τήξη του χιονιού. Εξάιρεση αποτελούν ορισμένα ρέματα που τροφοδοτούνται από πηγαία ύδατα και συντηρούν παροχή πέραν της υγρής περιόδου, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι τα ρέματα Κακόρεμα, Μέγα (μεταξύ των οικισμών Πορταριάς και Μακρυνίτσης), Φελούκα (μεταξύ των οικισμών Μακρυρράχης και Αηγλίου), Κισσώτικο (μεταξύ των οικισμών Κισσού και Μουρσειού), Βρύχωνας (μεταξύ των οικισμών Δρακείας και Αγ.Λαυρεντίου),

Κουφάλας (μεταξύ των οικισμών Αγ.Λαυρεντίου και Αγ.Βλασίου), Κακοσκάλι (μεταξύ των οικισμών Αγ,Γεωργίου και Πινακατών) και Πλατανόρεμα (μεταξύ των οικισμών Μηλεών και Αφετών).

Από την χωρική κατανομή του επιφανειακού υδρογραφικού δικτύου προκύπτει ότι οι αξιοποιήσιμες σημαντικές επιφανειακές απορροές εντοπίζονται στο τρίγωνο που δημιουργείται μεταξύ του Βόλου και των οικισμών Πουρί και Νεοχώρι. Δυσμενής παράμετρο για την αξιοποίησή τους αποτελεί η σχετικά μικρή διάρκεια εμφάνισης απορροής και η ταχεία εκφόρτιση των υδάτων μετά από σύντομη διαδρομή, που οφείλεται στις μεγάλες μορφολογικές κλίσεις που επικρατούν και στη χαμηλή διαπερατότητα των γεωλογικών σχηματισμών.

Το υπόγειο υδάτινο δυναμικό της περιοχής, στο τμήμα νότια της γραμμής Μακρινίτσας-Πουρίου (εντός των σχιστόλιθων), είναι φτωχό μέχρι ανύπαρκτο, σε αντίθεση με το βόρειο-βορειοδυτικό της τμήμα, όπου εμφανίζονται ικανοποιητικές υδροφορίες εντός των μαρμάρων. Εξαίρεση αποτελούν οι πολυάριθμες πηγαιές αναβλύσεις που εντοπίζονται διάσπαρτες και εκφορτίζουν τις εντός των μαρμάρων αναπτυσσόμενες υδροφορίες, ορισμένες από τις οποίες αποδίδουν σημαντικές παροχές και ποιότητα κατάλληλη για εκμετάλλευση (ύδρευση, κ.λ.π.).

Ο αριθμός των πηγών τοπικής σημασίας (παροχή < 30 m³/h). είναι σημαντικός. Συγκεντρώνονται στο μεγαλύτερο ποσοστό, στον κύριο όγκο της περιοχής, μεταξύ της νοητής γραμμής Γατζέα - Μηλιές - Τσαγκαράδα (νότια) και Βόλος - Πορταριά - Πουρί (βορειοδυτικά - βόρεια).

(Βαβίζος, κ.α., 1996: 78-79, 84)

2.1.1.5. Βλάστηση-κλωρίδα, πανίδα. Οικοσυστήματα.

A. Βλάστηση-κλωρίδα

Οι ζώνες βλάστησης και η αντιστοιχία τους με τους τύπους οικοτόπων της περιοχής που περιλαμβάνονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4: Τύποι οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και αντίστοιχες ζώνες βλάστησης.

Τύπος Οικοτόπου	Ζώνες Βλάστησης
Φρύγανα <i>Sarcopoterium spinosum</i>	Quercetalia ilicis
Δάση σκληρόφυλλων πλατύφυλλων που βοσκούνται και διαθέτουν <i>Quercetalia ilicis</i>	Quercetalia ilicis
Δάση οξυάς με <i>Quercus frainetto</i>	Quercetalia pubescentis
Δάση καστανιάς (<i>Castanea sativa</i>)	Quercetalia pubescentis
Δάση οξυάς με <i>Quercus frainetto</i>	Quercetalia pubescentis
Δάση οξυάς (<i>Fagus sylvatica</i>)	Fagetalia

Πηγή: Ιδία επεξεργασία βάσει στοιχείων της ANEM και της ΕΠΜ Χερσονήσου Μαγνησίας (Βαβίζος, κ.α., 1996: 108).

Η ζώνη *Quercetalia ilicis* (ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης) εμφανίζεται σήμερα στα πρανή των μικρορεμάτων, τις κορυφές των λόφων και στα όρια των καλλιεργείων ως φυτοφράκτης.

Η ζώνη *Quercetalia pubescentis* (παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης) διακρίνεται σε δύο υποζώνες την *Ostryo - Carpinion* και την *Quercion confertae*. Η

Ostryo-Carpinion καταλαμβάνει τις ξηρότερες περιοχές της ζώνης και είναι εδαφικά εξαρτώμενη. Τα κυρίαρχα είδη που απογράφηκαν στην υποζώνη αυτή είναι:

<i>Erica</i> sp.	Ρείκι
<i>Juniperous oxycedrus</i>	Κέδρο
<i>Rubus</i> sp.	Βάτος
<i>Rosa</i> sp.	Αγριοτριανταφυλλιά
<i>Pyrus amygdaliformis</i>	Αγριοκορτζιά
<i>Prunus spinosa</i>	Τσαπουρνιά
<i>Quercus ilex</i>	Αριά
<i>Ostrya carpinifolia</i>	Όστρια
<i>Carpinus betulus</i>	Γάυρος

Η υποζώνη *Quercion confertae* αποτελεί την υγροφυτική διαδοχή της προηγούμενης. Στην περιοχή αναπτύσσεται και ο αυξητικός χώρος *Tilo - Castanetum*, ο οποίος αποτελείται από δάση φυλλοβόλων δρυών στο βορειότερο τμήμα της περιοχής (Δ.Δ. Κεραμιδίου) και από συστάδες πρεμνοφυούς καστανιάς (περιοχή Δ.Δ. Πουρίου ως Δ.Δ. Ξουρυχτίου). Αμιγείς συστάδες καστανιάς εμφανίζονται σε μικρή έκταση στη λεκάνη του Ελατορέματος, που βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δ.Δ. Πουρίου (Δ. Ζαγοράς). Στην υποζώνη εμφανίζονται και δενδροκομικές καλλιέργειες όπως μηλιάς, κερασιάς, φουντουκιάς και καρυδιάς. Τα κυρίαρχα είδη που απογράφηκαν στην υποζώνη αυτή είναι:

<i>Quercus conferta</i>	Πλατύφυλλος δρυς
<i>Castanea sativa</i>	Καστανιά
<i>Junglans regia</i>	Καρυδιά
<i>Fraxinus ornus</i>	Φράξος
<i>Carpinus betulus</i>	Γάυρος
<i>Platanus orientalis</i>	Πλάτανος
<i>Prunus instititia</i>	Κορομηλιά
<i>Cercis siliquastrum</i>	Κουτσουπιά
<i>Quercus cerris</i>	Ευθύφλιος Δρυς
<i>Cotinus coggygria</i>	Κότινος, κ.α.

Η ζώνη *Fagetalia* (ζώνη δασών οξιάς, ελάτης και παραμεσογείων κωνοφόρων) εξαπλώνεται στα μεγαλύτερα υψόμετρα. Το έδαφος καλύπτεται από χούμο και ξηροτάπητα μεγάλου πάχους, γεγονός που διευκολύνει τη διαπερατότητα του ύδατος, με αποτέλεσμα η υγρασία του εδάφους να εμφανίζεται μεγάλη.

Η ζώνη *Fagetalia* κυριαρχείται από την υποζώνη *Fagion moesiaca* στην οποία εμφανίζονται δύο είδη, η *Fagus silvatica* (οξιά) και μεμονωμένα άτομα *Abies borisii regis* (υβριδογενής ελάτη).

Η υποζώνη *Fagion moesiaca* κυριαρχείται από αμιγείς συστάδες πρεμνοφυούς οξιάς. Η επικράτηση της οξιάς (το έδαφος της περιοχής ευνοεί την ανάπτυξη της ελάτης της οποίας σήμερα απαντώνται μόνο μεμονωμένα άτομα) οφείλεται στο ότι η ελάτη ως φωτόφιλο είδος καταλαμβάνει συνήθως τις φωτεινότερες θέσεις της υποζώνης, περιορίζοντας την οξιά στις λιγότερο φωτεινές, αλλά υγρότερες θέσεις.

Η χλωρίδα της χερσονήσου της Μαγνησίας χαρακτηρίζεται από ποικιλία φυτικών ειδών και υπάρχουν αναφορές για την παρουσία 546 ειδών χλωρίδας. Εκτός από τα κυρίαρχα είδη που προαναφέρθηκαν απαντώνται και τα είδη *Alkanna pelia* και *Campanula incurva* τα οποία χαρακτηρίζονται σπάνια και προστατεύονται από το Π.Δ. 67/81.

Επίσης έχουν απογραφεί τα ενδημικά είδη *Soldanella pelia*, *Dianthus haematocalyx* ssp. *pruinus*, *Veronica urticifolia*, *Centaurea attica*, *Viola rausii*, *Siphonostegia sytiaca* και *Veronica ulticifolia*. Τα δύο τελευταία είδη περιλαμβάνονται στα παγκοσμίως απειλούμενα είδη (κόκκινη λίστα IUCN 1993).

Τέλος συναντώνται ενδημικά είδη της Βαλκανικής όπως, *Crocus veluchensis*, *Sidevitis raeseri*, *Dianthus viscitus*, *Dianthus gracilis*, *Crocus sieberi*, *Digitalis laevigata*, *Erysimum pusillum* ssp. *microstylum* και *Helleborus cyclophyllus*. (Βαβίζος, κ.α., 1996: 101)

B. Πανίδα

Τα ανώτερα θηλαστικά και η ορνιθοπανίδα της χερσονήσου της Μαγνησίας διατρέφονται κυρίως από καρπούς της καστανιάς, των δρυών, των αειφύλλων (κούμαρα κ.λ.π.) και των δενδρωδών καλλιεργείων, καθώς και από τα υπολείμματα και την εντομοπανίδα των γεωργικών καλλιεργείων. Προφυλλάσσονται και αναπαράγονται στα φυλλώματα και τις λόχμες, ενώ ορισμένα είδη έχουν ως οικοτόπους τους απογυμνωμένους βράχους ή τις αμμόδεις και βραχώδεις ακτές.

Τα μη ενδημικά προστατευόμενα βάσει των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ είδη είναι:

Κωδικός	Φύλο	Είδος	Μόνιμος Πληθυσμός *	Συνολική Εκτίμηση **
A238	Πτηνά	<i>Dendrocopos medius</i>	P	B
A239		<i>Dendrocopos leucotos</i>	P	B
1366	Θηλαστικά	<i>Monachus monachus</i>	1-5	B
1217	Ερπετά	<i>Testudo hermani</i>	P	B
1218		<i>Testudo marginata</i>	P	B
1220		<i>Emys orbicularis</i>	P	B
1293		<i>Elaphe sittula</i>	P	B
1083	Ασπόνδυλα	<i>Lucanus cervus</i>	P	B

* C: Κοινό, R: Σπάνιο, V: Πολύ σπάνιο, P: Παρόν, i: άτομα, p: ζεύγη

** Αφορά την αξιολόγηση του τόπου ως προς τη διατήρηση των συγκεκριμένων ειδών.

A: Εξαιρετικός, B: Καλός, C: Επαρκής

Πηγή: ANEM, 2000.

Γ. Οικοσυστήματα

Τα χερσαία οικοσυστήματα διακρίνονται σε φυσικά (η διατήρηση αυτών εξαρτάται από τους φυσικούς κύκλους χωρίς σοβαρές διαχειριστικές παρεμβάσεις από τον άνθρωπο), σε μεικτά (η διατήρηση αυτών εξαρτάται εν μέρει από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις) και σε τεχνητά (πλήρως εξαρτώμενα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες).

Τα φυσικά χερσαία οικοσυστήματα απαντώνται:

- στις ορεινές εκτάσεις της περιοχής, όπου συναντώνται δάση οξιάς.
- στα όρια διάπλασης των φυλλοβόλων πλατύφυλλων (καστανιές, δρύες),
- σε πυκνές συστάδες αείφυλλων πλατύφυλλων που βρίσκονται σε μίξη με καστανωτά και αραιά δρυοδάση.

Τα οικοσυστήματα αυτά βρίσκονται σε καλή κατάσταση από πλευράς πυκνότητας βλάστησης και ποικιλότητας ειδών χλωρίδας και αποτελούν άριστο ενδιαίτημα για τη διαβίωση αρκετών ειδών θηλαστικών, ερπετών, πτηνών και μικροπανίδας. Οι περιοχές αυτές αποτελούν κυρίαρχο τροφοδότη ειδών πανίδας των λοιπών οικοσυστημάτων με τα οποία βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και δέχονται αρκετά είδη πανίδας από τα ενδιαίτηματα της Όσσας.

Μικτά χερσαία οικοσυστήματα απαντώνται στη ζώνη μεταξύ των γεωργικών καλλιεργειών, των οικισμών και των πυκνών δασικών περιοχών και είναι διάσπαρτα σε όλη την έκταση της χερσονήσου. Είναι συνήθως αγροί εγκατελειμένοι, βοσκότοποι, θαμώνες με μικρή πυκνότητα, αραιά δάση πλατύφυλλων και βραχώδεις περιοχές. Τα οικοσυστήματα αυτά δέχονται ή έχουν υποστεί στο παρελθόν ανθρωπογενείς επιδράσεις.

Τα τεχνητά χερσαία οικοσυστήματα των καλλιεργούμενων εκτάσεων εντοπίζονται κυρίως στην περιοχή της Ζαγοράς και σε μικρές νησίδες γύρω από τους οικισμούς. Τα οικοσυστήματα αυτά επιτρέπουν τη διαβίωση αρκετών ειδών πανίδας, τα οποία τρέφονται κυρίως με τα υπολείμματα των καλλιεργειών και την εντομοπανίδα τους. Σημαντική συμβολή στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας της περιοχής αποτελούν τα παραποτάμια οικοσυστήματα στα οποία καταφεύγει η πανίδα σε περιόδους έντασης των καλλιεργειών (ψεκασμοί, συγκομιδή, κ.λ.π.).

Τα θαλάσσια οικοσυστήματα διατηρούνται αποκλειστικά από τους φυσικούς κύκλους και στις ακτές της περιοχής Natura στο Αιγαίο πέλαγος δεν επηρεάζονται σε σημαντικό βαθμό από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. (Μπλιώνης, 2003, Βαβίζος, κ.α., 1996: 94,95)

2.1.1.6. Η παράκτια ζώνη της περιοχής

Οι κυριότερες ακτές είναι ο Αγ.Γιάννης (με εμφανές τείχος αρχαίας πόλης), η Αγριελιά (όπου και το ομώνυμο αλιευτικό καταφύγιο) και το Καμάρι (Δ. Κεραμίδιου), το Κουλούρι του Βένετου (Δ. Κεραμίδιου), ο Οβριός Η Ελίτσα και η Ανάληψη (Δ.Δ. Πουρίου), το Χορευτό και η Παρίσσαινα (Δ.Δ. Ζαγοράς), οι Άγιοι Σαράντα (Δ.Δ. Μακρυράχης), ο Μπάνικας και η Πλάκα (Δ.Δ. Αηηλίου), ο Άγιος Ιωάννης (Δ.Δ. Αγίου Δημητρίου), το Παπά Νερό και η Νταμούχαρη (Δ.Δ. Μουρεσίου), η Φακίστρα και ο Μυλοπόταμος (Δ.Δ. Τσαγκαράδας). Κοντά στις περισσότερες από τις ακτές που προαναφέρθηκαν υπάρχουν διάσπαρτες κατοικίες περιβαλλόμενες κυρίως από φυσική δασώδη βλάστηση αλλά και οικισμοί (Χορευτό, Άγιος Ιωάννης).

Οι βόρειες και ανατολικές ακτές της περιοχής περιβρέχονται από τα ύδατα του Αιγαίου πελάγους. Το Αιγαίο είναι μια θαλάσσια περιοχή χαρακτηριστικά ολιγοτροφική με πολύ ισχυρά ρεύματα και ταχύτατη ανανέωση υδάτων σε σύγκριση πάντα με κλειστούς κόλπους όπως ο Παγασητικός.

Οι ακτές της περιοχής στο Αιγαίο Πέλαγος κρίνονται κατάλληλες για κολύμβηση, αλιεία, υδατοκαλλιέργειες και κάθε άλλη χρήση, σύμφωνα με την ΚΥΑ Ε1β/221/1965 και ως λιγότερο ευαίσθητη θαλάσσια περιοχή, σύμφωνα με την Οδηγία 91/271 της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Βαβίζος, κ.α., 1996: 72, 87-88).

2.1.1.7. Καταστροφές από φυσικά αίτια

Την περιοχή χαρακτηρίζουν οι έντονες βροχοπτώσεις και καταιγίδες που έχουν σαν αποτέλεσμα την πρόκληση πολλών πλημμυρικών ζημιών (Δημητριάδης, κ.α., 1998:1, Καπανιάρης, 2003:2, Συν/ξη). Λαμβάνοντας υπόψη τη διάρθρωση των εδαφών και την ευπάθειά τους στις κατολισθήσεις, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ανθρώπινη παρέμβαση πρέπει να είναι πολύ προσεκτική. Η διάνοιξη νέων δρόμων με τυχαίες χαράξεις και η ανεξέλεγκτη ανοικοδόμηση στις λεκάνες απορροής επηρεάζουν αρνητικά αυτή την κατάσταση.

2.1.2. Ανθρωπογενές περιβάλλον

2.1.2.1. Οικιστική Δομή

Οι τύποι των οικισμών της περιοχής είναι κυρίως τρεις: ο απλός, ο σύνθετος και το επίγειο. Ο απλός τύπος αποτελείται από ένα κύτταρο με κεντρικό πυρήνα την πλατεία. Τέτοιου είδους οικισμοί είναι ο Αγ. Γεώργιος Νηλείας, ο Αγ. Λαυρέντιος, το Ανήλιο, οι Αφέτες, η Βυζίτσα, η Δράκεια, το Κατηχώρι, το Κεραμίδι, η Μακρινίτσα, η Μακρυράχη, οι Μηλιές, το Μούρεσι, οι Πινακάτες, η Πορταριά, ο Κισσός και το Πουρί. Ο σύνθετος τύπος αποτελείται από συνενωμένα κύτταρα, όπως η Ζαγορά, η Τσαγκαράδα και η Γατζέα. Επίγεια είναι το Καμάρι (Δ.Κεραμιδίου), το Χορευτό (Δ.Ζαγοράς), ο Αγ.Ιωάννης (Δ.Δ. Αγ.Δημητρίου), η Πλάκα (Δ.Δ. Ανηλίου), η Νταμούχαρη και το «Παπά Νερό» (Δ.Δ. Μουρεσίου, το Κάτω Ξουρίτσι και ο Μυλοπόταμος (Δ.Δ. Τσαγκαράδας) (Δημητριάδης, κ.α., 1998: 2).

2.1.2.2. Δημογραφικά στοιχεία

Δήμος Μουρεσίου

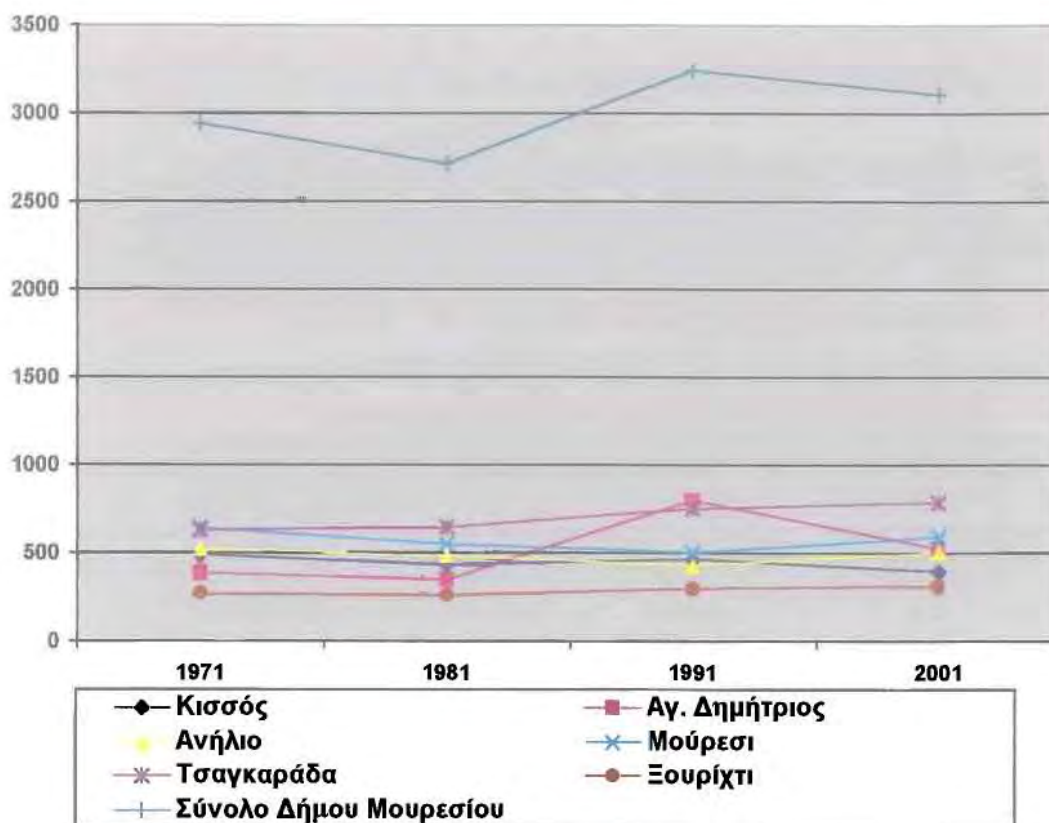
Πίνακας 5: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Μουρεσίου 1971-2001.

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Κισσού	489	430	467	393
2	Δ.Δ. Αγ.Δημητρίου	388	348	795	520
3	Δ.Δ. Ανηλίου	525	481	429	508
4	Δ.Δ. Μουρεσίου	642	550	499	588
5	Δ.Δ. Τσαγκαράδας	629	646	751	784
6	Δ.Δ. Ξουρυχτίου	272	256	298	314
	ΣΥΝΟΛΟ	2945	2711	3239	3107

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, είναι εμφανές ότι κατά την περίοδο 1971 - 2001 στα περισσότερα Δ.Δ. υπάρχει δημογραφική άνοδος.

Γράφημα 1: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Μουρεσίου 1971-2001.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

Δήμος Ζαγοράς

Ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής, σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής 2001, ανέρχεται σε 3829 κατοίκους. Αν συγκρίνουμε τα στοιχεία αυτά με παλαιότερες απογραφές θα παρατηρήσουμε μια σχετική δημογραφική μείωση σχετικά με το επίπεδο του 1971 όπου ο πληθυσμός ανέρχονταν στους 4254 κατοίκους. Έχουμε δηλαδή μια μείωση σε επίπεδο Δήμου της τάξης του 9,9%.

Πίνακας 6: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Ζαγοράς 1971-2001.

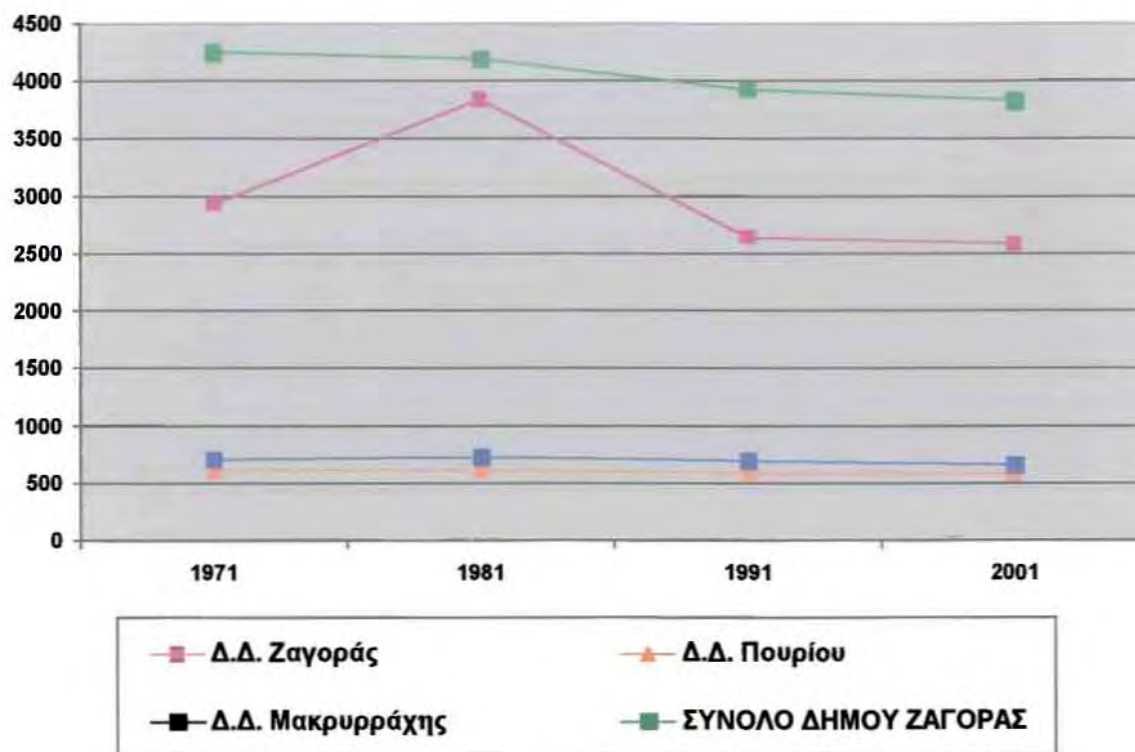
A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Ζαγοράς	2932	3841	2636	2582
2	Δ.Δ. Πουρίου	618	619	592	584
3	Δ.Δ. Μακρυρράχης	704	733	694	663
	ΣΥΝΟΛΟ	4254	4193	3922	3829

Πηγή: ΕΣΥΕ

Τα στοιχεία που αναφέρονται στον παραπάνω πίνακα αφορούν το μόνιμο πληθυσμό της περιοχής. Είναι ωστόσο γνωστό ότι κατά τη θερινή περίοδο εξαιτίας του τουριστικού ρεύματος προς την περιοχή, ο πληθυσμός αυξάνεται αισθητά. Σημαντική

είναι η αύξηση του πληθυσμού στον οικισμό του Χορευτού, λόγω του καθαρά τουριστικού προσανατολισμού του.

Γράφημα 2: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Ζαγοράς 1971-2001.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

Δήμος Μηλεών

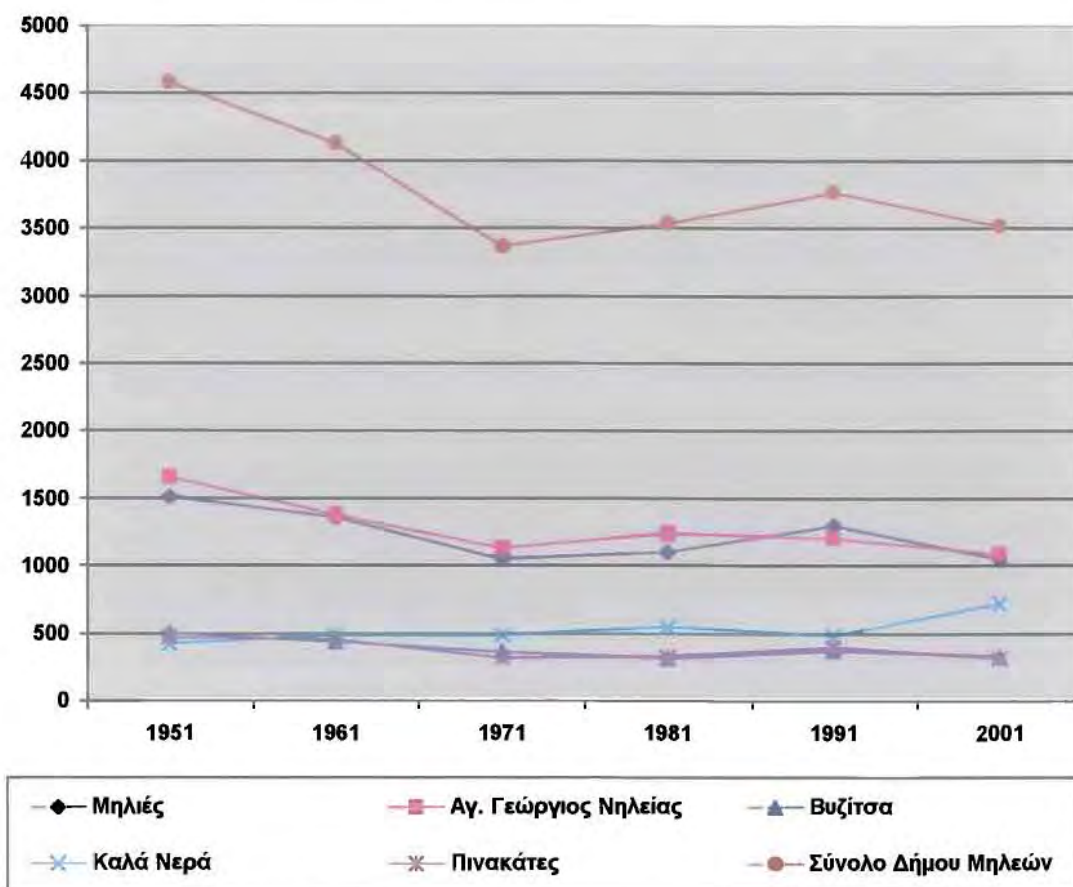
Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου Μηλεών, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ανέρχεται σε 3513 κατοίκους. Ο πίνακας 8 παρουσιάζει τον πληθυσμό του Δήμου Μηλεών ανά Δημοτικό Διαμέρισμα για τα έτη 1951-2001:

Πίνακας 7: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 1951-2001.

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Μηλεών	1514	1363	1056	1102	1304	1056
2	Δ.Δ. Αγ.Γεωργίου Νηλείας	1663	1383	1132	1243	1208	1132
3	Δ.Δ. Βυζίτσας	504	442	362	315	375	362
4	Δ.Δ. Καλών Νερών	427	489	493	550	485	493
5	Δ.Δ. Πινακατών	476	451	324	326	395	324
	ΣΥΝΟΛΟ	4584	4128	3367	3536	3767	3367

Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 3: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 1951-2001.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

Παρατηρώντας χωριστά κάθε δημοτικό διαμέρισμα και λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία από τις απογραφές της ΕΣΥΕ, καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι η δεκαετία του '70 χαρακτηρίζεται από μία πτώση του πληθυσμού της συγκεκριμένης περιοχής, πληθυσμιακή πτώση που μπορεί να οφείλεται στην έντονη αστυφιλία που αναπτύχθηκε πανελληνίως εκείνη την περίοδο. Όλα τα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Μηλεών εκτός του Δ.Δ. των Καλών Νερών είναι ορεινά και μέχρι πριν κάποια χρόνια πιο απομονωμένα. Η αυξημένη όμως τουριστική κίνηση κατά τους χειμερινούς μήνες και η αξιοποίηση τους, οδήγησε στην μεταστροφή τους από περιοχές με αρνητικούς ρυθμούς πληθυσμιακής αύξησης σε περιοχές με θετικούς.

Πίνακας 8: Πληθυσμιακή πυκνότητα Δήμου και Δ.Δ. Μηλεών 2001.

Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	Πληθυσμός 1991	Έκταση σε τ.χλμ.	Πυκνότητα κατ/τ.χλμ.
1	Δ.Δ. Μηλεών	1304	24,367	53,51
2	Δ.Δ. Αγ.Γεωργίου Νηλείας	1208	21,343	56,59
3	Δ.Δ. Βυζίτσας	375	6,073	61,74
4	Δ.Δ. Καλών Νερών	485	1,950	248,71
5	Δ.Δ. Πινακατών	395	10,021	39,41
	ΣΥΝΟΛΟ	3767	63,754	59,08

Πηγή: ΕΣΥΕ

Αναφορικά με την πυκνότητα: Τα δημοτικά διαμερίσματα των Μηλεών, της Βυζίτσας και του Αγίου Γεωργίου Νηλείας παρουσιάζουν μια αναλογία όμοια σχεδόν με τη συνολική εικόνα του Δήμου. Αντίθετα, τα άλλα δύο δημοτικά διαμερίσματα παρουσιάζουν μια διαμετρικά αντίθετη εικόνα, με τις Πινακάτες να εμφανίζονται ως η πιο αραιοκατοικημένη περιοχή (που ενώ έχει πληθυσμό ίδιο σχεδόν με αυτόν της Βυζίτσας καταλαμβάνει έκταση σχεδόν διπλάσια αυτής) και τα Καλά Νερά να αποτελούν μια πλέον πυκνοκατοικημένη περιοχή, αν και έχουν την μικρότερη έκταση μέσα στο δήμο, γεγονός που επηρεάζεται από το ότι είναι πάνω στο εθνικό δίκτυο Βόλου-Πηλίου και έχει πιο εύκολη πρόσβαση στο πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου.

Δήμος Αγριάς

Πίνακας 9: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 1951-2001.

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Αγριάς	2846	3296	3538	3997	4544	6112
2	Δ.Δ. Δράκειας	1060	1015	913	799	891	883
	ΣΥΝΟΛΟ	3906	4311	4451	4796	5435	6995

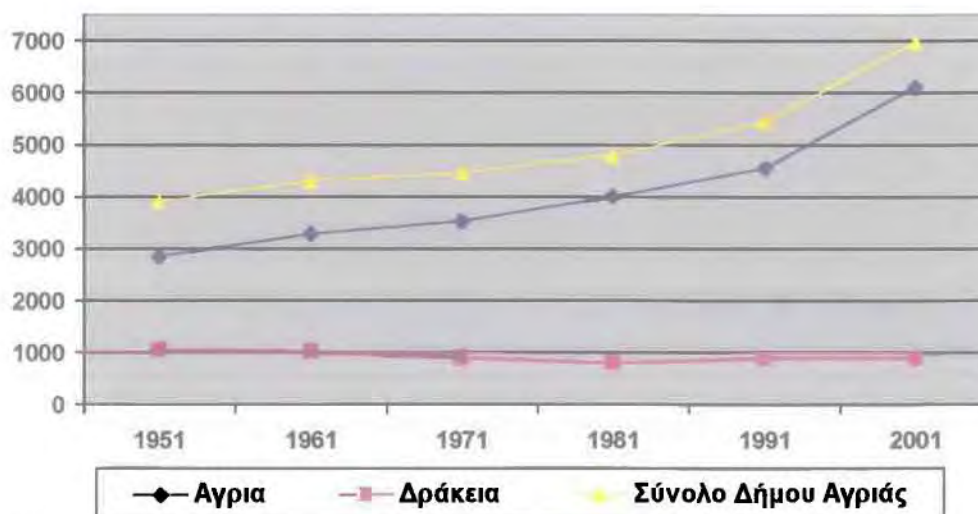
Πηγή: ΕΣΥΕ

Πίνακας 10: Πληθυσμιακή πυκνότητα Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 2001.

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	Πληθυσμός 2001	Έκταση σε τ.χλμ.	Πυκνότητα κατ/τ.χλμ.
1	Δ.Δ. Αγριάς	6112	24,367	250,8
2	Δ.Δ. Δράκειας	883	21,343	41,37
	ΣΥΝΟΛΟ	6995	45,710	153

Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 4: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Αγριάς 1951-2001.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

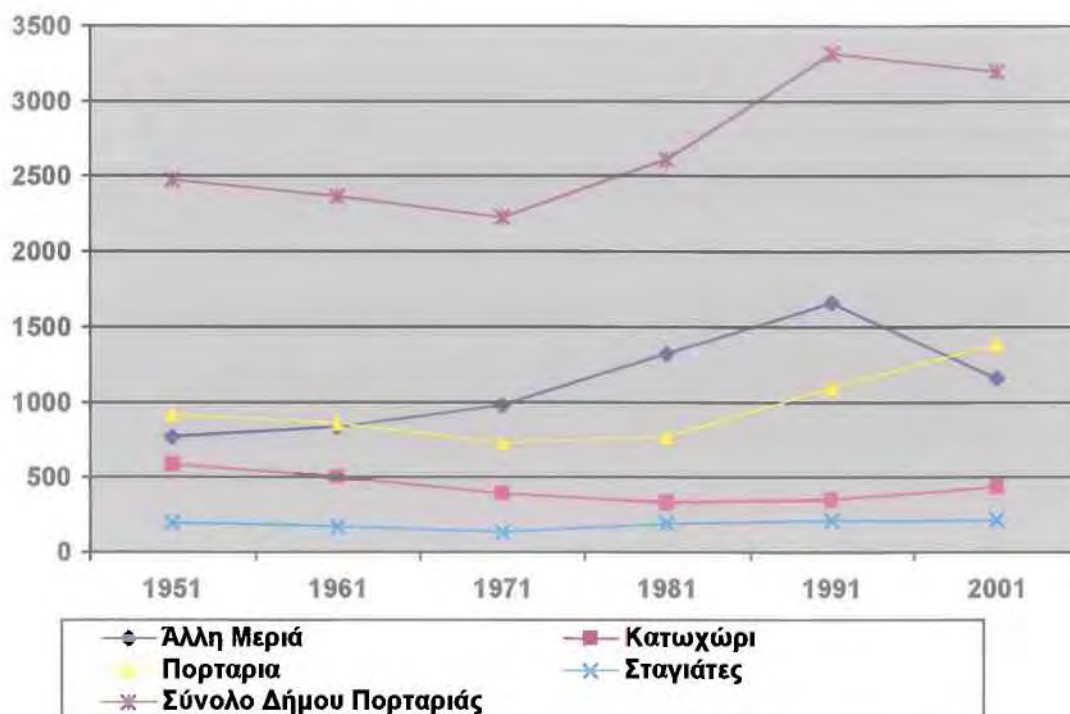
Δήμος Πορταριάς

Πίνακας 11: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Πορταριάς 1951-2001.

Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Άλλης Μεριάς	771	836	976	1.322	1.661	1163
2	Δ.Δ. Κατωχωρίου	589	501	393	334	353	436
3	Δ.Δ. Πορταριάς	920	860	733	769	1.093	1389
4	Δ.Δ. Σταγιατών	196	171	129	187	211	213
	ΣΥΝΟΛΟ	2.476	2.368	2.231	2.612	3.318	3201

Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 5: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Πορταριάς 1951-2001.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

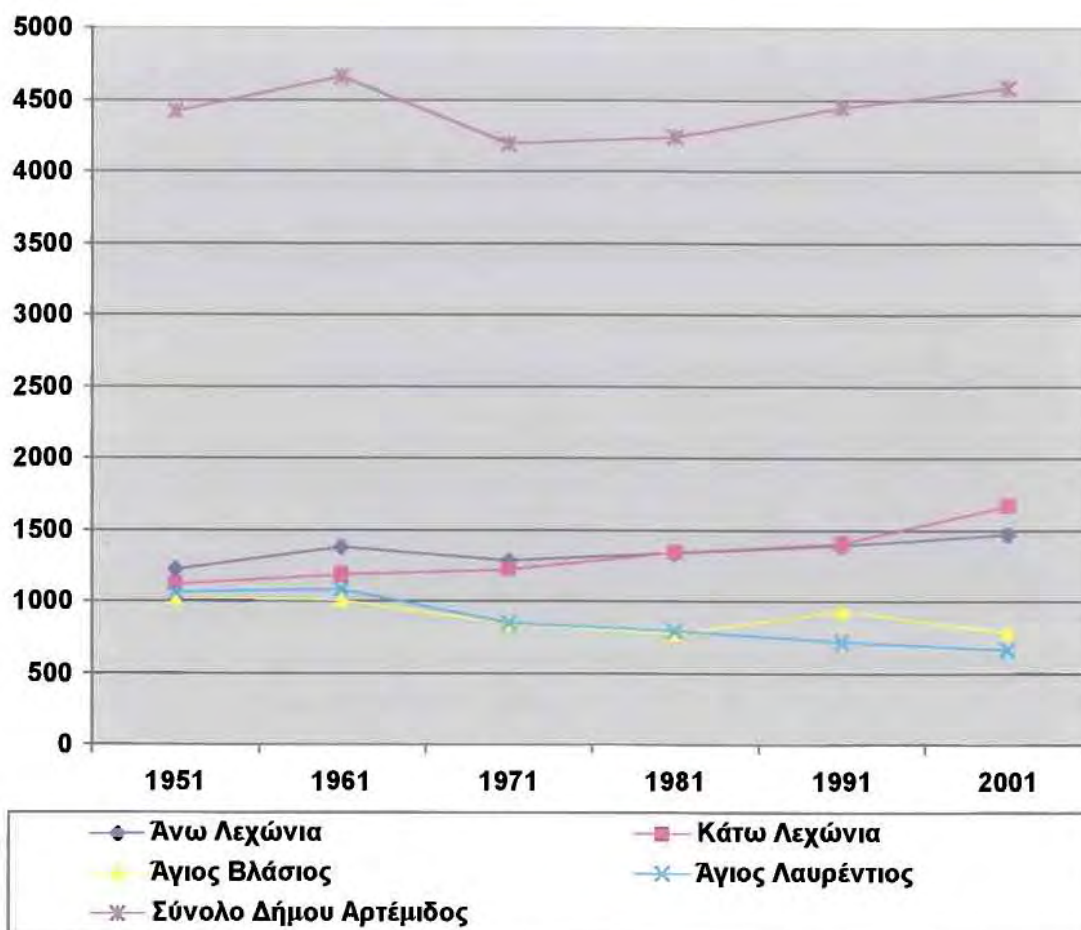
Δήμος Αρτέμιδας

Πίνακας 12: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αρτέμιδας 1951-2001.

Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Άνω Λεχωνίων	1224	1382	1283	1335	1395	1468
2	Δ.Δ. Κάτω Λεχωνίων	1120	1189	1222	1344	1409	1666
3	Δ.Δ. Αγίου Βλασίου	1019	1010	844	772	930	785
4	Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου	1059	1083	845	790	714	664
	ΣΥΝΟΛΟ	4422	4664	4194	4241	4448	4583

Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 6: Πληθυσμιακή διακόμανση Δήμου και Δ.Δ. Αρτέμιδας 1951-2001.

Πηγή: Ίδια επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

Αξίζει να παρατηρηθεί ότι μεταξύ 1961 και 1971, με εξαίρεση τα Κάτω Λεχώνια που παρουσιάζουν μία μικρή αύξηση, τόσο ο νέος Δήμος στο σύνολό του όσο και τα επιμέρους δημοτικά διαμερίσματα παρουσιάζουν ραγδαία μείωση του πληθυσμού τους. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τη μείωση του πληθυσμού του Νομού Μαγνησίας που παρατηρείται την ίδια περίοδο μπορεί να ερμηνευτεί από την μαζική μετανάστευση Ελλήνων προς το εξωτερικό εκείνη την εποχή.

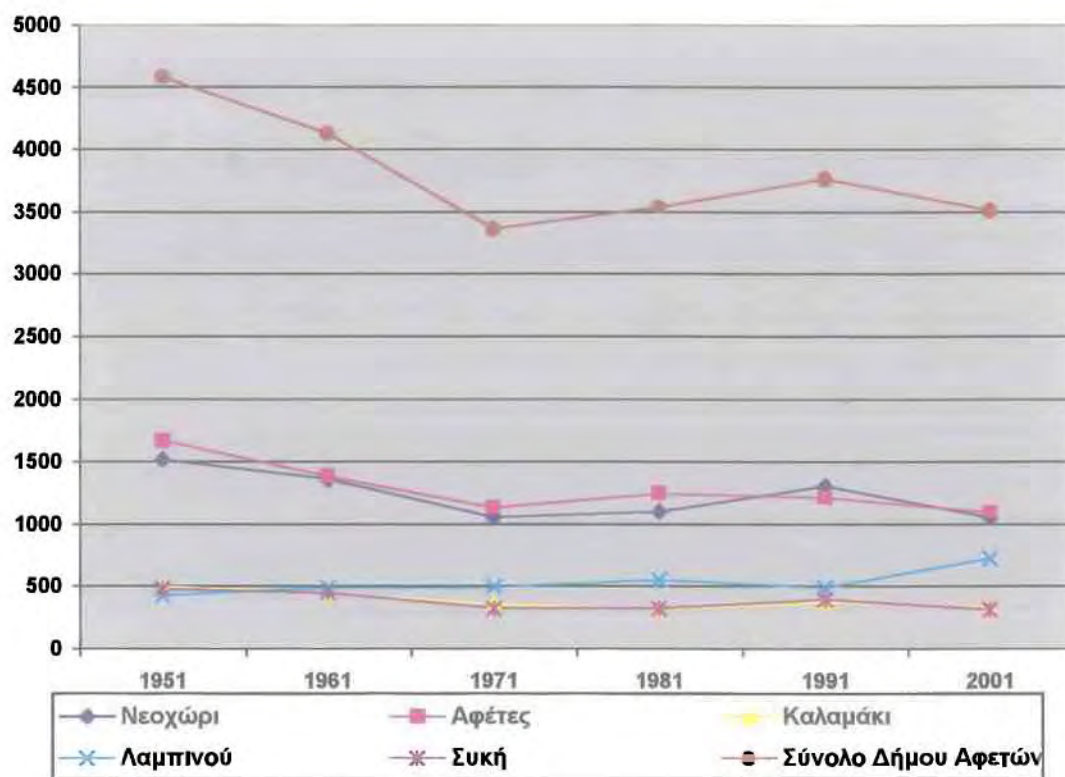
Δήμος Αφειτών

Πίνακας 13: Πληθυσμιακή εξέλιξη Δήμου και Δ.Δ. Αφειτών 1951-2001.

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	1951	1961	1971	1981	1991	2001
1	Δ.Δ. Νεοχωρίου	1.083	1.012	803	911	776	789
2	Δ.Δ. Αφειτών	564	512	507	541	430	252
3	Δ.Δ. Καλαμακίου	238	193	165	159	154	227
4	Δ.Δ. Λαμπνούς	134	112	68	79	134	53
5	Δ.Δ. Συκής	577	604	537	588	597	517
	ΣΥΝΟΛΟ	2.596	2.433	2.080	2.278	2.091	1836

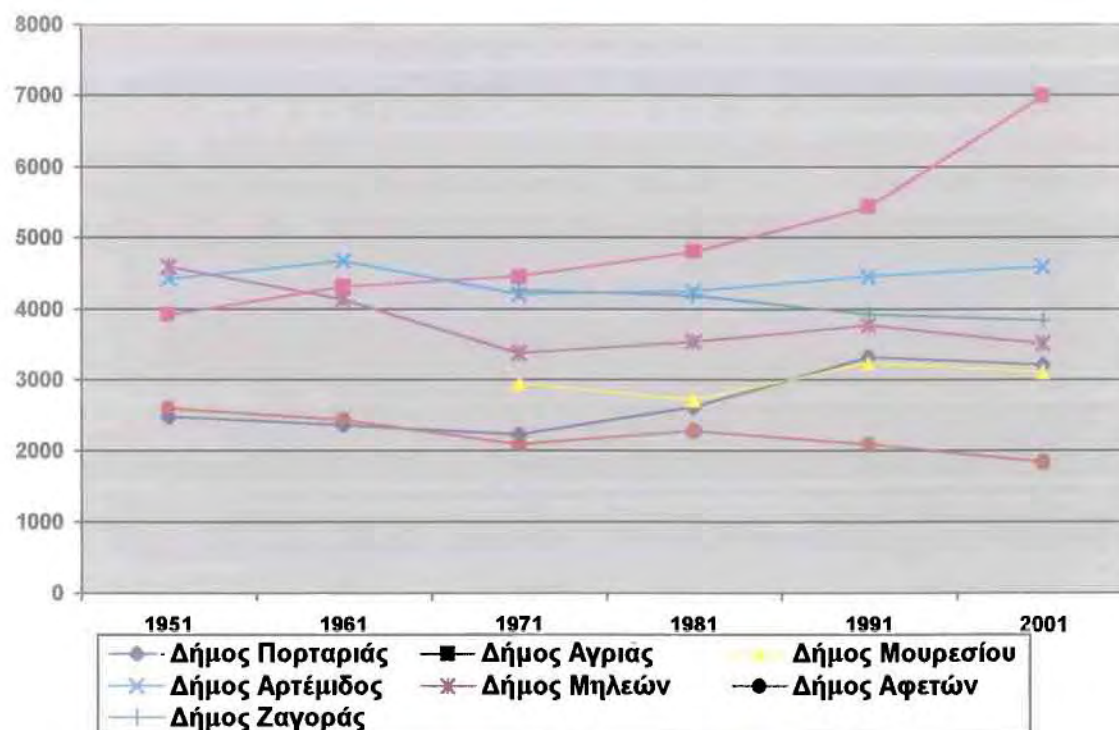
Πηγή: ΕΣΥΕ

Γράφημα 7: Πληθυσμιακή διακύμανση Δήμου και Δ.Δ. Αφετών 1951-2001.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

Γράφημα 8: Πληθυσμιακές διακυμάνσεις Δήμων 1951-2001.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία βάσει στοιχείων ΕΣΥΕ.

2.1.2.3. Ιδιοκτησιακό καθεστώς

Η δημοτική περιουσία (δασικές, αγροτικές και κτηνοτροφικές εκτάσεις) στα Δημοτικά Διαμερίσματα εντός Natura παρουσιάζεται ακολούθως:

Δήμος Μουρεσίου

Η δημοτική περιουσία (δασικές, αγροτικές και κτηνοτροφικές εκτάσεις) στα Δημοτικά Διαμερίσματα εντός Natura του Δήμου Μουρεσίου παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν:

Δ.Δ. Τσαγκαράδας

Κατηγορία	Περιγραφή/Θέση	Επιφάνεια μ ²	Κυριότητα
Αγροί - Αγροτεμάχια μη καλλιεργήσιμα	Άγιος Δημήτριος	1380	πλήρης
Αγροί - Αγροτεμάχια καλλιεργήσιμα	Τσαγκαράδα	15230	πλήρης
	Μύλη	3510	πλήρης
	Κούτρα	2000	πλήρης
Βοσκότοποι	Ξουστάκια	500 στρ.	πλήρης
Δασική έκταση	Μοναστήρι	30550	πλήρης
	Κοινοτική έκταση	4550 στρ.	πλήρης
	Κοκκινόγια	1500	πλήρης

Δ.Δ. Ανηλίου

Κατηγορία	Περιγραφή/Θέση	Επιφάνεια μ ²	Κυριότητα
Αγροί - Αγροτεμάχια μη καλλιεργήσιμα	Παναγία Φανερωμένη	2500	πλήρης
Αγροί - Αγροτεμάχια καλλιεργήσιμα	Άγιος Αθανάσιος	4000	πλήρης
	Παναγία - Γρεβελή	3000	πλήρης
	Άγιος Χαράλαμπος	4000	πλήρης
	Παναγία - Καλόγεροι Βρύση	3000	πλήρης
Δασική έκταση	Παναγία Φανερωμένη	32500	πλήρης
	Κοινοτική έκταση	3500 στρ.	πλήρης

Δ.Δ. Κισσού

Κατηγορία	Περιγραφή/Θέση	Επιφάνεια μ ²	Κυριότητα
Αγροί - Αγροτεμάχια καλλιεργήσιμα	Άγιος Λαυρέντιος/ 5 ελαιοπερίβολα	1710	50%
	Γατζέα/ελαιοπερίβολο	4000	πλήρης
Βοσκότοποι	Μέγα Λάκου και Ποτίστρας	200στρ.	πλήρης

Δασική έκταση	50000 στρ.	50%
---------------	------------	-----

Δ.Δ. Μουρесьίου

Κατηγορία	Περιγραφή/Θέση	Επιφάνεια μ ²	Κυριότητα
Αγροί - Αγροτεμάχια μη καλλιεργήσιμα	Σταυρός	240	πλήρης
Αγροί - Αγροτεμάχια καλλιεργήσιμα	Βαμβακιάζε	2830	πλήρης
	Κουκουναριά	4320	πλήρης
Βοσκότοποι	Τσόκκα	59	πλήρης
Δασική έκταση	Χολορέματα/ Κοινοτική έκταση	62500	πλήρης
	Μάνα	1400	πλήρης
	Λιθάρι	6875	πλήρης
	Τσιγκρί	122,5 στρ.	πλήρης
	Κρίτσελο	21500	πλήρης
	Πλακάρα	26000	πλήρης
	Τσόκκα	100 στρ.	πλήρης
	Δάσος οξυάς	5903 στρ.	πλήρης
	Βαμβακιάζε	500	πλήρης
	Κουκουναριά	1140	πλήρης

Δ.Δ. Ξουριχτίου

Κατηγορία	Περιγραφή/Θέση	Επιφάνεια μ ²	Κυριότητα
Επαγγελματική στέγη	Κοινοτικό κατάστημα	80	πλήρης
Εκπαιδευτήρια	Δημοτικό	1000/105	πλήρης
Ακάλυπτο οικόπεδο	Parking	500	πλήρης
Βοσκότοποι		2500στρ.	πλήρης
Δασική έκταση	Δάσος οξυάς	4625 στρ.	10%

Πηγή: Τεχνικά δελτία νέων συνενώσεων ΟΤΑ Ν.Μαγνησίας (ΥΠΕΣΔΔΑ-ΕΕΤΑΑ, 2000)

Πρέπει να σημειώσουμε για την περίπτωση του Ξουριχτίου ότι όλα τα αγροτεμάχια, οι βοσκότοποι και οι δασικές εκτάσεις είναι διακατεχόμενα (ανήκουν στο Δημόσιο), αλλά έχουν το δικαίωμα της εκμετάλλευσης.

Δήμος Ζαγοράς

Κατηγορία	Δ.Δ. Ζαγοράς	Δ.Δ. Μακρυρράχης	Δ.Δ. Πουρίου
Αγροί - Αγροτεμάχια μη καλλιεργήσιμα	37,6		
Αγροί - Αγροτεμάχια καλλιεργήσιμα	12,83		

Δασική έκταση	143,5	1800	6600
---------------	-------	------	------

Πηγή: Τεχνικά δελτία νέων συνενώσεων ΟΤΑ Ν.Μαγνησίας
(ΥΠΕΣΔΔΑ-ΕΕΤΑΑ, 2000)

Δήμος Μηλεών

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (σε στρέμματα)			
	Αγροί - Αγροτεμάχια		Βοσκότοποι	Δασική έκταση
	Καλλιεργούμενες εκτάσεις	Μη καλλιεργούμενες εκτάσεις		
Μηλεών	144,50	8,70	-	14,90
Βυζίτσας	46,50	-	480	15000*+1500
Πινακατών	91,75	-	249	15000*
Άγιος Γεώργιος Νηλείας	-	-	-	15000*

Πηγή: Τεχνικά δελτία νέων συνενώσεων ΟΤΑ Ν.Μαγνησίας
(ΥΠΕΣΔΔΑ-ΕΕΤΑΑ, 2000)

* η δασική έκταση των 15000 στρεμ. είναι συνιδιοκτησία της Βυζίτσας, των Πινακατών και του Αγ. Γεωργίου Νηλείας.

Η ακίνητη περιουσία των τέως Ο.Τ.Α ανήκει στην πλήρη κυριότητα καθενός από αυτούς, εκτός από μια δασική έκταση, η οποία είναι συνιδιοκτησία της Βυζίτσας, των Πινακατών και του Αγίου Γεωργίου Νηλείας (Ακριβογιάννη,κ.α., 1998: 26).

Δήμος Αγριάς

Κατηγορία	Δ.Δ. Αγριάς	Δήμος Αγριάς	Ποσοστό επί συνολικής έκτασης νέου Δήμου
ΑΓΡΟΙ-ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΑ		45 στρέμ.	0,18%
ΑΓΡΟΙ-ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ ΜΗ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΑ		22,5 στρέμ.	0,09%
ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ		5400 στρέμ.	0,02%
ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ		8700 στρέμ.	0,03%

Πηγή: Τεχνικά δελτία νέων συνενώσεων ΟΤΑ Ν.Μαγνησίας
(ΥΠΕΣΔΔΑ-ΕΕΤΑΑ, 2000)

Δήμος Πορταριάς

Δ.Δ. Πορταριάς

Αγροί - Αγροτεμάχια	Πορταριά	6	Πλήρης	90,00 στρ.
-//- -//-	Διμήνη	2	Πλήρης	53,00 στρ.
-//- -//-	Σταγιάτες	1	Πλήρης	10,00 στρ.
-//- -//-	Δήμος Ν. Ιωνίας	1	Πλήρης	300,00 στρ.
Βοσκότοποι	Πορταριά	1	Πλήρης	1,00 στρ.
Δασικές εκτάσεις	Πορταριά	1	Πλήρης	103,00 στρ.
-//- -//-	Πορταριά	1	50%	3,30 στρ.

Δ.Δ. Κατωχώριου

Αγροί - Αγροτεμάχια	Κατωχώρι	5	Πλήρης	104,00 στρ.
Βοσκότοποι	Κατωχώρι	3	Πλήρης	3.502,50 στρ.
Δασικές εκτάσεις	Κατωχώρι	1	50%	3,30 στρ.

Συγκεντρωτικός Πίνακας Δημοτικής Περιουσίας

Κατηγορία ακινήτου	Δήμος Πορταριάς	Συνολική έκταση (m ² & στρ.)	
		Εντός Δήμου	Εκτός Δήμου
ΑΓΡΟΙ - ΑΓΡΟΤΕΜΑΧΙΑ	15	204 στρ.	353 στρ.
ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	4	3.503,5 στρ.	
ΔΑΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	7	15.206,3 στρ.	3.000 στρ.

Πηγή: Τεχνικά δελτία νέων συνενώσεων ΟΤΑ Ν.Μαγνησίας
(ΥΠΕΣΔΔΑ-ΕΕΤΑΑ, 2000)

Δήμος Αρτέμιδας

Η συνολική έκταση των αγροτεμαχίων, των βοσκοτόπων, των αγρών και των δασικών εκτάσεων, δημοτικής ιδιοκτησίας του Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου, ανέρχεται σε 5911,5 στρ.

Δήμος Αφειτών

Αγροί - αγροτεμάχια

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΚΑΛΑΙΕΡΓ.	ΜΗ ΚΑΛΑΙΕΡΓ.	ΙΔΙΟΚ. ΚΑΘΕΣ
ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ	161,553		Π.Κ.
ΣΥΝΟΛΟ	1250,24		

Δασικές εκτάσεις

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΙΔΙΟΚ. ΚΑΘΕΣΤ.
ΝΕΟΧΩΡΙ	Πλάκα	8.160	Π.Κ.
ΣΥΝΟΛΟ		20.520	

2.1.2.4. Βασικές οικονομικές δραστηριότητες

Δήμος Μουρесьίου

Πρωτογενής Τομέας

Η μορφολογία του εδάφους, οι σκληρές κλιματολογικές συνθήκες, σε συνδυασμό με τον πολυτεμαχισμό της αγροτικής γης και η απορρόφηση μέρους του εργατικού δυναμικού από τη βιομηχανία/βιοτεχνία του πλησιέστερου αστικού κέντρου του

Βόλου, συντέλεσε στην πλημμελή εκμετάλλευση και σε ορισμένα δημοτικά διαμερίσματα στην εγκατάλειψη του αγροτικού κλήρου.

Το σημαντικότερο καλλιεργούμενο είδος είναι τα οπωροφόρα δέντρα και προέχουσα θέση καταλαμβάνει η καλλιέργεια των μήλων. Άλλες δεντροκαλλιέργειες οπωροφόρων, που παίζουν σημαντικό ρόλο στην τοπική παραγωγή, είναι οι αχλαδιές, οι κερασιές, οι καστανιές. Όσον αφορά την καλλιέργεια της ελιάς στα περισσότερα διαμερίσματα δεν αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία. Χρησιμοποιείται, κυρίως, για οικιακή χρήση. Να σημειωθεί, ωστόσο, ότι μόνο στο Ξουρίτσι η ελιά αποτελεί την κύρια καλλιέργεια. Επίσης, το ποσοστό των αρδευόμενων καλλιεργειών είναι υψηλό σε σύγκριση με άλλες περιοχές.

Ένα δυναμικό είδος, που εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς και καταλαμβάνει σημαντικό μέρος στο ακαθάριστο προϊόν της περιοχής ενισχύοντας το εισόδημα των κατοίκων, είναι η ανθοκομία. Τα δύο δημοτικά διαμερίσματα του Μουρεσίου και του Ανηλίου, παράγουν τον κύριο όγκο των λουλουδιών με βασικό είδος τη γαρδένια και δευτερεύουσες, την καμέλια, την ορτανσία, την ατζαλέα και άλλα είδη. (Ρέππος, 2003, Συν/ξη)

Από τις υπάρχουσες μελέτες συνάγεται ότι ο Δήμος Μουρεσίου διαθέτει σημαντικά ορυκτά αποθέματα, αλλά η έλλειψη μεταλλευτικών ερευνών δεν άφησε να αναπτυχθεί η επιχειρηματική πρωτοβουλία. Ενδείξεις μεταλλευμάτων υπάρχουν για τις εξής περιοχές:

- 1) Ανήλιο: μαγγάνιο, γραφίτης
- 2) Άγιος Δημήτριος: κασσίτερος, σιδηροπυρίτης
- 3) Μούρresi: μεικτά θειούχα, σιδηροπυρίτης
- 4) Κισσός: άργυρος, κασσίτερος, σιδηροπυρίτης
- 5) Ξουρίτσι: σιδηροπυρίτης
- 6) Τσαγκαράδα: μεικτά θειούχα, σιδηροπυρίτης

Η εξόρυξη «πέτρας Πηλίου» στην περιοχή του Ξουριχτίου αποτελεί σήμερα την μόνη εξορυκτική δραστηριότητα στον Δήμο (Λεβέντης, 2003, Συν/ξη)

Δευτερογενής Τομέας

Οι δραστηριότητες στο δευτερογενή τομέα, σε σύγκριση με τους άλλους τομείς παραγωγής, είναι σημαντικά περιορισμένες. Παλαιότερα, η περιοχή χαρακτηριζόταν από υψηλό βαθμό αυτάρκειας σε προϊόντα μεταποίησης, κυρίως χειροτεχνικά - βιοτεχνικά. Σήμερα, είναι χαρακτηριστικό ότι στον Δήμο υπάρχουν μόνο δύο μονάδες μεταποίησης αγροτικών προϊόντων. Οι αλλαγές στα καταναλωτικά πρότυπα, σε συνδυασμό με τη συρρίκνωση του πληθυσμού, οδήγησαν στην αποδυνάμωση της μεταποιητικής δραστηριότητας και την εξάρτηση της περιοχής από το αστικό κέντρο του Βόλου.

Πρόσθετοι αρνητικοί παράγοντες που συντέλεσαν στην μεταποιητική αποδυνάμωση, ήταν το συγκριτικά υψηλότερο κόστος λειτουργίας των μονάδων στο χωριό από ό,τι στην πόλη λόγω του μεταφορικού κόστους των πρώτων υλών. Επίσης, παρατηρήθηκε μεταφορά των τοπικών κεφαλαίων στον τουρισμό, λόγω της τεράστιας ανάπτυξης που παρουσίασε τα τελευταία χρόνια.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων αφορούν βιοτεχνικές μονάδες που εξυπηρετούν αποκλειστικά τοπικές ανάγκες, όπως ξυλουργία, μηχανουργία, κ.λ.π.. Οι μεγαλύτερες μονάδες, που είναι και αριθμητικά ελάχιστες αφορούν τη συντήρηση και πρωτογενή μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός τους, όμως, είναι πεπαλαιωμένος. Επίσης, παρουσιάζουν χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και πληροφόρησης σε θέματα νέων προϊόντων

Η χειροτεχνία-οικοτεχνία, που βασίζεται στην παραδοσιακή λαϊκή τέχνη, εντάσσεται όλο και περισσότερο στη σύγχρονη ζωή με αντικείμενα πρωτότυπα, εύχρηστα και κυρίως εμπορικά.. Εντούτοις η χειροτεχνία-οικοτεχνία υστερεί σημαντικά, παρά τις δυνατότητες της αγοράς που προσφέρει ο τουρισμός και τη σημαντική παράδοση που διαθέτουν τα δημοτικά διαμερίσματα.

Όσον αφορά την εμπορική δραστηριότητα, είναι αυξημένη κυρίως στον οικισμό του Αγίου Ιωάννη και στο δημοτικό διαμέρισμα του Μουρεσίου, λόγω του τουρισμού.

Τριτογενής Τομέας

Ο τουρισμός, με την ευρεία έννοια του (εκδρομικός, παραθεριστικός, κ.λ.π.) αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα, που συμβάλλει στην άμβλιση της ανισότητας του εισοδήματος μεταξύ των κατοίκων της περιοχής και του αστικού κέντρου του Βόλου. Επηρεάζει και επηρεάζονται από αυτόν, σε μεγάλο βαθμό, αρκετοί άλλοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας (υπηρεσίες, εμπόριο, οικοδομική δραστηριότητα, μεταφορές και σε κάποιο βαθμό και ο πρωτογενής τομέας).

Είναι εμφανές ότι δεν νοείται μαζικός τουρισμός σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα. Για παράδειγμα ο μικρός παραθαλάσσιος οικισμός του « Παπά Νερό » δεν έχει υποστεί σοβαρές εκμεταλλευτικές παρεμβάσεις και προσελκύει έναν τουρισμό ηπιότερο από τον τουρισμό του κοντινού Αγίου Ιωάννη. Επίσης, στο Ανήλιο ευνοείται η ανάπτυξη του αγροτουρισμού, καθώς και ο τουρισμός με ειδικά ενδιαφέροντα σχετικά με τις ασχολίες των κατοίκων του.

Το τουριστικό ρεύμα προς την περιοχή παρουσιάζεται ευνοϊκό διαχρονικά και οι τάσεις του τουριστικού κοινού στρέφονται όλο και περισσότερο προς την περιοχή. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ένα ρεύμα εγκατάστασης δεύτερης κατοικίας από κατοίκους του Βόλου, της Αθήνας και άλλων πόλεων. Η ανισοκατανομή του υπάρχοντος τουρισμού στο χρόνο και στο χώρο αποτελεί σοβαρό πρόβλημα. (Δημητριάδης, κ.α., 1998)

Η ανάλυση των υπάρχοντων στατιστικών στοιχείων και η διασταύρωση τους με στοιχεία που προέκυψαν από προσωπική έρευνα (Βλ. Παράρτημα :συνεντεύξεις), οδηγεί στη διαπίστωση ότι η κύρια απασχόληση των κατοίκων αφορά στον πρωτογενή τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία κ.λ.π.). Στο σύνολο των διαμερισμάτων παρατηρείται κανονική ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, με αντίστοιχη αύξηση του ποσοστού απασχόλησης στον τριτογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας δεν παρουσιάζει έντονη δραστηριότητα.

Δήμος Ζαγοράς

Πρωτογενής τομέας

Το σημαντικότερο καλλιεργούμενο είδος είναι τα οπωροφόρα δένδρα που παίζουν πρωτεύοντα ρόλο στη διαμόρφωση του εισοδήματος. Η ελιά καλλιεργείται περιορισμένα. Όπως και στον Δήμο Μουρεσίου η ανθοκομία αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς και συμβάλλει σημαντικά στο ακαθάριστο προϊόν της περιοχής, ενισχύοντας το εισόδημα των κατοίκων.

Το Δ.Δ. Ζαγοράς μαζί με το επίνειό της το Χορευτό, συγκεντρώνει σχεδόν ίσο αριθμό κατοίκων όσο όλα τα χωριά του Ανατολικού Πηλίου συνεπώς είναι αναμενόμενο λόγω του μεγάλου πληθυσμού να υπάρχει πολυαπασχόληση. Κυριαρχούσα είναι η μονοκαλλιέργεια οπωροφόρων δέντρων. Παρόλη τη μεγάλη αναπτυξιακή διαφορά της με τα άλλα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου χαρακτηρίζεται από μια αυξανόμενη εξάρτηση από το αστικό κέντρο του Βόλου.

Στο Δ.Δ. Μακρυρράχης η δενδροκαλλιέργεια και η ανθοκομία είναι τα κύρια αντικείμενα της παραγωγικής δραστηριότητας.

Το Δ.Δ. Πουρίου χαρακτηρίζεται από αυτάρκεια και πολυαπασχόληση με τους τομείς της οικοτεχνίας, της βιοτεχνίας και της κτηνοτροφίας να διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης.

Στο σύνολο των δημοτικών διαμερισμάτων παρατηρείται μείωση του ποσοστού απασχόλησης στον πρωτογενή, με αντίστοιχη αύξηση στο δευτερογενή και κυρίως στον τριτογενή τομέα. Διαφαίνεται συνεπώς μια τάση μετακίνησης των παραγωγικών ομάδων πληθυσμού η οποία επιβεβαιώνεται και βάση των στοιχείων της προσωπικής έρευνας. Στην περίπτωση του Πουρίου το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε πολύ μικρότερη ένταση.

Εκτός από τον τομέα της κτηνοτροφίας στον οποίο παρατηρείται μια μικρή αύξηση του ρυθμού ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, σημαντικό ρόλο στην περιοχή παίζει και η υλοτομία. Υλοτομούνται κυρίως οι καστανιές καθώς το ξύλο τους χρησιμεύει στην οικοδομή και στην κατασκευή επίπλων ενώ σημαντικό ρόλο παίζει και το καστανόχωμα στην ανθοκομική παραγωγή.

Για την εξορυκτική δραστηριότητα στο Δήμο αναφέρουμε ότι η περιοχή διαθέτει ορυκτά αποθέματα, αλλά δεν υπήρξε ούτε υπάρχει εκμετάλλευση αυτών (Καπανιάρης, 2003, Συν/ξη). Συγκεκριμένα υπάρχουν οι εξής ενδείξεις μεταλλευμάτων:

Ζαγορά: αντιμόνιο, αρσενικό, κασσίτερος, σιδηροπυρίτης, μικτά θειούχα, άργυρος.

Μακρυρράχη: μικτά θειούχα, σιδηροπυρίτης, χαλκός, γραφίτης.

Πουρί: σίδηρος

(Κοπατσάρης, κ.α., 1998)

Δευτερογενής τομέας

Οι δραστηριότητες στο δευτερογενή τομέα είναι περιορισμένες σε σχέση με τους άλλους τομείς.

Τριτογενής τομέας

Αξιόλογη κρίνεται η τουριστική κίνηση στην περιοχή. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι υπάρχουσες φυσικές, πολιτισμικές και κοινωνικές αξίες δεν ευνοούν την ανάπτυξη μαζικού τουρισμού. Η αναμενόμενη κίνηση θα προέλθει από κατηγορίες επισκεπτών υψηλής μορφωτικής στάθμης και ειδικών ενδιαφερόντων. Από αυτή θα προκύψει αύξηση των εισοδημάτων και του ελεύθερου χρόνου και επέκταση της μόρφωσης σε ευρύτερες κοινωνικές ομάδες. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται τάση αύξησης του αριθμού των οικοδομών δεύτερης κατοικίας.

Δήμος Μηλεών

Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας είναι αυτός που απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του νέου Δήμου Μηλεών. Οι περισσότεροι κάτοικοι ασχολούνται κυρίως με τη γεωργική παραγωγή, καθώς και με τη διάθεση αυτής.

Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας απασχολεί το υπόλοιπο και το μικρότερο τμήμα του ενεργού εργατικού δυναμικού, με τη μορφή κυρίως οικογενειακών επιχειρήσεων, περιορισμένης οικονομικής δραστηριότητας.

Τριτογενής τομέας

Τέλος ο τριτογενής τομέας είναι αυτός που απασχολεί ένα μεγάλο μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Έτσι οι περισσότεροι κάτοικοι, είτε είναι ιδιοκτήτες μιας τουριστικής επιχείρησης (ενοικιαζόμενων δωματίων, ξενώνων, εστιατορίων, κ.α), είτε απασχολούνται εποχιακά σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις για να συμπληρώσουν το εισόδημά τους.
(Ακριβογιάννη, κ.α., 1998)

Δήμος Αγριάς

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται ποσοστό 18% του ενεργού πληθυσμού, στον δευτερογενή 39% ενώ στον τριτογενή ποσοστό 43%. (Παπαευσταθίου, κ.α., 1998)

Δήμος Πορταριάς

Πρωτογενής τομέας

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται ποσοστό 58% του συνολικού πληθυσμού. Συγκεκριμένα το κύριο αντικείμενο παραγωγικής δραστηριότητας αποτελούν οι δενδρώδεις καλλιέργειες που καλύπτουν και τη μεγαλύτερη έκταση της καλλιεργούμενης γης. (Γιαννιού, κ.α., 1998)

Δευτερογενής τομέας

Η μικρή μεταποιητική δραστηριότητα που εμφανίζει ο Δήμος Πορταριάς περιορίζεται στα αγροτικά κυρίως προϊόντα. Οι μεταποιητικές μονάδες είναι οικογενειακής μορφής και μικρής δυναμικότητας από άποψη απασχόλησης προσδίδοντας έτσι στη μεταποίηση χαρακτήρα βιοτεχνικό. Ο μηχανολογικός εξοπλισμός είναι παλιός, οι βιοτεχνικές μονάδες παρουσιάζουν χαμηλό επίπεδο οργάνωσης και εύθραυστη χρηματοοικονομική ισορροπία (Γκουντέλιας, 2003, Συν/ξη).

Τριτογενής τομέας

Στον τριτογενή τομέα απασχολείται ποσοστό 33% του συνολικού πληθυσμού (Γιαννιού, κ.α., 1998). Ο τουρισμός αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την περιοχή, άλλωστε απορροφά μεγάλο ποσοστό απασχολούμενων. Η επενδυτική δραστηριότητα στον τομέα αυτό παρουσιάζει ανάπτυξη (Γκουντέλιας, 2003, Συν/ξη).

Δήμος Αρτέμιδας

Πρωτογενής τομέας

Στον πρωτογενή τομέα απασχολείται συγκριτικά μεγάλο ποσοστό των κατοίκων του Δήμου.

Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας είναι εξαιρετικά περιορισμένος λόγω των περιορισμένων μεταποιητικών δυνατοτήτων της περιοχής. σε αντίθεση με το σύνολο του Νομού όπου ο δευτερογενής τομέας καταλαμβάνει ένα σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό.

Τριτογενής τομέας

Στον τριτογενή τομέα απασχολείται ένα μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων που και πάλι είναι μικρό εάν συγκριθεί με το σύνολο του Νομού.

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι ο Δ. Αρτέμιδος βασίζεται σχεδόν στο σύνολό του στον πρωτογενή τομέα.

Δήμος Αφειτών

Πρωτογενής τομέας

Στην πλειοψηφία του ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι αγρότες και λατόμοι. Ουσιαστικά δεν υπάρχει διαχωρισμός των δύο αυτών οικονομικών δραστηριοτήτων καθώς οι κάτοικοι απασχολούνται ταυτόχρονα και στους δύο τομείς προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Δευτερογενής τομέας

Τα άτομα που απασχολούνται στο δευτερογενή τομέα αντιπροσωπεύουν ποσοστό 26,1% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ενώ οι δραστηριότητες σ' αυτόν είναι σημαντικά περιορισμένες. Τα τελευταία χρόνια λειτουργούν λατομεία μαρμάρων (ημίλευκο, λευκό, λεπτοκρυσταλικό) στην περιοχή της Συκής, ενώ λατομεία σχιστολιθικών πλακών λειτουργούν στο Νεοχώρι. Σχιστόπλακα Πηλίου εξορύσσεται στο Νεοχώρι όπως επίσης και στο Καλαμάκι όπου και έχει κατοχυρώσει την ονομασία της σε «πλάκα - Πρόπαν».

Χώροι εξόρυξης οροκτών του Δ.Α. Νεοχωρίου του Δήμου Αφειτών

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡΕΜ.)	ΕΙΔΟΣ ΕΞΟΡΥΞΗΣ
ΝΕΟΧΩΡΙ	Γιούρτσα	4,207	Σχιστολιθικές πλάκες
»	»	9,075	»
»	»	6,000	»
»	Μονόξυλο	83,437	»
»	Πλατάνα	99,742	»
»	»	99,835	»
»	»	98,500	»
»	»	99,734	»
»	»	99,992	»

Παρά το γεγονός ότι ο τουρισμός αποτελεί μια σημαντική οικονομική δραστηριότητα για την ευρύτερη περιοχή του Πηλίου, ο Δήμος Αφειτών δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη ανάπτυξη σ' αυτόν τον τομέα.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα.

2.1.2.5. Χρήση - Κάλυψη

Η χωρική κατανομή των χρήσεων δεν ακολουθεί το συνήθη κανόνα διαχωρισμού των γεωργικών καλλιεργειών από τις περιοχές με φυσική βλάστηση. Οι καλλιέργειες π.χ. της μηλιάς όπως και οι καστανιές, που κυριαρχούν στην περιοχή της Ζαγοράς, αποτελούν εκχερσωμένα τμήματα δάσους τα οποία εμπλέκονται χωρικά με τις καλλιέργειες. Αυτό το μωσαϊκό της βλάστησης, δημιουργεί μια μοναδική τοπολογική εικόνα, χαρακτηριστική των ημιορεινών Δ.Δ. της εξεταζόμενης περιοχής.

Δήμος Μουρεσίου

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 54214 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΥΔΑΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΆΛΛΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ
Αγ. Δημήτριος	2,8	2,0			0,4	0,1	0,3	
Ανήλιο	7,8	2,3			4,5		1,0	
Κισσός	11,0	2,2		1,1	5,6	0,5	1,1	0,5
Μούρεσι	13,8	2,2	0,2	2,7	8,2	0,1	0,5	
Ξουρίτσι	6,6	2,0	0,9		3,6		0,1	
Τσαγκαράδα	12,2	4,0	0,5	1,1	5,5		0,6	0,5
ΣΥΝΟΛΟ	54,2	14,7	1,6	4,9	27,8	0,7	3,6	1,0
ΠΟΣΟΣΤΟ	100%	27,1%	2,9%	9%	51,3%	1,3%	6,6%	1,8%

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Δήμος Ζαγοράς

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 126100 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΆΛΛΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ
Ζαγορά	37,4	14,5	0,4	19	2	1,5
Μακρυρράχη	8,9	5,3		3	0,5	0,1
Πουρί	79,8	4,7	1	41,8	0,9	1,4
ΣΥΝΟΛΟ	126,1	24,5	1,4	63,8	3,4	3

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Δήμος Μηλεών

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 63800 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται στα Δ.Δ. εντός Natura, ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΥΔΑΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
Αγ. Γεώργιος Νηλείας	21,3	7,5	1,9	3,1	8,4	0,3	21,3
Βυζίτσα	6,1	2,5	0,5	2,9	-	0,2	6,1
Μηλιές	24,4	11,4	3,2	4,3	5,0	0,5	24,4
Πινακάτες	10,0	2,9	-	2,5	4,0	0,6	10,0
ΣΥΝΟΛΟ	63,8	25,7	5,6	12,8	17,4	2,2	63,8

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Το μεγαλύτερο ποσοστό (40,3%) της έκτασης του Δήμου καταλαμβάνεται από καλλιεργούμενες εκτάσεις, το 28,9% από τους ιδιωτικούς και δημόσιους βοσκότοπους, το 27,3% είναι δασικές εκτάσεις, το 3,4% αποτελεί τον δομημένο χώρο και το 0,2% τις εκτάσεις που καλύπτονται από νερό. Η έκταση των βοσκοτόπων, παρατηρείται ότι είναι μεγάλη σε σχέση με το βαθμό ανάπτυξης της κτηνοτροφίας στην περιοχή. Αυτό σημαίνει αφενώς ότι κάποιες εκτάσεις παραμένουν αναξιοποίητες, αφετέρου ότι ο χαρακτηρισμός ορισμένων εκτάσεων ως βοσκοτόπων

δεν ανταποκρίνεται στην έννοια του όρου, δεδομένου ότι αυτές συχνά καλύπτονται από πυκνή βλάστηση θαμνωδών ή αειφύλλων - πλατυφύλλων.

Δήμος Αγριάς

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 25227 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται στα Δ.Δ. εντός Natura, ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡΓ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
Δράκεια	37,4	7,8	5,4	8,41	0,1
ΣΥΝΟΛΟ	25,22				

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Δήμος Πορταριάς

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 23136 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται ποσοστιαία, ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΥΔΑΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΆΛΛΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ
100%	21,55%	45,25%	18,1%	1,70%	8,20%	5,20%

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Δήμος Αρτέμιδας

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 7483,82 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται στα Δ.Δ. εντός Natura, ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡΓ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
Άγιος Λαυρέντιος	5911,5				
ΣΥΝΟΛΟ	7483,82				

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

Δήμος Αφειτών

Η συνολική έκταση που καταλαμβάνει ο Δήμος είναι 80744 στρέμματα, τα οποία κατανέμονται ποσοστιαία, ως εξής (χιλ. στρεμ.):

ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΤΑΣΕΩΝ	ΚΑΛΛΙΕΡ/ΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ	ΒΟΣΚΟΤΟΠΟΙ	ΔΑΣΗ	ΥΔΑΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ
100%	22%	63,7%	12,8%	1,70%	1,5%

Πηγή: ΕΣΥΕ – Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεως.

2.1.2.6. Υποδομή

Α. Τεχνική υποδομή

Δήμος Μουρεσίου

Οδικό Δίκτυο

Η οδική σύνδεση είναι ο μοναδικός τρόπος σύνδεσης του Δήμου με τον Βόλο και από εκεί μέσω του κεντρικού εθνικού δικτύου προς όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Η επιβατική κίνηση στην περιοχή παρουσιάζεται ανομοιογενής. Κατά τη χειμερινή περίοδο είναι πολύ μικρή με τάσεις αύξησης στις γιορτές και τις αργίες. Κατά τη θερινή περίοδο ο μέσος ετήσιος κυκλοφοριακός φόρτος ξεπερνάει τα 400 οχήματα ημερησίως και μάλιστα τα Σαββατοκύριακα η κίνηση ανεβαίνει στα 2000 οχήματα ημερησίως. Η εξυπηρέτηση των επιβατών, εκτός από τα υπεραστικά λεωφορεία, γίνεται με επιβατικά ιδιωτικής χρήσης και με τουριστικά λεωφορεία δημοσίας και ιδιωτικής χρήσης (Δημητριάδης, κ.α., 1998).

Το δίκτυο είναι, ασφαλτοστρωμένο, σε καλή γενικώς κατάσταση, με προβλήματα κυρίως όπου υπάρχουν γέφυρες. Βέβαια πρέπει να επισημάνουμε ότι το θεωρητικό πλάτος των 6 μέτρων για τις σημερινές ανάγκες είναι ανεπαρκές.

Για τις αγροτικές και δασικές οδούς δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία, μόνο κατ' εκτίμηση και τα συνολικά μήκη τους είναι 133 χλμ. και 106 χλμ. αντίστοιχα. Στις αγροτικές οδούς θεωρούμε ότι συμπεριλαμβάνεται και η προγραμματιζόμενη σύνδεση Κισσού - Χάνια μήκους 12 χλμ., που είναι ιδιαίτερης σημασίας, πιθανόν για το μέλλον, ως εναλλακτική πορεία από το Δήμο προς το Βόλο και της οποίας η υλοποίηση καθυστερεί (Λεβέντης, 2003, Συν/ξη).

Υδρευση - Άρδευση

Η αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού ήταν από παλαιά και συνεχίζεται να είναι το πρώτο μέλημα των κατοίκων. Τόσο η ύδρευση όσο και η άρδευση των χωριών ικανοποιούνται από πηγαία επιφανειακά ύδατα.

Με έργα υδρομάστευσης τα νερά συγκεντρώνονται σε κεντρική δεξαμενή και στη συνέχεια υδροδοτούνται οι κατοικίες από το δίκτυο ύδρευσης. Τα δίκτυα των Δημοτικών Διαμερισμάτων είναι κατεστραμμένα λόγω παλαιότητας και ανεπαρκή.

Η άρδευση γίνεται κυρίως με τσιμενταύλακες, αλλά τελευταία άρχισε η σταδιακή αντικατάστασή τους με πλαστικούς σωλήνες.

Η ρύπανση των υδάτων από την εντατικοποίηση των αγροτικών καλλιεργειών είναι ένα ζήτημα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή για την ποιότητα του πόσιμου νερού. Επίσης οι μεγάλες κλίσεις των εδαφών, που χαρακτηρίζουν την περιοχή και τα σχιστολιθικά σε πολλές περιπτώσεις εδάφη, είναι θέματα που συνδέονται με τα αποχετευτικά δίκτυα και δημιουργούν άμεσους κινδύνους μόλυνσης για το υδάτινο δυναμικό της περιοχής.

Αποχέτευση

Η αποχέτευση των οικιστικών λυμάτων όλων των οικισμών του Δήμου γίνεται σε βόθρους.

Απορρίμματα

Η προσωρινή αποθήκευση των οικιακών απορριμμάτων γίνεται με κάδους. Ο τρόπος αποκομιδής και διάθεσης ποικίλει:

Στα Δημοτικά Διαμερίσματα του Αγίου Δημητρίου, Κισσού και Ξουριχτίου γίνεται με απορριματοφόρο του Αναπτυξιακού Συνδέσμου, 2 με 3 φορές την εβδομάδα και καθημερινά το καλοκαίρι στον Άγιο Δημήτριο, η δε διάθεσή τους είναι ημιελεγχόμενη σε σκουπιδότοπους, αν και για τον Άγιο Δημήτριο υπάρχει, αλλά δεν χρησιμοποιείται, ελεγχόμενος σκουπιδότοπος.

Στο Ανήλιο η αποκομιδή γίνεται, με απορριματοφόρο του Συμβουλίου Περιοχής, 2 φορές την εβδομάδα, πάλι με ημιελεγχόμενη διάθεσή τους.

Η Τσαγκαράδα και το Μούρεσι αναθέτουν σε εργολάβους την αποκομιδή (5 και 1 έως 3 φορές την εβδομάδα αντίστοιχα) και διάθεση των απορριμμάτων, που ειδικά στην περίπτωση του Μουρεσιού είναι ανεξέλεγκτη.

(Δημητριάδης, κ.α., 1998)

Δήμος Ζαγοράς

Υδρευση - Άρδευση

Η ύδρευση γίνεται από επιφανειακά νερά, τα οποία με έργα υδρομάστευσης συγκεντρώνονται σε κεντρική δεξαμενή και στη συνέχεια υδροδοτούνται οι κατοικίες από το δίκτυο ύδρευσης. Τα δίκτυα χαρακτηρίζονται από παλαιότητα (Καπαντάρης, 2003, Συν/ξη). Η άρδευση γίνεται κυρίως με τσιμενταύλακες αλλά τελευταία άρχισε η σταδιακή αντικατάστασή τους με πλαστικούς σωλήνες.

Αποχέτευση

Η αποχέτευση των οικιστικών λυμάτων όλων των οικισμών του Δήμου γίνεται σε βόθρους.

Απορρίμματα

Η συλλογή των οικιακών απορριμμάτων μέχρι σήμερα γίνεται από τα Δ.Δ. καθ'ένα από τα οποία έχει την ευθύνη για την περιοχή του. Τα απορρίμματα συγκεντρώνονται σε πλαστικούς σάκους και εναποτίθενται σε χωματερές. Δεν υπάρχουν χώροι που να πληρούν τις στοιχειώδεις προδιαγραφές υγιεινής.

(Κοπατσάρης, κ.α., 1998)

Δήμος Μηλεών

Οδικό Δίκτυο

Το συνολικό μήκος του κύριου οδικού δικτύου του Δήμου Μηλεών είναι 61χλμ. Με τον όρο *κύριο οδικό δίκτυο* εννοούμε το οδικό δίκτυο που συνδέει τα δημοτικά διαμερίσματα που συνθέτουν τον Ο.Τ.Α με την έδρα του (Μηλιές) και μεταξύ τους. Το συνολικό μήκος του δευτερεύοντος οδικού δικτύου (δηλαδή του δικτύου που συνδέει τους οικισμούς του κάθε δημοτικού διαμερίσματος με αυτό) είναι 30.90 χλμ. Σύμφωνα με ανεπίσημα στοιχεία που προέκυψαν από κατά τόπους επισκέψεις, κατ'εκτίμηση το συνολικό μήκος των αγροτικών οδών είναι 114 χλμ, ενώ των δασικών οδών είναι 15χλμ. Μεγάλο ποσοστό του οδικού δικτύου έχει ανάγκη διορθωτικών παρεμβάσεων (επισκευή, διαπλατύνσεις) και καλύτερης σηματοδότησης.

Υδρευση - Άρδευση

Γενικά, η υδροληψία στο μεγαλύτερο ποσοστό του Δήμου κρίνεται επαρκής. Σημειώνεται ότι το δίκτυο στο μεγαλύτερο ποσοστό του χρήζει αντικατάστασης,

κυρίως στα παλαιότερα τμήματά του τα οποία είναι κατασκευασμένα από αμιαντοσωλήνες.

Αποχέτευση

Σε τέσσερα από τα πέντε δημοτικά διαμερίσματα (εκτός δηλαδή του Δ.Δ. Αγίου Γεωργίου Νηλείας) η αποχέτευση των οικιακών λυμάτων γίνεται μέσω βόθρων σε ποσοστό 100%.

Απορρίμματα

Στην περιοχή του Δήμου Μηλεών δεν υπάρχει Χ.Υ.Τ.Α (Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων) και η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται κυρίως σε συγκεκριμένους χώρους σύμφωνα με αποφάσεις των πρώην δημοτικών συμβουλίων. Η διαχείριση των απορριμμάτων διαφέρει σε κάθε δημοτικό διαμέρισμα:

Στο δημοτικό διαμέρισμα των Μηλεών τα απορρίμματα αποθηκεύονται προσωρινά σε κάδους απ' όπου γίνεται η αποκομιδή τους 3 φορές την εβδομάδα μέσω απορριματοφόρου του δημοτικού διαμερίσματος. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται σε χώρο ημιελεγχόμενης διάθεσής τους.

Στο δημοτικό διαμέρισμα της Βυζίτσας, η αποκομιδή των απορριμμάτων έχει ανατεθεί σε ιδιώτη και γίνεται από κάδους, 2 φορές την εβδομάδα. Τα απορρίμματα διατίθενται σε χώρο ημιελεγχόμενης διάθεσής τους.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Πινακατών η αποκομιδή γίνεται 2 φορές την εβδομάδα από ιδιώτη. Τα απορρίμματα συλλέγονται προσωρινά σε κάδους και σακούλες και τελικά διατίθενται σε χώρο ημιελεγχόμενης διάθεσής τους. Πρέπει να αναφερθεί ότι σε περιόδους αιχμής η αποκομιδή γίνεται σ' όλες τις περιπτώσεις 5 φορές την εβδομάδα.

(Ακριβογιάννη, κ.α., 1998)

Δήμος Αγριάς

Οδικό Δίκτυο

1. Επαρχιακή οδός Αγριά – Δράκεια : Συνολικό μήκος 10,30 χιλιόμετρα. Η οδός είναι ασφαλτοστρωμένη , σε καλή κατάσταση εκτός ορισμένων σημείων που χρειάζονται επισκευές λόγω διάβρωσης του εδάφους από τις βροχές.
2. Κοινοτική οδός Δράκεια – Χάνια :Συνολικό μήκος 9 χιλιόμετρα. Η οδός για 1 χιλιόμετρο έχει εμποτισμένο τάπητα και τα υπόλοιπα 8 χιλιόμετρα είναι χωρίς οδόστρωμα. Η βατότητα της οδού για 1 χιλιόμετρο είναι καλή , για 2 χιλιόμετρα μέτρια και για τα υπόλοιπα 6 χιλιόμετρα δυσχερής περιοδικά. Πρέπει να διανοιχτεί και να επιστρωθεί με εμποτισμένο τάπητα.
3. Αγροτικός δρόμος Δράκεια - Άγιος Λαυρέντιος: Συνολικό μήκος 4 χιλιόμετρα. Η οδός δεν έχει οδόστρωμα. Η δε βατότητα της οδού είναι κακή και δυσχερής περιοδικά. Πρέπει να γίνει μελέτη για να διανοιχτεί και να επιστρωθεί. Η οδός από αγροτική να γίνει επαρχιακή.
4. Αγροτικοί – Δασικοί δρόμοι : Το συνολικό μήκος των αγροτικών δρόμων είναι 130 χιλιόμετρα , των δε δασικών είναι 15 χιλιόμετρα. Η βατότητα είναι από μέτρια έως κακή και δεν υπάρχει οδόστρωμα.

Υδρευση - Άρδευση

Η ύδρευση στο Δ.Δ. Δράκειας γίνεται από δίκτυο 5,5 χιλιομέτρων περίπου. Αν και η μελέτη του δικτύου έγινε το 1955 , το δίκτυο λειτουργεί τα τελευταία δύο χρόνια. Η

έκτασή του καλύπτεται από 18 % σωλήνες αμιαντοτσιμέντου , 55 % πλαστικούς και 27 % χαλύβδινους σωλήνες.

Αποχέτευση

Η κοινότητα Αγριάς διαθέτει αποχετευτικό δίκτυο ομβρίων εκτάσεως 5 χιλιομέτρων. Η ηλικία του δικτύου είναι μόλις δύο χρόνων και ο κύριος αποδέκτης των ομβρίων είναι ο θαλάσσιος κόλπος του Παγασητικού.

Για τα οικιακά απόβλητα τόσο για την Αγριά , όσο και για τη Δράκεια , η αποχέτευση γίνεται με βόθρους (επιφανειακή διάθεση).

Απορρίμματα

Το Δ.Δ. της Δράκειας εξυπηρετείται από τον σύνδεσμο Διαχείρισης Απορριμμάτων του Βόλου και Νέας Ιωνίας. Η προσωρινή αποθήκευση των απορριμμάτων γίνεται από το Δ.Δ. της Αγριάς σε κάδους. Το Δ.Δ. Δράκειας δεν διαθέτει απορριμματοφόρο και η αποκομιδή γίνεται από ιδιώτη 4 φορές την εβδομάδα. Η απόθεση των σκουπιδιών και των δύο Δ.Δ. του Δήμου γίνεται στην χωματερή του Βόλου , η οποία βρίσκεται σε απόσταση 16 χιλιομέτρων από την Αγριά. Πρόγραμμα ανακύκλωσης στους οικισμούς δεν υπάρχει.

(Παπαευσταθίου, κ.α., 1998)

Δήμος Πορταριάς

Οδικό Δίκτυο

Η περιοχή εξυπηρετείται από τον κύριο οδικό άξονα Βόλου - Ζαγοράς.

Υδρευση - Άρδευση

Το 40% του δικτύου ύδρευσης αποτελείται από σωλήνες χάλυβα, το 55% από πλαστικό και το 5% από αμιαντοτσιμέντο. Το παλιότερο τμήμα του δικτύου κατασκευάστηκε πριν από 50 χρόνια. Λόγω παλαιότητας χρήζουν αντικατάστασης τα τμήματα του δικτύου που καλύπτουν τα Δημοτικά Διαμερίσματα Πορταριάς και Κατωχωρίου.

Το μεγάλο ετήσιο ύψος βροχής, οι χιονοπτώσεις και η πυκνή βλάστηση της περιοχής δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την εμφάνιση πολυάριθμων πηγών, από τις οποίες γίνεται κατά κύριο λόγο η υδροληψία σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα. Οι κυριότερες πηγές βρίσκονται στις κτηματικές περιοχές της Πορταριάς και του Κατωχωρίου. Αναφέρουμε ενδεικτικά τις πηγές «Μάνα» και «Κάραβος» της Πορταριάς.

Αποχέτευση

Ο Δήμος Πορταριάς δεν διαθέτει αποχετευτικό δίκτυο. Η αποχέτευση των αποβλήτων γίνεται σε όλη την περιοχή με βόθρους.

Απορρίμματα

Ο τρόπος προσωρινής αποθήκευσης γίνεται με κάδους σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα εκτός από το Κατωχώρι στο οποίο χρησιμοποιούνται και σακούλες. Η αποκομιδή των απορριμμάτων στην Πορταριά γίνεται τέσσερις φορές την εβδομάδα με απορριμματοφόρο, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές γίνεται τρεις φορές την εβδομάδα με μίσθωση ιδιώτη. Όλα τα απορρίμματα διατίθενται στον Χ.Υ.Τ.Α. του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Βόλου και Νέας Ιωνίας.

(Γιαννιού, κ.α., 1998)

Δήμος Αρτέμιδας

Οδικό Δίκτυο

Οι οδοί που οδηγούν στα δημοτικά διαμερίσματα, του Αγίου Λαυρεντίου και του Αγίου Βλασίου βρίσκονται σε καλή σχετικά κατάσταση με εξαίρεση ορισμένα τμήματα τα οποία χρήζουν διαπλάτυνσης και αλλαγής ασφαλοτάπητα. Η συγκοινωνία με τον Άγιο Λαυρέντιο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί προβληματική λόγω της μη ικανοποιητικής χάραξης της επαρχιακής οδού με αποτέλεσμα να χρειάζεται μισή ώρα για να καλυφθούν τα 11 χλμ. της διαδρομής.

Γενικά το οδικό δίκτυο βρίσκεται σε καλή κατάσταση ως προς την ποιότητα του οδοστρώματος.

Υδρευση - Άρδευση

Η περιοχή δεν αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα στη ποσότητα και την ποιότητα του παρεχόμενου νερού που γίνεται είτε από πηγές είτε από γεωτρήσεις. Οι πηγές που τροφοδοτούν τους οικισμούς έχουν κυμαινόμενη, κατά τη διάρκεια του έτους παροχή που παρουσιάζει μείωση τα τελευταία χρόνια.

Το υπάρχον δίκτυο κατασκευάστηκε πριν 40 περίπου χρόνια και αποτελείται σε μεγάλο μέρος του από αμιαντοσωλήνες. Οι επεμβάσεις που πρέπει να γίνουν αφορούν την αντικατάσταση ενός μεγάλου μέρους του δικτύου για λόγους υγιεινής ή για λόγους παλαιότητας και την επέκτασή του όπου χρειάζεται. Μέρος αυτών των εργασιών είναι ήδη υπό κατασκευή (Βλ. και παράγρ. 2.3. του παρόντος κειμένου).

Το ίδιο ισχύει και για τα έργα άρδευσης που είναι πολύ σημαντικά για μία περιοχή που στηρίζεται στην πρωτογενή παραγωγή.

Αποχέτευση

Το σύνολο της αποχέτευσης γίνεται με βόθρους που πολλές φορές είναι απορροφητικοί και δημιουργούν κινδύνους για την μόλυνση του εδάφους και του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα.

Απορρίμματα

Ο Δήμος Αρτέμιδος χρησιμοποιεί το χώρο υγειονομικής ταφής απορριμμάτων του Βόλου ως χώρο απόρριψης των απορριμμάτων και η αποκομιδή τους γίνεται από ιδιώτη. Η μικρή απόσταση από το Χ.Υ.Τ.Α. που εξυπηρετεί το πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου, διευκολύνει την όλη διαδικασία ενώ μικροπροβλήματα δημιουργούνται μόνο από τον τρόπο εναπόθεσης των απορριμμάτων σε σακούλες καθώς δεν υπάρχουν κάδοι και η αποκομιδή γίνεται από φορτηγό όχημα.

(Απάμπογλου, κ.α., 1998)

Δήμος Αφειτών

Οδικό Δίκτυο

Η περιοχή του Δήμου Αφειτών εξυπηρετείται από τον κύριο οδικό άξονα του Πηλίου. Ωστόσο υπάρχουν σημαντικά προβλήματα τόσο στους δρόμους που συνδέουν τους οικισμούς του νέου δήμου όσο και σε εκείνους που συνδέουν διάφορες παραλίες μεταξύ τους. Οι περισσότεροι από αυτούς τους δρόμους καλύπτονται μόνο από χώμα, δημιουργώντας τεράστια προβλήματα κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες.

Υδρευση - Άρδευση

Η ύδρευση στο δημοτικό διαμέρισμα του Νεοχωρίου γίνεται με δίκτυο 23 χλμ. (2χλμ. αμιαντοτσιμέντο - 1χλμ. πλαστικό - 20χλμ χάλυβα). Καλύπτει το 80 % των αναγκών και το παλαιότερο κομμάτι του έχει ηλικία 50 χρόνια.

Αποχέτευση

Στα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου Αφετών για τα οικιακά απόβλητα η αποχέτευση γίνεται με βόθρους, ενώ μόνο στο Νεοχώρι υπάρχει κεντρικός αποχετευτικός αγωγός 0,5χλμ.

(Ζαναπαλίδου, κ.α., 1998)

Β. Κοινωνική Υποδομή

Δήμος Μουρεσίου

Στο Δήμο Μουρεσίου υπάρχει ένα πλέγμα υπηρεσιών, που εξυπηρετούν τους κατοίκους της περιοχής στους τομείς δικαιοσύνης, ασφάλειας, συναλλαγών κ.λ.π., έτσι, ώστε να μην απαιτείται η συχνή μετάβαση τους στην πρωτεύουσα του Νομού.

Στον τομέα των δημοσίων υπηρεσιών η Τσαγκαράδα συγκεντρώνει τις περισσότερες υπηρεσίες και τους περισσότερους απασχολούμενους, σε σχέση με τα υπόλοιπα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου. Είναι ο δεύτερος σημαντικός πόλος του Ανατολικού Πηλίου, με αρκετές υπηρεσίες, στο νότιο τμήμα της περιοχής, μετά τη Ζαγορά. (Δημητριάδης, κ.α., 1998)

Στον τομέα της υγείας – περίθαλψης, οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι ελλειπείς (Ρέππος, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Ζαγοράς

Ιδιαίτερα προβλήματα υπάρχουν στο χώρο της εκπαίδευσης. Υπάρχει έλλειψη διδακτικού προσωπικού και εξοπλισμού, που καθιστούν δύσκολη τη φοίτηση των μαθητών ενώ η απαραίτητη στο χώρο τεχνική-επαγγελματική φοίτηση των μαθητών απουσιάζει.

Δεν ασκείται πολιτική «κοινωνικής πρόνοιας» λόγω της έλλειψης πόρων που χαρακτηρίζει την τοπική αυτοδιοίκηση (Καπανιάρης, 2003, Συν/ξη).

Δήμος Μηλεών

Τα δημοτικά σχολεία στο Δήμο Μηλεών είναι επτά (7) με συνολικό αριθμό μαθητών 127. Όσον αφορά στην δευτερεύουσα εκπαίδευση, η περιοχή εξυπηρετείται από το Λύκειο και κάποιες φορές από το Γυμνάσιο Αγριάς .

Στον τομέα της υγείας και πρόνοιας ο Δήμος ουσιαστικά καλύπτεται από το πολεοδομικό συγκρότημα Βόλου. Εξάλλου όπως ήδη αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, υπάρχει τακτική επίσκεψη ιατρού τόσο στο δημοτικό διαμέρισμα Μηλεών (3 φορές την εβδομάδα) όσο και στα δημοτικά διαμερίσματα Πινακατών και Βυζίτσας (1 φορά την εβδομάδα). Επίσης υπάρχουν τρία (3) Αγροτικά ιατρεία: στις Μηλιές, στη Βυζίτσα και στα Καλά Νερά.

Στους τομείς του πολιτισμού και του αθλητισμού ο Δήμος Μηλεών έχει αρκετά πλούσια δραστηριότητα σ'όλα τα δημοτικά διαμερίσματά του.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Μηλεών υπάρχουν: Πολιτιστικό Κέντρο-Πνευματικό Κέντρο - Βιβλιοθήκη - Λαογραφικό Μουσείο & Γήπεδο Ποδοσφαίρου.

Στο δημοτικό διαμέρισμα Πινακατών υπάρχει Πολιτιστικό Κέντρο.

Τέλος στο δημοτικό διαμέρισμα Καλών Νερών υπάρχουν: Πολιτιστικό Κέντρο-Λαογραφικό Μουσείο-Βιβλιοθήκες (2) - Γήπεδο Ποδοσφαίρου & Μπάσκετ. (Ακριβογιάννη, κ.α., 1998)

Δήμος Αγριάς

Υπάρχει σαφής τάση μείωσης των μαθητών του δημοτικού στην Άλλη Μεριά, σε αντίθεση με την Πορταριά όπου έχουμε αύξηση του αριθμού των μαθητών.

Σε κανένα Δημοτικό Διαμέρισμα δεν λειτουργούν βρεφονηπιακοί σταθμοί, Κ.Α.Π.Η., Κέντρο για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, που να καλύπτουν τις ανάγκες των ειδικών κατηγοριών του πληθυσμού του Δήμου. (Παπαευθυμίου, 2003, Συν/ξη).

Σε όλα τα Δημοτικά Διαμερίσματα υπάρχει χώρος αγροτικού ιατρείου και η συχνότητα επισκέψεων γιατρού για την ιατρική περίθαλψη των δημοτών για την Πορταριά είναι δύο φορές την εβδομάδα. Δεν υπάρχει οργανωμένο κέντρο υγείας που να εξυπηρετεί τις ανάγκες των κατοίκων του Δήμου, για όλες τις μορφές άμεσης ιατρικής φροντίδας. Είναι προφανές ότι η ιατρική περίθαλψη χρήζει βελτιώσεως.

Πρέπει να επισημάνουμε ότι η παροχή ιατρικής περίθαλψης από το αγροτικό ιατρείο Δράκειας περιορίζεται σε 2 φορές την εβδομάδα. Οι ανάγκες των δημοτών σε νοσοκομειακή περίθαλψη καλύπτονται από το παρακείμενο Νομαρχιακό Νοσοκομείο που εδρεύει στο δημοτικό διαμέρισμα Βόλου.

Στον τομέα του Πολιτισμού η Πορταριά παρουσιάζει μια οργανωμένη εικόνα σε σχέση με τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα όπου υπάρχει παντελώς έλλειψη πολιτιστικών υποδομών. Στον τομέα του Αθλητισμού οι ανάγκες καλύπτονται στοιχειωδώς στη Πορταριά και Άλλη Μεριά με την ύπαρξη ενός γηπέδου ποδοσφαίρου σε κάθε μία και ενός γηπέδου τένις στην Άλλη Μεριά. Δεν λειτουργεί ούτε κλειστό γυμναστήριο - κολυμβητήριο, ούτε στίβος.

(Παπαευσταθίου, κ.α., 1998)

Δήμος Αρτέμιδας

Στο χώρο της εκπαίδευσης το Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου διαθέτει ένα Δημοτικό Σχολείο, στο χώρο της υγείας-πρόνοιας ένα περιφερειακό ιατρείο, στο χώρο του πολιτισμού μια βιβλιοθήκη, ενώ δεν διαθέτει καμία αθλητική υποδομή. (Αράμπογλου, κ.α., 1998)

2.1.2.7. Μνημεία - Πολιτισμός

Γενικά η περιοχή, χαρακτηρίζεται εκτός από φυσική ομορφιά και από μνημειακό πλούτο, ένδειξη θετικής ανθρώπινης παρέμβασης. Έτσι, μοναστήρια, αρχοντικά με αξιόλογα στοιχεία αρχιτεκτονικής ομορφιάς και παραδοσιακοί οικισμοί συνθέτουν έναν πολιτιστικό πόλο έλξης τουρισμού με ειδικά ενδιαφέροντα. Ακολουθεί ένα συνοπτικό πολιτιστικό προφίλ των μεγαλύτερων Δήμων της περιοχής.

Δήμος Μουρесьίου

Μπορούμε να πούμε ότι ο πολιτισμός του Δήμου Μουρесьίου παραμένει παραδοσιακός, χωρίς σχεδόν καμία παρέμβαση από την επίσημη κουλτούρα. Η μείωση του ρόλου, που έπαιξαν άλλοτε τα κληροδοτήματα των ευεργετών, η εγκατάλειψη των παλαιών τοπικών βιβλιοθηκών, έκανε τη λόγια παράδοση να

υποχωρήσει. Η εγκατάλειψη των χωριών από μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού, κατά τις τέσσερις προηγούμενες δεκαετίες, προκάλεσε μία σχετική υποβάθμιση των παραδοσιακών εθίμων.

Όσον αφορά τον μνημειακό πλούτο της περιοχής, λόγω και του δύσβατου της περιοχής, που αποτέλεσε αντικίνητρο από τους αρχαιολόγους για ανασκαφές και αρχαιολογικές εργασίες, αυτός αποτελείται, κυρίως, από παλαιοχριστιανικές και μεταβυζαντινές εκκλησίες, εξωκλήσια, αρχοντικά και άλλα κτίσματα των νεωτέρων χρόνων. Παρατίθεται ο μνημειακός πλούτος κάθε κοινότητας:

Ανήλιο: Εκκλησίες: Άγιος Αθανάσιος. Στο εξωκλήσι της Αγίας Τριάδας έχει τοιχογραφίες του Γιάννη Παγώνη και στα άλλα εξωκλήσια έχει έργα Χιονιαδητών ζωγράφων.

Άγιος Δημήτριος: Οι εκκλησίες της Παναγίας και του Αγίου Γεωργίου, έχουν κηρυχθεί διατηρητέα μνημεία. Υπάρχουν σε αυτές τοιχογραφίες του 18^{ου} αιώνα μεγάλης αξίας.

Κισσός: Έχει τις εκκλησίες του Αγίου Κωνσταντίνου, της Αγίας Παρασκευής, του Αγίου Ευστρατίου, του Προφήτη Ηλία. Η κεντρική εκκλησία της Αγίας Μαρίας είναι διατηρητέο μνημείο με παρεκκλήσια. Οι τοιχογραφίες είναι του Γιάννη Παγώνη.

Μούρresi: Εκκλησίες: Αγία Τριάδα και Κοίμησης της Θεοτόκου. Κοντά στη θάλασσα η εκκλησία της Παναγίας της Νταμούχαρης, με ξυλόγλυπτο τέμπλο. Υπάρχουν και άλλα πέντε εξωκλήσια, καθώς και ένα γεφύρι καμαρωτό ανάμεσα στη Νταμούχαρη και την Τσαγκαράδα.

Τσαγκαράδα: Οι εκκλησίες των 4 οικισμών, Αγία Παρασκευή (η κεντρική), Αγ. Ταξιάρχης, Αγ. Στέφανος, Αγ. Κυριακή. Υπάρχουν 4 αρχοντικά διατηρητέα. Επίσης το σπίτι του Δημ. Τριανταφύλλου, πατέρα του Κλέωνα Τριανταφύλλου, του Αττίκ.

Ξουρίτσι: Έχει την πιο παλιά εκκλησία, την Παναγία Θεοτόκο. Υπάρχουν 6 εξωκλήσια. Η πλατεία του χωριού είναι ιδιοκτησία και όχι της Κοινότητας. (Δημητριάδης, κ.α., 1998)

Ένας αξιόλογος μνημειακός πλούτος στην περιοχή είναι τα υπολείμματα του μεγάλου δικτύου λιθόστρωτων δρόμων, καλντεριμιών, που ένωσε τα χωριά αναμεταξύ τους και με την πλησιέστερη παραλία με φυσικό όρμο ή τεχνητή σκάλα, αλλά και μέσα στο κάθε χωριό ένωσε όλους τους οικισμούς με τις πλατείες τους και με την κεντρική πλατεία.

Τα περισσότερα έχουν καλυφθεί με άσφαλτο και ενώθηκαν με το σύγχρονο οδικό δίκτυο του Πηλίου, άλλα από αυτά εξαρθρώθηκαν για να κατασκευαστούν αγροτικοί δρόμοι και άλλα παραχωρήθηκαν από μικρές κατολισθήσεις ή έκλεισαν από την άγρια βλάστηση, γιατί εγκαταλείφθηκε η συντήρησή τους.

Δήμος Ζαγοράς:

Προϊστορικά, αραία και κλασσικά μνημεία είναι προφανές ότι πολύ δύσκολα έχουν ανακαλυφθεί και τούτο γιατί το δύσβατο της περιοχής αποτέλεσε αντικίνητρο για ανασκαφές αφού σε τέτοιες συνθήκες καθίσταται πολύ δύσκολος ο έλεγχος των χώρων ανασκαφής.

2.1.3. Αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος

2.1.3.1. Διαχείριση – Εκμετάλλευση πόρων

A. Δάση

Αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας είναι το Δασαρχείο Βόλου που έχει την ευθύνη προστασίας και διαχείρισης των Δασών της περιοχής και η Δ/ση Δασών Βόλου, η οποία έχει την ευθύνη έγκρισης των προστατευτικών και διαχειριστικών επεμβάσεων.

Η συμμετοχή των παραγόμενων δασικών προϊόντων στην τοπική οικονομία κατέχει εξέχοντα ρόλο όπως άλλωστε ισχύει και για πολλούς άλλους αυτόχθονες πληθυσμούς (Παπαδημητρίου, 2001: 80). Η δασοκομία είναι μια οικονομική δραστηριότητα που συγκεντρώνει ένα σημαντικό ποσοστό του συνολικά ενεργού πληθυσμού. Σε περιόδους υλοτόμησης το ποσοστό αυτό αυξάνεται.

Η ξυλεία που παράγεται από την υλοτόμηση των δασών χρησιμοποιείται κατά ένα μέρος για τη δημιουργία επίπλων κατά ένα μέρος για τη θέρμανση των σπιτιών και κατά ένα μέρος (η μη εμπορεύσιμη ξυλεία) ως ξυλοκάρβουνα. Η υλοτομία και η παραγωγή ξυλάνθρακα στις εκτάσεις της περιοχής που από την κείμενη νομοθεσία χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις, επιτρέπεται μόνο με ειδική άδεια. Η άδεια εκδίδεται από το αρμόδιο Δασαρχείο και υποχρεωτικά περιλαμβάνει:

- ~ τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:5000 με σημειωμένες τις θέσεις όπου επιτρέπεται η υλοτομία ή η εγκατάσταση καμίνων και ο χώρος των εργοταξίων.
- ~ τα είδη και τις ποσότητες του απολήψιμου λήμματος.
- ~ την περίοδο υλοτομίας ή παραγωγής ξυλάνθρακα.
- ~ τον μέγιστο αριθμό και το είδος των ζώων που θα χρησιμοποιηθούν και ο αριθμός κυκλοφορίας των οχημάτων και μηχανημάτων.
- ~ τα στοιχεία των υλοτόμων ή των παραγωγών ξυλάνθρακα.

Στο Δήμο Μουρесьίου η σημασία των δασών είναι σημαντική τόσο από περιβαντολογική και οικολογική άποψη, όσο και από την άποψη της υδατοπαραγωγής που τα δάση προσφέρουν στις καλλιέργειες και τους οικισμούς της περιοχής. Σημαντική είναι η σημασία τους στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, δεδομένου ότι αυτή εξαρτάται από το ιδιαίτερο οικολογικό και αισθητικό περιβάλλον του Πηλιορείτικου τοπίου. Ωστόσο η διαχείριση των δασών και η ανάπτυξη τους είναι πλημμελής εξαιτίας του πολύπλοκου ιδιοκτησιακού καθεστώτος, με αποτέλεσμα η οικονομική τους σημασία να είναι πολύ περιορισμένη.

B. Βοσκότοποι – κτηνοτροφικό κεφάλαιο

Η βόσκηση στις εκτάσεις της περιοχής που από την κείμενη νομοθεσία χαρακτηρίζονται ως δάση ή δασικές εκτάσεις, επιτρέπεται μόνο με ειδική άδεια. Η άδεια εκδίδεται από το αρμόδιο Δασαρχείο και υποχρεωτικά περιλαμβάνει:

- ~ θεωρημένο τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:5000 με σημειωμένη την περιοχή βόσκησης.
- ~ τη βοσκοϊκανότητα της περιοχής και την επιτρεπόμενη βοσκοφόρτιση.
- ~ το μέγιστο αριθμό και το είδος των ζώων για τα οποία επιτρέπεται η βόσκηση.

- ~ την περίοδο βόσκησης.
- ~ τα στοιχεία των βοσκών.

Γ. Ορυκτοί πόροι

Οι εξορυκτικές δραστηριότητες στην περιοχή διέπονται από θεσμικούς κανόνες που στόχο έχουν την προστασία του ορυκτού πλούτου και του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα:

~ Οι εξορυκτικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες επιτρέπονται μετά από Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/90 και με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που ορίζουν ο Δασικός και Μεταλλευτικός Κώδικας.

~ Το καθεστώς εξόρυξης ορυκτών, αμμοληψιών, δανειοθαλάμων και εγκαταστάσεων παραγωγής σκυροδέματος που ρυθμίζεται εθιμικά ή με άλλες διατάξεις καταργείται και οι ενδιαφερόμενοι υποχρεώνονται σε διάστημα ενός (1) έτους να εφοδιαστούν με την απαραίτητη Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων. Αν το προβλεπόμενο διάστημα για συμμόρφωση σύμφωνα με τις διατάξεις παρέλθει άκαρπο ή αν δεν υπάρξει συμμόρφωση με την Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, οι αρμόδιες Δασικές αρχές υποχρεούνται να προβούν άμεσα στη διακοπή λειτουργίας αυτών των επιχειρήσεων, να αποκαταστήσουν το περιβάλλον με εφαρμογή προγράμματος αναδάσωσης αποκατάστασης καταλογίζοντας τις σχετικές δαπάνες στους παραβάτες και να κινήσουν την ποινική δίωξή τους.

(Βαβίζος, κ.α., 1996: 171)

Στο Δήμο Μουρεσίου η μοναδική σήμερα δραστηριότητα εξόρυξης είναι η εξόρυξη πέτρας Πηλίου στο Ξουρίτσι (Λεβέντης, 2003, Συν/ξη).

Στο Δήμο Ζαγοράς δεν υπάρχει καμμία εξορυκτική δραστηριότητα σήμερα και δεν υπήρχε ούτε στο παρελθόν (Καπανιάρης, 2003, Συν/ξη).

Στο Δήμο Κεραμιδίου δεν υπάρχει σήμερα καμμία εξορυκτική δραστηριότητα. Υπήρχε όμως στο παρελθόν. Συγκεκριμένα στο Βένετο, εξορυσσόταν λευκό μάρμαρο ενώ στο Κεραμίδι μάρμαρο με νερά. Η συνέχιση της εξόρυξης κρίθηκε όμως ασύμφορη με αποτέλεσμα τα λατομεία να κλείσουν (Παλληκάρης, 2003, Συν/ξη).

Στο Δήμο Μακρυνίτης λειτουργούσαν περίπου έξι λατομεία. Σήμερα δεν λειτουργεί κανένα (Τσούκας, 2003, Συν/ξη).

Στους Δήμους Μηλεών και Αγριάς δεν υπάρχει εξορυκτική ή μεταλλευτική δραστηριότητα (Αγριγιάννης, 2003, Παπαευθυμίου, 2003, Συν/ξεις).

Στο Δήμο Πορταριάς και συγκεκριμένα στην περιοχή του Δ.Δ. Πορταριάς και στην περιοχή της Γορίτσας (εκεί όπου βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος) λειτουργούσαν λατομεία τα οποία όμως σήμερα είναι εγκαταλειμμένα (Γκουντέλιας, 2003, Συν/ξη).

Δ. Θήρα

Οι περιοχές θήρας ορίζονται από το αρμόδιο Δασαρχείο (Δασαρχείο Βόλου). Το πρόγραμμα θήρας καθορίζεται ανά έτος και ορίζει ένα πλαίσιο κανόνων και περιορισμών με στόχο τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των κυνηγετικών δραστηριοτήτων στην περιοχή και ειδικότερα του αριθμού των θηρευόμενων ζώων. Τα κυριότερα σημεία των προγραμμάτων θήρας είναι τα εξής:

- ~ Απαιτείται η έκδοση ειδικής άδειας κυνηγιού, η αίτηση και η έγκριση της οποίας λαμβάνουν χώρα στο Δασαρχείο Βόλου.
- ~ Το σχετικό αντίτιμο ποικίλλει ανάλογα με την υπηκοότητα και τον τόπο διαμονής του θηρευτή .
- ~ Καθορίζεται ο αριθμός και το είδος των ζώων προς θήρα καθώς και η τιμή του κάθε θηράματος.

Στην εξεταζόμενη περιοχή η θήρα κατέχει πολύ σημαντική θέση στον κατάλογο των ασχολιών των κατοίκων. Μερικά από τα θηρευόμενα είδη της περιοχής είναι ο λαγός, η πέρδικα, ο αγριόχοιρος, κ.α. Κοινά στοιχεία στην κατάσταση της θήρας στις περιοχές των Δήμων είναι ο μειωμένος αριθμός των θηραμάτων και η χαλαρότητα του ελέγχου της θηρευτικής δραστηριότητας λόγω του ανεπαρκή αριθμού θηροφυλάκων και της αδυναμίας πρόσβασης στις περιοχές για έλεγχο τους χειμερινούς μήνες. Η κατάσταση αυτή προκαλεί φαινόμενα παράνομης θήρας.

2.1.3.2. Επιδράσεις του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος στο περιβάλλον

Οι ανθρωπογενείς πιέσεις στην περιοχή συνίστανται κυρίως σε εκχερσώσεις, βόσκηση και πυρκαγιές.

A. Επιδράσεις στη βλάστηση - γλωρίδα

Στην υποζώνη Quercion ilicis παρατηρείται έντονη υποβάθμιση, κύρια λόγω ανθρωπογενών πιέσεων.

Οι δύο υποζώνες (Quercion ilicis και Oleo-Ceratonion) έχουν υποστεί έντονες ανθρωπογενείς πιέσεις και εμφανίζονται ως οι πλέον υποβαθμισμένες της χερσονήσου της Μαγνησίας.

Το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων που καταλαμβάνει η Oleo-Ceratonion έχουν αποδοθεί στη γεωργία. Οι εκτάσεις με ήπιες κλίσεις έχουν καταληφθεί από τις αροτριάιες καλλιέργειες, ενώ αυτές με μεγαλύτερες κλίσεις καταλαμβάνονται από δενδροκομικές καλλιέργειες ελιάς.

Η υποβάθμιση στη ζώνη Quercion ilicis οφείλεται κύρια στην στην ποιμενική κτηνοτροφία που ασκήθηκε στην περιοχή. Η περιοχή, που καταλαμβάνεται από τη βλάστηση της υποζώνης, εμφανίζει ξηρά περίοδο κατά το θέρος και υψηλό ποσοστό βροχοπτώσεων από Σεπτέμβριο έως και Απρίλιο. Η φυσική βλάστηση της περιοχής χρησιμοποιήθηκε για τη βόσκηση κοπαδιών κατά τη διάρκεια των υγρών μηνών του έτους, ενώ κατά την ξηρά περίοδο τα κοπάδια μετακινούνταν σε μεγαλύτερα υψόμετρα. Κατά τη διάρκεια του θέρους και με σκοπό την ανανέωση της βοσκήσιμης ύλης στις περιοχές αυτές προκαλούντο πυρκαγιές. Λόγω όμως του υγρού φθινοπωρινού κλίματος, εντός ολίγων μηνών η βλάστηση αποκαθιστόταν.

Η Ostryo-Carpinion εμφανίζεται έντονα υποβαθμισμένη. Από τις δύο υποζώνες (Quercion confertae και Ostryo - Carpinion) η Ostryo - Carpinion έχει υποστεί τις μεγαλύτερες πιέσεις και κατά περιοχές εμφανίζει έντονη υποβάθμιση.

Η υποβάθμιση της Quercion confertae διαφέρει από περιοχή σε περιοχή και εμφανίζεται ως συνάρτηση της προσπελασιμότητας αλλά και της απόστασης από ανθρώπινες δραστηριότητες. Οι φυσικές διαπλάσεις, γύρω από τους οικισμούς, εμφανίζουν εντονότερη υποβάθμιση η οποία οφείλεται στην επέκταση των οικισμών, στην εκχέρσωση των γονίμων εδαφών και την απόδοσή τους στη γεωργία και στη βόσκηση των νεωτέρων σε ηλικία συστάδων. Οι καστανιές υπέστησαν έντονη υλοτόμηση στο παρελθόν.

Η ελάτη όμως στη χερσόνησο της Μαγνησίας υλοτομήθηκε αλόγιστα στο παρελθόν (κύρια λόγω της τεχνικής ξυλείας που παράγει) για να χρησιμοποιηθεί το ξύλο της στις οικοδομικές κατασκευές, σε ένταση και βαθμό που επηρέασαν τη φυσική αναγέννηση του είδους αυτού. Αποτέλεσμα των ανθρώπινων παρεμβάσεων είναι η υποχώρηση της ελάτης και η επικράτηση της οξιάς στο μεγαλύτερο μέρος των εδαφών της περιοχής.

Με τον περιορισμό της ελάτης, οι κάτοικοι της περιοχής, για την κάλυψη των αναγκών τους σε τεχνική ξυλεία, στράφηκαν στην υλοτομία της οξιάς. Η εκμετάλλευση των πρεμνοφυών δασών της οξιάς (το ίδιο συνέβη και στα πρεμνοφυή δάση δρυός και καστασιάς) συνεχίστηκε με την υλοτομία ατόμων προς παραγωγή ξυλανθράκων. Η υλοτομία αυτή συνεχίζεται, αν και σε μικρότερο βαθμό, ακόμα και σήμερα. Τα πρεμνοφυή δάση οξιάς σήμερα, αν και πυκνά, εμφανίζουν μικρή σχετικά παραγωγή σε τεχνικό ξύλο γεγονός που οφείλεται στη γήρανση των πρέμνων. Επακόλουθο της μειωμένης παραγωγής είναι ο περιορισμός των πιέσεων.

B. Επιδράσεις στην πανίδα

Η μακροχρόνια παρουσία του ανθρώπου στη χερσόνησο της Μαγνησίας, έχει μεταβάλει τις οικολογικές ισορροπίες και περιορίσει τα πιο ευάλωτα στις ανθρώπινες πιέσεις είδη στις πιο απομακρυσμένες και απρόσιτες περιοχές. Έτσι, αν και η πανίδα της περιοχής διαθέτει αντιπροσώπους των ανώτερων καταναλωτών, όπως αετός και λύκος, η παρουσία των ειδών αυτών είναι χωρικά περιορισμένη, στα μεγαλύτερα υψόμετρα (πάνω από την ισοϋψή των 700 μ. περίπου). Αντίθετα, στα μικρότερα υψόμετρα, όπου οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις έχουν δημιουργήσει ποικιλία από μικροπεριβάλλοντα χλωρίδας, δημιουργούνται οικοτόποι και βιότοποι που επιτρέπουν την ανάπτυξη μεγάλου αριθμού ειδών πανίδας. Στις καλλιεργούμενες εκτάσεις, για παράδειγμα, οι πληθυσμοί ενός είδους, όπως των τρωκτικών, αναπτύσσονται υπέρμετρα λόγω της αφθονίας τροφής που οι καλλιέργειες εξασφαλίζουν.

Στο τοπίο του Βένετου (Δ.Δ. Κεραμιδίου) εντοπίζεται έντονη ανθρωπογενής επίδραση από λατομείο μαρμάρου που αυξάνει την οπτική τρωτότητα

Έντονες ανθρώπινες επεμβάσεις παρατηρούνται στο ορεινό τμήμα της περιοχής, όπως η αποψίλωση του δάσους για τη δημιουργία του χιονοδρομικού κέντρου στα Χάνια, το οδικό δίκτυο και οι χώροι εξόρυξης ορυκτών .
(Βαβίζος, κ.α., 1996: 72, 74).

2.2. Προγραμματισμός έργων

Δήμος Μουρεσίου

Τα έργα που αναφέρονται ακολούθως εντάσσονται στο 3^ο ΚΠΣ και στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του συνόλου των κατοίκων του Δήμου:

Έργα υπό υλοποίηση:

Ασφαλτόστρωση χωμάτινου δρόμου στην Πλάκα Βρίσκεται στο στάδιο της χαλικοστρώσης.

Έργα προς υλοποίηση:

- Κατασκευή του δικτύου ύδρευσης.
- Εσωτερική (εντός των οικισμών του Δήμου) και αγροτική οδοποιία.
Για τα παραπάνω δύο έργα έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες και αναμένονται οι αδειοδοτήσεις.
- Κατασκευή υδατοδεξαμενών και – μικρών – φραγμάτων. Σκοπός κατασκευής του έργου είναι ο εμπλουτισμός του υδροφόρου ορίζοντα και η κάλυψη των αρδευτικών αναγκών.
Βρίσκεται σε σημείο ωριμότητας και αναμένεται η προκήρυξη για την κατάθεση των προτάσεων.
- Παροχή ιατρικής βοήθειας, ιδίως στους ηλικιωμένους μέσω του νέου προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» με στόχο την έγκαιρη αντιμετώπιση επειγόντων ιατρικών περιστατικών, τα οποία το σημερινό σύστημα υγείας του Δ. Μουρεσίου δεν μπορεί ν' αντιμετωπίσει.

Προβλεπόμενα έργα:

- Κατασκευή οδικής σύνδεσης Χανίων – Κισσού.
Υπάρχει 4ετής καθυστέρηση στην υλοποίηση του έργου και συγκεκριμένα στο στάδιο της εκπόνησης των τεχνικών μελετών λόγω αντιρρήσεων που προβάλλει το ΥΠΕΧΩΔΕ σε προγραμματιζόμενες επεμβάσεις στα πλαίσια αυτού.
- Κατασκευή του λιμανιού στην παραλιακή περιοχή του Άη - Γιάννη.
Βρίσκεται σε επίπεδο μελέτης.
- Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στην Νταμούχαρη.
Βρίσκεται σε επίπεδο μελέτης.
- Κατασκευή αποχετευτικού δικτύου και εγκαταστάσεων βιολογικού καθαρισμού στην περιοχή μεταξύ Άη – Γιάννη και Παπά Νερό και στην περιοχή μεταξύ Ιστορικού Κέντρου Κισσού και Ιστορικού Κέντρου Τσαγκαράδας.
Βρίσκεται σε στάδιο προμελέτης.
- Έργα κατασκευής χώρων στάθμευσης
- Αποκατάσταση των ζημιών από φυσικές καταστροφές (πλημμύρες), με πρωτοβουλία του αρμόδιου Υπουργείου και φορέα εκπόνησης μελετών το Δ. Μουρεσίου
- Σύνδεση Χάνια – Άγιος Ιωάννης μέσω εναέριου ενσύρματου μεταφορικού μέσου.
Έχουν γίνει οι μελέτες του έργου, παρατηρείται όμως στασιμότητα λόγω έλλειψης χρηματοδότησης από το αρμόδιο Υπουργείο, για την υλοποίησή του.
(Λεβέντης, 2003, Ρέππος, 2003, Συν/ξεις)

Δήμος Ζαγοράς

Τα έργα αφορούν τη δημιουργία κυρίως τεχνικής και λιγότερο κοινωνικής υποδομής, ο κατάλογος των οποίων παρουσιάζεται ακολούθως:

Έργα υπό υλοποίηση:

- Έργο ύδρευσης στο Δ.Δ. Μακρυρράχης
 - Έργο οδικής σύνδεσης Μακρυρράχης - Αγίων Σαράντα (Δ.Δ. Μακρυρράχης)
 - Δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού στο Δ.Δ. Ζαγοράς
- Τα παραπάνω τρία έργα αναμένεται να ολοκληρωθούν σύντομα.

Έργα προς υλοποίηση:

- Αντικατάσταση των δεξαμενών και του δικτύου ύδρευσης του Δήμου
Προϋπολογισμός έργου: 700.000€
Το έργο έχει εγκριθεί από το ΠΕΠ Θεσσαλίας και βρίσκεται σε φάση προ της υλοποίησης
- Έργο άρδευσης στη θέση «Σκαλιά» του Δήμου
Η αίτηση για την υλοποίηση του έργου κατατέθηκε στο ΠΕΠ Θεσσαλίας και αναμένεται η απόφαση.
- Αποκατάσταση αρδευτικού, υδρευτικού δικτύου και δικτύου αγροτικών δρόμων λόγω καταστροφών που υπέστησαν κατά τη χειμερινή περίοδο από χιονοπτώσεις. Έχουν κατατεθεί οι τρεις (3) αντίστοιχες μελέτες.
- Δημιουργία περιφερειακού του Δήμου, δρόμου (έργο «Παράκαμψη Ζαγοράς»). Βρίσκεται στη φάση επιλογής αναδόχου των μελετών κατασκευής.

Προβλεπόμενα έργα:

- Ανέγερση πνευματικού/συνεδριακού κέντρου στο Δ.Δ. Ζαγοράς
 - Αποκατάσταση και επέκταση βιβλιοθήκης Ζαγοράς
 - Δημιουργία δύο (2) ανοιχτών αθλητικών εγκαταστάσεων στο Δ.Δ. Ζαγοράς στα πλαίσια του προγράμματος «Ελλάδα 2004».
- Το ένα από τα δύο έργα έχει ήδη δημοπρατηθεί ενώ το άλλο πρόκειται να δημοπρατηθεί.

(Καπανιάρης, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Κεραμιδίου

Τα έργα αφορούν κυρίως κατασκευή δικτύων επικοινωνίας και ένα από αυτά αφορά την αντικατάσταση της σημερινής μεθόδου ύδρευσης του οικισμού του Κεραμιδίου:

Έργα υπό υλοποίηση:

- Δημιουργία περιφερειακού δρόμου στον οικισμό, με στόχο την παροχή (ευκολότερη) πρόσβασης σε περισσότερους κατοίκους σε οδούς μεταφορών/συγκοινωνιών. Η αδειοδότηση δόθηκε μετά την πάροδο 2-3 ετών από το έτος υποβολής της αίτησης.
Προβλεπόμενο κόστος, 29.000 €.

Έργα προς υλοποίηση:

- Νέα γεώτρηση στο ύψος του οικισμού του Κεραμιδίου σε αντικατάσταση της παλιάς που βρίσκεται σε μηδενικό σχεδόν υψόμετρο στη θέση Μισοφούνια. Ο

σημερινός τρόπος ύδρευσης του οικισμού παρουσιάζει προβλήματα παροχής λόγω της μεγάλης υψομετρικής διαφοράς μεταξύ γεώτρησης – σημείο άντλησης νερού και οικισμού – σημείο λήψης νερού, και συγκεκριμένα λόγω της μεγάλης φθοράς των μηχανών άντλησης που παρεμβάλλονται της θέσης γεώτρησης και του οικισμού. Το κόστος υπολογίζεται ν' ανέλθει στο ύψος των 35.000.000 δρχ. περίπου με προβλεπόμενο χρονικό διάστημα απόσβεσης τα 5 έτη.

- Κατασκευή τοίχων αντιστήριξης των πρανών των ρεμάτων της περιοχής Ένα έργο – χαρακτηριστικό παράδειγμα αυξημένου αριθμού συνοδευόμενων προδιαγραφών εξαιτίας της ένταξης (μέρους) του Δήμου στο «Φύση 2000». Το συνολικό κόστος του υπολογίζεται στα 75-80.000 € εκ του οποίου το 18% είναι το εργολαβικό κόστος και το 18% το κόστος ΦΠΑ. Το κόστος του κρίνεται υπερβολικό για τους πόρους του Δήμου. Τα παραπάνω έργα υλοποιούνται στα πλαίσια του 3^{ου} ΚΠΣ και του ΕΠΤΑ ενώ πηγή χρηματοδότησής τους¹ αποτελεί η Περιφέρεια.
(Παλληκάρης, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Μακρυνίτσας

Δεν έχουν προγραμματιστεί έργα για το άμεσο μέλλον.
(Τσοούκας, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Μηλεών

Έργα υπό υλοποίηση:

- Διαχειριστική Μελέτη για το δάσος του Δήμου.
Έχει ξεκινήσει η εφαρμογή της και αφορά την έκταση του Δήμου εντός Natura με οικότοπο της Οδηγίας 92/43 / ΕΟΚ τα δάση οξυάς του είδους Acidophilous (Luzulo – Fagetum).
- Ολυμπιακά Έργα μικρής κλίμακας. Διαμορφώσεις αθλητικών χώρων. Βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης.
- Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι». Αφορά το Δ.Δ. Αγίου Γεωργίου Νηλείας. Βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης.
- ΚΕΠ στο Δ.Δ. Καλών Νερών. Βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης.
- Βρεφονηπιακός Σταθμός στον οικισμό Κορόπης. Βρίσκεται στο στάδιο της υλοποίησης.

Έργα προς υλοποίηση:

- Περιφερειακή Αντιπυρική Ζώνη (γύρω από το Δήμο Μηλεών).
Αποτελεί πρωτοβουλία του Δήμου και του Δασαρχείου, βρίσκεται στο στάδιο της μελέτης και ένα μεγάλο κομμάτι της είναι εντός της χαρακτηρισμένης περιοχής.
- Αντικατάσταση του δικτύου ύδρευσης του Δ. Καλών Νερών. Το έργο βρίσκεται στο στάδιο της υποβολής των τεχνικών δελτίων.
- Μουσείο Παραδοσιακών Επαγγελμάτων. Έχει ήδη εγκριθεί.

Προβλεπόμενα έργα:

- Σταθμός Βιολογικής Επεξεργασίας Λυμάτων για τον οικισμό των Καλών Νερών. Βρίσκεται στο στάδιο μελέτης.

¹ Περίπου 102.700 €

- Παρασκευαστήριο – Εμφυαλωτήριο – Αποσταγματοποιείο στο Δ.Δ. Καλών Νερών. Το έργο είναι έτοιμο προς υποβολή στο Leader +.
- ΣΧΟΟΑΑΠ. Έτοιμο προς υποβολή.
- Αγροτική οδοποιία σε όλο το Δήμο.
(Αγριγιάννης, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Αγριάς

Έργα προς υλοποίηση:

- Μια υποδεξαμενή άρδευσης η οποία θα παρέχει νερό στις καλλιεργούμενες εκτάσεις μέσω ήδη υπάρχοντος τσιμεντένιου αύλακα. Το έργο αυτό βρίσκεται σε εξέλιξη και είναι εκτός χαρακτηρισμένης περιοχής. Έχει ενταχθεί στο Γ΄ ΚΠΣ
- Ένα ηλεκτροκίνητο μέσο αερομεταφοράς επισκεπτών (τελεφερίκ) το οποίο θα συνδέει το Δ.Δ. Αγριάς με το Δ.Δ. Δράκειας και τα Χάνια (Αγριά -> Δράκεια -> Χάνια). Η υλοποίηση αυτού του έργου μεταφοράς έχει αποφασιστεί, από τις αρχές του Δήμου. Τμήμα της περιοχής που θα διασχίζει το μέσο είναι εντός Natura
- Ένα υδροηλεκτρικό έργο το οποίο θα εκμεταλλεύεται τη δυναμικότητα του νερού των πηγών της περιοχής, συλλέγοντάς το με τη βοήθεια ενός μηχανισμού υδρομάστευσης και στη συνέχεια διοχετεύοντάς το μέσω υπόγειου αγωγού σε (χαμηλότερο) σημείο όπου θα αξιοποιείται η παρεχόμενη ενέργεια.

Τα παραπάνω έργα έχουν δρομολογηθεί και έχουν ληφθεί πρόσφατα και αποφάσεις από το Δημοτικό Συμβούλιο. Για το μεν πρώτο έργο έχουν εκπονηθεί οι απαραίτητες σχετικές μελέτες, για τα υπόλοιπα δύο έχει γίνει πρόσκληση εκδήλωσης επενδυτικού ενδιαφέροντος, επειδή ο Δήμος αδυνατεί να καλύψει εξ ολοκλήρου το κόστος των έργων. (Παπαευθυμίου, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Πορταριάς

Έργα υπό υλοποίηση:

- Δημιουργία βρεφονηπιακού σταθμού στην Άλλη Μεριά.
Κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων σε Πορταριά, Κατηχώρι και Άλλη Μεριά και ενός Διαδημοτικού Κλειστού Γυμναστηρίου Πορταριάς-Μακρινίτσας Το δεύτερο αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί έως τα τέλη του 2004.

Έργα προς υλοποίηση:

- Δημιουργία αποχετευτικού συστήματος στους οικισμούς του Δήμου. Σε πρώτη φάση θα κατασκευαστεί αποχετευτικό στους οικισμούς Πορταριάς, Μακρινίτσας και σε ένα τμήμα του οικισμού του Κατηχωρίου και σε δεύτερη φάση, στους οικισμούς των Σταγιατών και της Άλλης Μεριάς.
Για το έργο αυτό έχει υποβληθεί πρόταση η οποία και εγκρίθηκε.

Προβλεπόμενα έργα:

- Δημιουργία ενός ξεχωριστού δικτύου (μη συνδεδεμένου με το υπάρχον) με στόχο την εξυπηρέτηση των περιοχών που βρίσκονται εκτός των οικισμών.
(Γκουντέλιας, 2003, Συν/ξη)

Δήμος Αρτέμιδας

Προβλεπόμενα έργα:

- Οδική σύνδεση των οικισμών του Δήμου με το χιονοδρομικό κέντρο στα Χάνια του Πηλίου και συγκεκριμένα στη θέση Αγριόλευκες. Η σχεδιαζόμενη οδός θα συνδέει τα Δ.Δ. Άνω και Κάτω Λεχωνίων – των οποίων η σύνδεση με το χιονοδρομικό κέντρο των Χανίων γίνεται μέχρι σήμερα μέσω των Δ.Δ. Πορταριάς και Μακρινίτσας με την περιοχή Χανίων μέσω των Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου και Δράκειας. Αυτή η χάραξη συνεπάγεται την διέλευση τμήματος του δρόμου μέσα από χαρακτηρισμένες περιοχές, γεγονός που καθιστά την υλοποίηση του έργου, αβέβαιη.
 - Βελτίωση του δικτύου ύδρευσης του Δήμου.
 - Αποκατάσταση, συντήρηση και ανάδειξη κτιρίων ιστορικού και γενικά πολιτιστικού ενδιαφέροντος (πύργοι κ.α.), ένα έργο προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς του Δήμου.
 - Δημιουργία και εφαρμογή ΣΧΟΟΑΑΠ στο Δήμο. Η ανάγκη εκπόνησης του σχεδίου προέκυψε από την υποτίμηση της αξίας της γεωργικής γης του Δήμου και την επακόλουθη στροφή των ιδιοκτητών της προς την κατεύθυνση της μετατροπής της χρήσης της σε οικιστική.
 - Πηγές χρηματοδότησης της υλοποίησης των παραπάνω έργων είναι το ΕΠΤΑ, επιδιώκεται να είναι το 3^ο ΚΠΣ και για το έργο της ύδρευσης μερικός χρηματοδότης, θα είναι το ΠΕΠ Θεσσαλίας.
- (Αλεξόπουλος, 2003, Συν/ξη)

2.3. Εκτίμηση – αξιολόγηση της κατάστασης

Δήμος Μουρесьίου - Δήμος Ζαγοράς

Στην περιοχή, παρ' ότι είναι σχετικά πλούσια σε νερά, επιβάλλεται ένα καλύτερο σύστημα διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού, γιατί το νερό αποτελεί ταυτόχρονα τον κυριότερο παράγοντα επιβίωσης των κατοίκων και συντήρησης του φυσικού περιβάλλοντος.

Η αύξηση των καλλιεργειών και των λουλουδιών απαιτεί επιπρόσθετες ποσότητες νερού, γεγονός που επιβάλλει ή την εξεύρεση νέων πηγών ή τη βελτίωση του υπάρχοντος συστήματος ύδρευσης - άρδευσης. Οι νέες τουριστικές προοπτικές και επεκτάσεις δημιουργούν επίσης την ανάγκη νέων ποσοτήτων νερού και μάλιστα κατά την καλοκαιρινή περίοδο όπου οι υδροφόροι ορίζοντες είναι αρκετά χαμηλοί, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπ' όψη.

Η ρύπανση των υδάτων από την εντατικοποίηση των αγροτικών καλλιεργειών είναι ένα ζήτημα που απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή για την ποιότητα του πόσιμου νερού και συνεπώς για την ανθρώπινη υγεία. Επίσης οι μεγάλες κλίσεις των εδαφών, που χαρακτηρίζουν την περιοχή και τα σχιστολιθικά σε πολλές περιπτώσεις εδάφη, είναι θέματα που συνδέονται με τα αποχετευτικά δίκτυα και δημιουργούν άμεσους κινδύνους μόλυνσης για το υδάτινο δυναμικό της περιοχής.

Το ισχύον σύστημα αποχέτευσης δεν φαίνεται να δημιουργεί περιβαλλοντικά προβλήματα και ιδιαίτερα στα νερά της περιοχής (υπόγεια και επιφανειακά). Όμως μακροπρόθεσμα η εντατικοποίηση των καλλιεργειών και η χρήση απορρυπαντικών και φυτοφαρμάκων εγκυμονούν κινδύνους για την ποιότητα του πόσιμου νερού.

Το θέμα των απορριμμάτων απαιτεί μεγάλη προσοχή, γιατί αποτελεί κίνδυνο περιβαλλοντικής υποβάθμισης ολόκληρης της περιοχής.

Επιπλέον στο Δήμο Ζαγοράς δεν κρίνεται θεμιτή η δημιουργία μεγάλων οδικών αρτηριών ταχείας κυκλοφορίας επειδή θα ήταν αισθητικά και περιβαλλοντικά ασυμβίβαστες με το χώρο.

Η σημασία των δασών είναι σημαντική τόσο από την οικολογική όσο και από την οικονομική άποψη αφού συμβάλλει στην υδατοπαραγωγή (απαραίτητη για τις καλλιέργειες και τους οικισμούς της περιοχής) και στην τουριστική ανάπτυξη, δεδομένου ότι αυτή εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την περιβαλλοντική και αισθητική ποιότητα του φυσικού τοπίου. Εντούτοις στο Δήμο Ζαγοράς η διαχείριση των δασών είναι μη ικανοποιητική. Γι' αυτό ευθύνεται το πολύπλοκο ιδιοκτησιακό καθεστώς που περιορίζει την οικονομική τους σημασία.

Οι κίνδυνοι που απειλούν την μακρόχρονη εκμετάλλευση αυτού του πολύτιμου πόρου είναι

- α) Η οικοπεδοποίηση για τουριστική εκμετάλλευση
- β) Η αυθαίρετη ανοικοδόμηση και εν συνεχεία νομιμοποίηση, η οποία δημιουργεί απαιτήσεις για διάνοιξη δρόμων και εγκατάσταση δικτύων.
- γ) Η διάνοιξη ανεξέλεγκτων δασικών δρόμων.
- δ) Η έλλειψη του αναγκαίου ανθρώπινου δυναμικού στις δασικές υπηρεσίες.

Η ξενοδοχειακή υποδομή στο Δήμο Ζαγοράς είναι ανεπαρκής γεγονός που περιορίζει σημαντικά το προσφερόμενο φάσμα υπηρεσιών και συνεπώς και τις πιθανότητες συγκράτησης ή/και έλξης τουριστικού πληθυσμού. Ο τουρισμός είναι όμως ένα σημαντικό κίνητρο που θα μπορούσε να συγκρατήσει τον πληθυσμό στο χώρο του, μέσω της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης. Τα χαρακτηριστικά-

πλεονεκτήματα των δύο σημαντικότερων Δήμων της περιοχής πάνω στα οποία θα μπορούσε να βασιστεί μια πολιτική τουριστικής ανάπτυξης είναι:

- α) Το αισθητικά εξαιρετικό φυσικό περιβάλλον που διαμορφώνουν τα δάση, οι παραλίες και το εναλλασσόμενο τοπίο.
- β) Οι παραδοσιακοί οικισμοί που αποτελούν μνημεία λαϊκής τέχνης.
- γ) Η δυνατότητα συνδυασμού βουνού θάλασσας.
- δ) Η διαφοροποίηση του ύφους του τουρισμού της περιοχής από αυτό των κορεσμένων παραθεριστικών κέντρων.

Δήμος Μηλεών

Δεν παρουσιάζονται έντονες αποκλίσεις μεταξύ των δημοτικών διαμερισμάτων εντούτοις πρέπει να τονιστεί ότι υπάρχουν τρία Δ.Δ. αρκετά ανεπτυγμένα τουριστικά (Μηλιές, Βυζίτσα, Καλά Νερά) και δύο (Αγ. Γεώργιος Νηλείας, Πινακάτες) που αν και έχουν καλές οικονομικές βάσεις, δεν έχουν αξιοποιηθεί όσο θα έπρεπε.

Ένα από τα προβλήματα που επιζητούν λύση είναι το ελλιπές αποχετευτικό σύστημα. Κυρίως στις παραθαλάσσιες, τουριστικές περιοχές του Δήμου, η αποχέτευση των οικιακών λυμάτων χωρίς επεξεργασία αποτελεί πηγή μόλυνσης του Παγασητικού Κόλπου.

Ένας άλλος τομέας που παρουσιάζει προβλήματα λόγω της ιδιομορφίας της περιοχής (στενοί δρόμοι, δυσχερείς καιρικές συνθήκες τους χειμερινούς μήνες κλπ), είναι η διαχείριση των απορριμάτων. Μέχρι στιγμής η συλλογή των απορριμάτων γίνεται κυρίως από ιδιώτες και η απόρριψή τους γίνεται σε χώρους ημιελεγχόμενης διάθεσης τους.

Διαπιστώνεται η ανάγκη βελτίωσης του οδικού δικτύου, έτσι ώστε να είναι εύκολη η πρόσβαση των κατοίκων και των επισκεπτών σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα, αλλά και σε γειτονικούς Δήμους. Επίσης είναι αναγκαία η δημιουργία χώρων στάθμευσης σε κάποια δημοτικά διαμερίσματα, ώστε το πλάτος του δρόμου να είναι ελεύθερο στην κυκλοφορία οχημάτων.

Δήμος Αγριάς

Ο Δήμος Αγριάς παρουσιάζει την ιδιομορφία να αποτελείται από μια πεδινή, ημιαστική περιοχή (Δ.Δ. Αγριάς) και μια ορεινή, αγροτική (Δ.Δ. Δράκειας). Η σύνθεση του πληθυσμού ακολουθεί την ίδια ιδιαιτερότητα ως προς τις δραστηριότητες. Ο τριτογενής και ο δευτερογενής τομέας αποτελούν τις κύριες ασχολίες του εργατικού δυναμικού Αγριάς , ο πρωτογενής της Δράκειας. Στην Αγριά επίσης είναι συγκεντρωμένος ο περισσότερος πληθυσμός του Δήμου , λίγος και μάλλον φθίνων στις υπόλοιπες περιοχές. Η ίδια διαφοροποίηση παρατηρείται και στις υποδομές αλλά και στο επίπεδο των υπηρεσιών. Πολύ καλύτερες δηλαδή οι υποδομές στην κοινότητα της Αγριάς καθώς και το επίπεδο των υπηρεσιών , κακές έως ανύπαρκτες στις υπόλοιπες περιοχές.

Δήμος Αρτέμιδας

Ο Δήμος Αρτέμιδος είναι ένας από τους τρεις (3) Δήμους Natura της περιοχής, στο σύνολο των εννέα, με μικτό μορφολογικό χαρακτήρα, ορεινό και πεδινό. Το γεγονός αυτό ανακλά και στον χαρακτήρα των προβλημάτων του είτε αυτά προέκυψαν από ένταξη του στο Natura είτε προϋπήρχαν αυτής, με αποτέλεσμα να τον διαφοροποιεί και να διαχωρίζει τα προβλήματα σε προβλήματα λόγω πληθυσμιακής μείωσης και

δασικής διαχείρισης (ορεινή περιοχή Natura Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου) και σε προβλήματα λόγω πληθυσμιακής αύξησης και διαχείρισης της αγροτικής γης (μέθοδος καλλιεργειών, σχεδιασμός οικιστικής ανάπτυξης).

Ο Δ. Αρτέμιδος παρουσιάζει πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Χαρακτηρίζεται από την άμεση γειννίαση με το πολεοδομικό συγκρότημα του Βόλου που επηρεάζει κάθε είδους λειτουργία καθώς και την εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα και κυρίως στην δενδροκαλλιέργεια. Ακολουθώς παρουσιάζονται επιγραμματικά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της περιοχής :

Πλεονεκτήματα:

- Ύπαρξη ισχυρού πρωτογενούς τομέα που ενδυναμώνεται από την ευκολία διάθεσης των προϊόντων στην αγορά του Βόλου.
- Ύπαρξη πλούσιας αλλά εγκαταλειμμένης πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Όμορφο φυσικό περιβάλλον με εναλλασσόμενο τοπίο που διευκολύνει τόσο τον καλοκαιρινό όσο και τον χειμερινό τουρισμό.
- Ικανοποιητική κάλυψη βασικών αναγκών με τις υπάρχουσες υποδομές.

Μειονεκτήματα:

- Υποβάθμιση της αισθητικής ποιότητας της εικόνας των οικισμών, άναρχη οικιστική ανάπτυξη.
- Εγκατάλειψη ορεινών οικισμών.
- Τάση εγκατάλειψης των καλλιεργειών.
- Έλλειψη έργων κοινωνικής υποδομής.

Ειδικότερα ο πρωτογενής τομέας διαμορφώνει ουσιαστικά την οικονομία της περιοχής αλλά χρειάζονται ουσιαστικές παρεμβάσεις ώστε να υπάρξει μία ολοκληρωμένη εκμετάλλευση των γεωργικών πόρων και αύξηση του γεωργικού εισοδήματος της περιοχής ώστε να εκλείψει η τάση εγκατάλειψης των καλλιεργειών και η απορρόφηση του εργατικού δυναμικού από το αστικό κέντρο του Βόλου με άμεσες επιπτώσεις στην πληθυσμιακή δομή της τοπικής κοινωνίας.

Σημασία πρέπει να δοθεί και στη διαχείριση και ανάπτυξη των δασών του Αγίου Λαυρεντίου ώστε να βελτιωθεί η εκμετάλλευσή τους και η οικονομική τους σημασία που είναι τόσο περιβαλλοντική – οικολογική όσο και υδατοπαραγωγική. Ιδιαίτερη σημασία έχουν και για την τουριστική ανάπτυξη που εξαρτάται άμεσα από το ιδιαίτερο οικολογικό και αισθητικό περιβάλλον της περιοχής τη στιγμή μάλιστα που είναι από τις πλέον κοντινές δασικές εκτάσεις στη πόλη του Βόλου.

Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης παρουσιάζονται στον τουρισμό που δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος.

Στο χώρο της εκπαίδευσης αισθητή είναι η έλλειψη νηπιαγωγείου στον Άγιο Λαυρέντιο και Λυκείου σε ολόκληρο το Δήμο με αποτέλεσμα την πρόωρη μετοίκηση νέων ανθρώπων στην πόλη του Βόλου. Η εύκολη πρόσβαση σε υποδομές παιδείας είναι απαραίτητη προϋπόθεση ανάπτυξης.

Γενικά

Βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του Δήμων αποτελούν: το πολιτικό πλαίσιο (πολιτική βούληση για ολοκλήρωση της υλοποίησης του θεσμού των ΟΤΑ), το οικονομικό πλαίσιο (συμβολή του κράτους στην τοπική ανάπτυξη), καθώς και η στελέχωση των Δήμων με επιστημονικό προσωπικό και η τεχνική υποστήριξη με σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Το φαινόμενο της εγκατάλειψης του αγροτικού κλήρου χρήζει αντιμετώπισης μέσω ενός ευρύτερου συντονισμού των καλλιεργειών και της διάθεσης των προϊόντων και με εισαγωγή νέων μορφών καλλιέργειας που δίνουν πρόσβαση σε νέες αγορές.

Οι περισσότεροι Δήμοι παρουσιάζουν αξιόλογες προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης, ανάπτυξη που θα πρέπει να βασιστεί στην προστασία, τη διατήρηση και αξιοποίηση των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών πόρων καθώς και στη διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος. Η γεωμορφολογία της περιοχής αλλά και η τουριστική παράδοση του Πηλίου ευνοούν τον εξειδικευμένο τουρισμό υψηλών προδιαγραφών και απαιτήσεων. Οι αξιόλογοι τουριστικοί πόροι της περιοχής σε συνδυασμό με την αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού συντελούν στο ότι ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει σημαντικό οικονομικό παράγοντα και πρωτεύουσα δραστηριότητα για την προώθηση της ανάπτυξης.

Όσο αφορά τα θέματα της χωροταξικής και πολεοδομικής δομής του συνόλου της περιοχής απαραίτητη κρίνεται η ορθολογική οργάνωση των χρήσεων της γης με την εφαρμογή χωροταξικών σχεδίων και τον πολεοδομικό επανασχεδιασμό των οικισμών.

Οι υπάρχουσες κοινωνικές υποδομές καλύπτουν μέρος των αναγκών αλλά υπάρχουν τομείς που απαιτούν βελτιωτικές παρεμβάσεις όπως η ύδρευση, η άρδευση και η καθαριότητα ή και ολοκληρωτικό επανασχεδιασμό όπως οι δημοτικοί και αγροτικοί δρόμοι που δεν έχουν αναπτυχθεί μέσα σε ένα ορθολογικό πλαίσιο. Η αειφόρος ανάπτυξη της περιοχής επιτυγχάνεται μόνο με τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών που βελτιώνουν το επίπεδο ευημερίας των κατοίκων αλλά και αναδεικνύουν και προστατεύουν το φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

3. ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται σε συντομία οι απόψεις και οι προτάσεις κυρίως των πολιτικών φορέων αλλά και απλών κατοίκων των Δήμων του Πηλίου, τμήματα των οποίων εντάσσονται στην περιοχή Natura του Πηλίου.

3.1. Απόψεις πολιτικών φορέων και κατοίκων των Δήμων του Πηλίου που εντάσσονται στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000».

3.1.1. Επιθυμητές και ανεπιθύμητες, θετικές και αρνητικές συνέπειες¹ της ένταξης των Δήμων τους στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000».

A. Στα προγραμματιζόμενα (υλοποιούμενα και μη) και προβλεπόμενα έργα

Δήμος Μουρесьίου

Επιθυμητές συνέπειες: Οι ενδεχόμενες μικρές τροποποιήσεις στα προγραμματιζόμενα έργα στο Δήμο.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι ενδεχόμενες απόλυτες αναιρέσεις κάποιων – εκ πρώτης όψεως μη συμβατών με το Natura – έργων. Θεωρείται πως οι ενδεχόμενοι φραγμοί στην πλήρη χρήση του υπάρχοντος οδικού δικτύου ή/και στις ενέργειες κατασκευής νέου, θα έχουν επιπτώσεις στην αγροτική δραστηριότητα του Δήμου και στην ανάπτυξη των απομονωμένων ορεινών περιοχών.

Θετικές συνέπειες: Δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση για τα πιθανά οφέλη.

Αρνητικές συνέπειες: Η σημαντική επιβράδυνση της υλοποίησης των αναπτυξιακών έργων, άμεση συνέπεια της επιβράδυνσης της διαδικασίας αδειοδότησης. Η τελευταία οφείλεται στη μεταφορά της ευθύνης έγκρισης/απόρριψης των τοπικών εντός περιοχής Natura έργων – ανεξαρτήτως μεγέθους – από τις αρχές του Νομού και της Περιφέρειας στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

Γενικά υπάρχει κάποιος προβληματισμός σχετικά με τον βαθμό αυστηρότητας των προδιαγραφών κατασκευής αναπτυξιακών έργων και τον πιθανό περιορισμό χρήσης του υπάρχοντος οδικού δικτύου.

Δήμος Ζαγοράς

Αρνητικές συνέπειες: Η καθυστέρηση της τοπικής ανάπτυξης λόγω της σημαντικής επιβράδυνσης στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Η αύξηση του συνολικού κόστους υλοποίησης των τοπικών αναπτυξιακών έργων, των οποίων η κατασκευή συνεπάγεται αξιόλογη επέμβαση στο περιβάλλον (έργα ύδρευσης/άρδευσης). Αύξηση η οποία οφείλεται στην υποχρέωση σύνταξης Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για τα έργα εντός Natura. Τέλος η δυσκολία ένταξης σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Ο χρόνος που δίνεται για την

¹ Επιθυμητές/ανεπιθύμητες, συνέπειες: Συνέπειες που δεν υφίστανται και οι Δήμοι θα επιθυμούσαν/δε θα επιθυμούσαν να υπάρξουν.

Θετικές και αρνητικές συνέπειες: Συνέπειες που υφίστανται και οι Δήμοι χαρακτηρίζουν θετικές/αρνητικές.

υποβολή προτάσεων για ένταξη σε τέτοια προγράμματα είναι συγκεκριμένος. Η επιπλέον λοιπόν καθυστέρηση που προκαλεί η διαδικασία έγκρισης/απόρριψης των προτεινόμενων έργων από το ΥΠΕΧΩΔΕ μπορεί να προκαλέσει την απώλεια ευκαιριών συμμετοχής σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Γενικά ο Δήμος χαρακτηρίζει αρνητικές τις συνέπειες της ένταξης στον τοπικό αναπτυξιακό προγραμματισμό.

Δήμος Κεραμιδίου

Αρνητικές συνέπειες: Η επιδείνωση της σημερινής εικόνας αναπτυξιακής καθυστέρησης που παρουσιάζει ο Δήμος, εξαιτίας της επιβολής επιπλέον (περιβαλλοντικών) περιορισμών στην κατασκευή οδικών έργων. Θεωρείται ότι η ένταξη του Δήμου στο Natura αναστέλλει κατ' αυτόν τον τρόπο την έξοδό του από τη γεωγραφική απομόνωση ως προς τους υπόλοιπους Δήμους του Πηλίου και την πόλη του Βόλου. Γενικά η στάση του Δήμου όσον αφορά στους περιορισμούς, στην κατασκευή οδικών έργων, που απορρέουν από το Natura, είναι απόλυτα αρνητική.

Δήμος Μακρυνίτσας

Δεν έχουν προγραμματιστεί έργα συνεπώς δεν υπήρχε λόγος διατύπωσης απόψεων για τις συνέπειες από την ένταξη στα αναπτυξιακά έργα.

Δήμος Μηλεών

Θετικές συνέπειες: Η επίσπευση της λήψης μέτρων ενίσχυσης της προστασίας της δασικής έκτασης του Δήμου στην οποία περιλαμβάνεται και έκταση με οικότοπο της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ,² όπως η δημιουργία περιφερειακής αντιπυρικής ζώνης (γύρω από το Δήμο Μηλεών) και η εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικής μελέτης για τη συγκεκριμένη έκταση.

Ουδέτερες συνέπειες: Θεωρούνται αυτές της υλοποίησης των υπόλοιπων προγραμματιζόμενων έργων στην εφαρμογή του περιεχομένου των οδηγιών Natura. Βάσει αυτής της θεώρησης συμπεραίνουμε πως ο χαρακτήρας των υπολοίπων έργων κρίνεται συμβατός με το χαρακτήρα του περιεχομένου των Οδηγιών γεγονός που συνεπάγεται και το ότι θεωρούνται εξίσου ουδέτερες οι συνέπειες της ένταξης του Δήμου στο Natura, στα συγκεκριμένα προγραμματιζόμενα έργα.

Γενικά η άποψη του Δήμου για τις συνέπειες της ένταξης στα προγραμματιζόμενα έργα στο Δήμο τοποθετείται στην ουδέτερη έως και θετική ζώνη απόψεων.

Δήμος Αγριάς

Θετικές συνέπειες: Καμμία. Αντίθετα θετικές για το περιβάλλον συνέπειες θεωρείται ότι θα προκύψουν από την υλοποίηση του έργου εναέριας ενσύρματης σύνδεσης Αγριάς – Δράκειας – Χανίων και του έργου κατασκευής υδροηλεκτρικού σταθμού.

Αρνητικές συνέπειες:

- Η επιβράδυνση των διαδικασιών κατασκευής έργων λόγω:
~Της αρτηριοσκλήρωσης των διαδικασιών αδειοδοτήσεων για την κατασκευή.

² Τα δάση οξυάς του είδους *Acidophilous (Luzulo – Fagetun)* [βλ. χάρτη GR 1430001 «ΟΡΟΣ ΠΗΛΙΟ», κωδ. 9110].

~Της έλλειψης ενημέρωσης για τα ακριβή όρια της περιοχής Natura του Δήμου γεγονός που επιβραδύνει περαιτέρω τη διαδικασία υλοποίησης των προγραμματισμένων έργων.

- Η αναπτυξιακή στασιμότητα της περιοχής του Δήμου, λόγω:

~Των επιβαλλόμενων περιορισμών στην υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων.

~Της απουσίας εναλλακτικών προτάσεων επίλυσης των υπαρχόντων προβλημάτων και περαιτέρω ανάπτυξης της περιοχής, στα πλαίσια του Natura 2000, η υλοποίηση των οποίων θα χρηματοδοτείται από πηγές εκτός αυτής του Δήμου.

Γενικά η στάση του Δήμου Αγριάς, όσον αφορά στις συνέπειες της ένταξής του στα προγραμματιζόμενα έργα είναι αρνητική.

Δήμος Πορταριάς

Δεν τέθηκε θέμα συμβατότητας των προγραμματιζόμενων έργων με το Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» αφού αυτά αφορούν επεμβάσεις στην περιοχή εκτός Natura.

Δήμος Αρτέμιδας

Αρνητικές συνέπειες: Η αβεβαιότητα που επικρατεί στον τομέα του αναπτυξιακού προγραμματισμού εξαιτίας των ενδεχόμενων απαγορεύσεων στην υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων. Η μόνη και σοβαρή ένσταση του Δήμου αφορά το έργο οδικής σύνδεσης των Δ. Δ. Άνω και Κάτω Λεχωνίων με την περιοχή Χανίων, μέσω των Δ. Δ. Αγίου Λαυρεντίου και Δράκειας, η ανάγκη εκτέλεσης του οποίου κρίνεται μεγάλη λόγω της μειονεκτικής υφιστάμενης οδικής σύνδεσης.

Ουδέτερες συνέπειες: Θεωρούνται οι συνέπειες της ένταξης, στα υπόλοιπα προγραμματισμένα έργα δηλαδή στα έργα βελτίωσης του δικτύου ύδρευσης του Δήμου και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς (αποκατάσταση, συντήρηση και ανάδειξη κτιρίων ιστορικού και γενικά πολιτιστικού ενδιαφέροντος).

Γενικά η στάση του Δήμου όσον αφορά την επίδραση της εφαρμογής του περιεχομένου των Οδηγιών Natura στον αναπτυξιακό του προγραμματισμό, είναι κυρίως ουδέτερη με μόνη απόκλιση από τον κύριο αυτόν χαρακτήρα των απόψεων του Δήμου την αρνητική προδιάθεση απέναντι στο ενδεχόμενο απόλυτης αναίρεσης του έργου οδικής σύνδεσης Λεχώνια – Άγιος Λαυρέντιος – Δράκεια – Αγριόλευκες (Χάνια).

Β. Στο φυσικό περιβάλλον

Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες:

- Ο περιορισμός της μόλυνσης των υπόγειων νερών της περιοχής και συνεπώς των νερών του Αιγαίου γενικότερα ως συνέπεια της ενδεχόμενης σταδιακής αντικατάστασης της συμβατικής μεθόδου καλλιέργειας από την βιολογική, πολιτική που επιθυμείται να υιοθετηθεί και να γενικευτεί από το Natura.

- Η διατήρηση του αλιευτικού πλούτου της θαλάσσιας ζώνης της περιοχής Natura του Πηλίου μέσω της ενδεχόμενης εφαρμογής κατασταλτικών της χρήσης παράνομων μεθόδων αλιείας, μέτρων.

- Η διατήρηση των άγριων ειδών θηραματικής πανίδας και ορνιθοπανίδας μέσω της ενδεχόμενης εντατικοποίησης των ελέγχων της θήρας στα πλαίσια της εφαρμογής των κανονισμών και περιορισμών που απορρέουν από το Natura.
- Η πιθανή προστασία των άγριων ειδών ορνιθοπανίδας και των ενδιαιτημάτων τους, τα οποία εντοπίζονται στην παράκτια χερσαία ζώνη³ του Δήμου Μουρесьίου και του γειτονικού Δ. Ζαγοράς.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η αύξηση του κινδύνου πυρκαγιάς στις δασικές εκτάσεις του Δήμου εξαιτίας της ενδεχόμενης μη εκμετάλλευσης των πεσμένων δέντρων⁴ όπως ενδεχομένως θα υπαγορεύεται από τους κανόνες διαχείρισης των δασικών πόρων του Natura.

Ουδέτερες συνέπειες: Ως ουδέτερη χαρακτηρίζεται η συνέπεια της ένταξης του Δήμου στο φυσικό περιβάλλον της περιοχής καθότι αυτή θεωρείται μη αναγκαία λόγω της ήδη υπάρχουσας προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος τόσο από τους σχετικούς φορείς όσο και από τους ίδιους τους κατοίκους.

Δήμος Ζαγοράς

Επιθυμητές συνέπειες: Η πιθανή προστασία των δασικών εκτάσεων στις οποίες δεν έχει υπάρξει έως σήμερα κανενός είδους ανθρώπινη επέμβαση.

Γενικά θεωρείται θεμιτή η αναμενόμενη επιβολή επιπλέον περιορισμών μόνο εάν αυτή αφορά τις αμιγώς δασικές περιοχές στις οποίες δεν υπάρχει κανενός είδους οικονομική εκμετάλλευση.

Δήμος Κεραμιδίου

Λόγω της εξαιρετικά περιορισμένης ενημέρωσης για τα αντικείμενα και τις δράσεις προστασίας του Natura αναφέρθηκε μία μόνο θετική συνέπεια που ενδεχομένως θα προκύψει από την ολοκλήρωση του σχεδίου προστασίας του Natura:

Επιθυμητές συνέπειες: η ενδεχόμενη καλύτερη αστυνόμευση της θήρας στις ευαίσθητες περιοχές, στα πλαίσια της υλοποίησης πρωτοβουλιών με στόχο την σύμπλευση των όρων της θηρευτικής δραστηριότητας με τους όρους του Natura.

Γενικά και με βάση υποθέσεις και όχι σαφείς γνώσεις σχετικά με το περιεχόμενο του Natura κρίνεται θετική η επίδρασή του στην ποιότητα του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Δήμος Μακρυνίτισης

Επιθυμητές συνέπειες: Η αναμενόμενη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου.⁵

³ Παραλίες Μπάνικα, Φακίστρας (Δ. Μουρесьίου), Παγανιάς, Ανάληψης, Ελίτσας, Οβριού, Παρίσαινας (Δ. Ζαγοράς). Το φυσικό ανάγλυφο της ζώνης αυτής αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την δημιουργία ενδιαιτημάτων και συνεπώς για την αναπαραγωγή ειδών ορνιθοπανίδας (Βαβίζος, 1996)

⁴ Η εμπορική εκμετάλλευση των ξερών δέντρων (οξυές) προϋποθέτει τη συλλογή τους από το έδαφος, ενέργεια που συντελεί στη μείωση του κινδύνου εξάπλωσης τυχόν πυρκαγιάς.

⁵ Αποτελεί κατά τον τέως Πρόεδρο του Δήμου Μακρυνίτισης κ. Τσούκα, το σημαντικότερο όφελος που προκύπτει από την ένταξη του Δήμου στο Natura και ταυτόχρονα ανάγκη που ήρθε να ικανοποιηθεί – και πρέπει να ικανοποιηθεί – το Δίκτυο Natura. Την άποψή του για

Γενικά, αναγνωρίζεται η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Θεωρείται όμως εξίσου σημαντική η ανάγκη υπεράσπισης των οικονομικών τους συμφερόντων και η ανάγκη ψυχαγωγίας που η θήρα ικανοποιεί.

Δήμος Μηλεών

Επιθυμητές συνέπειες: Η αναμενόμενη αναβάθμιση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής μέσω της προστασίας και της ανάδειξής του.

Θετικές συνέπειες: Η επίσπευση των ενεργειών προστασίας της δασικής έκτασης του Δήμου στην οποία περιλαμβάνεται και η προστατευόμενη δασική έκταση υπό την πίεση των υποχρεωτικών μελλοντικών ενημερώσεων της υπεύθυνης για το Natura ευρωπαϊκής επιτροπής για την κατάσταση των οικοτόπων Natura της Ελλάδας άρα και για την κατάσταση των οικοτόπων της περιοχής Natura του Πηλίου.

Γενικά η στάση του Δήμου απέναντι στην ευρωπαϊκή πολιτική προστασίας του κοινοτικού περιβάλλοντος όπως αυτή εκφράζεται μέσω του Natura, είναι πολύ θετική.

Δήμος Αγριάς

Επιθυμητές συνέπειες: Η αναμενόμενη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου.

Αρνητικές συνέπειες: Η εναπόθεση του οικονομικού βάρους υλοποίησης των έργων προστασίας αλλά και των έργων αναπτυξιακού χαρακτήρα με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές προδιαγραφές, αποκλειστικά στους Δήμους, γεγονός που καθιστά δύσκολη την τήρηση των κανόνων προστασίας που επιβάλλει το Natura.

Γενικά εκφράζεται θετική στάση έναντι της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος επιθυμούνται όμως και «συνεργάτες» σ' αυτήν την προσπάθεια, οι οποίοι μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν.

Δήμος Πορταριάς

Επιθυμητές συνέπειες:

- Η αναμενόμενη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής.
- Η ανάπτυξη της ευαισθησίας ως προς το οικοσύστημα της περιοχής μέσω της ενδεχόμενης προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Γενικά, θεωρείται θετική η ένταξη του Δήμου στο δίκτυο, όσον αφορά στο ζήτημα της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η πιθανή μακροπρόθεσμη εξασφάλιση ενός σημαντικού «πνεύμονα» στην περιοχή της Μαγνησίας.

Γενικά θεωρείται θετική η συμβολή του Natura στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής εντούτοις υπάρχουν επιφυλάξεις μήπως θιγούν τα οικονομικά συμφέροντα των κατοίκων και κατά συνέπεια αντίθεση στις απαγορεύσεις παρεμβάσεων τις οποίες πριν την ένταξη μπορούσαν να πραγματοποιήσουν ελεύθερα ή με ελάχιστους περιορισμούς.

Γ. Στον τουρισμό

Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η προσέλκυση ποιοτικότερου, περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένου τουρισμού μέσω της αποκατάστασης, διατήρησης και ανάδειξης της ομορφιάς του φυσικού τοπίου της περιοχής και ειδικότερα της περιβαλλοντικά προσβεβλημένης παραλιακής ζώνης του Δήμου.

Γενικά θεωρείται θετική η συμβολή του Natura στη βελτίωση της ποιότητας του τουρισμού.

Δήμος Κεραμιδίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη γενική καθιέρωση «ενός άλλου είδους τουρισμού», του οικοτουρισμού, σε αντικατάσταση του σημερινού – γενικά ανεπιθύμητου – είδους.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η μείωση των πιθανοτήτων καθιέρωσης του οικοτουρισμού στο συγκεκριμένο Δήμο εξαιτίας της πιθανολογούμενης εκ μέρους των κατοίκων επιδείνωσης της κατάστασης απομόνωσης που επιφέρει το Natura μέσω της επιβολής επιπλέον όρων στην κατασκευή έργων οδικής σύνδεσης χωρίς όμως την παροχή οικονομικής ενίσχυσης για την τήρηση αυτών.

Γενικά, θεωρείται ότι η ένταξη στο δίκτυο θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στον τουρισμό.

Δήμος Μακρυνίτσας

Επιθυμητές συνέπειες: Η πιθανή εισαγωγή νέων δραστηριοτήτων αναψυχής όπως ιππασία, ορειβασία, αναψυχή για λόγους υγείας, οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη των οποίων (ικανοποιητική κατάσταση φυσικού περιβάλλοντος, ανεπτυγμένο δίκτυο περιπατητικών και ορειβατικών διαδρομών, επαρκείς αλλά και προσεγμένες υποδομές), που ενδέχεται να τεθούν στα πλαίσια του Natura.

Γενικά, θεωρείται θετική η συμβολή της ένταξης στο Δίκτυο, στην αναβάθμιση της ποιότητας και της οικονομικής απόδοσης του τουρισμού στο Δήμο.

Δήμος Μηλεών

Θετικές συνέπειες: Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής μέσω υλοποίησης ενεργειών προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και της παράλληλης υλοποίησης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που στοχεύουν στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής Natura του Πηλίου και των παρεχόμενων στους επισκέπτες υπηρεσιών.

Γενικά ο Δήμος χαρακτηρίζει θετική τη συμβολή του Natura στην ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού στην περιοχή.

Δήμος Αγριάς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η αδυναμία επίτευξης περαιτέρω τουριστικής ανάπτυξης εξαιτίας των ενδεχόμενων φραγμών στις κατασκευές τουριστικών υποδομών μεγάλης δυναμικότητας.

Ουδέτερες συνέπειες: Πέρα από την παραπάνω επιφύλαξη, θεωρείται πως η ένταξη τμήματος του Δήμου δεν θα επηρεάσει την τουριστική κίνηση στην περιοχή.

Γενικά, η στάση του Δήμου όσον αφορά την επιρροή της ένταξης στην τουριστική κίνηση της περιοχής, χαρακτηρίζεται ουδέτερη προς αρνητική εάν επιβεβαιωθούν οι υπάρχοντες φόβοι σχετικά με την δυσκολία κατασκευής ορισμένων έργων τουριστικής ανάπτυξης.

Δήμος Πορταριάς

Επιθυμητές συνέπειες:

- Η αντικατάσταση του σημερινού ανεπιθύμητου είδους τουρισμού από τουρισμό ήπιας μορφής, ως απόρροια της εφαρμογής των όσων ενδεχομένως προβλέπει και προτείνει εναλλακτικά το Natura.
 - Η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων στα πλαίσια της ενδεχόμενης εφαρμογής συστήματος πιστοποίησης ποιότητας προϊόντων.
- Γενικά επιθυμείται η άνοδος της ποιότητας του τουρισμού.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η πιθανή μεγέθυνση του τομέα του τουρισμού στο Δήμο. Είναι επιθυμητή συνέπεια διότι από την ένταξη αναμένεται να προκύψουν νέα και εν δυνάμει μακρόχρονα αντικείμενα απασχόλησης αποτελώντας για τους κατοίκους του Δήμου εναλλακτικές πηγές εισοδημάτων σε μια περίοδο κρίσης στον αγροτικό τομέα.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι ενδεχόμενοι περιορισμοί στην τουριστική ανάπτυξη που συνοδεύουν την παροχή εναλλακτικών δυνατοτήτων απασχόλησης.

Γενικά η ένταξη στο Δίκτυο θεωρείται εν μέρει θετική, λόγω των αναμενόμενων νέων δυνατοτήτων απασχόλησης και εν μέρει αρνητική, λόγω των όρων υπό τους οποίους είναι αναγκασμένοι να εκμεταλλευτούν τις νέες αυτές δυνατότητες.

Από το Δήμο Ζαγοράς δεν υπήρξε αναφορά σε συνέπειες.

Δ. Στην κατάσταση των οικισμών του Δήμου τους.

Δήμος Μουρσιού

Επιθυμητές συνέπειες:

- Περιορισμός έως και εξάλειψη του φαινομένου της αλλοίωσης αισθητικής του τοπίου στις παραλιακές περιοχές του Δήμου, λόγω του πιθανολογούμενου εκ μέρους των κατοίκων αυστηρού ελέγχου της δόμησης στις ευαίσθητες περιοχές.
- Απομάκρυνση των εστιών μόλυνσης⁶ από τον οικισμό του Ανηλίου ως αποτέλεσμα της γενικής αναβάθμισης του περιβάλλοντος των οικισμών των Δήμων Natura με στόχο την έλξη οικοτουριστών.
- Πιθανός περιορισμός έως και εξάλειψη του φαινομένου της διάνοιξης δρόμων με σκοπό την βραχυπρόθεσμη εξυπηρέτηση ατομικών και όχι μαζικών – κοινωνικών συμφερόντων, δρόμοι οι οποίοι στη συνέχεια εγκαταλείπονται και δεν αφομοιώνονται από τις φυσικές διεργασίες – φαινόμενα (βροχοπτώσεις → κατακρημνίσματα

⁶ Αιτία δημιουργίας εστιών μόλυνσης είναι η χοιροτροφία.

εδάφους → κάλυψη των δρόμων) με την πάροδο του χρόνου⁷ όπως οι διανοιγμένοι εγκαταλελειμμένοι δασικοί δρόμοι.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Ενδεχόμενη δημιουργία εικόνας εγκατάλειψης στους οικισμούς του Δήμου στην περίπτωση που τεθούν φραγμοί στην πλήρη χρήση του υπάρχοντος οδικού δικτύου χωρίς την εξασφάλιση της οποίας η αγροτική δραστηριότητα θα δεχτεί σοβαρό πλήγμα.

Γενικά θεωρείται πως η ένταξή στο Natura θα συμβάλλει θετικά στη βελτίωση της εικόνας των οικισμών.

Δήμος Ζαγοράς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων επιβολή αυστηρότερων όρων δόμησης.

Γενικά θεωρείται πως η ποιότητα της εικόνας των οικισμών προστατεύεται επαρκώς από τους όρους δόμησης του Π.Δ. «περί δόμησης των οικισμών του Πηλίου» (1983), (χωρίς αυτοί να είναι ιδιαιτέρως αυστηροί), συνεπώς δεν υφίσταται ανάγκη λήψης επιπλέον μέτρων.

Δήμος Κεραμίδιου

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η συνέχιση της εγκατάλειψης του οικισμού εξαιτίας της συντήρησης της κατάστασης έλλειψης αντικειμένων απασχόλησης, ιδιαίτερα για τον νεανικό πληθυσμό. Πιθανολογείται εκ μέρους των κατοίκων ότι αυτή η εικόνα της εγκατάλειψης θα επιδεινωθεί από τους περιορισμούς που θέτει το Natura στον αριθμό και τη μορφή των οδικών συνδέσεων του Δήμου με τους υπόλοιπους Δήμους του Πηλίου και το Δήμο Βόλου.

Δήμος Μακρυνίτης

Θετικές συνέπειες: Ο εξοπλισμός του οικισμού με σύγχρονες τεχνικές υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης ως αποτέλεσμα της πολιτικής βελτίωσης της δυναμικότητάς τους και αποκατάστασης της συμβατότητάς τους με την τρέχουσα λογική της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής του Πηλίου.

Γενικά, Ο Δήμος θεωρεί θετική τη συμβολή της ένταξης στη βελτίωση της εικόνας των οικισμών του.

Δήμος Μηλεών

Επιθυμητές συνέπειες:

- Η βελτίωση των υποδομών μεταφοράς και συγκοινωνίας ως αποτέλεσμα της ενδεχόμενης γενικότερης πολιτικής βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Η βελτίωση της ποιότητας των καταλυμάτων και των κέντρων εστίασης ως αποτέλεσμα της ενδεχόμενης προσπάθειας των επιχειρηματιών να εξασφαλίσουν την «σφραγίδα» ποιότητας στα πλαίσια του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας του οποίου η μελέτη αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα.

⁷ Αυτό συμβαίνει επειδή έχουν επικάλυψη τσιμέντου.

Γενικά ο Δήμος θεωρεί πολύ θετική τη συμβολή της ένταξής του στη βελτίωση της εικόνας των οικισμών του.

Δήμος Πορταριάς

Επιθυμητές συνέπειες: Η εξάλειψη του φαινομένου της άναρχης δόμησης ως συνέπεια της ενδεχόμενης επιβολής αυστηρότερων περιορισμών στη δόμηση, από το Natura. Γενικά επιθυμείται η βελτίωση της εικόνας των οικισμών και ιδιαίτερα των οικισμών Πορταριάς και Μακρυνίτης που δέχονται και τις μεγαλύτερες πιέσεις από τον τουρισμό.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η βελτίωση της αισθητικής του τοπίου μέσω της κατασκευής ξύλινων καταλυμάτων για τους επισκέπτες, στα πλαίσια της ενδεχόμενης προσπάθειας συγκρότησης μιας εικόνας σύμφωνης με την εικόνα – πρότυπο ενός οικοτουριστικού προορισμού.⁸

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η συνέχιση του φαινομένου της άναρχης δόμησης και διάνοιξης δρόμων σε εκτάσεις που μέχρι τώρα ήταν αγροτικές, στην πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων περίπτωση της μη εξασφάλισης εναλλακτικών βασικών ή/και συμπληρωματικών της γεωργίας πηγών εισοδήματος από το Natura.

Γενικά ο Δήμος επιθυμεί τη βελτίωση της εικόνας των οικισμών του υπό τον όρο – προϋπόθεση της παροχής «ανταλλαγμάτων» προς αντιστάθμιση των επιβαλλόμενων απαγορεύσεων.

Από το Δήμο Αγριάς δεν υπήρξε αναφορά σε συνέπειες.

Ε. Στην κατάσταση των Δασών

ι. Στο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Δήμος Μουρσιού

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων προσβολή των συμφερόντων των ιδιοκτητών ιδιωτικών δασικών εκτάσεων, όπως παραδείγματος χάριν αναμένεται να συμβεί στο Πουρί.

Γενικά θεωρείται αρνητική η ενδεχόμενη αλλαγή των σημερινών δεδομένων στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών εκτάσεων.

Δήμος Κεραμιδίου

Λόγω της έλλειψης ενημέρωσης που επικρατεί στο σύνολο των κατοίκων του Κεραμιδίου για την ένταξη της περιοχής τους στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» δεν

⁸ Η πρωτοβουλία για την προσπάθεια και η ευθύνη χρηματοδότησης της υλοποίησής της ανήκει στο Υπουργείο Γεωργίας (Αλεξόπουλος, 2003: 47).

διατυπώθηκε άποψη για τις ενδεχόμενες συνέπειες της στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών εκτάσεων της περιοχής.

Δήμος Μεκρονίτσας

Αρνητικές συνέπειες: Η αφαίρεση του δικαιώματος ελεύθερης διαχείρισης των ιδιωτικών δασικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται σε τμήμα της δασικής έκτασης εντός Natura και στο οποίο έχει απαγορευτεί οποιαδήποτε παρέμβαση.

Γενικά θεωρούνται αρνητικές οι συνέπειες της ένταξης στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της προστατευόμενης δασικής έκτασης και συγκεκριμένα στην ελευθερία χρήσης και εκμετάλλευσης που οι τίτλοι ιδιοκτησίας αντιπροσωπεύουν.

Δήμος Αρτέμιδας

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι ενδεχόμενες αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της χαρακτηρισμένης δασικής έκτασης που εγείρουν ήδη σοβαρές αντιδράσεις παρόλο το μικρό ποσοστό της ενταγμένης δασικής έκτασης ως προς τη συνολική έκταση του Δήμου.⁹

Γενικά ο Δήμος δεν επιθυμεί αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της χαρακτηρισμένης δασικής έκτασης από Natura.

Από τους Δήμους Ζαγοράς, Μηλεών, Αγριάς και Πορτριάς δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες.

ii. Στις δραστηριότητες εντός των Δασών, με οικονομικό χαρακτήρα (υλοτομία, συλλογή φυλλοχώματος, εμπόριο ξερών δέντρων).

Δήμος Μουρесьου

Επιθυμητές συνέπειες:

- Ο ενδεχόμενος έλεγχος της υλοτομίας.
- Ο ενδεχόμενος έλεγχος της χωματοληψίας (συλλογής φυλλοχώματος) το οποίο χρησιμεύει στην ανθοκομία.

Γενικά επιθυμείται ο έλεγχος και όχι η απαγόρευση των οικονομικών δραστηριοτήτων εντός των δασών. Πρώτον διότι κρίνεται μη αναγκαία η απαγόρευση της υλοτομίας λόγω της μικρής σημερινής ζήτησης για ξύλο. Δεύτερον διότι η ανθοκομία και κατ' επέκταση η συνδεδεμένη με αυτή συλλογή φυλλοχώματος, θεωρείται δραστηριότητα σημαντικής οικονομικής αξίας για τους κατοίκους του Δήμου, που δεν βλάπτει την υγεία των δέντρων¹⁰.

Δήμος Ζαγοράς

⁹ Η ενταγμένη δασική έκταση αποτελεί το 4% περίπου της συνολικής έκτασης του Δήμου. (Υπολογισμός βάσει στοιχείων στο Αράμπογλου Ο. κ.α., 1998: 21).

¹⁰ Το φυλλόχωμα συλλέγεται κυρίως από το έδαφος που βρίσκεται κάτω από τις οξυές.

Επιθυμητές συνέπειες: Η πλήρης αξιοποίηση των δυνατοτήτων οικονομικής εκμετάλλευσης που προσφέρει το δάσος σε αντιδιαστολή με την σημερινή μερική εκμετάλλευσή του για την ανάγκη των κατοίκων του Δήμου σε καυσόξυλα.

Δήμος Μακρυνίτσας

Αρνητικές συνέπειες: Η απαγόρευση «οποιασδήποτε παρέμβασης» και συνεπώς κάθε οικονομικής δραστηριότητας σε τμήμα της χαρακτηρισμένης δασικής έκτασης του Δήμου για το οποίο υπήρχε πριν την ένταξη στο Δίκτυο, διαχειριστική μελέτη του Δασαρχείου.

Γενικά, ο Δήμος κρατά αρνητική στάση έναντι της απόλυτης απαγόρευσης δραστηριοτήτων εντός της προστατευόμενης δασικής έκτασης.

Δήμος Μηλεών

Θετικές συνέπειες: Η θέσπιση ορίων και κανόνων στην υλοτομική δραστηριότητα που ασκείται στην εντός Natura δασική έκταση του Δήμου¹¹, στα πλαίσια της εκπόνησης Διαχειριστικής Μελέτης. Η εκπόνηση και η εφαρμογή της επισπεύσθηκαν εν όψει της απαιτούμενης από το Natura σωστής διαχείρισης – από την πλευρά των αρχών των τοπικών κοινοτήτων – για τη διατήρηση μιας ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων των περιοχών Natura του Πηλίου.

Γενικά ο Δήμος θεωρεί θετική τη συμβολή της ένταξής του στον έλεγχο της υλοτομικής δραστηριότητας.

Δήμος Αγριάς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η ενδεχόμενη επιβολή νέων περιορισμών στον τομέα της διαχείρισης του χαρακτηρισμένου δάσους του Δήμου.

Γενικά ο Δήμος κρατά αρνητική στάση έναντι της επιβολής νέων περιορισμών στη διαχείριση της προστατευόμενης δασικής έκτασης, συνέπεια πιθανή της ένταξής του στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000».

Δήμος Πορταριάς

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη τήρηση των υπαρχόντων κανόνων υλοτόμησης οι οποίοι επιβάλλουν συγκεκριμένη συχνότητα επιλεκτικής υλοτόμησης¹², κανόνες που σήμερα δεν τηρούνται με αποτέλεσμα την μικρότερη από την απαιτούμενη συχνότητα υλοτόμησης και τη μη ενδεδειγμένη επιλογή δέντρων προς υλοτόμηση (παράνομη υλοτόμηση). Η εφαρμογή των σχετικών κανόνων που ενδέχεται να θεσπίσει το Natura θεωρείται ότι θα περιορίσει τις αρνητικές συνέπειες των παραπάνω φαινομένων.

Γενικά επιθυμείται η άμβλυνση των σημερινών προβλημάτων διαχείρισης του δασικού πλούτου της περιοχής.

¹¹ Η έκταση εντός Natura του Δήμου Μηλεών έχει οικοτόπο της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ τα δάση οξυάς του είδους *Acidophilous (Luzulo – Fagetum)* [βλ. χάρτη GR 1430001 «ΟΡΟΣ ΠΗΛΙΟ», κωδ. 9110].

¹² Η επιλεκτική υλοτόμηση ανανεώνει το δάσος και γι' αυτό θεωρείται θεμιτή από τους ειδικούς και προβλέπεται από τις δασικές διαχειριστικές μελέτες.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη επιβολή περιορισμών στη διαχείριση του προστατευόμενου δάσους στην περιοχή του Δ. Δ. Αγίου Λαυρεντίου με αντιστάθμισμα την παροχή δικαιωμάτων ήπιων παρεμβάσεων στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής η οποία εκτός των δασικών περιλαμβάνει και αγροτικές εκτάσεις.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η ενδεχόμενη επιβολή περιορισμών στη διαχείριση του προστατευόμενου δάσους χωρίς την πρόβλεψη της παροχής δικαιωμάτων ήπιων παρεμβάσεων ως αντιστάθμισμα.

Γενικά επιθυμείται η συνέχιση της υλοτομικής δραστηριότητας υπό τον όρο ότι αυτή θα διέπεται από αυστηρούς κανονισμούς και αυστηρό έλεγχο της τήρησης αυτών.

Από το Δήμο Κεραμιδίου δεν υπήρξε αναφορά σε συνέπειες.

iii. Στις μεθόδους προστασίας του.Δήμος Μουρесьίου

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι ενδεχόμενες αλλαγές στις μεθόδους προστασίας των δασών.

Γενικά θεωρείται ότι οι έως τώρα εφαρμοζόμενες μέθοδοι προστασίας του δάσους είναι κατάλληλες και επαρκείς, οπότε δεν υφίσταται ανάγκη τροποποίησής της.

Δήμος Ζαγοράς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Ο ενδεχόμενος περιορισμός του πεδίου δράσης των θηρευτών, ο ρόλος των οποίων στην προστασία του δάσους κρίνεται – βάσει έμπρακτων αποδείξεων – ιδιαίτερα θετικός.

Γενικά οι σημερινές μέθοδοι προστασίας του δάσους κρίνονται επαρκείς.

Δήμος Μηλεών

Θετικές συνέπειες: Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μεθόδων προστασίας που έρχονται να καλύψουν το κενό στον τομέα της προστασίας των δασών του Δήμου.

Γενικά θεωρείται θετική η συμβολή της ένταξης στην ενίσχυση του οπλοστασίου κατά των κινδύνων που απειλούν τα δάση της προστατευόμενης περιοχής.

Δήμος Πορταριάς

Θετικές συνέπειες: Η ευθυγράμμιση των μεθόδων προστασίας που ορίζονται από το Δασαρχείο με τις νεοεισαγόμενες από το Natura μεθόδους.

Από τους Δήμους Κεραμιδίου, Μακρυνίτης, Αγριάς και Αρτέμιδος δεν υπήρξε αναφορά σε συνέπειες.

Z. Στη θήρα

Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες: Οι κάτοικοι του Δήμου επιθυμούν την άμβλυνση του φαινομένου των παρανομιών, ως αποτέλεσμα της επαρκούς στελέχωσης του συστήματος θηροφυλακής που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του Natura.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι θηρευτές δεν επιθυμούν την επιβολή μεγαλύτερης αστυνόμευσης.

Γενικά οι απόψεις περί απαγόρευσης/μεγαλύτερης αστυνόμευσης ή ανεξέλεγκτης άσκησης θήρας δίστανται στο Δήμο με κάποιο ποσοστό των κατοίκων να τάσσεται υπέρ της επιβολής περιορισμών ή/και του αυστηρότερου ελέγχου της τήρησης των υπαρχόντων και μια υπολογίσιμη ομάδα ανθρώπων (κυνηγοί) να τάσσεται κατά της αστυνόμευσης της δραστηριότητας.

Δήμος Ζαγοράς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων επιβολή περιορισμών/απαγορεύσεων. Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων του Δήμου είναι θηρευτές, οι οποίοι δεν επιθυμούν κανενός είδους περιορισμό της δράσης τους.

Δήμος Κεραμιδίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη επιβολή μεγαλύτερης αστυνόμευσης στα πλαίσια της εφαρμογής των όρων του Natura.

Γενικά επιθυμείται η βελτίωση του συστήματος αστυνόμευσης της θηρευτικής δραστηριότητας.

Δήμος Μακρυνίτσας

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Οι ενδεχόμενες απαγορεύσεις στη θήρα.

Γενικά δεν επιθυμείται η επιβολή απαγορεύσεων και περιορισμών στη θήρα και εκφράζεται έντονη αντίδραση στην εφαρμογή της πολιτικής προστασίας των άγριων ειδών θηραματικής του Natura.

Δήμος Μηλεών

Επιθυμητές συνέπειες:

- Η ενδεχόμενη επιβολή πολύ αυστηρών ελέγχων της θήρας στις οριοθετημένες περιοχές ώστε να εφαρμόζονται οι ήδη υπάρχοντες κανονισμοί¹³, οι οποίοι σήμερα παραβλέπονται.

- Η προτεινόμενη εκ μέρους του Δήμου οριοθέτηση της θηρευτικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένες, σταθερές περιοχές ώστε να εκτονώνονται οι πιέσεις μιας ομάδας ανθρώπων για θήρα και ταυτόχρονα να διατηρούνται ανέπαφες οι περιοχές – ενδιαίτηματα των προστατευόμενων από το Natura ειδών

Γενικά επιθυμείται η προστασία των άγριων ειδών ορνιθοπανίδας εάν αυτή συνίσταται στον καθορισμό πλαισίων εντός των οποίων θα επιτρέπεται η ανάπτυξη

¹³ Π.χ. ένα φυσίγγι στις κάνες (Αγριγιάννης, 2003 : 32)

της θηρευτικής δραστηριότητας, πολιτική που πιστεύεται ότι θα συντελέσει και στην γενικότερη ανάπτυξη της περιοχής.

Δήμος Αγριάς

Γενικά η θηρευτική δραστηριότητα¹⁴ κατέχει εξαιρετικά σημαντική θέση στην καθημερινότητα των Δημοτών εντούτοις δεν αναφέρθηκε η ύπαρξη αντιδράσεων και γενικά απόψεων για την επίδραση της ένταξης, στη θήρα.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη ανακοπή της συνεχούς μείωσης του αριθμού των θηραμάτων και ειδικά των πληθυσμών του λαγού και της πέρδικας.

Γενικά ο Δήμος επιθυμεί τη λήψη μέτρων για την αναστολή του φαινομένου της δραματικής μείωσης των πληθυσμών των ειδών θηραματικής πανίδας.

Από τους Δήμους Αγριάς και Πορταριάς δεν υπήρξε αναφορά σε συνέπειες.

Η. Στη γεωργία στο Δήμο τους

i. Στο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Δήμος Κεραμιδίου

Οι κάτοικοι του Δ.Δ. Κεραμιδίου ασχολούνται σχεδόν αποκλειστικά με την κτηνοτροφία συνεπώς δεν τέθηκε θέμα συνεπειών της ένταξής του, στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των γεωργικών εκτάσεων.

Δήμος Μακρονίτσης

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων αφαίρεση του δικαιώματος ελεύθερης διαχείρισης των γεωργικών / αγροτικών ιδιοκτησιών εκτάσεων, δικαίωμα που παρέχει η κατοχή τίτλου ιδιοκτησίας.

Γενικά ο Δήμος δεν επιθυμεί αλλαγές στο σημερινό καθεστώς ιδιοκτησίας των αγροτικών εκτάσεων.

Δήμος Αρτέμιδας

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων αφαίρεση των τίτλων κυριότητας των κτημάτων των Δημοτών.

Από τους Δήμους Μουρесьίου, Ζαγοράς, Κεραμιδίου, Μηλεών, Αγριάς και Πορταριάς δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες.

¹⁴ Το μοναδικό σχεδόν αντικείμενο θήρας είναι οι αγριόχοιροι ενώ η θήρα πτηνών είναι σχεδόν ανύπαρκτη (Παπαευθυμίου, 2003: Συν/ξη)

*ii. Στη γεωργική παραγωγή/εισοδήματα.*Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η βελτίωση της απόδοσης της γης που θα προκύψει από την ενδεχόμενη υιοθέτηση και εδραίωση της χρήσης βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας και η οποία θα οδηγήσει στην αύξηση του καθαρού κέρδους για τον αγρότη λόγω της εκμηδένισης του κόστους χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων.

Γενικά επιθυμείται η πλήρης αντικατάσταση του σημερινού συμβατικού τρόπου καλλιέργειας από τον βιολογικό και θετική η ένταξή στο Natura επειδή αναμένεται να ενισχύσει τις μικρές κλίμακας σημερινές προσπάθειες στροφής προς αυτή την κατεύθυνση.

Δήμος Κεραμιδίου

Δεν υπάρχει αξιόλογη γεωργική δραστηριότητα στο Δήμο συνεπώς, δεν τέθηκε θέμα επιθυμητών ή όχι συνεπειών της ένταξής του, στην γεωργική παραγωγή / εισοδήματα.

Δήμος Αρτέμιδας

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη αναστροφή του σημερινού φαινομένου μείωσης της αγροτικής παραγωγής το οποίο παρατηρείται στην πεδινή έκταση του Δήμου και ευθύνεται εκτός των άλλων¹⁵ και για τη μείωση του αγροτικού εισοδήματος.

Γενικά επιθυμείται η ανακοπή της μετάβασης από την γεωργική στην οικιστική χρήση διότι πρώτον θεωρείται ότι θα πρέπει να επιδιωχθεί η αύξηση και όχι η μείωση των επιπέδων αγροτικής παραγωγής αφού οι καλλιέργειες αποτελούν τον κύριο πρωτογενή πόρο για την περιοχή και δεύτερον διότι μακροπρόθεσμα η αγροτική δραστηριότητα αποτελεί πιο αξιόπιστη πηγή εισοδημάτων από την τουριστική εκμετάλλευση των κτισμάτων που ανεγείρονται στις πρώην αγροτικές εκτάσεις.

Από τους Δήμους Ζαγοράς, Κεραμιδίου, Μακρυνίτσας,, Μηλεών, Αγριάς και Πορταριάς δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες.

*iii. Στις μεθόδους καλλιέργειας*Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η γενίκευση της χρήσης της βιολογικής μεθόδου καλλιέργειας ως αποτέλεσμα της ενδεχόμενης υλοποίησης προγραμμάτων προώθησης λιγότερο επιβαρυντικών για το περιβάλλον μεθόδων καλλιέργειας, ενταγμένων ενδεχομένως στην πολιτική προστασίας των οικοτόπων του Natura.

¹⁵ Παράπλευρες επιπτώσεις της μείωσης της αγροτικής παραγωγής του Δήμου Αρτέμιδας αποτελούν η μείωση της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης προς όφελος της οικοδομημένης έκτασης λόγω του σταδιακού εκτοπισμού της γεωργικής χρήσης από την οικιστική και η επακόλουθη αυτής άναρχη δόμηση εξαιτίας των έντονων οικονομικών πιέσεων που δέχονται οι έως τώρα αγρότες από τη συρρίκνωση του αγροτικού εισοδήματός τους.

Γενικά επιθυμείται η ένταξη στο Δίκτυο εάν αυτή κατευθύνει τον σημερινό αγροτικό τομέα του Δήμου προς τη χρήση οικολογικών μεθόδων παραγωγής.

Δήμος Ζαγοράς

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων απότομη μετάβαση από τις συμβατικές μεθόδους καλλιέργειας στις οικολογικές-βιολογικές. Θεωρείται ότι σ' αυτή την αλλαγή τα καλλιεργούμενα δέντρα (ως επί το πλείστον οι μηλιές, που δίνουν τη γνωστή ποικιλία 'Zagorin') δεν θα μπορέσουν να ανταποκριθούν. Και αυτό διότι θα προσβληθούν από τις πολλές ασθένειες που τα απειλούν και στις οποίες μέχρι σήμερα αμύνονται χάρη στα φυτοφάρμακα.

Δήμος Μηλεών

Γενικά είναι εμφανής η πολύ θετική στάση έναντι ενεργειών με θετικές συνέπειες για το περιβάλλον, στοιχείο βάσει του οποίου εξάγουμε το συμπέρασμα πως η στάση θα ήταν εξίσου θετική έναντι της ένταξης εάν στα πλαίσια αυτής περιοριζόταν η ρύπανση των υπογείων και επιφανειακών υδάτων μέσω του περιορισμού της συμβατικής καλλιέργειας και της εδραίωσης της βιολογικής.

Δήμος Αρτέμιδος

Γενικά επιθυμείται η αναστολή της συνεχούς μείωσης της αγροτικής παραγωγής επειδή εξαιτίας της μειώνεται και το αγροτικό εισόδημα των κατοίκων των – πεδινών περιοχών – Άνω και Κάτω Λεχονίων. Επειδή η μείωση της γονιμότητας της αγροτικής γης – η οποία οδηγεί στη μείωση της αγροτικής παραγωγής – οφείλεται πρώτον στη συνεχή εκμετάλλευσή της από τον άνθρωπο, χωρίς διαστήματα αγρανάπαυσης και δεύτερον στην ανάγκη χρήσης τεχνητών λιπασμάτων, υποθέτουμε πως θα ήταν επιθυμητή η ένταξη στο Natura εάν στα πλαίσια αυτής προωθούνταν οι βιολογικές μέθοδοι έναντι των συμβατικών επειδή κατ' αυτόν τον τρόπο θα βελτιωνόταν η ικανότητα παραγωγής του εδάφους των αγροτικών εκτάσεων του Δήμου.

Από τους Δήμους Κεραμιδίου, Μακρυνίτσας, Μηλεών, Αγριάς, Πορταριάς και Αρτέμιδος δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες.

Θ. Στην κτηνοτροφία το Δήμο τους

Δήμος Αγριάς

Επιθυμητές συνέπειες: Αύξηση του ποσοστού της κτηνοτροφικής δραστηριότητας στο συνολικό ποσοστό των πρωτογενών δραστηριοτήτων του Δήμου.

Ανεπιθύμητες συνέπειες: Η πιθανολογούμενη εκ μέρους των κατοίκων περαιτέρω μείωση του σημερινού ποσοστού της κτηνοτροφικής δραστηριότητας.

Γενικά θεωρείται αναγκαία η ενίσχυση του τομέα της κτηνοτροφίας για την ικανοποίηση των μεγάλων αναγκών σε κτηνοτροφικά προϊόντα (κρέας, γάλα, κ.α.) μέρος των οποίων σήμερα εισάγεται εξαιτίας της ανεπαρκούς εγχώριας παραγωγής. Υποστηρίζεται πως η βόσκηση των κοπαδιών σε εκτός των δημοτικών βοσκοτόπων περιοχές – στις οποίες εντάσσεται και η δασική έκταση Natura του Δ. Δ. Δράκειας – δεν απειλεί το φυσικό περιβάλλον διότι γίνεται περιορισμένα και όχι συστηματικά συνεπώς δεν υπάρχει λόγος σήμερα, μετά την ένταξη τμήματος του Δήμου στο

Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000», να τεθούν περιοριστικοί όροι στην κτηνοτροφική δραστηριότητα.

Δήμος Αρτέμιδας

Επειδή το ποσοστό της αγροτικής παραγωγής είναι συντριπτικά μεγαλύτερο του ποσοστού της κτηνοτροφίας – μέρος της οποίας ασκείται στην ορεινή περιοχή εντός Natura του Δ. Δ. Αγίου Λαυρεντίου – το ενδιαφέρον του Δήμου επικεντρώνεται στις ενδεχόμενες συνέπειες της ένταξης στον αγροτικό και όχι στον κτηνοτροφικό τομέα.

Από τους Δήμους Μουρεσίου, Ζαγοράς, Κεραμιδίου, Μακρυνίτσης,, Μηλεών, Πορταριάς και Αρτέμιδος δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες.

I. Στην αλιεία στο Δήμο τους.

Δήμος Μουρεσίου

Επιθυμητές συνέπειες: Η ενδεχόμενη αυστηρότερη αστυνόμευση της αλιείας στη θαλάσσια ζώνη Natura του Πηλίου (Αιγαίο Πέλαγος) με στόχο τη σταδιακή εξάλειψη του φαινομένου της – συστηματικής σήμερα – χρήσης παράνομων μεθόδων αλιείας.¹⁶ Γενικά ο Δήμος τάσσεται υπέρ της εστίασης της πολιτικής διαχείρισης του αλιευτικού πλούτου σε μέτρα που θα εξασφαλίζουν την τήρηση των υπαρχόντων κανόνων αλιείας και όχι σε μέτρα επιβολής νέων περιορισμών.

Από τους Δήμους Ζαγοράς, Κεραμιδίου, Μακρυνίτσης,, Μηλεών, Αγριάς, Πορταριάς και Αρτέμιδος δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες:

Δήμος Κεραμιδίου

Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο μέρος του πληθυσμού του Δήμου που ασχολείται με την αλιεία μετοίκησε στο πρόσφατο παρελθόν στη Νέα Αγχίαλο με στόχο την έξοδο από την αποκλεισμένη περιοχή του Κεραμιδίου με αποτέλεσμα να αποδυναμωθεί ακόμη περισσότερο¹⁷ το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου. Βάσει αυτού υποθέτουμε πως πιθανή επιθυμητή συνέπεια από την ένταξη του Δήμου στο Δίκτυο θα ήταν η αναζωογόνηση της αλιευτικής του οικονομίας.

Στους Δήμους Μακρυνίτσης,, Μηλεών, Αγριάς και Πορταριάς δεν υπάρχει αλιευτική δραστηριότητα (μη παραθαλάσσιες περιοχές).

Δήμος Αρτέμιδας

Η περιοχή του Δήμου εντός Natura είναι τμήμα του Δ. Δ. Αγίου Λαυρεντίου, περιοχή η οποία είναι ορεινή και μη παραθαλάσσια συνεπώς δεν τέθηκε ζήτημα επιθυμητών ή

¹⁶ Χρήση δυναμίτιδας και ιχθυοτυφεκισμός (ψαροντούφεκο).

¹⁷ Υπήρχε ήδη ανησυχητική ροή εξόδου υπολογίσιμου ποσοστού νεανικού πληθυσμού με κατεύθυνση την πόλη του Βόλου. (Παλληκάρης, 2003: 24)

μη συνεπειών στην αλιευτική δραστηριότητα αφού αυτή δεν υπάρχει. Όσο για τις παραθαλάσσιες πεδινές περιοχές των Άνω και Κάτω Λεχωνίων, πρώτον βρίσκονται εκτός της κύριας σφαίρας επιρροής του Natura και δεύτερον δεν παρουσιάζουν αξιόλογη αλιευτική δραστηριότητα αφού ο επικρατών οικονομικός χαρακτήρας τους είναι ο αγροτικός.

Κ. Στην εξορυκτική δραστηριότητα στο Δήμο τους.

Από κανέναν από τους Δήμους δεν υπήρξαν αναφορές σε συνέπειες:

Δήμος Μουρεσίου

Βάσει των στοιχείων της σημερινής κατάστασης του πρωτογενούς τομέα του Δήμου¹⁸ και του περιεχομένου της συνέντευξης του κ. Ρέππου, κατοίκου του Δήμου, συμπεραίνουμε πως δεν υπάρχει εξορυκτική δραστηριότητα στο Δήμο. Για το λόγο αυτό δεν τέθηκε θέμα επιθυμητών ή μη συνεπειών της ένταξης στην εξορυκτική δραστηριότητα του συγκεκριμένου Δήμου αλλά ούτε διατυπώθηκε κάποια άποψη γενικά για τη συμβατότητα ή μη αυτής της οικονομικής δραστηριότητας με το περιεχόμενο των Οδηγιών του Natura.

Δήμος Ζαγοράς

Δεν υπάρχει εξορυκτική δραστηριότητα στο Δήμο. Δεν διατυπώθηκε επίσης γενική άποψη για τη συμβατότητα ή μη αυτής της οικονομικής δραστηριότητας με το καθεστώς προστασίας που απορρέει από το Natura.

Δήμος Αρτέμιδας

Τα σχετικά με τον πρωτογενή τομέα του Δήμου στοιχεία¹⁹ δηλώνουν ότι δεν υπάρχει εξορυκτική δραστηριότητα στην περιοχή Natura του Δήμου αλλά ούτε και στην συνολική του έκταση. Πέραν αυτού δεν διατυπώθηκε γενική άποψη για τη συμβατότητα ή μη της εξορυκτικής δραστηριότητας με το Natura.

3.1.2. Προβλήματα

Δήμος Μουρεσίου

Αναπτυξιακά προβλήματα:

- Η μείωση της αγροτικής παραγωγής εξαιτίας της εντατικοποίησης των καλλιεργειών, η οποία έχει ως άμεση συνέπεια τη μείωση του αγροτικού εισοδήματος.

¹⁸ Βλ. παράγρ. 2.2.2.4. του παρόντος κειμένου.

¹⁹ Βλ. παράγραφο 2.2.2.4. του παρόντος κειμένου.

- Η εξαιρετικά ανεπαρκής παροχή υπηρεσιών υγείας, παιδείας και εκπαίδευσης που σχετίζεται άμεσα με την έλλειψη υποδομών υγείας, παιδείας και εκπαίδευσης και οι οποίες οφείλονται στην έλλειψη χρηματοδότησης των αντίστοιχων, απαραίτητων έργων από τα αρμόδια Υπουργεία.

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η αλλοίωση της εικόνας του τοπίου των παραλιακών περιοχών του Δήμου που επέρχεται λόγω της ασύμβατης ποσοτικά και ποιοτικά δόμησης τουριστικών καταλυμάτων, με τον φυσικό και πολιτισμικό τους χαρακτήρα.
- Η δυσσομία και η ύπαρξη κινδύνου μόλυνσης από την εντός του οικισμού του Δ. Δ. Ανηλίου, χοιροτροφία²⁰.

Κοινωνικά προβλήματα:

- Η σταδιακή γήρανση του πληθυσμού του Δήμου εξαιτίας της έλλειψης εναλλακτικών επιλογών απασχόλησης από αυτή της αγροτικής απασχόλησης αλλά και της παράλληλης ύφεσης που παρατηρείται στον αγροτικό τομέα (μείωση αγροτικής παραγωγής → μείωση αγροτικού εισοδήματος).

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

- Η παντελής έλλειψη ενημέρωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των κατοίκων για το περιεχόμενο του Natura.
- Η έλλειψη χρηματοδότησης για την υλοποίηση των υποδεικνυόμενων από το Natura παρεμβάσεων, η οποία οφείλεται στην έλλειψη κυβερνητικής βούλησης. Δευτερογενές πρόβλημα αποτελεί η δημιουργία εχθρικού, προς τους φορείς του Natura, κλίματος στο χώρο της κοινωνίας του Δήμου, κλίμα που συντίθενται από αισθήματα αδικίας, άνισης αντιμετώπισης σε σχέση με τους κατοίκους περιοχών εκτός Natura και οικονομικής πίεσης λόγω ολοκληρωτικής εναπόθεσης της οικονομικής ευθύνης εφαρμογής του Natura στις ήδη οικονομικά αποδυναμωμένες τοπικές κοινωνίες των Δήμων του Πηλίου.

Άλλα προβλήματα:

Ο εκτοπισμός των ελεύθερων κατασκηνωτών από τις τουριστικά ανεπτυγμένες παραλίες του Δήμου.²¹

Δήμος Ζαγοράς

Αναπτυξιακά προβλήματα:

- Η ελλιπής υποδομή του συγκεκριμένου αλλά και των άλλων Δήμων εξαιτίας της σημαντικής καθυστέρησης παροχής του μεγαλύτερου ποσοστού της συνολικής χρηματοδότησης από το ΕΠΤΑ (έχει δοθεί μόνο το 30-40% του συνόλου).

²⁰ Η εκτροφή χοίρων εντός του οικισμού του Ανηλίου έχει κριθεί παράνομη βάσει Νομαρχιακής Απόφασης του '86 (Ρέππος, 2003: Συν/ξη).

²¹ Η δια νόμου αφαίρεση του δικαιώματος ελεύθερης κατασκήνωσης σ' αυτές τις παραλίες προηγήθηκε της τουριστικής της ανάπτυξης εντούτοις η ουσιαστική εφαρμογή του σχετικού νόμου δεν άρχισε παρά μόνο όταν άρχισαν να εμφανίζονται εκεί τα πρώτα ξενοδοχεία (Ρέππος, 2003: Συν/ξη) γεγονός που κινεί υποψίες για τα πραγματικά κίνητρα της – πολύ αυστηρής – εφαρμογής του νόμου.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

- Η ανεπαρκής ενημέρωση για τα οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν από την ένταξη. Επιθυμία των κατοίκων είναι ο περιορισμός ή πλήρης αντικατάσταση της σημερινής μορφής ανάπτυξης να συνοδεύεται από πρόταση υιοθέτησης εξίσου αποδοτικών μορφών, από την πλευρά του Natura, εγγύηση την οποία έως σήμερα δεν έχουν λάβει. Το γεγονός αυτό ‘γεννά’ επιφυλακτικότητα στο χώρο της τοπικής κοινωνίας, που μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην εφαρμογή του περιεχομένου του Natura.
- Η έλλειψη θεσμοθετημένων πόρων βάσει των οποίων θα υλοποιούνται οι υποδεικνυόμενες από το Natura παρεμβάσεις. Εξαιτίας αυτής, η εφαρμογή της πολιτικής του Natura κινδυνεύει να καταστεί αδύνατη.

Δήμος Κεραμιδίου*Αναπτυξιακά προβλήματα:*

- Το σημαντικότερο πρόβλημα του οικισμού είναι αυτό της άρδευσης / ύδρευσης του. Ο σημερινός τρόπος ύδρευσης του οικισμού παρουσιάζει προβλήματα παροχής λόγω της μεγάλης υψομετρικής διαφοράς μεταξύ γεώτρησης – σημείο άντλησης νερού και οικισμού – σημείο λήψης νερού, που οφείλονται στη φθορά των μηχανών άντλησης που παρεμβάλλονται της θέσης γεώτρησης και του οικισμού.
- Η μη ικανοποιητική λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος λόγω της παλαιώσής του.

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η ύπαρξη κινδύνων για την υγεία των κατοίκων του Δήμου λόγω της επικινδυνότητας του υλικού από το οποίο είναι κατασκευασμένοι οι σωλήνες του αποχετευτικού του συστήματος (αμίαντος).

Κοινωνικά προβλήματα:

- Η ύπαρξη τάσεων γήρανσης του πληθυσμού του Δήμου λόγω αποχώρησης υπολογίσιμου ποσοστού νεανικού πληθυσμού. Το πρόβλημα δεν έχει λάβει έως σήμερα ανησυχητικές διαστάσεις επειδή εξακολουθεί να ενεργεί ένας σημαντικός παράγοντας συγκράτησης πληθυσμού, η ανεπτυγμένη και μερικώς επιχορηγούμενη κτηνοτροφία της περιοχής.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

- Η έλλειψη ενημέρωσης των κατοίκων για την ίδια την ένταξη του Δήμου τους στο Natura και συνεπώς για τις επερχόμενες λόγω αυτής, αλλαγές. Η επικρατούσα άγνοια αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την παραπληροφόρηση και γενικά για τη δημιουργία αβάσιμων – αρνητικών ως επί το πλείστον – θέσεων έναντι του Natura, θέσεις που ενδέχεται να γίνουν τροχοπέδη στη διαδικασία εφαρμογής του περιεχομένου του.

Δήμος Μακρονίτσης*Αναπτυξιακά προβλήματα:*

- Η αδυναμία κάλυψης των αναγκών ύδρευσης λόγω της ανεπαρκούς δυναμικότητας του δικτύου ύδρευσης.
- Η μη ικανοποιητική κατάσταση του βασικού οδικού δικτύου και του δικτύου αγροτικών δρόμων.

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η ρύπανση των υπογείων υδάτων και κατά συνέπεια η αύξηση των απειλών υγείας των κατοίκων από την άρδευση των καλλιεργειών και την ύδρευση των οικισμών που προϋποθέτουν την άντληση ύδατος από τον υπόγειο υδροφόρα.

Κοινωνικά προβλήματα:

- Η σταδιακή γήρανση του πληθυσμού του Δήμου λόγω της σταδιακής μείωσης του νεανικού πληθυσμού η οποία με τη σειρά της οφείλεται στην έλλειψη εναλλακτικών της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, επιλογών απασχόλησης.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

- Η έλλειψη ενημέρωσης για το συνολικό περιεχόμενο του Natura δηλαδή και για τις παρεχόμενες δυνατότητες – αντισταθμίσιμα των επιβαλλόμενων γενικών και ειδικών απαγορεύσεων²², εκτός των περιορισμών, οι οποίοι έχουν γίνει γνωστοί μέσω της εφαρμογής τους και όχι πριν από αυτή. Η ελλιπής ενημέρωση στάθηκε η αιτία δημιουργίας αρνητικού ως προς το Natura κλίματος το οποίο καθιστά αβέβαιη την επιτυχή εφαρμογή του.

Δήμος Μηλεών

Δεν έγινε σαφής αναφορά στα υπάρχοντα αναπτυξιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και άλλα προβλήματα εντούτοις η ύπαρξη τέτοιων προβλημάτων υποδηλώνεται από τον χαρακτήρα και το ακριβές αντικείμενο των προγραμματιζόμενων στο Δήμο, έργων (Βλ. παράγρ. 2.3.1. του παρόντος κειμένου).

Δήμος Αγριάς*Αναπτυξιακά προβλήματα:*

- Η έλλειψη επαρκών υποδομών Παιδείας (βρεφονηπιακοί σταθμοί, Γυμνάσια, Λύκεια) στο Δήμο εξαιτίας της έλλειψης επαρκών Δημοτικών πόρων και κρατικής οικονομικής ενίσχυσης.

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η ρύπανση της ατμόσφαιρας στην περιοχή του Δήμου που οφείλεται στη ρύπανση της ατμόσφαιρας της ευρύτερης περιοχής, σημαντική επίπτωση της λειτουργίας της τσιμεντοβιομηχανίας της «ΑΓΕΤ Ηρακλής».

Κοινωνικά προβλήματα:

- Η απειλή της υγείας και της ζωής των νέων του Δήμου από τα ναρκωτικά, το φαινόμενο της διακίνησης των οποίων λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις εξαιτίας της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής τα τελευταία χρόνια, η οποία δημιουργεί συνθήκες παραμονής των γηγενών νέων στην περιοχή αλλά και προσέλκυσης επιπλέον νεανικού πληθυσμού από άλλες περιοχές και κυρίως από την πόλη του Βόλου.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

²² Οι γενικοί περιορισμοί έχουν ήδη αρχίσει να εφαρμόζονται. Συγκεκριμένα σε τμήμα της δασικής έκτασης του Δήμου έχει απαγορευτεί οποιαδήποτε παρέμβαση.

- Η αυθαίρετη επιβολή μιας – σχεδιασμένης από εξωτερικούς παράγοντες – πολιτικής προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου, η οποία εγείρει αναπόφευκτα κοινωνικές αντιδράσεις.
- Το συνυπάρχον με το παραπάνω, πρόβλημα της μη διάθεσης των απαραίτητων πόρων για την υλοποίηση της πολιτικής του Natura, από τους σχεδιαστές αυτής, γεγονός που υποθηκεύει το μέλλον της εφαρμογής της αφού η ευθύνη της χρηματοδότησής της είναι δυσβάσταχτη δεδομένων των περιορισμένων πόρων του Δήμου.
- Η επικρατούσα καχυποψία έως και αρνητισμός έναντι της εφαρμογής του Natura η οποία κατά τη γνώμη μου – όπως αυτή σχηματίστηκε βάσει του συνόλου των στοιχείων που αναφέρονται στην αντίστοιχη συνέντευξη– οφείλεται περισσότερο στην άγνοια των λόγων που οδήγησαν στην ένταξη της περιοχής του Δήμου στο Natura και στο τι μέλλει γενέσθαι στην μετά ένταξης περίοδο η οποία ενισχύει τους φόβους των κατοίκων και τους τοποθετεί αυτόματα σε θέση άμυνας παρά στην ενημέρωση για τα επιμέρους στοιχεία της ένταξης, την αξιολόγησή τους και τη συνειδητή τελική απόρριψη αυτής.

Δήμος Πορταριάς

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η διαταραχή της ομορφιάς του τοπίου της περιοχής Πορταριάς εξαιτίας της παρέκλισης από τον θεσμικά επιβαλλόμενο²³ ενιαίο χαρακτήρα δόμησης.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura:

- Δεν αναφέρθηκαν προβλήματα εφαρμογής που οφείλονται σε αντιδράσεις των κατοίκων αφού αντιδράσεις δεν υπάρχουν επειδή στην χαρακτηρισμένη έκταση του Δήμου Πορταριάς δεν περιλαμβάνονται οικισμοί συνεπώς οι πιθανότητες δημιουργίας αισθημάτων απειλής των ατομικών τους συμφερόντων εκμηδενίζονται.

Δήμος Αρτέμιδας

Αναπτυξιακά προβλήματα:

- Η μείωση του αγροτικού εισοδήματος των κατοίκων κυρίως των πεδινών – κατ' εξοχήν αγροτικών – περιοχών των Δ. Δ. Άνω και Κάτω Λεχωνίων, εξαιτίας της μείωσης της αγροτικής παραγωγής.
- Η επικρατούσα επενδυτική άπνοια που χαρακτηρίζει ακόμη και τον χώρο των επενδύσεων που επιδοτούνται κατά μεγάλο ποσοστό από την ΕΕ στα πλαίσια αναπτυξιακών προγραμμάτων της.²⁴
- Η μεταβολή του κυρίαρχου έως τώρα πρωτογενούς οικονομικού χαρακτήρα της περιοχής προς ένα συγκεκριμένο τύπο οικονομικών δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα, τις τουριστικές επιχειρήσεις, οι οποίες μακροπρόθεσμα αποτελούν ασταθείς πηγές εισοδημάτων και επιζήμιων για την συνολική εικόνα του Δήμου δραστηριοτήτων, δεδομένης της προχειρότητας και του βραχυχρόνιου του σχεδιασμού βάσει του οποίου πραγματοποιούνται σήμερα.

²³ Από το Π. Δ. «Περί όρων δόμησης» του 1983 για τους οικισμούς του Πηλίου.

²⁴ Χαρακτηριστικά αναφέρεται ποσοστό επιδότησης 55% στα πλαίσια του προγράμματος Leader +.

Περιβαλλοντικά προβλήματα:

- Η αλλοίωση της συνολικής εικόνας του οικιστικού συγκροτήματος του Δήμου λόγω της άναρχης οικιστικής δόμησης και διάνοιξης των οδών εντός του οικισμού. Αυτή οφείλεται στη χωρίς σχεδιασμό μετάβαση από τη γεωργική στην οικιστική χρήση (η οποία ώθησε σε οικονομικό αδιέξοδο τους αγρότες του Δήμου) και στην χωρίς σχεδιασμό εκτόνωση των οικιστικών πιέσεων που δέχεται η περιοχή τόσο από κατοίκους του Βόλου όσο και από κατοίκους των ενδότερων της περιφέρειας Θεσσαλίας για κατασκευή οικοδομών κυρίως β' κατοικίας.

3.2. Προτάσεις φορέων και κατοίκων

3.2.1 Προτεινόμενοι στόχοι

Δήμος Μουρεσίου

Στόχος 1: Η επιπλέον²⁵ προστασία της βιοποικιλότητας που παρουσιάζουν οι παραλίες του Δήμου Μουρεσίου αλλά και άλλων Δήμων, στις οποίες δεν έχει υπάρξει έως σήμερα αξιόλογη ανθρώπινη επέμβαση²⁶.

Στόχος 2: Η διατήρηση της σημερινής ικανοποιητικής κατάστασης των δασών η οποία οφείλεται στον κατάλληλο τρόπο διαχείρισης που χρησιμοποιείται έως σήμερα όπως αυτός ορίζεται στις δασικές διαχειριστικές μελέτες και η οποία – αποδεδειγμένα – δεν θίγεται ούτε από τις άλλες δραστηριότητες οικονομικής τους εκμετάλλευσης (εκτός δηλαδή αυτής της υλοτομίας) όπως είναι η συλλογή φυλλοχώματος για τους σκοπούς της ανθοκομίας.

Στόχος 3: Η διασφάλιση της ανεμπόδιστης συνέχισης της οικονομικής και πολιτιστικής δράσης των κατοίκων του Δήμου.

Στόχος 4: Η αναστροφή του επικρατούντος αρνητικού κλίματος όσον αφορά στην ένταξη του Δήμου στο Natura.

Στόχος 5: Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Δήμου η οποία σήμερα κρίνεται μη ικανοποιητική, στοιχείο που εντοπίζεται σε όλη σχεδόν την έκταση της μη αστικής και ημι – αστικής περιοχής του Πηλίου.

Στόχος 6: Η αειφόρος ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου αλλά και των περιοχών των υπολοίπων Δήμων εντός Natura.

Στόχος 7: Η εύρεση οικονομικού διεξόδου για τους αγρότες του Δήμου οι οποίοι πλήττονται οικονομικά λόγω του υπερβολικού κόστους της συμβατικής μεθόδου καλλιέργειας η οποία έχει επιπτώσεις και στο μέγεθος της αγροτικής παραγωγής.

Στόχος 8: Η επανάπτυξη του αγροτικού τομέα της περιοχής του Πηλίου κατά την εικόνα – πρότυπο που αυτό παρουσίαζε πριν από περίπου μια 100ετία, βασικό χαρακτηριστικό της οποίας ήταν η επωνυμία των αγροτικών προϊόντων (μήλα «φυρίκια», ποικιλία σταφυλιών «φράουλα», «κάστανα Πηλίου»).

Δήμος Ζαγοράς

Στόχος 1: Η ενσωμάτωση των απόψεων της τοπικής κοινωνίας στον σχεδιασμό των μεθόδων εφαρμογής της πολιτικής του Natura. Απώτερος στόχος η μείωση της επικρατούσας αβεβαιότητας για το εάν θα δοθεί στην τοπική κοινωνία βήμα λόγου στο σχεδιασμό του μέλλοντος του τόπου της.

Στόχος 2: Η οικονομική ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Στόχος 3: Να πειστεί η τοπική κοινωνία ότι το περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει βάση για την ανάπτυξη.

²⁵ Οι παραλίες Λιμνιάνα, Μπάνικα και Φακίστρας σύμφωνα με τον Δήμαρχο Μουρεσίου, κ. Λεβέντη προστατεύονται ήδη μέσω της θεσμικά κατοχυρωμένης (Π. Δ. «Περί όρων δόμησης» στο Πήλιο, 1983) απαγόρευσης της δόμησης.

²⁶ Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής: Μπάνικας, Φακίστρα (Δ. Μουρεσίου), Παγαυιά, Ανάληψη, Ελίτσα, Οβριός, Πουρίσαινα (Δ. Ζαγοράς). (Ρέππος, 2003 : Συν/ξη)

Στόχος 4: Η καλύτερη αξιοποίηση του δάσους.

Δήμος Κεραμιδίου

Στόχος 1: Η άρση της απομόνωσης της περιοχής του Δήμου από τις υπόλοιπες περιοχές των Δήμων του Πηλίου και του Δήμου Βόλου.

Στόχος 2: Η προσέλκυση οικοτουριστών στην περιοχή.

Στόχος 3: Η αναστολή του φαινομένου της συνεχούς μείωσης των ειδών θηραματικής ορνιθοπανίδας στην περιοχή.

Στόχος 4: Η συγκράτηση του νεανικού πληθυσμού της περιοχής.

Δήμος Μακρυνίτσας

Στόχος 1: Η αναπροσαρμογή των χαρακτηριστικών των σημερινών υποδομών στις σημερινές ανάγκες του πληθυσμού.

Στόχος 2: Η βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος της περιοχής.

Στόχος 3: Η ενσωμάτωση του παράγοντα «άνθρωπος» στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό – προϊόν της εφαρμογής του Natura και ο προσανατολισμός του περιεχομένου του στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης του ανθρώπινου συμφέροντος.

Δήμος Μηλεών

Στόχος 1: Η προσέλκυση ήπιου τουρισμού (οικοτουρισμού, θρησκευτικού τουρισμού).

Στόχος 2: Η διατήρηση των προστατευόμενων ειδών ορνιθοπανίδας.

Στόχος 3: Ο συμβιβασμός των οικονομικών και ψυχαγωγικών αναγκών των κατοίκων του Δήμου με την παράλληλη ανάγκη προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος.

Δήμος Αγριάς

Στόχος 1: Η ταυτόχρονη με την προστασία του περιβάλλοντος, επίλυση των τοπικών προβλημάτων.

Στόχος 2: Η απλοποίηση της διαδικασίας έγκρισης/απόρριψης και κατ' επακόλουθο της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων που αφορούν περιοχές εντός Natura.

Στόχος 3: Η άμβλυση της αντίθεσης των κατοίκων του Δήμου στην ένταξή του στο Natura.

Στόχος 4: Η κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση της οδού που συνδέει τα Δ. Δ. Αγριάς και Δράκειας με την περιοχή των Χανίων.

Στόχος 5: Η αξιοποίηση των υδάτινων πόρων της περιοχής για την άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος.

Δήμος Πορταριάς

Στόχος 1: Η αντικατάσταση της σημερινής άναρχης μορφής ανάπτυξης του Δήμου κυρίαρχες εκφράσεις της οποίας αποτελούν οι μικρο – επιχειρήσεις από ανάπτυξη ήπιας μορφής με απώτερο στόχο την έλξη ποιοτικότερου τουρισμού.

Στόχος 2: Η ανάδειξη των τοπικών χαρακτηριστικών οικονομικής και πολιτιστικής φύσεως σε αντιδιαστολή με το σημερινό φαινόμενο της επικράτησης σε παγκόσμιο επίπεδο τυποποιημένων πολιτισμικών χαρακτηριστικών.

Στόχος 3: Ο εκσυγχρονισμός των τεχνικών και των κοινωνικών υποδομών για την κάλυψη των σημερινών αναγκών των κατοίκων και γενικά για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής τους.

Στόχος 4: Η εκμηδένιση των απειλών της υγείας των κατοίκων του Δήμου από τη μόλυνση των υπόγειων υδάτων των οικιστικά υπερκορεσμένων περιοχών Πορταριάς και Μακρυνίτσας η «συνάντηση» των οποίων με τα ανώτερα γεωλογικά στρώματα έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία των φυσικών πηγών της περιοχής που βρίσκονται χαμηλότερα των οικισμών.

Στόχος 5: Η διαμόρφωση μιας ποιοτικής συνολικής εικόνας των οικισμών του Δήμου.

Δήμος Αρτέμιδας

Στόχος 1: Ο προσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα που υπαγορεύεται από το υπάρχον αδιέξοδο στον αγροτικό τομέα του Δήμου.

Στόχος 2: Η τόνωση του σημερινού υποτονικού επενδυτικού κλίματος που επικρατεί στην περιοχή του Δήμου.

Στόχος 3: Η εξασφάλιση της μακροχρόνιας απολαβής των ωφελειών που απορρέουν από την καλή κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Στόχος 4: Η εξασφάλιση της διατήρησης της ανθρώπινης παρουσίας στην προστατευόμενη δασική έκταση του Δ. Δ. Αγίου Λαυρεντίου.

3.2.2. Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων και την επίλυση των προβλημάτων

3.2.2.1. Ζώνωση

A. Ζωνοποίηση και χαρακτηρισμός ζωνών.

Από τους Δήμους Ζαγοράς, Κεραμιδίου και Πορταριάς δεν διατυπώθηκαν προτάσεις.

Δήμος Μουρεσίου

α' σενάριο

Για την επίτευξη των στόχων 1, 2, 3 προτείνεται ο διαχωρισμός της περιοχής Natura του Πηλίου σε τρεις (3) ζώνες, τη ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης, τη ζώνη μερικής προστασίας της φύσης και τη ζώνη όπου θα επιτρέπεται η ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων. Οι συγκεκριμένες περιοχές ή/και ο γενικός χαρακτήρας των περιοχών που προτείνεται να περιληφθούν σε κάθε ζώνη είναι:

A Ζώνη: Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης.

Περιλαμβάνει τις τουριστικά αναξιοποίητες χερσαίες παράκτιες περιοχές όπου έχουν εντοπιστεί άγρια είδη πανίδας και τα ενδιαυτήματά τους.²⁷ Το ιδιαίτερο ανάγλυφο αυτών των περιοχών (απόκρημνα βραχώδη εδάφη με βαθιές χαράδρες) (Δημητριάδης, κ.α., 1998:1, Βαβίζος, 1996: 72) δημιουργεί συνθήκες «φιλοξενίας» και αναπαραγωγής αρκετών και σε κάποιες περιπτώσεις σπάνιων, ειδών ορνιθοπανίδας και γι' αυτό το λόγο κρίθηκε επιβεβλημένη η απόλυτη προστασία τους.

Β Ζώνη: Ζώνη μερικής προστασίας της φύσης.

Περιλαμβάνει το σύνολο των δασικών εκτάσεων της περιοχής Natura του Πηλίου. Εντάχθηκαν στη ζώνη μερικής προστασίας επειδή θεωρήθηκε σκόπιμο να διατηρηθεί ο οικονομικός ρόλος των δασών παράλληλα με τον ρόλο του Δασαρχείου ως ρυθμιστή και επιβλέποντα της βασικής οικονομικής δραστηριότητας εντός των δασών, της υλοτομίας.

Εντός της Β Ζώνης προτείνονται:

- Να συνεχιστεί η ελεγχόμενη υλοτομία διότι θεωρείται ότι η υλοτομική δραστηριότητα που ασκείται εντός των πλαισίων που αφορούν στην ποσότητα και το είδος των δέντρων που επιτρέπεται να υλοτομηθούν όπως αυτά έχουν οριστεί από τους ειδικούς επιστήμονες του Δασαρχείου, δεν επιφέρει ζημιά αλλά αντίθετα συμβάλλει θετικά στην αντιπυρική προστασία των δασών.²⁸
- Να συνεχιστεί η συλλογή φυλλοχώματος, που γίνεται κυρίως κάτω από τις οξυές. Σχετίζεται άμεσα ως δραστηριότητα με την ανθοκομία η οποία αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους κυρίως των Δ. Δ. Ανηλίου (Δ. Μούρεσιου) και Μακρυρράχης (Δ. Ζαγοράς) και επιπλέον θεωρείται αβλαβής για την υγεία των δέντρων, δραστηριότητα. Για τους λόγους αυτούς κρίνεται θεμιτή η συνέχισή της στις μερικώς προστατευόμενες δασικές εκτάσεις.

Γ' Ζώνη: Ζώνη παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Περιλαμβάνει το σύνολο των δομημένων εκτάσεων της περιοχής Natura του Πηλίου. Θεωρήθηκε σκόπιμο να ενταχθούν οι μελλοντικές παραγωγικές δραστηριότητες στις περιοχές όπου ήδη κυριαρχεί το ανθρώπινο στοιχείο σε όλους τους τομείς (οικονομικό, πολιτιστικό) και όχι στις σχετικά «άθικτες» περιοχές με αξιόλογα φυσικά χαρακτηριστικά επειδή στις πρώτες, η χωροθέτηση μονάδων παραγωγής δεν θα μεταβάλλει σημαντικά την εικόνα του τοπίου σε σημείο δηλαδή αλλοίωσής τους ενώ στις δεύτερες, η εικόνα του τοπίου θα «προσβληθεί» λόγω της ασυμβατότητας των χαρακτηριστικών των παραγωγικών δραστηριοτήτων (μεγάλος όγκος κατασκευών, παράγωγος θόρυβος, κ.α.) με τα χαρακτηριστικά των περιοχών όπου κυριαρχεί το φυσικό στοιχείο (χρωματική ενότητα, αρμονική συνύπαρξη των στοιχείων των οικοσυστημάτων, γενική αισθητική αρμονία).

β' σενάριο

²⁷ Στην παραλία της Παγανιάς π.χ. (Δ. Ζαγοράς) έχουν εντοπιστεί γερακοφωλιές αλλά έχει παρατηρηθεί και η ύπαρξη των ίδιων των πτηνών.

²⁸ Η υλοτομία εκτός από την κοπή των δέντρων αφορά και στην οικονομική – εμπορική εκμετάλλευση αυτών αλλά και των δέντρων που πέφτουν στο έδαφος επειδή καίγονται από το χιόνι. Εάν τα τελευταία αφεθούν ανεκμετάλλευτα καθίστανται επικίνδυνα για το δάσος αφού λειτουργούν βοηθητικά στην εξάπλωση τυχόν πυρκαγιάς.

Στο β' σενάριο δεν προσδιορίζονται χωρικά οι περιοχές που θα πρέπει να προστατευτούν και σε τι βαθμό αλλά το «είδος» αυτών. Συγκεκριμένα:

Περιοχές που *χρησιμοποιούν προστασίας* θεωρούνται οι δασικές εκτάσεις και τα πρανή των ρεμάτων όπου αναπτύσσεται σημαντική ποικιλία βοτάνων.

Περιοχές που *δεν χρησιμοποιούν προστασίας* θεωρούνται οι οικισμοί και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις αφού σ' αυτές το φυσικό περιβάλλον δεν παρουσιάζει αξιόλογα χαρακτηριστικά, άξια προστασίας. Σ' αυτή την κατηγορία περιοχών εντάσσεται και η παραλία του Άη – Γιάννη η τουριστική εκμετάλλευση της οποίας έχει υποβαθμίσει την ποιότητα του περιβάλλοντος σε τέτοιο βαθμό ώστε η κατάσταση να θεωρείται αναπότρεπτη και κάθε ενέργεια περιορισμού των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με στόχο τη διαφύλαξη των εναπομειναντων περιβαλλοντικά αξιόλογων στοιχείων, μάταιη.

Περιοχές που *δεν χρησιμοποιούν περαιτέρω προστασίας* θεωρούνται οι παραλίες «Λιμνιώνας», «Φακίστρα» και «Μπάνικας» αφού η υφιστάμενη απαγόρευση της δόμησης είναι επαρκές μέτρο προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος.

Δήμος Μακρυνίτσας

A' Ζώνη: Ζώνη *απόλυτης προστασίας* της φύσης.

Περιλαμβάνει τις περιοχές που διακρίνονται για τη βιοποικιλότητά τους.

B' Ζώνη: Ζώνη *ήπιων παρεμβάσεων*.

Περιλαμβάνει τις περιοχές που περικλείονται από τα όρια των Δ. Ζαγοράς και Μουρεσίου.

Δήμος Μηλεών

Επισημαίνεται η αναγκαιότητα οριοθέτησης συγκεκριμένων περιοχών θήρας εντός της προστατευόμενης έκτασης του Δήμου, οι οποίες εντούτοις δεν προσδιορίστηκαν χωρικά.

Δήμος Αγριάς

Θεωρείται πως δεν υπάρχει ανάγκη περαιτέρω προστασίας των περιοχών εντός Natura και γι' αυτό απορρίπτεται ο διαχωρισμός της περιοχής σε ζώνες με σκοπό να τεθούν στεγανά για τον αποκλεισμό του ενδεχομένου διάχυσης των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε «ευαίσθητες» περιοχές. Κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει και να ενεργεί το ανθρώπινο στοιχείο σε όλη την έκταση της περιοχής Natura διότι μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο θα διατηρηθεί το ενδιαφέρον του ανθρώπου για το φυσικό περιβάλλον αφού ζώντας μέσα σ' αυτό και προσποριζόμενος τα οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από την εκμετάλλευσή του θα εκτιμήσει τη συνολική του αξία, την οποία και ο ίδιος θα προσπαθεί να διατηρήσει.

Δήμος Αρτέμιδας

Δεν προτείνεται συγκεκριμένος διαχωρισμός της συνολικής περιοχής Natura σε ζώνες εκφράζεται όμως η άποψη ότι η προστατευόμενη περιοχή του Δ.Δ. Αγίου Λαυρεντίου στην οποία δεν υπάρχουν μόνο δάση αλλά και αγροτικές εκτάσεις, θα πρέπει να ενταχθεί στην ομάδα των περιοχών Natura του Πηλίου στις οποίες θα επιτρέπονται οι ήπιες παρεμβάσεις.

B. Προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο ζωνών – Όροι και μέτρα προστασίας.Δήμος ΜουρεσίουΠροτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίαςα' σενάριο

για την Β' Ζώνη: Δεν κρίνεται αναγκαία η επιβολή επιπλέον των ήδη υπαρχόντων, περιορισμών στην υλοτομική δραστηριότητα.

β' σενάριο

Γενικά προτείνεται η επιβολή επιπλέον περιορισμών και αυστηρότερης αστυνόμευσης στη θήρα που ασκείται στην περιοχή Natura του Δήμου.

Δήμος Ζαγοράς

Προτείνεται η μη επιβολή επιπλέον περιορισμών στη θήρα.

Δήμος ΚεραμιδίουΠροτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Προτείνεται γενικά η εφαρμογή ενός αυστηρότερου συστήματος αστυνόμευσης στην περιοχή θήρας του Δήμου που βρίσκεται εντός Natura προκειμένου να τεθεί φραγμός στη λαθροθηρία εξαιτίας της οποίας μειώθηκαν δραματικά οι πληθυσμοί των ειδών ορνιθοπανίδας της περιοχής.

Δήμος ΜακρυνίτσαςΠροτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Για την Α' Ζώνη: Προτείνεται η απαγόρευση οποιασδήποτε παρέμβασης που αποδεδειγμένα υποβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον. Γενικά, για τις Ζώνες Α' και Β' προτείνεται η θέσπιση ενός «σωστού πλαισίου κανόνων» και η εγκατάσταση σταθμών επίβλεψης.

Δήμος ΜηλεώνΠροτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Ως όρος προστασίας προτείνεται να τεθεί η μη μετάθεση της θηρευτικής δραστηριότητας από τις αρχικά καθορισμένες περιοχές θήρας σε άλλες για να αποφευχθεί η δημιουργία εχθρικού περιβάλλοντος για τα αποδημητικά είδη στις περιοχές όπου βρίσκονται τα ενδιαιτήματά τους και οι οποίες αρχικά δεν είχαν οριστεί ως περιοχές θήρας.

Δήμος ΑγριάςΠροτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Απαραίτητος όρος προστασίας των δασών από τις επιπτώσεις της παράνομης υλοτομικής δραστηριότητας κρίνεται η εντατικοποίηση του ελέγχου αυτής και ως

κατάλληλο και επαρκές μέτρο—μέσο εφαρμογής της πρότασης εντατικοποίησης του ελέγχου κρίνεται η αύξηση του αριθμού των δασοφυλάκων.

Δήμος Πορταριάς

Προτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Προτείνεται γενικά η απαγόρευση υλοποίησης των σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων που θεωρείται ότι θα έχει επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον της προστατευόμενης (δασικής) περιοχής Natura του Δήμου.

Δήμος Αρτέμιδας

Προτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας

Για την περιοχή Natura του Δήμου και ειδικότερα για το δασικό της τμήμα προτείνεται η επιβολή αυστηρών κανονισμών και αυστηρής αστυνόμευσης της υλοτομικής δραστηριότητας με στόχο την εξάλειψη του φαινομένου της παράνομης υλοτομίας η οποία ενθαρρύνεται από την επικρατούσα χαλαρότητα του σημερινού ελέγχου.

Γ. Προτεινόμενη διαχείριση των ζωνών

Από τους Δήμους Κεραμιδίου Αγριάς και Αρτέμιδος δεν διατυπώθηκαν προτάσεις.

Δήμος Μουρεσίου

Προτείνεται η διαχείριση της περιοχής Natura του Πηλίου να αποτελέσει ευθύνη μιας μικτής ομάδας εκπροσώπων τοπικών φορέων, εκπροσώπων της ΕΕ και εκπροσώπων συναρμόδιων Υπουργείων (Υπουργείο Γεωργίας, ΥΠΕΧΩΔΕ), οι κανόνες λειτουργίας της οποίας θα ταυτίζονται με τους κανόνες που ορίζονται από τις προγραμματικές συμβάσεις και οι οποίοι είναι:

- α. Ύπαρξη διακριτών ρόλων των μελών της ομάδας, με συγκεκριμένες αρμοδιότητες.
- β. Ύπαρξη διακριτών πηγών χρηματοδότησης της υλοποίησης των ενεργειών διαχείρισης.
- γ. Στόχευση του διαχειριστικού σχεδιασμού στην αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής και στην άμβλυνση των κοινωνικών αντιθέσεων μεταξύ των Ευρωπαϊκών πολιτών.

Δήμος Ζαγοράς

Για τη διαχείριση της περιοχής Natura προτείνεται η σύσταση ομάδων εργασίας. Αυτές θα συγκροτούνται από τοπικούς (Δήμοι, Συνεταιρισμοί, Κινηγητικοί Σύλλογοι) και κυβερνητικούς φορείς.

Για την αποτελεσματική διαχείριση της περιοχής προτείνεται η παροχή τεχνικο-οικονομικής και επιστημονικής βοήθειας στους Δήμους. Και αυτό διότι θεωρείται πως η μετάβαση από τον σημερινό χαρακτήρα της τοπικής οικονομίας (κυρίως συμβατικά αγροτικός και τουριστικός) στο χαρακτήρα της οικονομίας που επιχειρεί να διαμορφώσει το Natura (εναλλακτικά αγροτικός και τουριστικός) απαιτεί τεχνογνωσία την οποία οι Δήμοι δεν διαθέτουν.

Για τη λειτουργία του συστήματος διαχείρισης της περιοχής προτείνεται η χρηματοδότησή της κατ'αρχάς από το ΥΠΕΧΩΔΕ και την Περιφέρεια Θεσσαλίας και

στη συνέχει από τοπικά μικτά επενδυτικά σχήματα: ιδιώτες, κληρονομικοί/πολιτιστικοί/αθλητικοί σύλλογοι, συνεταιρισμοί, τοπική αυτοδιοίκηση.

Δήμος Μακρυνίτσας

Προτεινόμενη σύνθεση φορέα διαχείρισης:

~Εκπρόσωποι κρατικών φορέων

~Εκπρόσωποι φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης

~Εκπρόσωποι των τοπικών κοινωνικών ομάδων, δηλαδή των θηρευτών, των ιδιοκτητών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, των αγροτών/κτηνοτρόφων και των – γηγενών – επιστημόνων.

Η σύσταση κατάλληλης σύνθεσης φορέα διαχείρισης θεωρείται το «κλειδί» της επιτυχίας της εφαρμογής του περιεχομένου του Natura.

Δήμος Μηλεών

Η σύσταση ενός μικτού φορέα διαχείρισης της περιοχής του Πηλίου κρίνεται επιβεβλημένη ιδιαίτερα μετά την ένταξη μεγάλου μέρους αυτής στο Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000». Η σύνθεση που προτείνεται είναι:

~Εκπρόσωποι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

~Εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (εκπρόσωποι Δήμων)

~Εκπρόσωποι κοινωνικών ομάδων και οργανώσεων

~Εκπρόσωποι πρωτογενών ομάδων: θηρευτών, υλοτόμων, κ.α..

Η προτεινόμενη σύνθεση ακολουθεί την αρχή της ενσωμάτωσης των κοινωνικών διαβουλεύσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικών με τη διαχείριση των περιοχών Natura, αρχή που προωθείται και από τις μελέτες μακροπρόθεσμου σχεδιασμού.

B. Άλλες προτάσεις

Δήμος Μουρεσίου

Για την επίτευξη του Στόχου 4 προτείνονται:

- Ενημέρωση των κατοίκων του Δήμου για τα οφέλη που προκύπτουν από την ένταξή του στο Δίκτυο «Φύση 2000».
- Διάλογος μεταξύ των κατοίκων του Δήμου και των αρμόδιων φορέων επί των σημαντικών θεμάτων της εφαρμογής του περιεχομένου του, όπως ο καθορισμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και του εντός αυτών ισχύοντος θεσμικού πλαισίου καθώς και ο – επιθυμητός – τρόπος διαχείρισης των ζωνών.
- Αποκέντρωση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για τα προγραμματιζόμενα έργα των Δήμων που χωροθετούνται (εξ' ολοκλήρου ή μερικώς) σε περιοχές Natura μέσω της μετάθεσης της ευθύνης αδειοδότησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ στο οποίο ανήκει σήμερα στους φορείς του Νομού, εάν είναι έργα τοπικής εμβέλειας, ή της Περιφέρειας, εάν είναι Διανομαρχιακά. Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θ' αποφευχθεί η σημερινή καθυστέρηση υλοποίησης των έργων που προκαλεί τη δυσαρέσκεια των κατοίκων και των τοπικών πολιτικών φορέων έναντι της ένταξής τους στο Natura.
- Χρηματοδότηση (ευρωπαϊκή ή/και κρατική) της εφαρμογής της πολιτικής του Natura. Η σημερινή της έλλειψη θεωρείται ότι ευθύνεται ως ένα μεγάλο βαθμό για τη δημιουργία αρνητικού προς την ένταξη κλίματος στο χώρο των τοπικών κοινωνιών

των Δήμων του Πηλίου επειδή ενισχύει το αίσθημα της εγκατάλειψης και της εκ των άνωθεν επιβεβλημένης στήριξής τους αποκλειστικά στις δικές τους – λιγιστές – οικονομικές δυνάμεις.

Για την επίτευξη του Στόχου 5 προτείνονται:

- Αποκέντρωση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για τα προγραμματιζόμενα έργα των Δήμων που χωροθετούνται (εξ' ολοκλήρου ή μερικώς) σε περιοχές Natura.29 Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θα επιταχυνθεί η διαδικασία υλοποίησής τους συνεπώς και η αναπτυξιακή πορεία άρα και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των Δήμων εντός Natura.
- Υλοποίηση των αναπτυξιακών έργων που ήδη δρομολογήθηκαν.³⁰
- Κρατική χρηματοδότηση για την υλοποίηση έργων υποδομών παιδείας/εκπαίδευσης και υγείας.

Για την επίτευξη του Στόχου 6 προτείνεται:

- Υιοθέτηση πολιτικής προσέλκυσης εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ιδιαίτερα του επιστημονικού τουρισμού. Η συγκεκριμένη ποιότητα τουρισμού θεωρείται πρώτον ωφέλιμη για το φυσικό περιβάλλον αφού η σταθερή του κίνηση προϋποθέτει την καλή κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος και δεύτερον οικονομικά συμφέρουσα τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, που είναι άλλωστε και το ζητούμενο, αφού αποφέρει εισοδήματα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο κατά την θερινή περίοδο όπως συμβαίνει με τον τουρισμό των «αδειών».

Για την επίτευξη του Στόχου 7 προτείνονται:

- Πολιτική ενθάρρυνσης της παρατηρούμενης στροφής των σημερινών συμβατικών μεθόδων καλλιέργειας προς τις βιολογικές μεθόδους. Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θα επιτευχθεί η γενική απαλλαγή των αγροτών από το αφόρητο πλέον οικονομικό βάρος που συνεπάγεται η συμβατική καλλιέργεια.
- Αντικατάσταση των σημερινών τυποποιημένων καλλιεργούμενων προϊόντων από τοπικές ποικιλίες. Η πρόσδωση επωνυμίας στα καλλιεργούμενα αγροτικά προϊόντα θεωρείται ότι θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητά τους έναντι των άλλων ελληνικών και ξένων τυποποιημένων προϊόντων και κατ' επακόλουθο, το αγροτικό εισόδημα.

Για την επίτευξη του Στόχου 8 προτείνεται:

- Χρηματοδότηση των διαρθρωτικών παρεμβάσεων.
- Ευαισθητοποίηση των κατοίκων (παραγωγών και καταναλωτών) απέναντι στο ζήτημα των επώνυμων αγροτικών προϊόντων μέσω της πληροφόρησής τους για τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν και για τις δύο ομάδες: μεγαλύτερο κέρδος για τους παραγωγούς από την παραγωγή (εάν αυτή γίνει βάσει της βιολογικής μεθόδου καλλιέργειας) και την πώληση αυτών και μεγαλύτερη διατροφική ποικιλία για τους καταναλωτές.

Δήμος Ζαγοράς

²⁹ Βλ. και 3^η πρόταση για την επίτευξη του Στόχου 4.

³⁰ Βλ. παράγρ. 2.3. του παρόντος κειμένου.

- Η βασική πρόταση για την επίτευξη του Στόχου 1 ταυτίζεται με την πρόταση σύστασης και σύνθεση ομάδων διαχείρισης, η οποία παρουσιάζεται αναλυτικά στην παράγρ. 3.2.2. Προτείνεται επιπλέον ο διάλογος με την τοπική κοινωνία πάνω σε σημαντικά ζητήματα που προκύπτουν από την ένταξη όπως: όροι δόμησης στις περιοχές Natura, οριοθέτηση των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης / θεσμικό καθεστώς / τρόπος διαχείρισης αυτών, τυχόν περιορισμοί στην άρδευση, στην αγροτική οδοποιία και στη θήρα, σύνθεση του φορέα διαχείρισης, αντισταθμίματα των επιβαλλόμενων περιορισμών κ.α.
- Για την επίτευξη του Στόχου 2 προτείνονται πρώτον η διάθεση πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση από τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης και η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης της οικονομικής ενίσχυσης των Δήμων από το ΕΠΤΑ.
- Για την επίτευξη του Στόχου 3 προτείνεται η διασαφήνιση των οικονομικών ωφελειών που πρόκειται να προκύψουν από την εφαρμογή της πολιτικής του Natura.

Δήμος Κεραμιδίου

Για την επίτευξη των Στόχων 1, 2 και 4 προτείνεται:

- Σύνδεση της περιοχής του Δ. Κεραμιδίου με τους άλλους Δήμους του Πηλίου και κατ' επέκταση με την πόλη του Βόλου, μέσω της επιμήκυνσης της υλοποιούμενης διανομαρχιακής οδού σύνδεσης του Κεραμιδίου με την περιοχή του Ν. Λαρίσης ώστε να φθάνει έως τον οικισμό του Πουρίου (Δ. Ζαγοράς).

Για την επίτευξη του Στόχου 3 προτείνεται:

- * Η ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση της αστυνόμευσης της θήρας³¹

Δήμος Μακρυνίτης

Για την επίτευξη του Στόχου 1 προτείνονται:

- Εκσυγχρονισμός του δικτύου ύδρευσης ο οποίος συνίσταται στην αύξηση της δυναμικότητάς του³² ή/και της ολοκληρωτικής του αντικατάστασης από δίκτυο με τεχνικά χαρακτηριστικά σύγχρονων προδιαγραφών.
- Κατασκευή αποχετευτικού συστήματος.³³
- Βελτίωση του βασικού οδικού δικτύου και του δικτύου αγροτικών δρόμων.

Για την επίτευξη του Στόχου 2 εκτός της ήδη προταθείσας ζώνωσης, προτείνεται:

- Αναβίωση του δικτύου των μονοπατιών του Πηλίου προκειμένου να αναδειχθεί ένα σημαντικό τοπικό χαρακτηριστικό που αφομοιώθηκε από το φυσικό περιβάλλον εξαιτίας της αχρησίας τους από τον άνθρωπο.
- Εκπόνηση διαχειριστικών μελετών με ιδιαίτερη αναφορά σε εναλλακτικούς τρόπους αξιοποίησης του δάσους.

³¹ Για την αιτιολόγηση – επιχειρηματολογία της άποψης βλ. παράγρ. 3.3.2.1.2. στην αντίστοιχη παράγραφο με θέμα «Προτεινόμενοι όροι και μέτρα προστασίας».

³² Έχει την έννοια της επέκτασης του δικτύου.

³³ Έχει ήδη ξεκινήσει η υλοποίηση των προτάσεων αυτών. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. παράγρ. 2.3.2. του παρόντος κειμένου.

Για την επίτευξη του Στόχου 3 προτείνεται:

- Σύνθεση μικτού φορέα διαχείρισης.³⁴

Δήμος Μηλεών

Για την επίτευξη του Στόχου 1 προτείνονται:

- Λήψη μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας.³⁵
- Αναβάθμιση της παροχής υπηρεσιών και της ποιότητας των προϊόντων. Θεωρείται ότι σ' αυτή συμβάλλουν θετικά:
 - α. η δημιουργία κέντρων ορεινής αναψυχής.
 - β. η δημιουργία καταλυμάτων.
 - γ. η δημιουργία υποδομών μεταφοράς και συγκοινωνίας.
 - δ. ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δράσεων ενημέρωσης για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δυνατότητες ψυχαγωγίας.
 - ε. η σύναψη του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας μέσω του οποίου θα εξασφαλίζεται η ποιότητα των καταλυμάτων, των τοπικών προϊόντων και των κέντρων εστίασης.³⁶

Για την επίτευξη των Στόχων 2 και 3, (εκτός των ήδη διατυπωμένων προτάσεων για τους όρους προστασίας,³⁷) προτείνεται επιπλέον:

- Δημιουργία εκτροφείου θήρας, μέσω της οποίας θεωρείται ότι θα τεθεί καλύτερα υπό τον έλεγχο του Δασαρχείου ο αριθμός των θηρευόμενων ειδών πανίδας και ταυτόχρονα θα ικανοποιείται και η ανάγκη των θηρευτών να συνεχίσουν να ασχολούνται με την αγαπημένη τους δραστηριότητα.

Δήμος Αγριάς

Για την επίτευξη του Στόχου 1 προτείνεται:

- Οικονομική ενίσχυση των ταμείων του Δήμου από την πλευρά του κράτους.
- Αύξηση των φόρων των Δημοτών.
- Οι παραπάνω προτάσεις εστιάζουν στην επίλυση σοβαρών τοπικών προβλημάτων όπως η έλλειψη υποδομών εκπαίδευσης.

Για την επίτευξη των Στόχων 2 και 3 προτείνεται:

- Ενημέρωση για τα ακριβή όρια των εκτάσεων των Δήμων που έχουν περιληφθεί στην περιοχή «Φύση 2000». Αυτή θεωρείται ότι θα διευκολύνει τον τοπικό προγραμματισμό στην επιλογή χωροθέτησης των προτεινόμενων έργων ώστε ν' αποφεύγονται εις το εξής φαινόμενα καθυστέρησης των διαδικασιών έγκρισης /απόρριψης των έργων που χωροθετούνται εντός της περιοχής Natura εν αγνοία των τοπικών παραγόντων, καθυστερήσεις στις οποίες αποδίδεται κατά ένα μέρος η δημιουργία της σημερινής αρνητικής στάσης του Δήμου έναντι της ένταξης του στο Natura.

³⁴ Για την ακριβή προτεινόμενη σύνθεση του διαχειριστικού φορέα βλ. παράγρ. 3.3.2.1. του παρόντος κειμένου.

³⁵ Βλ. παράγρ. 3.3.2.1. του παρόντος κειμένου.

³⁶ Τα α, β, γ, δ αποτελούν απλές σκέψεις του εκπροσώπου του Δήμου ενώ το ε πρόκειται να πραγματοποιηθεί σύντομα – στα πλαίσια του Leader + - αφού βρίσκεται στο στάδιο της αποπεράτωσης της μελέτης (Αγριγιάννης, 2003 : 32, Συνέντ.).

³⁷ Βλ. παράγρ. 3.3.2.1. του παρόντος κειμένου.

Για την επίτευξη των Στόχων 4 και 5 έχουν ήδη δρομολογηθεί τα αντίστοιχα έργα, για τα οποία αναλυτική αναφορά γίνεται στην σχετική με τα προγραμματιζόμενα έργα παράγραφο (2.3.2.).

Δήμος Πορταριάς

Για την επίτευξη του Στόχου 1 προτείνεται:

- Η ευθυγράμμιση της πολιτικής σε τοπικό επίπεδο με την προτεινόμενη από το Natura πολιτική, βασικοί άξονες της οποίας θεωρείται ότι θα είναι:
 - α. Η επιβολή αυστηρότερων όρων δόμησης χάρη στην οποία να τεθεί φραγμός στην άναρχη δόμηση.
 - β. Η εναλλακτική πρόταση υψηλότερης ποιότητας και πιο ήπιας μορφής ανάπτυξης η οποία προσδοκάται ότι θα έλξει και ποιοτικότερο τουρισμό και η οποία προϋποθέτει τη χάραξη πολιτικής διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής παράδοσης καθώς και την ανάπτυξη της ευαισθησίας ως προς το οικοσύστημα της περιοχής.

Προς την επίτευξη του Στόχου 2 θεωρείται ότι πρόκειται να κινηθεί η πολιτική του Natura εγκαθιδρύοντας ενδεχομένως σύστημα πιστοποίησης ποιότητας προϊόντων.

Για την επίτευξη των Στόχων 3 και 4 ήδη σχεδιάζονται παρεμβάσεις οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στην παράγραφο 2.3.1. του παρόντος κειμένου.

Για την επίτευξη του Στόχου 5 προτείνονται:

- Η επιβολή αυστηρότερων όρων δόμησης με έμφαση στις εκτάσεις εκτός του οικισμού. Στόχος είναι η εξάλειψη του φαινομένου του κατακερματισμού των ήδη περιορισμένου εμβαδού δασικών ιδιωτικών εκτάσεων η οποία ευθύνεται και για την εικόνα ενός κτιριακά υπερκορεσμένου τοπίου που παρουσιάζουν σήμερα οι περιοχές Πορταριάς και Μακρυνίτσας.
- Η δημιουργία περιορισμένης έκτασης χώρων στάθμευσης σε αντιδιαστολή με τον υπάρχον μεγάλο χώρο που θεωρείται ότι διαταράσσει την εικόνα του τοπίου.

Δήμος Αρτέμιδας

Για την επίτευξη των Στόχων 1 και 4 προτείνεται:

- Εφαρμογή πολιτικής προσέλκυσης εναλλακτικών τύπων τουρισμού. Σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση θεωρείται η πρόταση του Υπουργείου Γεωργίας – το οποίο θα χρηματοδοτήσει εξ' ολοκλήρου την υλοποίησή της – δημιουργίας ξύλινων τουριστικών καταλυμάτων ενώ προτείνεται να ακολουθηθεί το παράδειγμα της Ιταλίας, στην προστατευόμενη δασική περιοχή της οποίας επιτρέπεται η κυκλοφορία τουριστικών λεωφορείων με στόχο την επίδειξη του λιγότερου αξιοθέατου φυσικού τοπίου σε σχέση με αυτό του Πηλίου.

Για την επίτευξη του Στόχου 2 προτείνεται:

- Ενημέρωση των κατοίκων του Δήμου, ανάμεσα στους οποίους βρίσκονται οι σημερινοί αλλά και οι μελλοντικοί επενδυτές, για τα ενδεχόμενα οφέλη και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της ένταξης της περιοχής τους στο Natura. Στόχο της ενημέρωσης θεωρείται ότι πρέπει να αποτελέσει η διασαφήνιση των ορίων εντός των οποίων επιβάλλεται από το Natura να «κινήθουν» επενδυτικά οι δημότες δηλαδή του είδους και του μεγέθους των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να δημιουργήσουν, των

ακριβών γεωγραφικών ορίων των περιοχών όπου επιτρέπεται η εγκατάσταση συγκεκριμένων τύπων επιχειρήσεων και της γενικότερης πολιτικής διαχείρισης που πρόκειται να ακολουθηθεί στα πλαίσια του Natura καθώς αυτή αναμένεται να έχει τόσο άμεσες όσο και έμμεσες συνέπειες στον τομέα των επενδύσεων.

Προς την επίτευξη του Στόχου 3 θεωρείται ότι κινείται ήδη η ευρωπαϊκή πολιτική προστασίας του κοινοτικού περιβάλλοντος με τη δημιουργία του Δικτύου των περιοχών «Φύση 2000».

4. ΣΥΝΟΨΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

4.1. Θετικές / Αρνητικές και Επιθυμητές / Ανεπιθύμητες συνέπειες

Ακολούθως παρουσιάζονται συνοπτικά και κατηγοριοποιημένες οι χαρακτηριζόμενες από φορείς και κατοίκους ως θετικές/αρνητικές (υπαρκτές) και επιθυμητές / ανεπιθύμητες (ανύπαρκτες προς το παρόν), συνέπειες. Κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά συχνότητας δήλωσης ανά κατηγορία προκειμένου να αναδειχθούν οι κυριότερες από αυτές.

Η συχνότητα δήλωσης μιας συνέπειας εκφράζεται από κλάσμα, ο αριθμητής του οποίου δείχνει τον αριθμό των Δήμων που δήλωσαν τη συγκεκριμένη συνέπεια ή κατηγορία συνεπειών και ο παρονομαστής είτε το συνολικό αριθμό των ερωτώμενων Δήμων ή το συνολικό αριθμό των Δήμων που έδωσαν απάντηση. Για παράδειγμα, στην παράγραφο 4.1.1. το κλάσμα $3/8$ δηλώνει ότι από τους οκτώ (8) συνολικά Δήμους που ερωτήθηκαν οι τρεις (3) ανέφεραν θετικές συνέπειες. Το κλάσμα $2/3$ της θετικής συνέπειας Α δηλώνει ότι από τους τρεις (3) συνολικά Δήμους που ανέφεραν θετικές συνέπειες οι δύο (2) ανέφεραν τη συγκεκριμένη θετική συνέπεια Α.

Συμπεράσματα εξάγονται ανά κατηγορία συνεπειών (ειδικά συμπεράσματα) καθώς και στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου (γενικά συμπεράσματα). Το σύνολο των συμπερασμάτων λαμβάνεται υπόψη κατά τη σύνταξη των προσωπικών προτάσεων (5^ο κεφάλαιο).

4.1.1. Θετικές συνέπειες (3/8)

A. Η επίσπευση των ενεργειών προστασίας δασικών εκτάσεων της περιοχής (δημιουργία αντιτυρικών ζωνών, εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικών μελετών, θέσπιση όρων στην υλοτομική δραστηριότητα). (2/3)

B. Η τουριστική ανάπτυξη (αύξηση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών). (1/3)

Γ. Ο εκσυγχρονισμός των υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης (αύξηση δυναμικότητας, αντικατάσταση παλαιών, περιβαλλοντικά μη αποδεκτών μεθόδων από περιβαλλοντικά αποδεκτές μεθόδους). (1/3)

Θετικές συνέπειες αναφέρθηκαν από τρεις (3) Δήμους συνολικά. Ως η κυριότερη θετική συνέπεια που προκύπτει από την ένταξη εμφανίζεται η επίσπευση της δράσεως του συστήματος προστασίας των δασών της περιοχής. Από τους υπόλοιπους τρεις (3) Δήμους, οι τρεις δεν ανέφεραν θετικές συνέπειες, ένας (1) δεν ήταν αρκετά ενημερωμένος ώστε να απαντήσει και ένας (1) υποστήριξε ότι δεν υπάρχει καμία θετική συνέπεια από την ένταξή του στο Δίκτυο.

4.1.2. Αρνητικές συνέπειες (6/8)

A. Η καθυστέρηση της τοπικής ανάπτυξης. (4/6)

Αίτια:

~ Η επιβράδυνση της διαδικασίας αδειοδότησης για την υλοποίηση των αναπτυξιακών έργων. (3/4)

- ~ Η αύξηση του κόστους υλοποίησης των έργων που απαιτούν εκπόνηση ΜΠΕ. (3/4)
- ~ Η εναπόθεση του οικονομικού βάρους υλοποίησης των έργων προστασίας και των αναπτυξιακών έργων με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές προδιαγραφές, στους Δήμους. (2/4)
- ~ Η επιβολή επιπλέον (περιβαλλοντικών) περιορισμών στην κατασκευή έργων. (2/4)
- ~ Η απώλεια ευκαιριών χρηματοδότησης από Ευρωπαϊκά Προγράμματα. (1/4)
- ~ Η ελλειψη ενημέρωσης για τα ακριβή όρια της περιοχής Natura. (1/4)
- ~ Η ασάφεια ως προς τα επιτρεπόμενα και τα μη επιτρεπόμενα προς υλοποίηση προγραμματιζόμενα έργα. (1/4)
- ~ Απουσία εναλλακτικών προτάσεων επίλυσης τοπικών προβλημάτων και τοπικής ανάπτυξης στα πλαίσια του Natura 2000. (1/4)

B. Η μείωση της τουριστικής κίνησης. (1/6)

Αίτια:

- ~ Περιορισμοί στην τουριστική ανάπτυξη που συνοδεύουν την παροχή εναλλακτικών δυνατοτήτων απασχόλησης. (1/1)

Γ. Η κατάργηση της ελευθερίας διαχείρισης ιδιωτικών, χαρακτηρισμένων, δασικών εκτάσεων. (1/6)

Αρνητικές συνέπειες αναφέρθηκαν από έξι (6) Δήμους συνολικά. Ως η κυριότερη και με αρκετή διαφορά από τις άλλες αρνητική συνέπεια εμφανίζεται η αναπτυξιακή καθυστέρηση και ως κυριότερα αίτια αυτής η επιβράδυνση της διαδικασίας αδειοδότησης για την υλοποίηση των αναπτυξιακών έργων και η αύξηση του κόστους υλοποίησης κάποιων από αυτά. Οι υπόλοιποι δύο (2) Δήμοι δεν αναφέρθηκαν σε αρνητικές συνέπειες επειδή θεωρούν ότι στους τομείς όπου τίθεται θέμα συνεπειών δεν υπάρχουν αρνητικές συνέπειες.

4.1.3. Επιθυμητές συνέπειες (8/8)

A. Προστασία και αναβάθμιση της εικόνας του περιβάλλοντος. (6/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

- ~ Κατασκευή ξύλινων καταλυμάτων για τους επισκέπτες. (1/6)
- ~ Αυστηρός έλεγχος της δόμησης. (1/6)
- ~ Εξάλειψη των εστιών μόλυνσης (π.χ. χοιροτροφεία). (1/6)
- ~ Αυστηρός έλεγχος της διάνοιξης δρόμων εντός των οικισμών και των δασικών εκτάσεων. (1/6)

B. Περιορισμός των παράνομων δραστηριοτήτων (παράνομη θήρα, υλοτομία, αλιεία, δόμηση). (4/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

- ~ Αυστηρός έλεγχος της τήρησης των υπαρχόντων κανόνων υλοτόμησης και αλιείας. (2/4)
- ~ Επαρκής στελέχωση του συστήματος θηροφυλακής. (1/4)
- ~ Επιβολή αυστηρότερων περιορισμών στη δόμηση. (1/4)

Γ. Έλξη ποιοτικού τουρισμού. (4/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

~ Αποκατάσταση, διατήρηση και ανάδειξη της ομορφιάς του φυσικού τοπίου της περιοχής.

(1/4)

~ Εισαγωγή νέων δραστηριοτήτων αναψυχής: ιππασία, ορειβασία, αναψυχή για λόγους υγείας, ανάπτυξη δικτύου περιπατητικών /ορειβατικών διαδρομών, δημιουργία προσεγγένων υποδομών. (1/4)

Δ. Αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων. (3/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

~ Μεγέθυνση του τομέα του τουρισμού η οποία συνεπάγεται αύξηση των θέσεων απασχόλησης. (1/3)

~ Εδραίωση της χρήσης βιολογικών μεθόδων καλλιέργειας. Αυτή συνεπάγεται βελτίωση της απόδοσης της γης, εκμηδένιση του κόστους χρήσης λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων και επομένως, αύξηση του καθαρού κέρδους για τον αγρότη. (1/3)

Ε. Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. (3/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

~ Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αυτή θα συντελέσει στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής ευαισθησίας. (1/8)

~ Γενίκευση της χρήσης της βιολογικής μεθόδου καλλιέργειας. (1/8)

~ Καθορισμός μόνιμων περιοχών θήρας και αυστηρός έλεγχος αυτής. (1/8)

ΣΤ. Βελτίωση της ποιότητας υποδομών, υπηρεσιών και προϊόντων. (2/8)

Λόγω των εξής αναμενόμενων στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura, ενεργειών:

~ Εδραίωση του συστήματος πιστοποίησης ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών (τοπικά προϊόντα, καταλύματα, κέντρα εστίασης). (2/2)

~ Δημιουργία προϋποθέσεων έλξης ποιοτικού τουρισμού (βελτίωση υποδομών μεταφοράς / συγκοινωνίας) . (1/2)

Ζ. Παροχή δικαιωμάτων ήπιων παρεμβάσεων σε προστατευόμενες περιοχές όπου υπάρχει το ανθρώπινο στοιχείο. (1/8)

Η. Αύξηση του ποσοστού της κτηνοτροφικής δραστηριότητας. (1/8)

Επιθυμητές συνέπειες αναφέρθηκαν και από τους οκτώ (8) συνολικά ερωτώμενους Δήμους. Ως η κυριότερη συνέπεια που επιθυμείται να υπάρξει στα πλαίσια της εφαρμογής της πολιτικής Natura είναι η προστασία και αναβάθμιση της εικόνας του περιβάλλοντος της περιοχής ενώ αρκετά έντονη επιθυμία εκφράζεται για τον περιορισμό των παράνομων δραστηριοτήτων και την προσέλκυση ποιοτικού τουρισμού . Οι υπόλοιποι από τους οκτώ (8) που δήλωσαν επιθυμία κάποιων συνεπειών, προσδοκούν στον ίδιο βαθμό την αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, σε μικρότερο βαθμό τη βελτίωση της ποιότητας υποδομών, υπηρεσιών και προϊόντων και σε ακόμη μικρότερο βαθμό την

παροχή δικαιωμάτων ήπιων παρεμβάσεων σε προστατευόμενες περιοχές όπου υπάρχει το ανθρώπινο στοιχείο και την αύξηση της κτηνοτροφίας.

4.1.4. Ανεπιθύμητες συνέπειες (5/8)

A. Ενδεχόμενη επιβολή (επιπλέον) περιορισμών στη διαχείριση πόρων (δάση, γη). (5/5)

Λόγω των εξής πιθανολογούμενων εκ μέρους των κατοίκων ενεργειών, στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura:

~ Απαγόρευση της πλήρους οικονομικής εκμετάλλευσης του δάσους (συλλογή και εμπορία πεσμένων δέντρων). (1/5)

~ Απαγόρευση της ελεύθερης διαχείρισης των γεωργικών/αγροτικών ιδιοκτητών εκτάσεων, δικαίωμα που παρέχει η κατοχή τίτλου ιδιοκτησίας. (1/5)

~ Οριοθέτηση στην τουριστική ανάπτυξη (φραγμοί στις κατασκευές τουριστικών υποδομών μεγάλης δυναμικότητας). (1/5)

~ Επιβολή αυστηρότερων όρων δόμησης. (1/5)

~ Αλλαγές στις μεθόδους προστασίας των δασών. (1/5)

B. Ενδεχόμενη μείωση του πληθυσμού των ορεινών περιοχών. (4/5)

Λόγω των εξής πιθανολογούμενων εκ μέρους των κατοίκων ενεργειών, στα πλαίσια εφαρμογής της πολιτικής του Natura:

~ Απαγόρευση της πλήρους χρήσης του υπάρχοντος οδικού δικτύου. Θεωρείται ότι θα επιφέρει πλήγμα στην αγροτική δραστηριότητα. (1/4)

~ Μη παροχή οικονομικής βοήθειας για την τήρηση των επιβεβλημένων περιβαλλοντικών όρων στην κατασκευή έργων οδικής σύνδεσης. (1/4)

~ Μη παροχή εναλλακτικών αντικειμένων απασχόλησης. (1/4)

~ Απόλυτη αναίρεση, ζωτικών για την ανάπτυξη κάποιων περιοχών, έργων. (1/4)

Γ. Ενδεχόμενη επιβολή περιορισμών/απαγορεύσεων στη θήρα. (3/5)

Δ. Ενδεχόμενη απαγόρευση οικονομικών δραστηριοτήτων στις προστατευόμενες δασικές περιοχές (υλοτομία, χωματοληψία). (1/5)

E. Ενδεχόμενη προσβολή των ιδιωτικών ιδιοκτησιακών συμφερόντων. (1/5)

ΣΤ. Ενδεχόμενη επιβολή απότομης μετάβασης από τις συμβατικές μεθόδους καλλιέργειας στις οικολογικές-βιολογικές. (1/5)

Ανεπιθύμητες συνέπειες αναφέρθηκαν από πέντε (5) Δήμους συνολικά. Ως η κυριότερη ανεπιθύμητη συνέπεια εμφανίζεται η ενδεχόμενη επιβολή (επιπλέον) περιορισμών στη διαχείριση πόρων. Εκφράζονται αρκετά έντονοι φόβοι μείωσης του πληθυσμού των ορεινών περιοχών (4/5) και επιβολής περιορισμών/απαγορεύσεων στη θήρα (3/5) ενώ μικρότερες αντιδράσεις προβάλλονται στα ενδεχόμενα απαγόρευσης της υλοτομίας και της χωματοληψίας, προσβολής των ιδιωτικών ιδιοκτησιακών συμφερόντων και απότομης μετάβασης από τη συμβατική στην οικολογική καλλιέργεια (1/5 για κάθε ενδεχόμενο). Από τους υπόλοιπους τρεις (3) Δήμους δεν υπήρξαν αναφορές σε ανεπιθύμητες συνέπειες καθώς δεν εκφράστηκαν φόβοι έναντι κάποιου ενδεχομένου.

4.2. Προβλήματα (7/8)

4.2.1. Αναπτυξιακά προβλήματα (6/7)

A. Ελλιπής τεχνική/κοινωνική υποδομή. (5/6)

Συγκεκριμένα υπάρχει πρόβλημα:

~ Έλλειψης υποδομών υγείας, παιδείας και εκπαίδευσης. Οφείλεται στην έλλειψη χρηματοδότησης των αντίστοιχων, απαραίτητων έργων από τα αρμόδια Υπουργεία. (2/5)

~ Ελλιπούς υποδομής. Οφείλεται στην καθυστέρηση παροχής του μεγαλύτερου ποσοστού της συνολικής χρηματοδότησης από το ΕΠΠΑ (έχει δοθεί μόνο το 30-40% του συνόλου). (1/5)

~ Άρδευσης / ύδρευσης. (2/5)

Οφείλεται σε:

~ ανεπαρκή δυναμικότητα δικτύου ύδρευσης. (1/5)

~ αδυναμία επαρκούς παροχής λόγω μεγάλης υψομετρικής διαφοράς μεταξύ των σημείων άντλησης λήψης νερού. (1/5)

~ Παλαιώσης αποχετευτικών συστημάτων. (1/5)

~ Κακής κατάστασης βασικού οδικού δικτύου και δικτύου αγροτικών δρόμων. (1/5)

B. Μείωση αγροτικής παραγωγής η οποία έχει ως άμεση συνέπεια τη μείωση του αγροτικού εισοδήματος. (2/6)

Οφείλεται στην εντατικοποίηση των καλλιεργειών.

Γ. Επενδυτική «άπνοια». (1/6)

Οφείλεται στην επικρατούσα ανασφάλεια των επενδυτών λόγω της ασάφειας σχετικά με τις επιτρεπόμενες στα πλαίσια του Natura δραστηριότητες-επιχειρήσεις.

Δ. Συρρίκνωση του αγροτικού τομέα και ταυτόχρονη μεγέθυνση του τριτογενούς τομέα. (1/6)

Οφείλεται στη μείωση του αγροτικού εισοδήματος. Εκδηλώνεται μέσω της μετατροπής της χρήσης γης από γεωργική σε οικιστική.

Αναπτυξιακά προβλήματα αναφέρθηκαν από έξι (6) Δήμους συνολικά. Ως το κυριότερο αναπτυξιακό πρόβλημα εμφανίζεται η ανεπάρκεια των σημερινών τεχνικών ή/και κοινωνικών υποδομών, τα κυριότερα αίτια της οποίας εμφανίζονται να είναι η έλλειψη ή η ανεπαρκής χρηματοδότηση των απαιτούμενων έργων. Σημαντική θέση στον κατάλογο των αναπτυξιακών προβλημάτων κατέχει η μείωση της αγροτικής παραγωγής και η συνεπαγόμενη αυτής μείωση του αγροτικού εισοδήματος. Από τους υπόλοιπους δύο (2) Δήμους δεν υπήρξε αναφορά σε αναπτυξιακά προβλήματα.

4.2.2. Περιβαλλοντικά προβλήματα (5/7)

A. Αλλοίωση της εικόνας του τοπίου. (3/5)

Οφείλεται στην ποσοτικά και ποιοτικά ασύμβατη με το φυσικό και πολιτισμικό χαρακτήρα του τοπίου, δόμηση.

B. Μόλυνση υπόγειων και επιφανειακών υδάτων. (1/5)

Οφείλεται στη χρήση επικίνδυνου υλικού για την κατασκευή των σωλήνων των αποχετευτικών συστημάτων (αμιάντος).

Γ. Ρύπανση της ατμόσφαιρας. (1/5)

Οφείλεται στη λειτουργία της τσιμεντοβιομηχανίας της «ΑΓΕΤ Ηρακλής».

Δ. Δυσοσμία και ύπαρξη κινδύνου μόλυνσης από την εντός των οικισμών χοιροτροφία. (1/5)

Περιβαλλοντικά προβλήματα αναφέρθηκαν από πέντε (5) Δήμους συνολικά. Ως το κυριότερο περιβαλλοντικό πρόβλημα εμφανίζεται η αλλοίωση της εικόνας του τοπίου (3/5), ενώ τον ίδιο βαθμό σοβαρότητας εμφανίζεται να έχουν η μόλυνση των υδάτων, η ρύπανση της ατμόσφαιρας και οι αρνητικές συνέπειες της εντός των οικισμών χοιροτροφίας (1/5). Από τους υπόλοιπους δύο (2) Δήμους δεν υπήρξε αναφορά.

4.2.3. Κοινωνικά προβλήματα (4/7)

A. Σταδιακή γήρανση του πληθυσμού των Δήμων λόγω της σταδιακής μείωσης του νεανικού πληθυσμού. (3/4)

Η τελευταία οφείλεται:

~ στην έλλειψη εναλλακτικών της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, επιλογών απασχόλησης. (3/3)

~ στην παράλληλη ύφεση που παρατηρείται στον αγροτικό τομέα (μείωση της αγροτικής παραγωγής η οποία συνεπάγεται μείωση του αγροτικού εισοδήματος). (1/3)

B. Η απειλή των ναρκωτικών. (1/4)

Κοινωνικά προβλήματα αναφέρθηκαν από τέσσερεις (4) Δήμους συνολικά. Το μεγαλύτερο κοινωνικό πρόβλημα εμφανίζεται να είναι η γήρανση του πληθυσμού των Δήμων λόγω της σταδιακής μείωσης του νεανικού πληθυσμού. Από τους υπόλοιπους τρεις (3) Δήμους δεν υπήρξε αναφορά.

4.2.4. Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura (7/7)

A. Ανεπαρκής ενημέρωση για τους λόγους ένταξης των συγκεκριμένων περιοχών, τις παρεχόμενες δυνατότητες-αντισταθμίσεις των επιβαλλόμενων γενικών και ειδικών απαγορεύσεων και το οικονομικό όφελος που θα προκύψει από αυτές για τους κατοίκους. (5/7)

Η ελλιπής ενημέρωση αποτελεί την αιτία δημιουργίας αρνητικού ως προς το Natura κλίματος το οποίο καθιστά αβέβαιη την επιτυχή εφαρμογή του.

Β. Έλλειψη θεσμοθετημένων πόρων βάσει των οποίων θα υλοποιούνται οι υποδεικνυόμενες από το Natura παρεμβάσεις. (3/7)

Η ολοκληρωτική εναπόθεση της οικονομικής ευθύνης εφαρμογής του Natura στους οικονομικά αδύναμους Δήμους υποθηκεύει το μέλλον της εφαρμογής του.

Γ. Αυθαίρετη επιβολή μιας πολιτικής προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. (1/7)

Η μη εξασφάλιση της κοινωνικής συναίνεσης εγείρει αναπόφευκτα κοινωνικές αντιδράσεις που καθιστούν αβέβαιη την επιτυχή εφαρμογή του Natura.

Προβλήματα εφαρμογής του περιεχομένου του Natura αναφέρθηκαν και από τους επτά (7) Δήμους συνολικά ερωτώμενους Δήμους. Ως το κυριότερο πρόβλημα εφαρμογής εμφανίζεται η ανεπαρκής ενημέρωση για τα ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με την ένταξη στο Δίκτυο και την εφαρμογή της πολιτικής του, ενώ αρκετά σοβαρό εμφανίζεται να είναι και το πρόβλημα της έλλειψης θεσμοθετημένων πόρων βάσει των οποίων θα υλοποιούνται οι υποδεικνυόμενες από το Natura παρεμβάσεις.

4.3. Προτάσεις φορέων και κατοίκων

4.3.1. Προτεινόμενοι στόχοι (7/8)

Α. Αποκατάσταση / διατήρηση / βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. (7/7)

Επιμέρους στόχοι:

~ προστασία της βιοποικιλότητας. (προστασία θηραματικών ειδών / ειδών χλωρίδας / ειδών χλωρίδας) (2/7)

~ αναστολή του φαινομένου της συνεχούς μείωσης των ειδών θηραματικής ορνιθοπανίδας. (1/7)

~ αντικατάσταση της σημερινής άναρχης μορφής ανάπτυξης από ανάπτυξη ήπιας μορφής. (1/7)

~ εκμηδένιση των απειλών της υγείας των κατοίκων από τη μόλυνση των υπόγειων υδάτων. (1/7)

~ κυκλοφοριακή αποσυμφόρηση των οδών που συνδέει τα Δ. Δ. με την περιοχή των Χανίων. (1/7)

~ διατήρηση της σημερινής ικανοποιητικής κατάστασης των δασών. (1/7)

~ αισθητική αναβάθμιση του τοπίου. (1/7)

Β. Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. (5/7)

Επιμέρους στόχοι:

~ άρση της απομόνωσης απομακρυσμένων περιοχών. (1/5)

~ εκσυγχρονισμός των τεχνικών και των κοινωνικών υποδομών. (1/5)

~ τόνωση του υποτονικού επενδυτικού κλίματος (όπου υπάρχει). (1/5)

Γ. Η αναστροφή του επικρατούντος επιφυλακτικού/αρνητικού κλίματος όσον αφορά στην ένταξη των Δήμων στο Natura. (4/7)

Επιμέρους στόχοι:

- ~ ενσωμάτωση των απόψεων της τοπικής κοινωνίας στον σχεδιασμό των μεθόδων εφαρμογής της πολιτικής του Natura. (2/4)
- ~ προσανατολισμός της πολιτικής του Natura στην κατεύθυνση της εξυπηρέτησης του ανθρώπινου συμφέροντος. (1/4)
- ~ απλοποίηση της διαδικασίας έγκρισης/απόρριψης και κατ' επακόλουθο της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων έργων που αφορούν περιοχές εντός Natura. (1/4)
- ~ οικονομική ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. (1/4)
- ~ να πειστεί η τοπική κοινωνία ότι το περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει βάση για την ανάπτυξη. (1/4)

Δ. Αειφόρος ανάπτυξη της περιοχής. (3/7)

Επιμέρους στόχοι:

- ~ προσέλκυση ήπιου τουρισμού (οικοτουρισμού, επιστημονικού, θρησκευτικού τουρισμού). (1/3)

Ε. Η εξασφάλιση της διατήρησης της ανθρώπινης παρουσίας στην προστατευόμενη περιοχή. (2/7)

ΣΤ. Εύρεση οικονομικού διεξόδου για τους αγρότες. (2/7)

Επιμέρους στόχοι:

- ~ κατάργηση της συμβατικής μεθόδου καλλιέργειας. (1/2)
- ~ προσανατολισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα. (1/2)

Ζ. Ανάδειξη των τοπικών χαρακτηριστικών οικονομικής και πολιτιστικής φύσεως σε αντιδιαστολή με τα επικρατούντα σε παγκόσμιο επίπεδο τυποποιημένα πολιτισμικά χαρακτηριστικά. (2/7)

Επιμέρους στόχοι:

- ~ επανάπτυξη του αγροτικού τομέα κατά την εικόνα – πρότυπο που αυτός παρουσίαζε πριν από περίπου μια 100ετία. Βασικό χαρακτηριστικό της, η επωνυμία των αγροτικών προϊόντων (μήλα «φυρίκια», ποικιλία σταφυλιών «φράουλα», «κάστανα Πηλίου»). (1/2)

Η. Καλύτερη αξιοποίηση των φυσικών πόρων (δάση / νερό). (2/7)

Επιμέρους στόχοι:

- ~ καλύτερη αξιοποίηση του δάσους. (1/2)
- ~ αξιοποίηση των υδάτινων πόρων για άρδευση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος. (1/2)

Θ. Συμβιβασμός της ανάγκης προστασίας και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος με τις οικονομικές και ψυχαγωγικές ανάγκες των κατοίκων. (2/7)

Ι. Η συγκράτηση του νεανικού πληθυσμού της περιοχής. (1/7)

Στόχοι διατυπώθηκαν από τους περισσότερους από τους ερωτώμενους Δήμους (7/8). Παρατηρείται σύγκλιση των στόχων όσον αφορά το περιβάλλον της περιοχής: και οι επτά (7) θέτουν ως πρώτιστο στόχο την αποκατάσταση / διατήρηση / βελτίωση της ποιότητάς του. Ο ειδικότερος στόχος των δύο (2) από αυτούς ταυτίζεται με το στόχο

του Δικτύου Natura και είναι η προστασία της βιοποικιλότητας του περιβάλλοντος της περιοχής. Αξιοσημείωτη συχνότητα δήλωσης-πρότασης παρουσιάζει ο στόχος της αναβάθμισης της ποιότητας ζωής των κατοίκων (5/7) γεγονός που σε συνδυασμό με το προηγούμενο δεδομένο, δηλώνει ότι επιδιώκεται από τους Δήμους η ταυτόχρονη επίτευξη των στόχων φροντίδας του περιβάλλοντος αλλά και των κατοίκων. Από ένα (1) Δήμο δεν διατυπώθηκαν στόχοι.

4.3.2. Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων και την επίλυση των προβλημάτων (8/8)

A. Ζωνοποίηση. (2/8)

Προτεινόμενα σενάρια:

Α σενάριο (1/2)

Α Ζώνη: Ζώνη *απόλυτης* προστασίας της φύσης.

Περιλαμβάνει τις τουριστικά αναξιοποίητες χερσαίες παράκτιες περιοχές όπου έχουν εντοπιστεί άγρια είδη πανίδας και τα ενδιαιτήματά τους.

Β Ζώνη: Ζώνη *μερικής* προστασίας της φύσης.

Περιλαμβάνει το σύνολο των δασικών εκτάσεων της περιοχής Natura του Πηλίου.

Εντός της Β Ζώνης προτείνονται: Να συνεχιστούν η ελεγχόμενη υλοτομία και χωματοληψία.

Γ Ζώνη: Ζώνη παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Περιλαμβάνει το σύνολο των δομημένων εκτάσεων της περιοχής Natura του Πηλίου.

Β σενάριο (1/2)

Α' Ζώνη: Ζώνη *απόλυτης* προστασίας της φύσης.

Περιλαμβάνει τις περιοχές που διακρίνονται για τη βιοποικιλότητά τους.

Β' Ζώνη: Ζώνη *ήπιων παρεμβάσεων*.

Περιλαμβάνει τις περιοχές που περικλείονται από τα όρια των Δ. Ζαγοράς και Μουρεσίου.

B. Θέσπιση όρων και λήψη μέτρων προστασίας. (8/8)

Προτεινόμενοι όροι:

~ επιβολή επιπλέον περιορισμών / ποσοτική και ποιοτική εντατικοποίηση της αστυνόμευσης της θήρας. (3/8)

~ απαγόρευση οποιασδήποτε παρέμβασης που αποδεδειγμένα υποβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον. (2/8)

~ επιβολή αυστηρών κανονισμών / εντατικοποίηση του ελέγχου της υλοτομικής δραστηριότητας. (2/8)

~ καθορισμός σταθερών θέσεων θήρας. (1/8)

~ εγκατάσταση σταθμών επίβλεψης. (1/8)

Γ. Διαχείριση των ζωνών. (4/8)

Προτεινόμενοι τρόποι διαχείρισης (4/4):

~ σύσταση μικτής ομάδας εκπροσώπων. (4/4)

Προτεινόμενη σύνθεση ομάδας διαχείρισης (4/4) :

~ εκπρόσωποι κρατικών φορέων, φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης, τοπικών κοινωνικών ομάδων (θηρευτών, ιδιοκτητών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, γεωργών/κτηνοτρόφων και – γηγενών – επιστημόνων). (2/4)

~ εκπρόσωποι τοπικών φορέων, εκπρόσωποι της ΕΕ και εκπρόσωποι συναρμόδιων Υπουργείων (Υπουργείο Γεωργίας, ΥΠΕΧΩΔΕ). (1/4)

~ εκπρόσωποι τοπικών (Δήμοι, Συνεταιρισμοί, Κυνηγετικοί Σύλλογοι) και κυβερνητικών φορέων. (1/4)

Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων και την επίλυση των προβλημάτων διατυπώθηκαν και από τους οκτώ (8) από τους ερωτώμενους Δήμους γεγονός που δηλώνει ότι υπάρχουν αποκρυσταλλωμένες απόψεις για τον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθούν οι στόχοι που θέτουν και θα επιλυθούν τα γενικά και τα ειδικά προβλήματα της περιοχής. Οι περισσότερες προτάσεις αφορούν τη θέσπιση όρων και τη λήψη μέτρων προστασίας (8/8) ενώ τη δεύτερη θέση όσον αφορά τη συχνότητα δήλωσης κατέχουν οι προτάσεις διαχείρισης των ζωνών (4/8).

Τη μικρότερη συχνότητα δήλωσης παρουσιάζουν οι προτάσεις ζωνοποίησης (2/8). Χαρακτηριστικά των τελευταίων προτάσεων είναι ότι ο χαρακτηρισμός των ζωνών, ως επί το πλείστον, δεν ακολουθεί τα πρότυπα χαρακτηρισμών περιοχών του Ν.1650/86 και η οριοθέτησή τους δεν είναι ακριβής. Στην πρώτη περίπτωση οι χαρακτηρισμοί που χρησιμοποιούνται επιλέγονται από τους Δήμους έτσι ώστε να αποδίδουν περισσότερο τις ενέργειες και την ένταση αυτών που θα επιθυμούσαν να λαμβάνουν χώρα εντός των ζωνών. Στη δεύτερη περίπτωση οι περιοχές προς ένταξη στην κάθε ζώνη, ως επί το πλείστον, δεν προσδιορίζονται χωρικά αλλά βάσει των χαρακτηριστικών που τις διαφοροποιούν (π.χ. «τουριστικά αναξιοποίητες χερσαίες παράκτιες περιοχές όπου έχουν εντοπιστεί άγρια είδη πανίδας και τα ενδιαυμμά τους», «περιοχές που διακρίνονται για τη βιοποικιλότητά τους»). Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει ενημέρωση των Δήμων για το θεσμικό σύστημα προστασίας του περιβάλλοντος και για την ακριβή θέση των τμημάτων της περιοχής με ιδιαίτερα και προστατευτέα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά.

Περισσότερο ξεκάθαρες απόψεις διατυπώνονται στον τομέα των όρων και μέρων προστασίας και της διαχείρισης των ζωνών. Οι προτεινόμενοι όροι είναι συγκεκριμένοι και σαφείς και εστιάζουν στις δραστηριότητες της θήρας και τη υλοτομία στοχεύοντας στον περιορισμό της αυθαίρετης άσκησης τους.

Όσον αφορά στη διαχείριση των ζωνών, παρατηρείται σύμπτωση όλων των διατυπωμένων απόψεων (4/4) για τον καλύτερο τρόπο διαχείρισής τους: σύσταση μικτής ομάδας εκπροσώπων. Είναι φανερή η επιθυμία των Δήμων για διαχείριση της περιοχής από έναν πολυπρόσωπο-πολυδιάστατο φορέα. Το μοντέλο σύνθεσης της ομάδας διαχείρισης που επιθυμείται περισσότερο να εφαρμοστεί εμπλέκει εκπροσώπους των τριών εξής επιπέδων: του κράτους, της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής κοινωνίας. Μόνο ένας (1) στους τέσσερις (4) Δήμους επιθυμεί τη συμμετοχή εκπροσώπων της ΕΕ στην ομάδα.

4.3.3. Άλλες προτάσεις (8/8)

- Εφαρμογή πολιτικής προσέλκυσης εναλλακτικών τύπων τουρισμού. (5/8)
Αυτή προϋποθέτει τη χάραξη πολιτικής διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής παράδοσης καθώς και την ανάπτυξη της ευαισθησίας ως προς το οικοσύστημα της περιοχής. Συγκεκριμένα προτείνονται:
~ δημιουργία ξύλινων τουριστικών καταλυμάτων. (1/5)
~ ελεύθερη κυκλοφορία τουριστικών λεωφορείων στην προστατευόμενη περιοχή με στόχο την επίδειξη του αξιοθέατου τοπίου. (1/5)
- Χρηματοδότηση (ευρωπαϊκή ή/και κρατική) της εφαρμογής της πολιτικής του Natura. (2/8)
- Διασαφήνιση των οικονομικών ωφελειών που πρόκειται να προκύψουν από την εφαρμογή της πολιτικής του Natura, για τους κατοίκους. (2/8)
- Διάθεση πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση από τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης και η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης της οικονομικής ενίσχυσης των Δήμων από το ΕΠΠΑ. (2/8)
- Εκσυγχρονισμός των υποδομών (αύξηση δυναμικότητας / ολοκληρωτική αντικατάσταση δικτύων, κατασκευή αποχετευτικών συστημάτων, βελτίωση οδικού δικτύου). (2/8)
- Διάλογος μεταξύ των κατοίκων του Δήμου και των αρμόδιων φορέων επί των σημαντικών θεμάτων της εφαρμογής του περιεχομένου του (2/8) όπως:
~ ο καθορισμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και του εντός αυτών ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και ο – επιθυμητός – τρόπος διαχείρισης των ζωνών (σύσταση ή μη Φορέα Διαχείρισης, σύνθεση φορέα). (2/8)
~ οι όροι δόμησης στις περιοχές Natura, τυχόν περιορισμοί στην άρδευση, στην αγροτική οδοποιία και στη θήρα, αντισταθμίματα των επιβαλλόμενων περιορισμών κ.α. (1/2)
~ διασαφήνιση των ορίων εντός των οποίων επιτρέπεται από το Natura να «κινηθούν» επενδυτικά οι δημότες δηλαδή του είδους και του μεγέθους των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να δημιουργήσουν, των ακριβών γεωγραφικών ορίων των περιοχών όπου επιτρέπεται η εγκατάσταση συγκεκριμένων τύπων επιχειρήσεων και της γενικότερης πολιτικής διαχείρισης της περιοχής. (1/2)
- Διασαφήνιση των ορίων των εκτάσεων των Δήμων που έχουν περιληφθεί στην περιοχή «Φύση 2000». (1/8)
- Προτάσεις αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών (1/8):
α. Δημιουργία κέντρων ορεινής αναψυχής.
β. Δημιουργία καταλυμάτων.
γ. Δημιουργία υποδομών μεταφοράς και συγκοινωνίας.
δ. Σχεδιασμός και εφαρμογή δράσεων ενημέρωσης για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και δυνατότητες ψυχαγωγίας.
ε. Σύναψη του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας μέσω του οποίου θα εξασφαλίζεται η ποιότητα των καταλυμάτων, των τοπικών προϊόντων και των κέντρων εστίασης
- Λήψη μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας (1/8):
~ Δημιουργία εκτροφείων θήρας. (1/1)

- Αποκέντρωση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για τα προγραμματιζόμενα έργα των Δήμων που χωροθετούνται (εξ' ολοκλήρου ή μερικώς) σε περιοχές Natura. Συγκεκριμένα προτείνεται η μετάθεση της ευθύνης αδειοδότησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ (στο οποίο ανήκει σήμερα) στους φορείς του Νομού, εάν είναι έργα τοπικής εμβέλειας, ή της Περιφέρειας, εάν είναι Διανομαρχιακά. (1/8)
- Κρατική χρηματοδότηση για την υλοποίηση έργων υποδομών παιδείας/εκπαίδευσης και υγείας. (1/8)
- Αντικατάσταση των σημερινών συμβατικών μεθόδων καλλιέργειας από βιολογικές μεθόδους. (1/8)
- Αντικατάσταση των σημερινών τυποποιημένων προϊόντων από προϊόντα με ονομασία προέλευσης. (1/8)
Σ' αυτή την κατεύθυνση θεωρείται ότι θα συμβάλει η ευαισθητοποίηση των κατοίκων (παραγωγών και καταναλωτών) απέναντι στο ζήτημα των επώνυμων αγροτικών προϊόντων μέσω της πληροφόρησής τους για τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν και για τις δύο ομάδες.
- Η επιβολή αυστηρότερων όρων δόμησης με έμφαση στις εκτάσεις εκτός του οικισμού. (1/8)
Στόχος, η εξάλειψη του φαινομένου του κατακερματισμού των ήδη περιορισμένου εμβαδού δασικών ιδιωτικών εκτάσεων η οποία ευθύνεται και για την εικόνα ενός κτιριακά υπερκορεσμένου τοπίου που παρουσιάζουν σήμερα κυρίως οι τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές (π.χ. Πορταριά, Μακρυνίτσα).
- Επιμήκυνση της υλοποιούμενης διανομαρχιακής οδού σύνδεσης του Κεραμιδίου με την περιοχή του Ν. Λαρίσης ώστε να φθάνει έως τον οικισμό του Πουρίου (Δ. Ζαγοράς). (1/8)
Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θα επιτευχθεί η σύνδεση της έως σήμερα απομονωμένης περιοχής του Δ. Κεραμιδίου με τους άλλους Δήμους του Πηλίου και κατ' επέκταση με την πόλη του Βόλου.
- Εκπόνηση διαχειριστικών μελετών με ιδιαίτερη αναφορά σε εναλλακτικούς τρόπους αξιοποίησης του δάσους. (1/8)
- Η δημιουργία διάσπαρτων, περιορισμένης έκτασης χώρων στάθμευσης (σε αντιδιαστολή με τους μεμονωμένους μεγάλους χώρους που θεωρείται ότι διαταράσσουν την εικόνα του τοπίου). (1/8)

Συμπληρωματικές των προτάσεων ζωνοποίησης, όρων/μέτρων προστασίας και διαχείρισης, έγιναν από όλους τους ερωτώμενους Δήμους (8/8). Αυτές, εκφράζουν τις απόψεις τους για τι ενέργειες που θα πρέπει απαραίτητως να προηγηθούν ή να συνοδέψουν την εφαρμογή της πολιτικής του Natura προκειμένου αυτή να καταστεί εφαρμόσιμη, αποτελεσματική και άμεσα ωφέλιμη τόσο για το περιβάλλον όσο και για τους κατοίκους. Η επικρατέστερη άποψη είναι αυτή της εφαρμογής πολιτικής προσέλκυσης εναλλακτικών τύπων τουρισμού γεγονός που φανερώνει ότι αρκετοί

από τους Δήμους δεν επιθυμούν πλέον τη συνέχιση της κυριαρχίας του συμβατικού μοντέλου τουρισμού.

Τον ίδιο βαθμό επιτακτικότητας (2/8) εμφανίζουν οι ανάγκες χρηματοδότησης των Δήμων για την κάλυψη των αναγκών τους και την εφαρμογή της πολιτικής Natura, εξασφάλισης οικονομικού οφέλους για τους κατοίκους από την εφαρμογή της και εξασφάλισης της κοινωνικής συναίνεσης μέσω διαλόγου-ενημέρωσης.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Προτεινόμενοι Στόχοι

Στόχος 1: Η διατήρηση του αξιόλογου φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Στόχος 2: Η αποκατάσταση (όπου κρίνεται απαραίτητο) και η διατήρηση της αρμονίας στη συνύπαρξη ανθρωπογενών και φυσικών μηχανισμών.

Στόχος 3: Η αειφορική διαχείριση των στοιχείων του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος: καλλιεργήσιμη γη, αλιευτικός και ορυκτός πλούτος, θηραματική πανίδα, δάση, πολιτιστικά μνημεία και χαρακτηριστικά.

Στόχος 4: Η μείωση της εξάρτησης των Δήμων της περιοχής από το αστικό κέντρο του Βόλου με απώτερο στόχο τη δημιουργία συνθηκών συγκράτησης του υπάρχοντος και έλξης επιπλέον πληθυσμού.

Στόχος 5: Η επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας για τους Δήμους της περιοχής. Αυτή προϋποθέτει την επιτάχυνση των διαδικασιών αξιολόγησης της περιβαλλοντικής επικινδυνότητας των προγραμματιζόμενων έργων που χωροθετούνται συνολικά ή μερικώς στην περιοχή Natura.

Στόχος 6: Η ανάκτηση της ιδιαιτερότητας του χαρακτήρα της περιοχής στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα. Παράλληλο στόχο θα πρέπει να αποτελέσει και η διαμόρφωση ενός ιδιαίτερου, καθαρά τοπικού χαρακτήρα και στον τριτογενή τομέα.

Στόχος 7: Η δημιουργία σχέσης εξάρτησης της οικονομικής κατάστασης των κατοίκων από την ποιότητα του περιβάλλοντος.

Στόχος 8: Η άρση του αποκλεισμού ορισμένων περιοχών από την συνολική αναπτυξιακή πορεία των υπολοίπων (π.χ. Δήμος Κεραμιδίου).

Στόχος 9: Η οικονομική αυτοδυναμία των Δήμων της περιοχής.

Στόχος 10: Η εξασφάλιση της ανθρώπινης παρουσίας σε όλη την έκταση της περιοχής. Η ένταση και ο σκοπός της θα πρέπει να διαφέρει ανάλογα με τη φυσιογνωμία των υποπεριοχών.

Στόχος 11: Η ενσωμάτωση των απόψεων των τοπικών παραγόντων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών του Natura. Απώτερος στόχος, η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των πολιτικών του Natura.

Στόχος 12: Η άμβλυνση των αντιδράσεων των τοπικών κοινωνιών στην ένταξη των περιοχών τους στο Δίκτυο.

Στόχος 13: Η ταυτόχρονη διατήρηση χρονικά και χωρικά ισοκατανεμημένης ροής τουριστών στην περιοχή και της ποιότητας του φυσικών πόλων έλξης αυτής.

Στόχος 14: Η αισθητική αναβάθμιση της εικόνας του τοπίου.

5.2. Προτάσεις για την επίτευξη των στόχων

5.2.1. Ζώνωση

5.2.1.1. Ζωνοποίηση: οριοθέτηση και χαρακτηρισμός ζωνών

Η εύρεση μεθόδων διατήρησης των προστατευτέων στοιχείων του περιβάλλοντος της περιοχής κρίνεται από το Ν. 1650/1986, Άρθρο 21, παρ.1, "απαραίτητη". Ο Ν. 1650/1986 εντάσσεται σ'ένα σύνολο νόμων¹ που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και που αποτελούν συνταγματικές εκφράσεις των εξής υποχρεώσεων:

- Υποχρέωση για την προληπτική και κατασταλτική προστασία του φυσικού περιβάλλοντος των δασών και των δασικών εκτάσεων.
- Υποχρέωση της διατήρησης της χρήσης των δημοσίων δασών και των δημοσίων δασικών εκτάσεων. Ακόμη και σε κατεστραμμένες από πυρκαγιά ή αποψιλωμένες δασικές εκτάσεις, οι μόνες επιτρεπόμενες (και απαραίτητες) επεμβάσεις είναι αυτές για την τεχνητή αναδάσωση και την προστασία της βλάστησης. Στην απαγόρευση αυτή εμπίπτουν ακόμα και οι εξαιρέσεις που προβλέπει ο Ν.998/1979.
- Υποχρέωση, η οποία εκφράζεται από όρους, να προστατευτούν τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας, της άγριας πανίδας και των οικοσυστημάτων και στις περιοχές που δεν αποτελούν δάση ή δασικές εκτάσεις, η βιολογική ποικιλομορφία και οι τύποι φυσικών ενδιαιτημάτων.

Η οριοθέτηση, ο χαρακτηρισμός, το καθεστώς προστασίας, τα μέτρα και οι όροι προστασίας και η διαχείριση των ζωνών προκύπτουν βάσει της αξιολόγησης των στοιχείων της παρούσας εργασίας και των προσωπικών απόψεων για τις παρεμβάσεις που εκπληρώνουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τους προαναφερόμενους στόχους.

Οι δυνατοί χαρακτηρισμοί προστατευτέων περιοχών και τα κριτήρια χαρακτηρισμού αυτών είναι, σύμφωνα με το Ν. 1650/1986 (Άρθρο 19):

Εθνικό Πάρκο: Εκτός από τη μεγάλη βιολογική, οικολογική ή/και αισθητική αξία, κριτήριο κοινό για όλους τους χαρακτηρισμούς που απορρέουν από το συγκεκριμένο άρθρο, η προστατευτέα περιοχή θα πρέπει να έχει μεγάλη έκταση και να χαρακτηρίζεται από μηδαμινή έως ελάχιστη ανθρώπινη παρέμβαση.

Στην εξεταζόμενη περιοχή υπάρχει έκταση που πληρεί το δεύτερο κριτήριο είναι όμως πολύ περιορισμένης έκτασης, συνεπώς δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως Εθνικό Πάρκο.

Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός: Κριτήριο χαρακτηρισμού, μεταξύ άλλων, είναι να διαθέτει η περιοχή λειτουργικά τμήματα ή μεμονωμένα δημιουργήματα που συμβάλλουν στην προστασία φυσικών πόρων και στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών όπως δέντρα ή συστάδες δέντρων, θάμνοι, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, πηγές, σπηλιές κ.α. Στη συγκεκριμένη περιοχή υπάρχει πληθώρα αυτών

¹ Ο σχηματισμός του νομικού πλαισίου για την προστασία του περιβάλλοντος ξεκινά το 1986 με τον Ν.1650 και συμβάλλει θεσμικά πλέον στην ενσωμάτωση του παράγοντα "προστασία περιβάλλοντος" στον σχεδιασμό σε κάθε χωρική κλίμακα άρα και στην αναπτυξιακή διαδικασία (Ράντος, 1998). Τα θεσμικά εργαλεία που το απαρτίζουν (κάποια από τα οποία χρησιμοποιούνται στο παρόν κεφάλαιο), παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσης.

των στοιχείων και ιδιαίτερα δασών και παρόχθιας βλάστησης με ιδιαίτερη επιστημονική, οικολογική και αισθητική αξία, γεγονός που υπήρξε και ο λόγος ένταξής της στο Δίκτυο «Φύση 2000». Εντούτοις, το μεγάλο μέγεθος των τμημάτων της περιοχής με τα παραπάνω χαρακτηριστικά και το πλήθος των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται σ' αυτά καθιστούν αδύνατη την επιβολή του συγκεκριμένου καθεστώτος προστασίας.

Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης: Κριτήριο χαρακτηρισμού είναι η ύπαρξη στην περιοχή εκτάσεων με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, οικοτόπων με σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση είδη αυτοφυούς χλωρίδας ή άγριας πανίδας. Στη συγκεκριμένη περιοχή, το σύνολο της έκτασης της χαρακτηρίζεται από βιολογική ποικιλομορφία και ύπαρξη οικοτόπων με άγρια είδη χλωρίδας και πανίδας τα οποία όμως δεν απειλούνται με εξαφάνιση συνεπώς δεν συντρέχει λόγος «απόλυτης προστασίας» αυτών.

Περιοχή Προστασίας της Φύσης: Κριτήριο χαρακτηρισμού είναι η ύπαρξη στην περιοχή εκτάσεων μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας. Στη συγκεκριμένη περιοχή υπάρχουν αρκετές εκτάσεις που πληρούν την παραπάνω προϋπόθεση, εντούτοις η έντονη παρουσία του ανθρώπου στις περισσότερες από αυτές και το περιεχόμενο του καθεστώτος προστασίας που απορρέει από τον χαρακτηρισμό αυτόν περιορίζουν κατά πολύ τις δυνατότητες χαρακτηρισμού. Η μόνη έκταση με μεγάλη οικολογική αξία και βαθμό ανθρώπινης επέμβασης που επιτρέπει την *αποτελεσματική* εφαρμογή των αντίστοιχων κανόνων προστασίας είναι η διακεκριμένη και περιορισμένης έκτασης περιοχή γύρω από το υψηλότερο σημείο της συνολικής περιοχής, τη θέση «Πουριανός Σταυρός» (υψόμετρο 1624 μ.) με εξωτερικό όριο την ισοϋψή των 1300 μ.. Η τοποθεσία «Πουριανός Σταυρός» εξαιρείται λόγω της ύπαρξης στρατιωτικών εγκαταστάσεων σ' αυτή. Η οριοθέτηση της περιοχής έγινε με κριτήριο την εύκολη διάκριση των ορίων, τα οποία δεν αποτελούν οικολογικά όρια ή όρια βλάστησης αφού η βλάστηση συνεχίζει και πέραν των ορίων.

Περιοχή Οικοανάπτυξης: Κριτήριο χαρακτηρισμού είναι η μεγάλη έκταση μιας περιοχής στην οποία μπορούν να περιλαμβάνονται χωριά ή οικισμοί με αξιολογής ποιότητας φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά και σημαντικές δυνατότητες αειφορικής ανάπτυξης. Αναμφισβήτητο το κριτήριο αυτό πληρείται σε όλη την έκταση της περιοχής Natura συνεπώς μπορεί να της αποδοθεί και τις αποδίδεται ο συγκεκριμένος χαρακτηρισμός.

Προκύπτουν λοιπόν δύο (2) ζώνες στην περιοχή:

Ζώνη Α: Περιοχή Οικοανάπτυξης. Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει το σύνολο των εκτάσεων που περικλείονται από τα όρια της περιοχής Natura. Το καθεστώς προστασίας της συνίσταται στους όρους και περιορισμούς που προβλέπει ο Ν. 1650/1986 για τις «Περιοχές Οικοανάπτυξης», στους οποίους γίνεται αναφορά στην επόμενη παράγραφο. Τα όρια της ζώνης αποτελούν όρια αποτερματισμού τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας όπως αυτά προέκυψαν από την καταγραφή, αξιολόγηση και χαρτογράφηση των ειδών της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η συνολική έκταση της Περιοχής Οικοανάπτυξης ισούται περίπου με 320.800 στρ.²

² Πηγή: ΓΣΠ ΝΑΜ.

Ζώνη Β: Περιοχή Προστασίας της Φύσης. Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει τη διακεκριμένη έκταση με σχήμα δακτυλίου, με εσωτερικά όρια τα όρια της έκτασης που υπολογίζεται ότι καταλαμβάνουν οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις στη θέση «Πουριανός Σταυρός» και εξωτερικό όριο την ισοϋψή των 1300 μ. Το καθεστώς προστασίας της συνίσταται στους όρους και περιορισμούς που προβλέπει ο Ν. 1650/1986 για τις «Περιοχές Προστασίας της Φύσης», στους οποίους γίνεται αναφορά στην επόμενη παράγραφο. Η ζώνη αυτή εμπεριέχεται στη ζώνη της Περιοχής Οικοανάπτυξης. Η συνολική έκταση της Περιοχής Προστασίας της Φύσης ισούται περίπου με 16.000 στρ.³

5.2.1.2. Θεσμικό πλαίσιο ζωνών – Όροι και μέτρα προστασίας.

Για την επίτευξη των Στόχων 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10 και 12 προτείνονται:

Ζώνη Α: Η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του Ν. 1650/1986 και των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας με εξαιρέσεις και επιπλέον όρους που παρουσιάζονται ακολούθως ανά τομέα δραστηριοτήτων:

Προγραμματισμός έργων

Οι αρχές βάσει των οποίων θα πρέπει να προγραμματίζονται ή / και να αξιολογούνται και να εγκρίνονται τα έργα στην Περιοχή Οικοανάπτυξης (Ζώνη Α') είναι:

- α. Να συμβάλλουν στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας της περιοχής ή να μην την επηρεάζουν.
- β. Να στοχεύουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και όχι αποκλειστικά των συμφερόντων μικρών κοινωνικών ομάδων ή μεμονωμένων ατόμων. Επίσης, το δημόσιο συμφέρον θα πρέπει να είναι μακροπρόθεσμο διότι μόνο έτσι εξασφαλίζεται η μακροπρόθεσμη απολαβή οφελών για τους κατοίκους. Στα μακροχρόνια οφέλη περιλαμβάνονται και αυτά που απορρέουν από την καλή ποιότητα του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής. Για παράδειγμα, η διάνοιξη δρόμων εντός των οικισμών ή των δασικών εκτάσεων της Περιοχής Οικοανάπτυξης με σκοπό την εξυπηρέτηση βραχυπρόθεσμων και ατομικών συμφερόντων θα πρέπει να απορρίπτεται ως έργο διότι το κόστος της υλοποίησής του είναι μεγαλύτερο και επιβαρύνει μακροπρόθεσμα περισσότερους ανθρώπους σε σχέση με το όφελός της, που είναι μικρότερο και απολαμβάνεται από λίγους.
- γ. Να στοχεύουν στην ισόρροπη ανάπτυξη της περιοχής. Αυτό σημαίνει πως ο αριθμός και το μέγεθος των εγκεκριμένων έργων θα πρέπει να είναι ανάλογα του μεγέθους των αναγκών των Δήμων ή των Δημοτικών Διαμερισμάτων που πρόκειται να εξυπηρετήσουν. Για παράδειγμα, στην περιοχή του Δήμου Κεραμιδίου, μια γεωγραφικά απομονωμένη περιοχή που υστερεί σε ανάπτυξη, τα έργα που συμβάλλουν στην άρση της απομόνωσής της από του Δήμου του Πηλίου και την πόλη του Βόλου θα πρέπει να εγκρίνονται, όσον αφορά το συγκεκριμένο σκέλος της αξιολόγησης.
- δ. Να σχεδιάζονται, ως επενδύσεις, με στόχο τη μακρόχρονη οικονομική αποδοτικότητα. Αυτού του είδους οι επενδύσεις έχουν συνήθως μικρότερο ρίσκο από τις επενδύσεις που αποφέρουν πολλά κέρδη σε μικρό χρονικό διάστημα (επενδύσεις

³ Βλ. υποσημ. 1

αυξημένου κινδύνου) και το σημαντικότερο, προϋποθέτουν ορθολογική χρήση του κεφαλαίου δηλαδή των φυσικών πόρων που είναι και ένας από τους σημαντικότερους λόγους επιβολής του συγκεκριμένου καθεστώτος προστασίας στην Α' Ζώνη. Για παράδειγμα, η σημερινή χωρίς προσχεδιασμό και έλεγχο κατασκευή τουριστικών εγκαταστάσεων μικρής δυναμικότητας σε πρώην αγροτικές εκτάσεις της περιοχής του Δήμου Αρτέμιδας, «καταναλώνει» καλλιεργήσιμη γη, η οποία είναι βέβαια εκτός Natura, αλλά ως πρακτική θα μπορούσε να εφαρμοστεί και στη χαρακτηρισμένη έκταση του Δήμου με υπολογίσιμες επιπτώσεις. Με αφορμή τη συγκεκριμένη περίπτωση συμπεραίνουμε πως η αλόγιστη χρήση φυσικών πόρων όπως η καλλιεργήσιμη γη ή τα δάση οδηγεί: Πρώτον, στη μείωση της ποσότητας πόρων ζωτικής σημασίας για την οικονομική επιβίωση των κατοίκων της περιοχής (γεωργοί, έμποροι ξυλείας) και την γενικότερη διαβίωση των κατοίκων του αστικού κέντρου του Βόλου (διατροφή με αγροτικά προϊόντα) και δεύτερον στην υποβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος με αποτέλεσμα οι ίδιες οι τουριστικές επιχειρήσεις να χάνουν το σημαντικότερο για τη βιωσιμότητά τους κεφάλαιο: την ποιότητα του περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσονται.

ε. Θα πρέπει να έχουν εκπονηθεί για όλα τα έργα που προϋποθέτουν κάποια μορφή επέμβασης στο περιβάλλον εντός της Περιοχής Οικοανάπτυξης οι αντίστοιχες Μελέτες Προέγκρισης Χωροθέτησης και Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Οι Μελέτες Προέγκρισης Χωροθέτησης και Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων θα πρέπει να προηγούνται της απόφασης χωροθέτησης ενός έργου και να αποτελούν τη βάση γι' αυτήν, προκειμένου να επιλεγεί το σενάριο χωροθέτησης με τις λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Η εκπόνηση Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ακόμη και για τα έργα τοπικής σημασίας εντός της περιοχής Natura που προϋποθέτουν επέμβαση στο περιβάλλον, έχει ήδη επιβληθεί από τους φορείς της πολιτικής του Natura. Συγκεκριμένα το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει αναλάβει την ευθύνη έγκρισης/απόρριψης των προγραμματιζόμενων έργων εντός της περιοχής Natura ανεξαρτήτου κλίμακα τη στιγμή που τα έργα των περιοχών εκτός Natura αξιολογούνται είτε σε Νομαρχιακό είτε σε Περιφερειακό επίπεδο ανάλογα με τη χωρική τους κλίμακα.

Η ανάληψη της ευθύνης αξιολόγησης των έργων στην περιοχή Natura από έναν κεντρικό πολιτικό φορέα έχει επιφέρει πολλά προβλήματα στους Δήμους της περιοχής, προβλήματα για τα οποία έχει γίνει λόγος στο 3^ο κεφάλαιο. Εν όψει λοιπόν της πρότασης επιβολής εκπόνησης Μελετών Προέγκρισης Χωροθέτησης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της ανάθεσης της ευθύνης αξιολόγησης αυτών. Προτάσεις για την διευθέτηση του ζητήματος γίνονται στην τελευταία παράγραφο του παρόντος κεφαλαίου.

ζ. Θα πρέπει να έχουν προβλεφθεί για όλα τα έργα και ιδιαίτερα για τα έργα οδοποιίας ενέργειες αποκατάστασης του περιβάλλοντος και να έχει καταρτιστεί χρονικό πρόγραμμα υλοποίησής τους.

η. Θα πρέπει να έχουν προβλεφθεί για τα έργα οδοποιίας μέτρα για τη διασφάλιση της ελεύθερης επικοινωνίας της πανίδας.

Το σύνολο των παραπάνω κριτηρίων αποτελεί ένα σύστημα αξιολόγησης έργων. Για να καταστεί εφαρμόσιμο και αποτελεσματικό θα πρέπει να προσδιοριστεί για καθ' ένα από αυτά τα κριτήρια, ειδικό βάρος. Αυτό θα πρέπει να μεταβάλλεται ανάλογα με την ιδιαιτερότητα της περιοχής για την οποία προορίζεται το έργο. Για παράδειγμα, το κριτήριο του εάν η υλοποίηση ενός συγκεκριμένου έργου συμβάλλει στην έξοδο μιας περιοχής από την απομόνωση θα πρέπει να αποκτά μεγαλύτερο ειδικό βάρος στην περίπτωση του Δήμου Κεραμιδίου. Η ποσοτικοποίηση του ειδικού βάρους κάθε κριτηρίου θα επιτρέψει τη βαθμολόγηση του έργου σύμφωνα με το

βαθμό στον οποίο πληρεί το κάθε κριτήριο. Η συνολική βαθμολογία θα είναι το άθροισμα των επιμέρους βαθμολογιών και θα δηλώνει το συνολικό βαθμό πληρότητας των κριτηρίων για κάθε έργο. Βάσει των τελικών βαθμών των υπό αξιολόγηση έργων θα γίνει η επιλογή των έργων που θα εγκριθούν, αν υποθέσουμε πως υπάρχει ανώτατο όριο στον αριθμό των έργων που μπορούν να εγκριθούν ετησίως.

Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Προστασία της ανθρώπινης υγείας.

- Απαγορεύεται η εκτροφή χοίρων εντός των οικισμών. Στόχος του απαγορευτικού κανονισμού είναι η εξάλειψη του φαινομένου δημιουργίας εστιών μόλυνσης και δυσοσμίας εντός κατοικημένων περιοχών (π.χ. Δ.Δ. Ανηλίου, Δ. Μουρεσίου).
- Απαγορεύεται η διοχέτευση των αποβλήτων των οικισμών σε απορροφητικούς βόθρους. Στις περιοχές όπου ισχύει αυτό το σύστημα αποχέτευσης, επιβάλλεται ν' αντικατασταθεί από σύστημα αποχέτευσης στεγανών δεξαμενών. Στόχος του απαγορευτικού κανονισμού είναι η διαφύλαξη της ποιότητας των υπογείων υδάτων από την οποία εξαρτάται και η ποιότητα του νερού των πηγών. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στις τουριστικές περιοχές όπου το φορτίο των αποβλήτων είναι μεγαλύτερο (π.χ. οικισμοί Πορταριάς, Μακρυνίτης, παραλιακοί οικισμοί Δ. Μουρεσίου κ.α.). Στις περισσότερες από αυτές τις περιοχές έχει ήδη προγραμματιστεί η κατασκευή αποχετευτικών δικτύων, παράδειγμα που επιβάλλεται μέσω του παρόντος κανονισμού να ακολουθήσουν και οι υπόλοιπες.
- Οι συγκεντρώσεις ρύπων στα επιφανειακά ύδατα θα πρέπει να έχουν ως ανώτατο όριο, το όριο που επιβάλλεται από την κείμενη νομοθεσία για κάθε δραστηριότητα. Ο έλεγχος της ρύπανσης των επιφανειακών υδάτων επιβάλλεται, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα μόλυνσης της ιχθυοπανίδας, είδη της οποίας αποτελούν τροφή για άλλα είδη, αλλά και των θαλασσιών ειδών αφού τα νερά των ποταμών καταλήγουν στη θάλασσα.
- Τα ανώτατα όρια τιμών ρύπων που δημιουργούνται λόγω της διάθεσης λυμάτων ή υγρών βιομηχανικών αποβλήτων στο έδαφος, το υπέδαφος και τη θάλασσα θα πρέπει να είναι το δυνατόν μικρά για κάθε αποδέκτη.
- Απαγορεύεται η αφαίρεση ή καταστροφή των φωλιών, αυγών ή νεοσσών των ειδών που ζουν και αναπαράγονται στη χερσαία και τη θαλάσσια έκταση της Περιοχής Οικοανάπτυξης και ιδιαίτερα των ειδών των Οδηγιών Natura. Μεγαλύτερη ευαισθησία παρουσιάζουν οι βραχώδεις ακτές της περιοχής αφού οι σπηλιές και οι χαράδρες τους αποτελούν ενδιαιτήματα σπανίων ειδών ορνιθοπανίδας. Συνεπώς ο έλεγχος και οι επιβαλλόμενες ποινές στους παραβάτες θα πρέπει εκεί να είναι αυστηρότερα..
- Απαγορεύεται η παρενόχληση των προστατευόμενων ειδών πανίδας, ιδιαίτερα κατά τις περιόδους αυξημένης ευαισθησίας: αναπαραγωγής, χειμερίας νάρκης, μετανάστευσης, εξάρτησης των νεογνών από τη μητέρα.
- Στη θαλάσσια ζώνη της Περιοχής Οικοανάπτυξης απαγορεύεται η χρήση παράνομων μεθόδων αλιείας (δυναμίτιδα, ιχθυοτυφεκισμός, κ.α.).
- Απαγορεύεται οποιαδήποτε ενέργεια προκαλεί μείωση του αριθμού των ατόμων και καταστροφή των ειδών αυτοφυούς χλωρίδας της περιοχής.
- Απαγορεύεται η κατοχή, η ανταλλαγή και το εμπόριο των προστατευόμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας.

- Απαγορεύεται η απόρριψη στα θαλάσσια ύδατα (λιμάνια, ακτές και χωρικά ύδατα) αποβλήτων, λυμάτων και απορριμμάτων τα οποία μπορεί να προκαλέσουν ρύπανση αυτών. Στόχος του επιβαλλόμενου όρου είναι η προστασία της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας αλλά και της υγείας του ανθρώπου.
- Επιβάλλεται η εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για το χαρακτηρισμό των ακτών ως «ακτές κολύμβησης» (Οδηγία 76/160/ΕΟΚ). Ως επιπρόσθετος όρος προτείνεται ο τακτικός έλεγχος του χερσαίου τμήματος των ακτών (παραλίες), ιδιαίτερα στις τουριστικά ανεπτυγμένες (Άγιος Ιωάννης Δ. Μουρεσίου, Άγιοι Σαράντα, Χορευτό, κ.α.).
- Επιβάλλεται η δημιουργία αντιπυρικών ζωνών στις δασικές εκτάσεις της περιοχής. Κατά τον σχεδιασμό των ζωνών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη ελεύθερης επικοινωνίας των ειδών πανίδας.

Προστασία και διατήρηση του πολιτιστικού περιβάλλοντος

- Ορίζεται ζώνη προστασίας γύρω από τους κηρυγμένους αρχαιολογικούς χώρους και τα πολιτιστικά μνημεία, σύμφωνα με τον Κ. Ν. 5351/32 περί αρχαιοτήτων και ιδιαίτερα του άρθρου 51 αυτού (αποστάσεις από μνημεία). Εντός των ζωνών, για την κατασκευή, επισκευή ή επέκταση των κτιρίων των επιτρεπόμενων χρήσεων απαιτείται έγκριση και της αρμόδιας Αρχαιολογικής Υπηρεσίας.
- Απαγορεύεται η καταστροφή (αφαίρεση των στοιχείων και ασφαλοτόστρωση) των πέτρινων μονοπατιών της περιοχής. Επιτρέπεται κατά περίπτωση η αλλαγή της θέσης των λίθων και η επανατοποθέτηση των ίδιων ή άλλων, τοπικών όμως λίθων, προκειμένου να διευκολυνθεί η βάδιση σ' αυτά.
- Απαγορεύεται η μεταβολή της χρήσης των σημερινών πολιτιστικών κτιρίων (π.χ. Βιβλιοθήκη Ζαγοράς, λαογραφικά μουσεία, κ.α.) σε χρήση μη πολιτιστικού χαρακτήρα.

Τουρισμός

- Επιβάλλεται η υιοθέτηση ήπιων μορφών τουρισμού συμβατών με το καθεστώς προστασίας της περιοχής. Τα χαρακτηριστικά της περιοχής (έντονη αγροτική δραστηριότητα, αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον) αποτελούν ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως αγροτικός, επιστημονικός, φυσιολατρικός, θρησκευτικός, πολιτιστικός, αθλητικός, αναψυχής και υγείας. Τα ειδικά πλεονεκτήματα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που αποτελούν και τους λόγους υιοθέτησής τους στη συγκεκριμένη περιοχή αναφέρονται ακολούθως:
 - α. Μέσω του αγροτουρισμού επιτυγχάνεται η σύνδεση της γεωργικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας με την τουριστική. Αυτή συνεπάγεται το πέρασμα από τις σημερινές συμβατικές μεθόδους καλλιέργειας της γης στις βιολογικές, όσον αφορά τον αγροτικό τομέα, και την μεγαλύτερη φροντίδα των ζώων (διατροφή, εμβολιασμοί) τα προϊόντα της εκτροφής των οποίων θα προφέρονται στους αγροτουρίστες.
 - β. Ο επιστημονικός τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Τα σπάνια είδη αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας των Οδηγιών Natura θα αποτελέσουν θέλγητρο για τους ειδικούς επιστήμονες που θα θελήσουν να τα δουν από κοντά και ενδεχομένως να ερευνήσουν διάφορα

χαρακτηριστικά και παραμέτρους αυτών των οικοσυστημάτων. Μέσω των επιστημονικών ερευνών θα γίνει ευρέως γνωστή η οικολογική αξία της περιοχής γεγονός που θα συμβάλλει στην αύξηση της περιβαλλοντικής ευαισθησίας των κατοίκων της περιοχής, μειώνοντας έτσι τις αντιδράσεις τους στην ένταξη. Εκτός των κατοίκων, αναμένεται να επηρεασθούν και οι τοπικοί πολιτικοί φορείς επομένως στη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών (για τις οποίες η αρμοδιότητα ανήκει αποκλειστικά στους Δήμους) αναμένεται να ενσωματωθεί συνειδητά άρα πιο ουσιαστικά και αποτελεσματικά ο παράγοντας «προστασία φυσικού περιβάλλοντος».

γ. Ο φυσιολατρικός τουρισμός, όπως και ο επιστημονικός, συμβάλλει στη διατήρηση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Ουσιαστικά η ύπαρξη φυσιολατρικού τουρισμού προϋποθέτει την καλή ποιότητα του περιβάλλοντος επομένως προκειμένου να προσελκυστεί και να διατηρηθεί η ροή αυτής της ομάδας τουριστών θα πραγματοποιούνται ενέργειες θετικές για την προστασία και τη διατήρησή του.

δ. Ο θρησκευτικός και ο πολιτιστικός τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση του αριθμού και της ποιότητας των κτιρίων θρησκευτικού χαρακτήρα που παρουσιάζουν επιπλέον, αρχιτεκτονικό ή/και ιστορικό ενδιαφέρον και των κτιρίων πολιτιστικού χαρακτήρα (π.χ. Βιβλιοθήκη Ζαγοράς και γενικά βιβλιοθήκες, λαογραφικά μουσεία, αίθουσες εκθέσεων κ.α.). Η προσέλευση αυτών των ομάδων τουριστών θα συμβάλλει επίσης και στον πνευματικό εμπλουτισμό της περιοχής μέσω της επαφής και της ανταλλαγής απόψεων – ερεθισμάτων των ντόπιων με τους τουρίστες.

ε. Ο τουρισμός αναψυχής, υγείας (κυρίως ηλικιωμένα άτομα) και ο αθλητικός τουρισμός συμβάλλουν στη διατήρηση της ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος αφού μόνο αυτή αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την ανάπτυξή τους.

Τα γενικά πλεονεκτήματα των παραπάνω εναλλακτικών μορφών τουρισμού, είναι:

~Εξασφαλίζουν ροή επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σε αντίθεση με τις συμβατικές ομάδες τουριστών που ταξιδεύουν κατά την περίοδο επαγγελματικών αδειών (τους θερινούς δηλαδή μήνες), οι ομάδες εναλλακτικού τουρισμού ταξιδεύουν όλο το χρόνο είτε στα πλαίσια της ίδιας της δουλειάς τους είτε επειδή δεν δεσμεύονται από επαγγελματικές υποχρεώσεις (π.χ. τουρισμός υγείας).

~Προϋποθέτουν και συνεπάγονται την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, αφού η οικονομική αποδοτικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων είναι ανάλογη της ποιότητας του περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσονται.

~Συμβάλλουν στη συγκράτηση του ντόπιου πληθυσμού στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και κατά τους χειμερινούς μήνες. Αν και οι περισσότεροι ορεινοί οικισμοί της περιοχής συγκρατούν κάποιο ποσοστό του πληθυσμού τους και το χειμώνα ο εναπομένον αυτός πληθυσμός αποτελείται από ηλικιωμένα κυρίως άτομα. Η υιοθέτηση του μοντέλου του εναλλακτικού τουρισμού θα δημιουργήσει ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους και θα θέσει τις βάσεις για την πληθυσμιακή αναζωογόνηση των περιοχών αυτών.

- Επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση στις παραλίες της περιοχής. Απαγορεύεται η ελεύθερη κατασκήνωση στις δασικές εκτάσεις της περιοχής. Στην πρώτη περίπτωση κρίνεται απαραίτητη η επιβολή και ο αυστηρός έλεγχος τήρηση κανόνων καθαριότητας (μάζεμα σκουπιδιών) και πυροπροστασίας (σβήσιμο της εστίας με νερό).
- Επιβάλλεται ο τακτικός έλεγχος της ποιότητας των τουριστικών καταλυμάτων, των τοπικών προϊόντων και των κέντρων εστίασης. Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι η διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων προϊόντων και υπηρεσιών ώστε να διατηρηθεί η τουριστική κίνηση στην περιοχή. Βήμα προς αυτή την κατεύθυνση έχει κάνει ο Δήμος Μηλεών με τη σύναψη του Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας, το

οποίο προγραμματίζεται στα πλαίσια του Leader +. Μέσω του παρόντος κανονισμού το Τ. Σ. Π. εδραιώνεται ως λογική σε όλους τους Δήμους της περιοχής.

- Επιβάλλεται τα τουριστικά καταλύματα (ξενώνες) εντός των δασικών εκτάσεων της περιοχής να είναι ξύλινα. Στις υπόλοιπες εκτάσεις και όπου επιτρέπεται η δόμηση βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, τα κτίρια των τουριστικών καταλυμάτων θα πρέπει επιπλέον των ισχυόντων κανονισμών δόμησης να χαρακτηρίζονται από μικρό μέγεθος.

Εκτός των παραπάνω όρων προστασίας στην Περιοχή Οικοανάπτυξης σε σχέση με τις τουριστικές δραστηριότητες υπάρχουν ενέργειες που επίσης συμβάλλουν στην προστασία των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της. Επειδή ο χαρακτήρας των ενεργειών αυτών δεν επιτρέπει την ένταξή τους ως υποχρεωτικούς όρους στο καθεστώς προστασίας της περιοχής, αναφέρονται ως συμπληρωματικές προτάσεις στην τελευταία παράγραφο του παρόντος κεφαλαίου.

Γεωργία – Κτηνοτροφία

- Επιβάλλεται η σταδιακή αντικατάσταση των σημερινών μεθόδων άσκησης γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων από πιο οικολογικές μεθόδους. Στόχος της επιβολής του συγκεκριμένου όρου είναι ο περιορισμός της ρύπανσης από λιπάσματα και γεωργικά φάρμακα και παράλληλα η προώθηση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, μέσω της οποίας θα απαλλαγθούν οι αγρότες από το μεγάλο οικονομικό βάρος της χρήσης τεχνητών λιπασμάτων και φαρμάκων. Η μετάβαση από τη μία κατάσταση στην άλλη θα πρέπει να γίνει σταδιακά προκειμένου να δοθεί χρόνος στις καλλιέργειες και στους αγρότες να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες. Μια τέτοια ομαλή μετάβαση επιτυγχάνεται όταν τη συμβατική διαδέχεται η ολοκληρωμένη καλλιέργεια.
- Επιβάλλεται ο σχεδιασμός δράσεων προώθησης των βιολογικών προϊόντων. Το μέτρο αυτό στοχεύει στην αντιστάθμιση του φαινομένου της (συγκριτικά) μικρότερης βιολογικής παραγωγής από την κατά το δυνατόν μεγαλύτερη απορρόφησή της στην αγορά.
- Επιβάλλεται η ρύθμιση των θεμάτων βοσκής βάσει των αποτελεσμάτων της μελέτης βοσκοϊκανότητας και βοσκοφόρτωσης και του υφιστάμενου πλαισίου της δασικής νομοθεσίας. Το μέτρο αυτό στοχεύει στην εξάλειψη των φαινομένων της υπερβόσκησης που έχει ως συνέπεια τη σταδιακή μείωση της βοσκοϊκανότητας των βοσκοτόπων και της παράνομης βόσκησης που έχει ως συνέπεια την καταστροφή (και σε ορισμένες περιπτώσεις μη αναγέννηση) σπάνιων ειδών χλωρίδας.
- Επιβάλλεται η μετάβαση από την απόλυτα εντατική στην ημισταυλισμένη κτηνοτροφία. Το μέτρο αυτό στοχεύει στον περιορισμό των φαινομένων της υπερβόσκησης και της παράνομης βόσκησης. Στοχεύει επίσης στην (αναγκαία) αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής μέσω της μερικής εντατικοποίησης της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης.
- Επιβάλλεται η κατάρτιση προγραμμάτων ενημέρωσης-εκπαίδευσης των αγροτών πάνω στις μεθόδους βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. Η ενημέρωση και η εκπαίδευση θα πρέπει να γίνονται από ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι θα πρέπει να παρακολουθούν συστηματικά την πορεία των καλλιεργειών.

Αλιεία

- Επιβάλλεται η εφαρμογή των διατάξεων του Αλιευτικού Κώδικα.

Εξόρυξη

- Απαγορεύεται η εξόρυξη αδρανών υλικών σε όλη την έκταση της Περιοχής Οικοανάπτυξης καθώς προκαλεί ανεπανόρθωτη ζημιά στο φυσικό περιβάλλον.
- Επιτρέπεται η εξόρυξη πέτρας και συγκεκριμένα της «Πλάκας Πηλίου» καθώς από αυτήν εξαρτώνται απόλυτα μεγάλες ομάδες κατοίκων (π. χ. κάτοικοι Ξουρυχτίου). Η εξόρυξη θα επιτρέπεται αφού εκπονηθεί Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και μετά από Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων, σύμφωνα με την ΚΥΑ 69269/5387/90 και με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς που ορίζει ο Δασικός Κώδικας. Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων θα πρέπει υποχρεωτικά να προβλέπει ενέργειες αποκατάστασης του περιβάλλοντος και να προτείνει νέες χρήσεις συμβατές με το καθεστώς προστασίας της περιοχής.

Δασοπονία

- Επιβάλλεται η συνέχιση της άσκησης της δασοπονίας στα πλαίσια της υφιστάμενης νομοθεσίας και βάσει των αρχών της δασικής επιστήμης.
- Επιτρέπονται η υλοτομία και η παραγωγή ξυλάνθρακα στα χαρακτηρισμένα από την κείμενη νομοθεσία ως δάση ή δασικές εκτάσεις, εφ' όσον έχουν πάρει την ειδική άδεια από το αρμόδιο Δασαρχείο.
- Επιβάλλεται η τήρηση των κανόνων υλοτόμησης που αφορούν στις επιτρεπόμενες θέσεις υλοτομίας, τα είδη και τις ποσότητες των υλοτομούμενων δέντρων, την επιτρεπόμενη περίοδο υλοτομίας κ.α..
- Επιτρέπεται η συλλογή φυλλοχώματος για τους σκοπούς της ανθοκομίας.
- Επιβάλλεται η διαχείριση των δασών να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των προστατευόμενων ειδών.
- Επιτρέπεται η διάνοιξη οδών στα δάση και τις δασικές εκτάσεις της περιοχής εφόσον αυτή εξυπηρετεί σκοπούς πυροπροστασίας (αύξηση των δυνατοτήτων πρόσβασης συνεπάγεται αύξηση των δυνατοτήτων αντιμετώπισης τυχόν πυρκαϊάς).

Θήρα

- Απαγορεύεται η θήρα, εκτός των περιοχών που ορίζονται από το αρμόδιο Δασαρχείο (Δασαρχείο Βόλου).
- Επιβάλλεται οι θέσεις θήρας να παραμένουν σταθερές διότι τα πτηνά έχουν την τάση να επιστρέφουν στην ίδια περιοχή όπου βρισκόντουσαν πριν μεταναστεύσουν. Συνεπώς, αφού τα ενδιαιτήματα των πτηνών είναι σταθερά θα πρέπει να προστατεύονται ούτως ώστε να διατηρηθεί ο πληθυσμός τους και ιδιαίτερα ο πληθυσμός των προστατευόμενων από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, ειδών.
- Επιβάλλονται οι αυστηροί έλεγχοι στις οριοθετημένες περιοχές, προκειμένου να περιοριστούν τα φαινόμενα θήρας μη θηραματικής πανίδας και θήρας αριθμού ειδών άνω του μέγιστου επιτρεπόμενου αριθμού. Για να καταστούν οι έλεγχοι αυτοί εφικτοί και αποτελεσματικοί θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των θηροφυλάκων και αυτοί να

τοποθετηθούν σε στρατηγικά σημεία κατά προτίμηση μέσα στις οριοθετημένες περιοχές ώστε να ελέγχουν καλύτερα τη θηρευτική δραστηριότητα.

- Επιβάλλεται η εφαρμογή του κανόνα του ενός φυσιγγίου στις κάνες των θηρευτών.
- Επιβάλλεται, ο χαρακτηρισμός εκτάσεων ως «περιοχές θήρας» να συνοδεύεται από τα παρακάτω στοιχεία, τα οποία θα πρέπει να διαφοροποιούνται ανά περιοχή ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των θηρεύσιμων σ' αυτές ειδών (αριθμός, υπό απειλή ή όχι, ευαισθησία των ενδιαιτημάτων τους, κ.α.):
 - ~ καθορισμό της διάρκειας της κυνηγετικής περιόδου.
 - ~ καθορισμό του μέγιστου αριθμού των κυνηγών ανά ημέρα και κυνηγετική περίοδο.
 - ~ καθορισμό του μέγιστου αριθμού των θηρεύσιμων ειδών συνολικά, ανά κυνηγό, ανά ημέρα και ανά κυνηγετική περίοδο.
 - ~ καθορισμό των σημείων εισόδου και εξόδου στην περιοχή.
- Επιβάλλεται η δημιουργία εκτροφείων θήρας στις χαρακτηρισμένες εκτάσεις των Δήμων στις οποίες έχουν οριστεί περιοχές θήρας. Η εκτροφή θηραματικών ειδών συμβάλλει στη διατήρηση του πληθυσμού των προστατευόμενων ειδών και ταυτόχρονα ικανοποιεί και την ανάγκη των κατοίκων της περιοχής για θήρα.

Δόμηση

- Επιβάλλεται η αύξηση του ορίου κατάτμησης των ιδιοκτησιών στις περιοχές εκτός των οικισμών. Η επιβολή του συγκεκριμένου όρου στοχεύει στην εξάλειψη του φαινομένου της πυκνής δόμησης που οφείλεται στη δόμηση μεγάλου αριθμού κτισμάτων σε σχέση με το εμβαδόν των εκτάσεων και ευθύνεται για την αλλοιωμένη εικόνα του τοπίου των δασικών κυρίως περιοχών. Τα νόμιμα κατασκευασμένα κτίρια και τα χαρακτηρισμένα ως παραδοσιακά παραμένουν. Δεν επιτρέπεται όμως η μεταβολή της χρήσης τους σε χρήση μη συμβατή με το καθεστώς προστασίας της περιοχής (π.χ. χρήση-δραστηριότητα που προκαλεί θόρυβο ή έχει άλλες οχλούσες συνέπειες).
- Εφαρμόζονται οι διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης του 1986 περί μέτρων για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη και την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς περιοχών της χώρας.
- Εφαρμόζεται ο έλεγχος από την Επιτροπή Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου των κατασκευών και οι διατάξεις του Π. Δ. 350/96 περί ρύθμισης των υποχρεώσεων εξασφάλισης χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων κ.λ.π..
- Για την έκδοση άδειας κατασκευής τεχνικών έργων, λόγω των ειδικών γεωτεχνικών χαρακτηριστικών της περιοχής, απαιτείται ειδική γεωτεχνική μελέτη.
- Η δόμηση βιομηχανικών –βιοτεχνικών εγκαταστάσεων διέπεται από τις διατάξεις του Π. Δ. «περί αποστάσεων βιομηχανικών–βιοτεχνικών εγκαταστάσεων από οικισμούς μέχρι 2000 κατοίκων».

Μέτρα προστασίας

- Θα πρέπει να γίνει οριοσίμανση της περιοχής στα τμήματα των ορίων όπου δεν υπάρχουν φυσικά ή τεχνητά όρια. Η τοποθέτηση των οριοσημάνσεων απαιτεί ειδική μελέτη η οποία πρέπει να καθορίσει τα σημεία τοπογραφικής επισήμανσης των ορίων της περιοχής (βάθρα). Ειδική μελέτη απαιτείται και για την οροσίμανση. Η εν λόγω μελέτη θα καθορίσει τα σημεία τοποθέτησης πινακίδων με ενδείξεις για το καθεστώς

προστασίας της περιοχής, τη σημασία της, τουριστικές πληροφορίες, τους βασικότερους όρους και απαγορεύσεις και τις ποινές που συνεπάγονται της παραβίασής τους.

- Συστηματική παρακολούθηση της κατάστασης των οικοτόπων της περιοχής με τη βοήθεια δορυφόρου. Η λήψη και η ανάλυση δορυφορικών εικόνων (οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται περιοδικά και να συγκρίνονται με τις προηγούμενες) διευκολύνουν τόσο τον έλεγχο της τυχόν μείωσης ή αύξησης της έκτασης των επιμέρους τύπων βλάστησης όσο και τα τυχόν φαινόμενα διάβρωσης που προκαλούνται από την ενδεχόμενη υπερβόσκηση, τις πυρκαϊές κλπ..

- Για τον άμεσο εντοπισμό και αντιμετώπιση των φαινομένων της λαθροθηρίας, της παράνομης υλοτομίας, των τυχόν εμπρησμών και γενικά των ενεργειών που απειλούν το περιβάλλον, προτείνεται να εγκατασταθούν σταθμοί επίβλεψης σε όλη την έκταση της περιοχής. Το σύστημα επίβλεψης επιβάλλεται να είναι ευέλικτο συνεπώς οι εγκαταστάσεις των σταθμών θα πρέπει να είναι προσωρινές. Έτσι θα υπάρξει ελευθερία μετάθεσής τους από περιοχή σε περιοχή ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται και θα αποφευχθεί το να τεθούν σε αχρησία σε περιόδους μειωμένων περιβαλλοντικών κινδύνων.

- Στην ενίσχυση του συστήματος πυροπροστασίας θα συμβάλλει και η ενοποίηση του δασικού οδικού δικτύου. Κατά αυτόν τον τρόπο θα αυξηθούν οι οδοί πρόσβασης με αποτέλεσμα να τεθούν υπό έλεγχο και τα τμήματα των δασών και των δασικών εκτάσεων όπου μέχρι τότε δεν υπήρχε δυνατότητα πρόσβασης.

- Για τον άμεσο εντοπισμό και αντιμετώπιση φαινομένων μόλυνσης των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων απαιτείται η παρακολούθηση της ποιότητάς τους μέσω συστηματικών μετρήσεων και καταγραφών.

- Για τον άμεσο εντοπισμό και αντιμετώπιση φαινομένων υποβάθμισης των δασών και των δασικών εκτάσεων της περιοχής (μεταβολή της έκτασης και της κατάστασης των διαπλάσεων της βλάστησης που διαμορφώνουν τα δάση και τις δασικές εκτάσεις) απαιτείται η εστίαση του ελέγχου στα δάση και τις δασικές εκτάσεις που βοσκούνται και τα εδάφη των οποίων είναι γεωλογικά ευπαθή. Ειδικότερα, ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται να δοθεί στα δάση σκληρόφυλλων πλατύφυλλων που διαθέτουν *Quercifolia ilicis*. Ο έλεγχος της βόσκησης ώστε να μην δημιουργούνται φαινόμενα υπέρβασης της βοσκοικανότητας, θα μπορούσε να αποτελέσει ευθύνη του αρμόδιου Δασαρχείου.

- Για τον άμεσο εντοπισμό και αντιμετώπιση του φαινομένου μείωσης του αριθμού των προστατευόμενων ειδών πανίδας απαιτείται η συστηματική καταγραφή των πληθυσμών τους.

Οι όροι και τα μέτρα προστασίας που έχουν έως τώρα αναφερθεί δεν θα εφαρμοστούν αποτελεσματικά χωρίς τη συμμετοχή του ανθρώπινου παράγοντα. Κρίνονται, λοιπόν, επιβεβλημένες ενέργειες περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των κατοίκων όπως:

- Δημοσιοποίηση των όρων και των περιορισμών. Αυτή θα μπορούσε να έχει τη μορφή έντυπης ενημέρωσης για τη σημασία προστασίας και διατήρησης της καλής κατάστασης των περιβαλλοντικών παραμέτρων, τους επιστημονικά ενδεδειγμένους και τεκμηριωμένους τρόπους προστασίας (ζωνοποίηση, όροι και μέτρα προστασίας σε κάθε ζώνη) και για τη σημασία της διατήρησης της ποιότητας του πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής.

- Τη δημοσιοποίηση των όρων και των μέτρων προστασίας θα πρέπει να διαδεχθεί ο δημόσιος διάλογος. Αν και των προτάσεων της παρούσης, προηγήθηκε η έρευνα των απόψεων της τοπικής κοινωνίας, κρίνεται απαραίτητη η επανασκόπησή τους στα

πλαίσια δημοσίων συζητήσεων. Και αυτό διότι κατά τις δημόσιες συζητήσεις θα γίνουν γνωστές οι τυχόν αντιδράσεις στους επιβαλλόμενους όρους και μέτρα και οι λόγοι αυτών, θα επαναξιολογηθούν τα ζητήματα που εγείρουν αυτές τις αντιδράσεις και θα εξεταστούν συλλογικά οι δυνατότητες αναπροσαρμογής των επίμαχων σημείων του συστήματος προστασίας. Επίσης, κατά τις δημόσιες συζητήσεις θα δοθεί η ευκαιρία στους συντάκτες των προτάσεων των περιορισμών να πείσουν τους κατοίκους της περιοχής ότι η εφαρμογή του προτεινόμενου συστήματος προστασίας δεν θα επηρεάσει αρνητικά τις οικονομικές δραστηριότητες.

Ζώνη Β: Το θεσμικό πλαίσιο, οι όροι και τα μέτρα προστασίας που προτείνονται ανά τομέα δραστηριοτήτων είναι:

Προγραμματισμός έργων

- Απαγορεύεται η κατασκευή και η λειτουργία κάθε έργου ή η άσκηση κάθε δραστηριότητας που μεταβάλλει την έκταση ή τη χρήση της ή αλλοιώνει τα τοπογραφικά και μορφολογικά χαρακτηριστικά της. Εξαιρούνται τα έργα που έχουν στόχο τη διατήρηση και την ανάδειξη του χαρακτήρα της περιοχής, όπως δημιουργία ξύλινων ξενώνων, τοποθέτηση σταθμών επίβλεψης, κ.α. καθώς και τα έργα διάνοιξης οδών για τις ανάγκες συγκοινωνίας με τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις.
- Το τμήμα του υφιστάμενου οδικού δικτύου που εσωκλείεται στη ζώνη, καταργείται. Απαγορεύεται εις το εξής η διέλευση οχημάτων. Η χρήση του επιτρέπεται μόνο σε πεζούς.
- Η υπόλοιπη κυκλοφορία εντός της περιοχής εξασφαλίζεται μόνο με τη διάνοιξη μικρών μονοπατιών.

Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος

- Επιβάλλεται ο καθορισμός ανώτατου ορίου επισκεπτών ανά ημέρα από το αρμόδιο Δασαρχείο.
- Επιβάλλεται ο καθορισμός των σημείων εισόδου – εξόδου στην περιοχή. Ο αριθμός των σημείων εισόδου και εξόδου θα πρέπει να είναι περιορισμένος ώστε να ελέγχεται καλύτερα η ροή των επισκεπτών.
- Επιβάλλεται η ενημέρωση των επισκεπτών για τους κανόνες που διέπουν την κίνηση-κυκλοφορία εντός της περιοχής. Η ενημέρωση προτείνεται να γίνει μέσω παροχής έντυπου υλικού και κατάλληλης αναγραφής σε πινακίδα στα σημεία εισόδου.
- Επιτρέπεται η επιστημονική έρευνα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Δασικού Κώδικα, με τις προϋποθέσεις του Π.Δ. 67/1981 «περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδας και άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας, συντονισμού και ελέγχου της έρευνας επ' αυτών».

Τουρισμός

- Επιτρέπεται η ίδρυση από τη δασική υπηρεσία θέσεων ή χώρων εστίασης και παρατήρησης για την εξυπηρέτηση του κοινού, με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλιστεί η υδροδότηση και η διαχείριση των λυμάτων και των απορριμμάτων των αντίστοιχων εγκαταστάσεων βάσει υγειονομικών κανόνων.

Δασοπονία

• Απαγορεύονται η μείωση της έκτασης και η αλλαγή χρήσης των δασών και των δασικών εκτάσεων της περιοχής. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπονται η ελεγχόμενη μείωση της έκτασης και η αλλαγή χρήσης για τους σκοπούς της ανάπτυξης του οικοτουρισμού (κατασκευή καταλυμάτων).

5.2.1.3. Διαχείριση των ζωνών

Σκοπός της διαχείρισης του συνόλου της προστατευόμενης περιοχής είναι η επιτυχημένη εφαρμογή της πολιτικής που αντιπροσωπεύει το Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000». Η διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής συνεπάγεται την υποχρέωση ανάληψης συγκεκριμένων ευθυνών και εκτέλεσης συγκεκριμένων ενεργειών, όπως αυτές περιγράφονται στο Ν. 2742/1999 «Χωροταξικός σχεδιασμός, αιεφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις» και οι οποίες αναφέρονται συνοπτικά ακολούθως:

α. Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων, καθώς και των σχεδίων διαχείρισης.

β. Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του κανονισμού διαχείρισης, η οποία περιλαμβάνει τη συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων, καθώς και για τη συγκρότηση και λειτουργία σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης, σύμφωνα με τα υπάρχοντα εθνικά πρότυπα. Τα ανωτέρω στοιχεία, δεδομένα και πληροφορίες κοινοποιούνται και εντάσσονται στο Εθνικό Σύστημα Πληροφοριών Περιβάλλοντος που λειτουργεί στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

γ. Η παροχή γνωμοδοτήσεων πριν από την προέγκριση χωροθέτησης και την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων, καθώς και οι γνωμοδοτήσεις σε κάθε άλλο θέμα για το οποίο ζητείται η γνώμη από τις αρμόδιες αρχές.

δ. Η επικουρία των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα και δραστηριότητες στις περιοχές ευθύνης τους. Για το σκοπό αυτό απαιτούνται εισηγήσεις ή αναφορές προς τις αρμόδιες αρχές για τις πράξεις ή παραλήψεις εκείνες που συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών του κανονισμού διαχείρισης. Επίσης η διάθεση στις αρμόδιες αρχές των αναγκαίων μέσων και προσωπικού που απαιτούνται για την εκτέλεση αποφάσεων με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις ή άλλα μέτρα προστασίας της περιοχής.

ε. Η κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο οικείο σχέδιο διαχείρισης και στα αντίστοιχα προγράμματα δράσης και είναι απαραίτητα για την προστασία, διατήρηση, αποκατάσταση και ανάδειξη των προστατευτέων αντικειμένων που εμπíπτουν στην περιοχή ευθύνης τους. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, καθώς και η προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού για την άσκηση των λειτουργιών διαχείρισης.

στ. Η ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων, σχετικών με την περιοχή, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.

ζ. Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς της διαχείρισης καθώς και της προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, μπορούν να ιδρύονται Κέντρα Πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνονται προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και εκδοτικές δραστηριότητες έντυπης ή ηλεκτρονικής μορφής.

η. Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων, εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, η χορήγηση σήματος ποιότητας και συνεργασίας σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εντός των προστατευόμενων αντικειμένων.

θ. Η διαχείριση δημοσίων εκτάσεων που παραχωρούνται ή μισθώνονται, καθώς και η ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων και η πραγματοποίηση σε αυτές των προβλεπόμενων στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας και στο σχέδιο διαχείρισης, αναγκαίων παρεμβάσεων.

Η συνθήκη εκτέλεσης των παραπάνω εργασιών και ενεργειών, οι οποίες αποτελούν τις θεσμοθετημένες αρμοδιότητες του «Οργανισμού Διαχείρισης», ανήκει σήμερα σε παραπάνω από έναν φορείς. Η πολλαπλότητα και η συνθετότητα όμως των παραγόντων που διαμορφώνουν την εικόνα της περιοχής δεν επιτρέπει τον διασκορπισμό των ευθυνών σε πολλούς φορείς. Ένα τέτοιο μοντέλο διαχείρισης θα έκανε τις διαδικασίες ρύθμισης και σχεδιασμού δύσκαμπτες λόγω της δυσκολίας που θα υπήρχε στον συντονισμό των ενεργειών και στη σύγκλιση των αποφάσεων προς την υποδεικνυόμενη από το Natura κατεύθυνση. Συνεπώς επιβάλλεται η δημιουργία ενός «Φορέα Διαχείρισης» η σύνθεση και η δράση του οποίου θα πρέπει να ακολουθούν τις εξής αρχές:

α. Στόχευση στον συμβιβασμό των ομάδων συμφερόντων της περιοχής.

β. Ενσωμάτωση των απόψεων των τοπικών κοινωνιών στον σχεδιασμό πολιτικής.

γ. Ταυτόχρονη επαφή-διασύνδεση με τα χαμηλά (Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση) και τα υψηλότερα επίπεδα άσκησης πολιτικής με άμεση ή έμμεση σχέση με την πολιτική Natura (Υπουργείο Γεωργίας, ΥΠΕΧΩΔΕ). Κατά αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η αμφίδρομη ροή πληροφοριών (από «τα κάτω προς τα πάνω» και από τα «πάνω προς τα κάτω») και επιπλέον η έμμεση επαφή (μέσω των αρμόδιων Υπουργείων) με τα κέντρα χάραξης περιβαλλοντικής πολιτικής στην Ευρώπη.

δ. Στόχευση του διαχειριστικού σχεδιασμού στην αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής και στην άμβλυση των κοινωνικο-οικονομικών διαφορών μεταξύ i) των κατοίκων της περιοχής σε επίπεδο Δήμου ii) των κατοίκων της περιοχής σε Διαδημοτικό επίπεδο και iii) των κατοίκων της προστατευόμενης αυτής περιοχής και των κατοίκων μη προστατευόμενων περιοχών.

Βάσει αυτών των αρχών προτείνεται η εξής σύνθεση για τον Φορέα Διαχείρισης:

~Εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

~Εκπρόσωποι κοινωνικών ομάδων και οργανώσεων: περιβαλλοντικές οργανώσεις, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, επιστημονικές ομάδες, Κυνηγετικοί Σύλλογοι.

~Ειδικοί επιστήμονες του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και ειδικότερα, του ΤΜΧΠΠΑ.

~Εκπρόσωποι της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

~Εκπρόσωποι πρωτογενών ομάδων: αγρότες, κτηνοτρόφοι, ψαράδες / ιχθυοτρόφοι, υλοτόμοι, ανθοκόμοι, λατόμοι.

Οι κανόνες λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης είναι:

α. Ύπαρξη διακριτών ρόλων των εκπροσώπων των παραπάνω κοινωνικο – πολιτικών ομάδων.

β. Ύπαρξη διακριτών πηγών χρηματοδότησης της υλοποίησης των ενεργειών διαχείρισης. Προτείνεται η χρηματοδότηση της λειτουργίας να γίνει αρχικά από κρατικούς φορείς, και συγκεκριμένα από το ΥΠΕΧΩΔΕ και την περιφέρεια Θεσσαλίας. Κρίνεται απαραίτητη η εκκίνηση της λειτουργίας του φορέα βάσει κρατικών πόρων επειδή οι πόροι των Δήμων δεν επαρκούν για την οικονομική προώθηση ενός τέτοιου εγχειρήματος. Η οικονομική συμβολή των Δήμων θα μπορούσε να γίνει μεγαλύτερη στη συνέχεια μέσα από τη δράση τοπικών μικτών επενδυτικών σχημάτων τα οποία θα αποτελούνται από συλλόγους (κυνηγετικούς, πολιτιστικούς, αθλητικούς), τοπικούς συνεταιρισμούς, φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ιδιώτες.

Οι αρμοδιότητες και η λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης ρυθμίζονται με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 2742/1999. Με βάση τον ίδιο νόμο γίνεται και ο ορισμός των μελών του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης, ορισμός που έγινε προηγουμένως με αποτέλεσμα ο Φορέας να έχει τη σύνθεση που προαναφέρθηκε. Η έδρα του Φορέα Διαχείρισης απαιτείται να βρίσκεται εντός της περιοχής και συγκεκριμένα σε έναν από τους δύο μεγάλους Δήμους, Μουρесьίου και Ζαγοράς.

5.2.2. Άλλες προτάσεις

Για την επίτευξη του Στόχου 1 προτείνονται:

1.α. Η άμεση εκπόνηση και εφαρμογή πολεοδομικών σχεδίων και σχεδίων χρήσεων γης εντός των ορίων των οικισμών προκειμένου:

Να περιορισθεί η περαιτέρω υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος.

Να περιοριστούν τα φαινόμενα άναρχης δόμησης.

Να επιλυθεί οριστικά το θέμα αλληλοκάλυψης και σύγκρουσης των χρήσεων γης.

Να προσδιοριστούν με σαφήνεια και αυστηρότητα οι κανόνες δόμησης.

1.β. Ο συντονισμός της διαχείρισης της ύδρευσης, της αποχέτευσης και των απορριμμάτων. Επιβεβλημένη κρίνεται η δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε όλους τους Δήμους.

1.γ. Η δημιουργία οικολογικότερων μέσων μεταφοράς ανθρώπων και ελαφρών εμπορευμάτων. Παράδειγμα τέτοιων μέσων είναι τα ηλεκτροκίνητα ενσύρματα μέσα αερομεταφοράς (τελεφερίκ).

1.δ. Η ενθάρρυνση της παρατηρούμενης στροφής των σημερινών συμβατικών μεθόδων καλλιέργειας προς τις βιολογικές μεθόδους.

1.ε. Η αντικατάσταση του υλικού κατασκευής των σωλήνων του δικτύου ύδρευσης (αμίαντος) από μη επικίνδυνα για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου, υλικά.

Για την επίτευξη του Στόχου 2 προτείνονται:

2.α. Η 1.δ.

Για την επίτευξη του Στόχου 3 προτείνονται:

3.α. Η 1.δ.

3.β. Η ευαισθητοποίηση των κατοίκων (παραγωγών και καταναλωτών) απέναντι στο ζήτημα των επώνυμων αγροτικών προϊόντων μέσω της πληροφόρησής τους για τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν και για τις δύο ομάδες: μεγαλύτερο κέρδος για τους παραγωγούς από την παραγωγή και την πώληση αυτών και μεγαλύτερη διατροφική ποικιλία για τους καταναλωτές.

Για την επίτευξη του Στόχου 4 προτείνονται:

- 4.α. Διάθεση πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση από τα ανώτερα επίπεδα διοίκησης
- 4.β. Η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης της οικονομικής ενίσχυσης των Δήμων από το ΕΠΠΑ.

Για την επίτευξη του Στόχου 5 προτείνονται:

5.α. Η αποκέντρωση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για τα προγραμματιζόμενα έργα των Δήμων που χωροθετούνται (εξ' ολοκλήρου ή μερικώς) σε περιοχές Natura. Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θα επιταχυνθεί η διαδικασία υλοποίησής τους συνεπώς και η αναπτυξιακή πορεία άρα και η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Για την επίτευξη του Στόχου 6 προτείνονται:

- 6.α. Η 3.β.
- 6.β. Η αντικατάσταση των σημερινών τυποποιημένων καλλιεργούμενων προϊόντων από τοπικές ποικιλίες. Η πρόσδοση επωνυμίας στα καλλιεργούμενα αγροτικά προϊόντα θεωρείται ότι θα αυξήσει την ανταγωνιστικότητά τους έναντι των άλλων ελληνικών και ξένων τυποποιημένων προϊόντων και κατ' επακόλουθο, το αγροτικό εισόδημα.
- 6.γ. Η αναβίωση του δικτύου των μονοπατιών του Πηλίου προκειμένου να αναδειχθεί ένα σημαντικό τοπικό χαρακτηριστικό που αφομοιώθηκε από το φυσικό περιβάλλον εξαιτίας της αχρησίας τους.

Για την επίτευξη του Στόχου 7 έχει ουσιαστικά προταθεί η υιοθέτηση του μοντέλου του εναλλακτικού τουρισμού με χαρακτηριστικά που αναλύονται στην παράγρ. 5.2.1.2. και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τον τομέα του τουρισμού.

Για την επίτευξη του Στόχου 8 προτείνονται:

- 8.α. Η 4.α.
- 8.β. Η σύνδεση της περιοχής του Δ. Κεραμιδίου με τους άλλους Δήμους του Πηλίου και κατ' επέκταση με την πόλη του Βόλου, μέσω της επιμήκυνσης της υλοποιούμενης διανομαρχιακής οδού σύνδεσης του Κεραμιδίου με την περιοχή του Ν.Λαρίσης ώστε να φθάνει έως τον οικισμό του Πουρίου (Δ. Ζαγοράς).

Για την επίτευξη του Στόχου 9 προτείνονται:

- 9.α. Η ολοκλήρωση της οικονομικής ενίσχυσης των Δήμων από το ΕΠΠΑ.

Για την επίτευξη του Στόχου 10 έχουν ήδη προταθεί ζωνοποίηση, θεσμικό καθεστώς, όροι και μέτρα προστασίας (βλ. παράγρ. 5.2.1.2. του παρόντος κειμένου).

Για την επίτευξη του Στόχου 11 έχει ήδη προταθεί συγκεκριμένη σύνθεση για τον Φορέα Διαχείρισης (βλ. παράγρ. 5.2.1.3. του παρόντος κειμένου).

Για την επίτευξη του Στόχου 12 προτείνονται:

12.α. Η καταβολή αποζημιώσεων στους γεωργούς και τους δενδροκαλλιεργητές κατά την περίοδο μετάβασης από τη συμβατική στη βιολογική καλλιέργεια.

12.β. Η ενημέρωση των κατοίκων του Δήμου για τα οφέλη που προκύπτουν από την ένταξή τους στο Δίκτυο «Φύση 2000».

12.γ. Διάλογος μεταξύ των κατοίκων του Δήμου και των αρμόδιων φορέων επί των σημαντικών θεμάτων της εφαρμογής του περιεχομένου του, όπως ο καθορισμός Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και του εντός αυτών ισχύοντος θεσμικού πλαισίου καθώς και ο – επιθυμητός – τρόπος διαχείρισης των ζωνών.

12.δ. Αποκέντρωση της διαδικασίας αδειοδοτήσεων για τα προγραμματιζόμενα έργα των Δήμων που χωροθετούνται (εξ' ολοκλήρου ή μερικώς) σε περιοχές Natura μέσω της μετάθεσης της ευθύνης αδειοδότησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ στο οποίο ανήκει σήμερα, στους φορείς του Νομού (εάν είναι έργα τοπικής εμβέλειας), ή της Περιφέρειας (εάν είναι Διανομαρχιακά). Κατ' αυτόν τον τρόπο θεωρείται ότι θ' αποφευχθεί η σημερινή καθυστέρηση υλοποίησης των έργων που προκαλεί τη δυσαρέσκεια των κατοίκων και των τοπικών πολιτικών φορέων έναντι της ένταξής τους στο Natura.

12.ε. Χρηματοδότηση (ευρωπαϊκή ή/και κρατική) της εφαρμογής της πολιτικής του Natura. Η σημερινή της έλλειψη θεωρείται ότι ευθύνεται ως ένα μεγάλο βαθμό για τη δημιουργία αρνητικού προς την ένταξη κλίματος στο χώρο των τοπικών κοινωνιών επειδή ενισχύει το αίσθημα της εγκατάλειψης και της εκ των άνωθεν επιβεβλημένης στήριξης τους αποκλειστικά στις δικές τους – λιγοστές – οικονομικές δυνάμεις.

12.ζ. Διασαφήνιση των ορίων των χαρακτηρισμένων εκτάσεων των Δήμων. Ενημέρωση των τοπικών αρχών και κατοίκων για τα ακριβή όρια. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα διευκολυνθεί ο τοπικός προγραμματισμός στην επιλογή χωροθέτησης των προτεινόμενων έργων ώστε ν' αποφεύγονται εις το εξής φαινόμενα καθυστερήσεων των διαδικασιών έγκρισης/απόρριψης των έργων που χωροθετούνται εντός της περιοχής Natura. Επίσης η διασαφήνιση των ορίων και η ενημέρωση του κοινού γι' αυτά, θα μειώσει την επιφυλακτικότητα του επενδυτικού κοινού. Οι επενδυτές, όντας ενήμεροι για το είδος και το μέγεθος των επιχειρήσεων που επιτρέπεται να δημιουργήσουν, τα ακριβή γεωγραφικά όρια των περιοχών όπου επιτρέπεται η εγκατάσταση συγκεκριμένων τύπων επιχειρήσεων και τη γενικότερη πολιτική διαχείρισης που πρόκειται να ακολουθηθεί στα πλαίσια του Natura, θα μπορούν να κινηθούν σ' ένα πιο ασφαλές πεδίο.

Για την επίτευξη του Στόχου 13, έχει ουσιαστικά προταθεί η υιοθέτηση του μοντέλου του εναλλακτικού τουρισμού με χαρακτηριστικά-πλεονεκτήματα που αναλύονται στην παράγρ. 5.2.1.2., του παρόντος κειμένου και συγκεκριμένα στο τμήμα που αφορά τον τομέα του τουρισμού.

Για την επίτευξη του Στόχου 14 προτείνονται:

14.α Η δημιουργία μικρών και ορθολογικά κατανεμημένων στο χώρο θέσεων στάθμευσης σε αντικατάσταση της τακτικής δημιουργίας ενός μόνο μεγάλου χώρου στάθμευσης στους οικισμούς. Το μέγεθος των σημερινών χώρων στάθμευσης κυρίως σε τουριστικά ανεπτυγμένους οικισμούς κρίνεται υπερβολικό συγκριτικά με την κλίμακα μεγέθους που επιτάσσει ο χαρακτήρας του τοπίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ακριβογιάννη, Α. , Κύρκου, Σ. , Χαυτούρας, Α. (1998): 'Δήμος Μηλεών': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

ANEM, ΤΜΧΠΠΑ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, (2000): 'Χωροταξικός Σχεδιασμός Τουριστικής Ανάπτυξης Νομού Μαγνησίας': Έκθεση στα πλαίσια του Κοινοτικού Προγράμματος Life 96ENV/GR/00580/PAZ, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

ANEM (2003): α. 'Περιβαλλοντικά στοιχεία της Περιοχής Natura του Πηλίου: Συνοπτική Έκθεση', β. Όρος Πήλιο: Συνοπτική Έκθεση', Εκθέσεις στα πλαίσια δράσης του Προγράμματος Life 96ENV/GR/00580/PAZ: "Πληροφόρηση και Συναίνεση: Προϋποθέσεις για την Αειφόρο Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης του Νομού Μαγνησίας." Βόλος.

Αράμπογλου, Ο., Βασιλείου, Α., Μαυραντώνης Ι. (1998): 'Δήμος Αρτέμιδας': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

Βαβίζος Γ., Ζαννάκη Κ., Ζαφειρόπουλος Δ. & ΣΙΑ Α.Ε. , Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας κ.ά. (1996α): 'Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Χερσονήσου Μαγνησίας, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, ΤΜΧΠΠΑ.

Βαβίζος, Γ., Ζαννάκη, Κ., (1998): Οικολογική Θεωρία και Πράξη στις Περιβαλλοντικές Μελέτες, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Γιαννιού, Χ. , Γκισάκη, Ι.Α. , Λαγού, Ε. (1998): 'Δήμος Πορταριάς': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

Δημητριάδης, Γ. , Μαργαρίτη, Ε. , Τσιούκα, Μ. (1998): 'Δήμος Μουρесьίου - Δυνατότητες και Προοπτικές': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2000): 'Διαχείριση των Περιοχών Natura 2000. Οι Διατάξεις του Άρθρου 6 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τα Ενδιαιτήματα', Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Emberlin, J.C. (1996) : Εισαγωγή στην Οικολογία , Αθήνα: Εκδόσεις "τυπωθήτω", 18^η έκδοση.

Fennell, D.A. (2001): Οικοτουρισμός. (επιμ.: Δρ. Καραγιάννης Στ.), Αθήνα: Εκδόσεις "Έλλην".

Ζαναπαλίδου, Φ. , Μαγαλιού, Β. , Σίμου, Α. (1998): 'Δήμος Αφειτών': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

Ζιώζιας, Ν. (2003): 'Οργάνωση και Διαχείριση μιας Ελληνικής Ορεινής Περιοχής. Το Παράδειγμα της Διευρυμένης Κοινότητας Ασπροποτάμου', Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Τεχνολογικών Επιστημών, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος.

Καρύδης, Β. (2003): 'Αξιολόγηση Επενδυτικών Σχεδίων Έργων Περιβάλλοντος. Ανάλυση Κόστους-Οφέλους Εναλλακτικών Συστημάτων και Μεθόδων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων στην Ε.Ε.', Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Τεχνολογικών Επιστημών, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΤΜΧΠΠΙΑ), Βόλος.

Κοπατσάρης, Δ. , Ξηραδάκη, Β. , Σέχα, Χ. (1998): 'Δήμος Ζαγοράς': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος Κατάρτισης και Απόκτησης Επαγγελματικής Εμπειρίας Αποφοίτων ΑΕΙ - ΤΕΙ σε Θέματα Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης, ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας

Κουτσερής, Ε. (2003): 'Αξιολόγηση στην εφαρμογή της διαδικασίας μελετών και υλοποίησης των ολυμπιακών έργων και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά τη διάρκεια και μετά τη λειτουργία τους, στην αστική και περιαστική περιοχή του ΠΣ Βόλου. Η περίπτωση του περιφερειακού του Βόλου'. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Τεχνολογικών Επιστημών, ΤΜΧΠΠΙΑ.

Μαρκοπούλου, Σ. (1998): 'Πολιτική του ΥΠΕΧΩΔΕ για την Προστασία της Φύσης': Εισήγηση της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1998 σε Συνέδριο (2^η ημέρα).

Μπέτσης, Γ. (2003): 'Θεσμικό Πλαίσιο Προστασίας των Φυσικών Περιοχών και Αναπτυξιακές Δυνατότητες των Περιοχών Δικτύου "Φύση 2000"', Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Τεχνολογικών Επιστημών, ΤΜΧΠΠΙΑ, Βόλος.

Μπλιώνης, Γ. (2003): 'Παγκοσμιοποίηση και Οικολογική Κρίση'. Περιοδικό Οικοτοπία, τεύχ. 25.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Τρικάλων, Β ΚΙΣ-Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 'Περιβάλλον' (ΕΠΠΠΕΡ.):

α. (1999): 'Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Περιοχής Ασπροποτάμου - Κόζιακα Ν. Τρικάλων'

β. (2000): 'Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Περιοχής Ασπροποτάμου - Κόζιακα Ν. Τρικάλων', Διορθώσεις Α σταδίου.

γ. (2001): 'Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Περιοχής Ασπροποτάμου - Κόζιακα Ν. Τρικάλων', Β στάδιο.

Ντάφης, Σ. (2003): 'NATURA 2000 και Διαχείριση Υδάτινων Πόρων (οδηγία 2000/60/ΕΕ)': Απόσπασμα συνέντευξης στον Κουτσερή, Έ., επιστ. υπεύθυνο της ΟΕΠΘ «Φυσικό Περιβάλλον».

Νυχάς, Α. (1998): α. 'Ενσωμάτωση Περιβαλλοντικής Διάστασης στα Αναπτυξιακά Προγράμματα', *Αναπτυξιακά Προγράμματα - Χρηματοδοτήσεις*. β. 'Ενσωμάτωση της Περιβαλλοντικής Πολιτικής στα Διαρθρωτικά Ταμεία - Ο Ρόλος των Αρμοδίων Αρχών και των Περιβαλλοντικών Δικτύων' Εισηγήσεις της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1998 σε Συνέδριο (2^η ημέρα).

ΟΕΠΘ «Φυσικό Περιβάλλον», Κοινοπολιτεία Μαγνητών (2003): Περιοχές Natura 2000 και Διαχείριση Υδάτινων Πόρων (οδηγία 2000/60/ΕΕ): Φορείς Διαχείρισης και Περιφερειακά Αγρο-Περιβαλλοντικά Μέτρα': Πρακτικά ενημερωτικής διάλεξης, Τσαγκαράδα Βόλου 20/06/03.

ΟΕΠΘ «Φυσικό Περιβάλλον» (2003): Περιφερειακό Περιβαλλοντικό Στρατηγικό Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης Θεσσαλίας (ΠΠΣΣΑΑΘ) βάσει των Περιοχών Natura 2000 και Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων της οδηγίας 2000/60/ΕΕ', Λάρισα: Διεύθυνση Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Πολεοδομικών Εφαρμογών Μαγνησίας.

Παπαδημητρίου, Γ. (επιμ.) (2001): Η Προστασία των Εθνικών Δρυμών, πρακτικά συνεδρίου, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα.

Παπαευσταθίου, Κ., Σαργιώτη, Θ., Στασινού Α. (1998): 'Δήμος Αγριάς-Δυνατότητες και Προοπτικές', Βόλος: ΤΕΔΚ Νομού Μαγνησίας.

Ράντος, Α. (1998): 'Κοινοτική Περιβαλλοντική Νομοθεσία και Συμβούλιο Επικρατείας', *Διοικητική Οργάνωση και Εφαρμογή*, Εισήγηση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 1998 σε Συνέδριο (1^η ημέρα).

Tyler Miller, G.JR (1999): Βιώνοντας στο Περιβάλλον II-Προβλήματα Περιβαλλοντικών Συστημάτων, Αθήνα: Εκδόσεις ΙΩΝ, 9^η έκδοση.

ΥΠΕΣΔΔΑ - ΕΕΤΑΑ (2000): α. 'Καταγραφή Χαρακτηριστικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α Βαθμού - Τεχνικό Δελτίο Ι: Γενικά Χαρακτηριστικά': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας" β. 'Καταγραφή Χαρακτηριστικών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α Βαθμού - Τεχνικό Δελτίο ΙΙ: Αναπτυξιακή Ταυτότητα και Κατευθύνσεις Ανάπτυξης των ΟΤΑ': Μελέτη στα πλαίσια του Προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας".

ΥΠΕΧΩΔΕ (2003): 'Η Οδηγία των Οικοτόπων 92/43/ΕΟΚ και το Δίκτυο Natura 2000': Ενημερωτικό Έντυπο, Αθήνα: Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος.

Φελεκής, Σ. (2003): 'Η Συμβολή της Εκμετάλλευσης του Ορυκτού Πλούτου στην Τοπική Οικονομία. Νέες Περιβαλλοντικές Προσεγγίσεις. Η περίπτωση των Μαρμαροφόρων Κοιτασμάτων Μαγνησίας.', *Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Σχολή Τεχνολογικών Επιστημών, ΤΜΧΠΠΑ, Βόλος*.

Χέλμη, Ε. (2003): 'Προώθηση της Αειφόρου Ανάπτυξης': Εισήγηση σε Συνέδριο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Διεύθυνση Β-Ποιότητα του Περιβάλλοντος και Φυσικοί Πόροι.

Χριστοπούλου, Ο. (2003): 'Παραγωγικές Δραστηριότητες στην Περιοχή "Φύση 2000" του Πηλίου', *Αναπτυξιακά Ζητήματα στην Περιοχή "Natura 2000" του Πηλίου*, Εισήγηση σε Συνέδριο της 7^{ης} Ιουνίου 2003.

Ξενόγλωσση

Bess, R. (2001): 'New Zealand's Indigenous People and their Claims to Fisheries Resources': Discussion paper in *Marine Policy*, Vol. 25, pp. 23-32, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

Castro, A. , Nielsen, E. (2001): 'Indigenous People and Co-Management: Implications for Conflict Management': Discussion paper in *Environmental Science and Policy*, Vol. 4, pp. 229-239, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

European Council - European Commission (1998): 'Natura 2000 and People: A Partnership': Proceedings of a Conference held in Bath, UK on 28-30 June 1998.

Faust, B. , Smardon, R. (2001): 'Introduction and Overview: Environmental Knowledge, Rights, and Ethics: Co-Managing with Communities: Discussion paper in *Environmental Science and Policy*, Vol. 4, pp. 147-151, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

Hasan, S. , Khan, A. (1999): 'Community-Based Environmental Management in a Megacity: Considering Calcutta': Discussion paper in *Cities*, Vol. 16, No 2, pp. 103-110, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

Leach, M. , Mearns, R. , Scoones I. (1999): 'Environmental Entitlements: Dynamics and Institutions in Community-Based Natural Resource Management': Discussion paper in *World Development*, Vol. 27, No. 2, pp. 225-247, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

Songorwa, A. (1999): 'Community-Based Wildlife Management (CWM) in Tanzania: Are the Communities Interested?': Discussion paper in *World Development*, Vol. 27, No. 12, pp. 2061-2079, Great Britain: Elsevier Science Ltd.

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

Διαδικτυακοί τόποι

Ελληνικοί διαδικτυακοί τόποι

<http://www.oke.gr/greek/oke27> (15/7/2003): 'Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη του Αγροτικού Χώρου'

Διεθνείς διαδικτυακοί τόποι

<http://www.sciencedirect.com/science?> (11/10/2001): 'Environmental Science and Policy: Introduction and Overview: Environmental Knowledge, Rights, and Ethics: Co-Managing with Communities'.

<http://www.wwf.pl/natura2000/tourism/> (17/7/2003): 'Sustainable Tourism and Natura 2000'.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ / ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ / ΑΠΟΦΕΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΡΩΤΗ: Συμφωνείτε με την προταθείσα ένταξη περιοχών του Δήμου σας στο Δίκτυο "Φύση 2000";

ναι

Επειδή.....

.....

όχι

Επειδή.....

.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ: Ποια οφέλη και ποιες (ενδεχόμενα) αρνητικές συνέπειες αναμένετε από αυτό;

Οφέλη:

.....

.....

.....

.....

Επιπτώσεις:

.....

.....

.....

.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΡΙΤΗ: Ποια έργα έχετε προγραμματίσει για την περιοχή σας στο διάστημα 2000-06; Στα πλαίσια ποιου προγράμματος έχει προγραμματιστεί το καθένα από αυτά;

α. Έργα ήδη υλοποιημένα:

Στα πλαίσια του/των προγράμματος/προγραμμάτων:

Με χρηματοδότηση από:

β. Έργα προς υλοποίηση (που προτάθηκαν και εγκρίθηκαν):

Στα πλαίσια του/των προγράμματος/προγραμμάτων:

Με χρηματοδότηση από:

γ. Προτεινόμενα έργα (έχουν υποβληθεί οι προτάσεις. Σε αναμονή της τελικής απόφασης έγκρισης/απόρριψης):

δ. Έργα υπό σχεδιασμό (δεν έχουν ακόμη προταθεί, είναι υπό συζήτηση):

ΕΡΩΤΗΣΗ ΤΕΤΑΡΤΗ: Πιστεύετε ότι το δίκτυο και τα παραπάνω έργα :

- α. συμβιβάζονται απολύτως
- β. συμβιβάζονται μερικώς
- γ. είναι εντελώς ασυμβίβαστα

ΕΡΩΤΗΣΗ ΠΕΜΠΤΗ. Η ένταξη στο Δίκτυο θα επηρεάσει τη διαχείριση-αξιοποίηση του δάσους και με ποιο τρόπο;

ναι.
.....
.....
.....

όχι.
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΚΤΗ: Η γεωργία/κτηνοτροφία στην περιοχή σας ασκείται κατά κύριο λόγο με:

- α. εντατικό
- β. εκτατικό
- γ. βιολογικό τρόπο

Σε κατά προσέγγιση ποσοστά:

- α.
- β.
- γ.

ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΒΔΟΜΗ:

α. Υπάρχουν μεταλλεία/λατομεία εντός του Δήμου σας;

ναι.

όχι.

β. Πιστεύετε ότι ο χαρακτήρας αυτής της οικονομικής δραστηριότητας είναι συμβατός με το καθεστώς προστασίας που απορρέει από το Natura 2000; Αν ναι, υπό ποιες (ενδεχόμενες) προϋποθέσεις; Αν όχι, γιατί;

ναι.
.....
.....
.....

όχι.
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΟΓΔΩΗ: Πιστεύετε ότι η άσκηση της θήρας ευνοεί την ανάπτυξη της περιοχής σας (αύξηση επισκεπτών) ή απλά είναι επιζήμια για την πανίδα;

.....
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΝΑΤΗ: Η ένταξη στο Δίκτυο πιστεύετε ότι:

α. θα ευνοήσει την τουριστική κίνηση στην περιοχή σας

β. θα συντελέσει στη μείωσή της

γ. δεν θα την επηρεάσει

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΔΕΚΑΤΗ: Ποια θεωρείτε ότι είναι τα σπουδαιότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή σας (αναφέρατε σύμφωνα με την ένταση του κάθε προβλήματος ανά κατηγορία προβλημάτων):

• αναπτυξιακά

.....
.....
.....

• περιβαλλοντικά

.....
.....
.....

• κοινωνικά

.....
.....
.....

• προβλήματα εφαρμογής της πολιτικής του Natura

.....
.....
.....

• άλλα προβλήματα

.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΣΗ ΕΝΔΕΚΑΤΗ: Ποιες είναι οι απόψεις σας για τα υπάρχοντα και τα ενδεχόμενα προβλήματα, ποιοι είναι οι στόχοι σας και ποια μέτρα προτείνετε για την επίλυση των προβλημάτων και την υλοποίηση των στόχων αυτών;

α. Απόψεις για τα προβλήματα και διατύπωση στόχων:

- i. σε διαδημοτικό επίπεδο
- ii. σε επίπεδο Δήμου
- iii. σε επίπεδο Κοινότητας

.....
.....
.....
.....

β. Προτεινόμενα μέτρα υλοποίησης στόχων και επίλυσης προβλημάτων:

- i. σε διαδημοτικό επίπεδο
- ii. σε επίπεδο Δήμου
- iii. σε επίπεδο Κοινότητας

.....
.....
.....

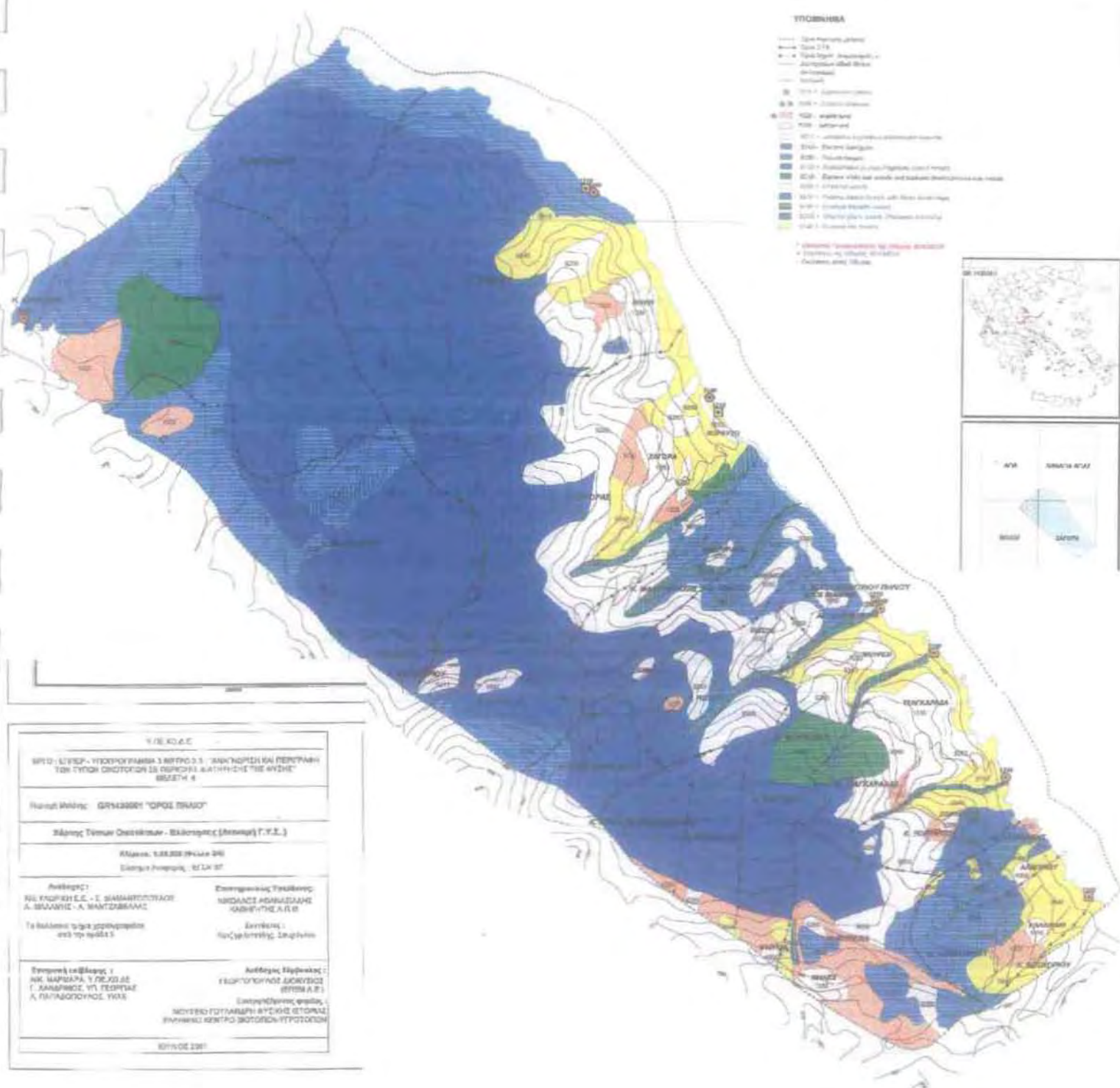
γ. Προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο

.....
.....
.....
.....

δ. Προτεινόμενος τρόπος διαχείρισης των ζωνών

.....
.....

ΧΑΡΤΕΣ

- ΥΠΟΜΝΗΣΗ**
- Οριοί κοινότητας
 - Οριοί δήμων
 - Οριοί νομών
 - Οριοί περιφερειών
 - Οριοί χωριών
 - Οριοί οικισμών
 - Οριοί ορεινών χωριών
 - Οριοί παραθαλάσσιων χωριών
 - Οριοί παραθεριστικών κέντρων
 - Οριοί τουριστικών κέντρων
 - Οριοί τουριστικών ζωνών
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα θάλασσα
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα θάλασσα και βουνά
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά και θάλασσα
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά, θάλασσα και αρχαιολογικά μνημεία
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά, θάλασσα, αρχαιολογικά μνημεία και φυσικά μνημεία
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά, θάλασσα, αρχαιολογικά μνημεία, φυσικά μνημεία και ιστορικά μνημεία
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά, θάλασσα, αρχαιολογικά μνημεία, φυσικά μνημεία, ιστορικά μνημεία και αρχαιολογικά μνημεία
 - Οριοί τουριστικών ζωνών με θέα βουνά, θάλασσα, αρχαιολογικά μνημεία, φυσικά μνημεία, ιστορικά μνημεία, αρχαιολογικά μνημεία και αρχαιολογικά μνημεία

ΥΠΟΜΝΗΣΗ	
ΜΠΟ: ΕΠΕΡ - ΥΠΟΚΡΑΜΜΑ 3 ΜΠΟ 0.3 "ΔΙΚΝΟΡΕΙ ΗΑ ΠΕΡΥΠΛΗ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ ΟΠΟΤΩΝ ΙΣ ΟΥΡΟΦΙ ΑΛΤΗΡΗΧΗ ΤΕ ΑΥΧΗ" ΒΙΣΤΗ 4	
Ημερομηνία: 07/12/2001 "ΟΡΟΣ ΠΙΝΑΚΟΣ"	
Σχέδιο: Τίμωρ Ολοκλήρωσης - Βιολογικός (Ανεμοί) Γ.Υ.Σ.	
Κλίμα: 1.88.2009/1.88.2009	
Ομάδα: 1.88.2009/1.88.2009	
Ανεμοί: ΚΕ ΚΥΡΟΦΗ Ε.Ε. - Σ. ΣΑΜΑΡΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΣΑΛΑΝΙΤΗΣ - Α. ΜΑΝΤΩΣΑΝΑΚΗΣ	Επιστημονικός Υπεύθυνος: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΩΣΑΝΑΚΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Α.Π.Θ.
Τα βιβλία είναι υποχρεωτικά από τη μεριά 1	Βιβλίο: Γεωγραφικός Σχηματισμός
Επιστημονικός Υπεύθυνος: ΝΙΚ. ΣΑΜΑΡΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΣΑΜΑΡΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	Επιστημονικός Υπεύθυνος: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΟΥΚΟΣ (ΠΡΟΣ Α.Π.Θ.) Επιστημονικός Υπεύθυνος: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΝΩΣΑΝΑΚΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΠΟΚΡΑΜΜΑ
ΚΙΝΗΣΗ 191	

ΧΑΡΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΙΡΕΣΗΣ

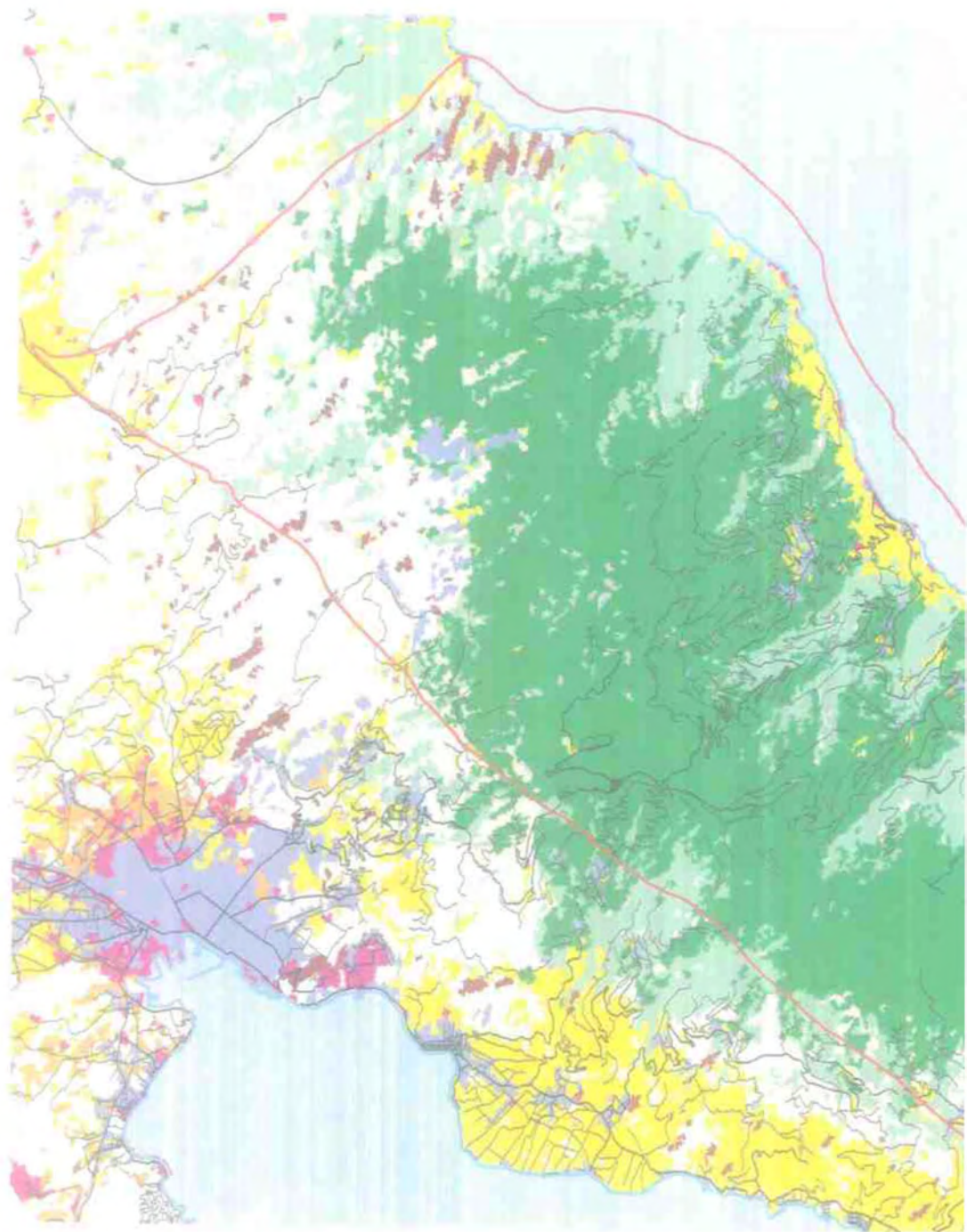
- PERIΟΧΗ NATURA 2000
- ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
- ΟΡΙΑ ΔΗΜ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

- ΠΕΡΙΟΧΗ NATURA 2000
- ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ-ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
- ΟΡΙΑ ΔΗΜ. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
- ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (απογραφή ΕΣΥΕ 2001)
η ακτίνα του κύκλου είναι ανάλογη του πληθυσμού του δημ. διαμερισματος

ΧΑΡΤΗΣ
ΧΡΗΣΕΩΝ - ΚΑΛΥΨΕΩΝ ΓΗΣ

1:100000

 ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΑΤΥΡΑ 2000

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

 ΑΜΑΞΙΤΗ ΑΣΦΑΛΤΟ/ΣΚΥΡΟΣΤΡΩΤΟΣ
1 & 2 ΡΕΥΜΑΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

 ΑΜΑΞΙΤΗ ΜΕ ΣΚΛΗΡΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ
- ΚΑΡΟΠΟΙΗΤΟΣ

ΧΡΗΣΕΙΣ - ΚΑΛΥΨΕΙΣ ΓΗΣ

 ΔΑΣΟΣ ΚΩΝΟΦΟΡΩΝ

 ΔΑΣΟΣ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ

ΔΑΣΟΣ ΜΙΚΤΟ

ΑΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗΣΗ

 ΒΙΟΜΗΧ. ΖΩΝΕΣ, ΖΩΝΕΣ ΛΙΜΕΝΩΝ,
ΧΩΡΟΙ ΕΞΟΡΥΞΕΩΣ ΟΡΥΚΤΩΝ

ΑΡΩΣΙΜΗ ΓΗ

ΟΠΩΡΟΦΟΡΑ ΔΕΝΔΡΑ - ΕΛΙΑΙΩΝΕΣ

ΣΚΛΗΡΟΦΥΛΛΙΚΗ ΒΛΑΣΤΗΣΗ, ΦΥΣΙΚΕΣ
ΕΚΤΑΣΕΙΣ, ΘΑΜΝΟΙ, ΧΕΡΣΟΤΟΠΟΙ

ΜΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

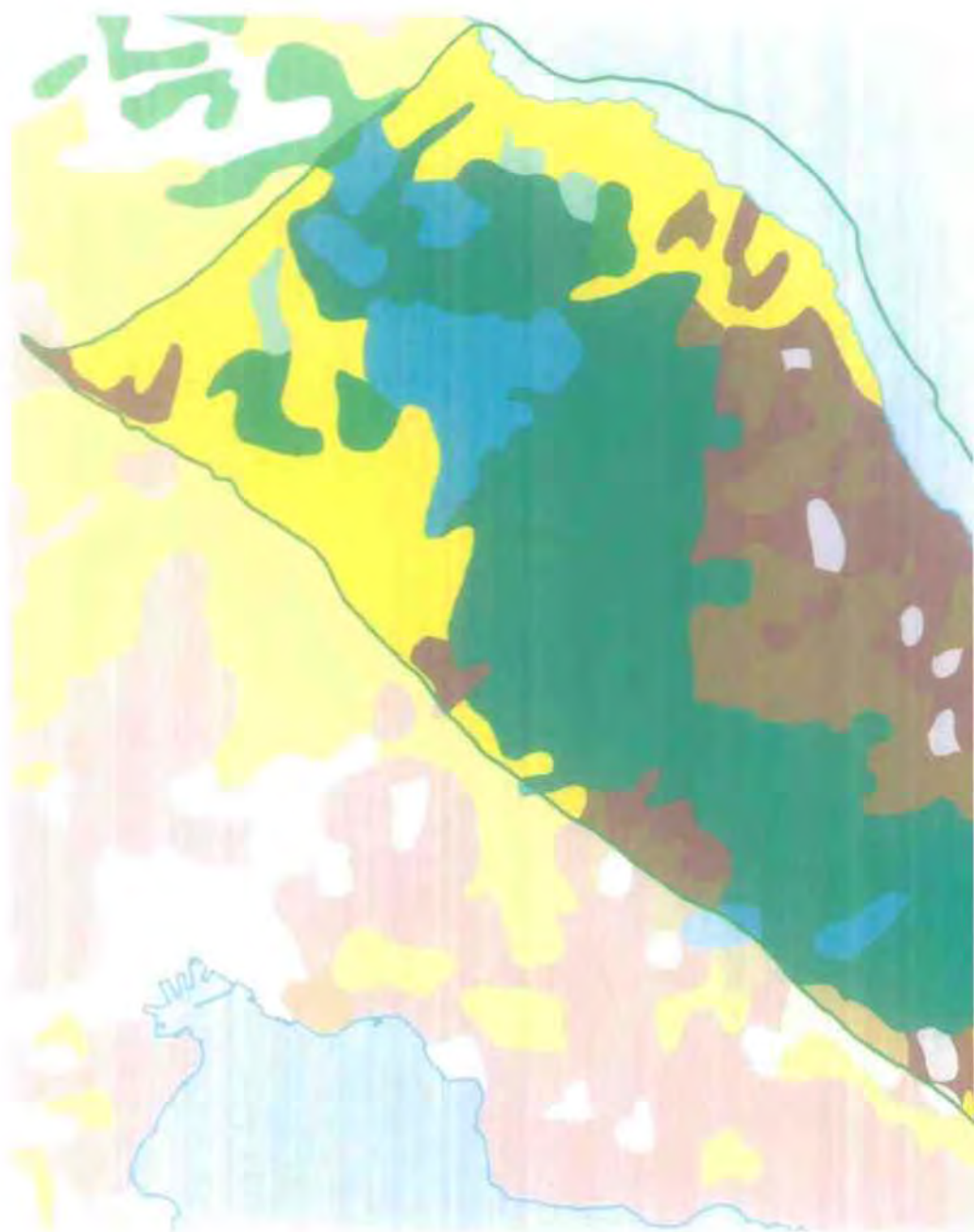
ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

**ΧΑΡΤΗΣ
 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ**

1:135000
 N

- ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΑΤΟΥΡΑ 2000
 - ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
 - ΟΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ
 - ΛΑΤΟΜΕΙΑ
- ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ
 ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ**
 (η ακτίνα του κύκλου είναι ανάλογη προς το πλήθος των απασχολούμενων στο Δημ. Διαμέρισμα)
- ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ
 - ΩΡΥΧΕΙΑ - ΛΑΤΟΜΕΙΑ
 - ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
 - ΕΜΠΟΡΙΟ - ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ
 - ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΔΑΣΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

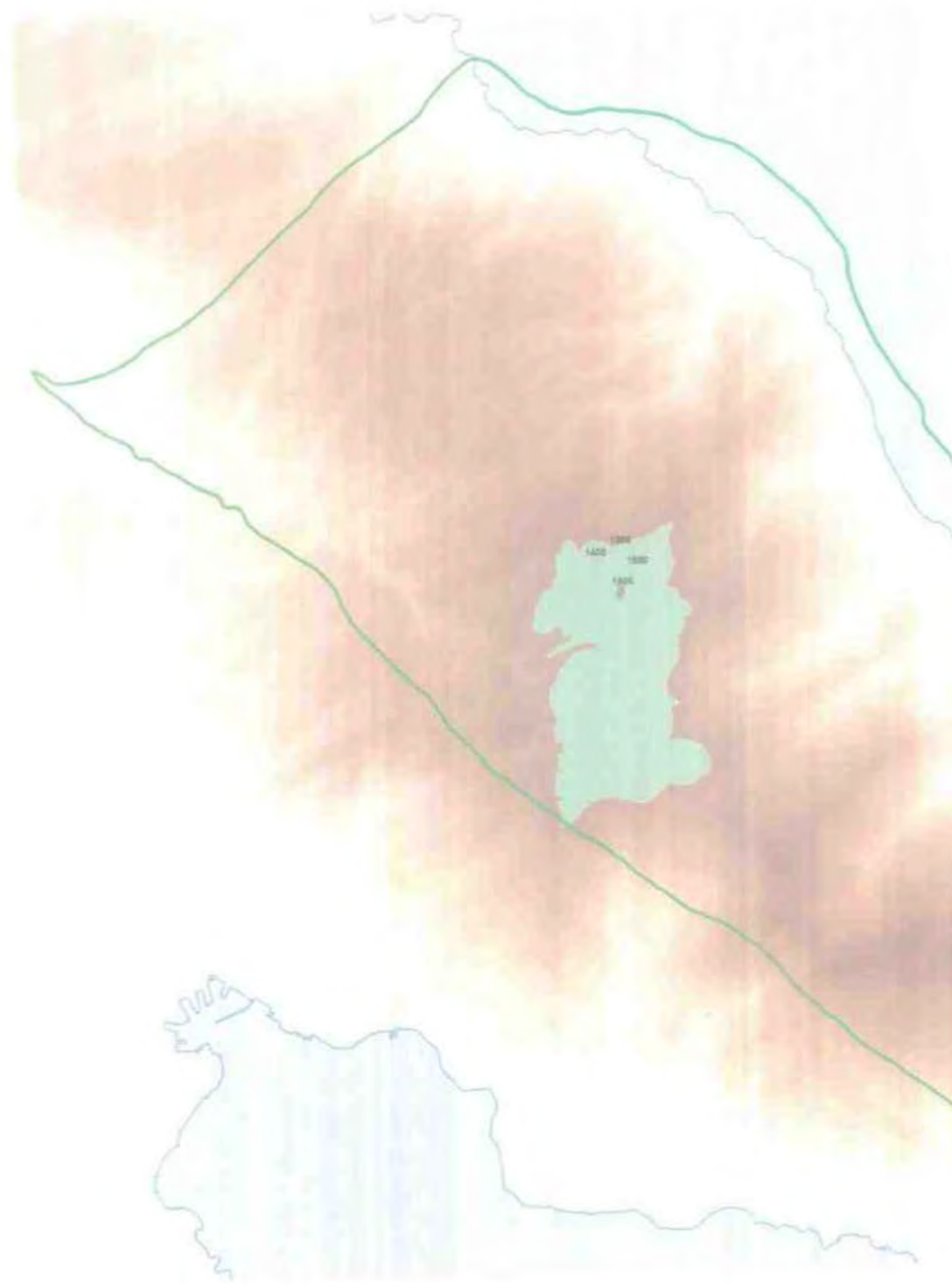
1:100000

 ΠΕΡΙΟΧΗ NATURA 2000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

- ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ
- ΔΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ - ΑΡΑΙΟ
- ΔΑΣΟΣ ΔΡΥΟΣ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΔΡΥΟΣ - ΑΡΑΙΟ
- ΔΑΣΟΣ ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΠΕΥΚΗΣ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΟΞΥΑΣ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΟΞΥΑΣ - ΑΡΑΙΟ
- ΔΑΣΟΣ ΕΛΑΤΗΣ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΕΛΑΤΗΣ - ΑΡΑΙΟ
- ΔΑΣΟΣ ΛΕΙΦΥΛΛΩΝ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ
- ΔΑΣΟΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ - ΠΥΚΝΟ
- ΔΑΣΟΣ ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΠΕΥΚΗΣ - ΑΡΑΙΟ
- ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΧΟΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
& ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΩΝ
ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΗΛΙΟΥ

ΧΑΡΤΗΣ
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΖΩΝΩΝ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (N. 1650/86)

 1:100000
N

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΡΙΖΩΝΗ

ΒΟΛΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ*

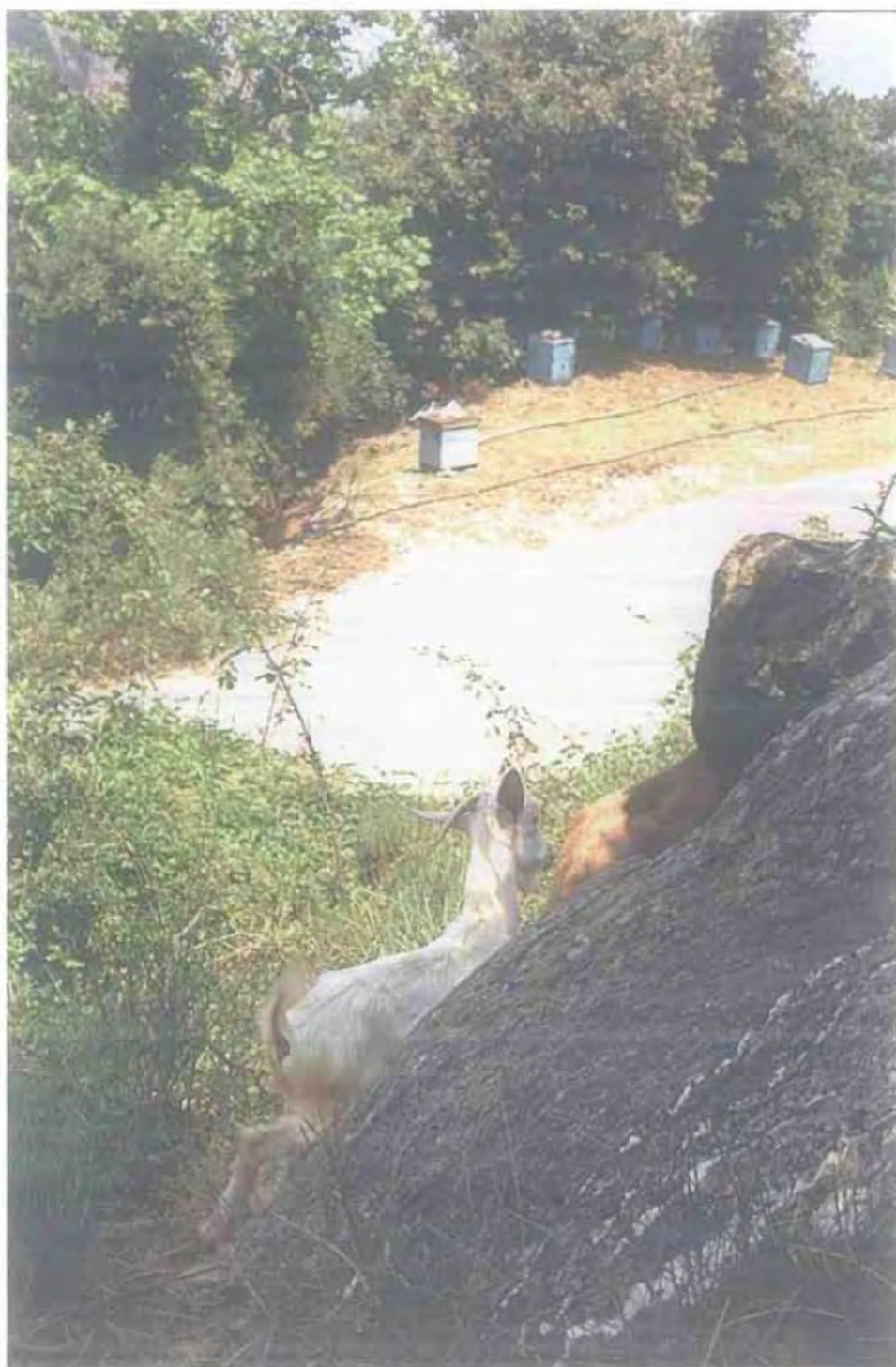
*Οι φωτογραφίες που ακολουθούν προέρχονται από το αρχείο του κ. Δημήτρη Τσιουβάκα.

Εικ.1: Λατομείο πέτρας κοντά στο Ξουρίτσι.

Εικ.2: Η ανθοκομία «ανθεί» στην Μακρυρράχη.

Εικ.3: Άλλες δραστηριότητες της υπαίθρου.

Εικ.4: Υλοτομία

Εικ.5: Εγκαταστάσεις του αγροτικού συνεταιρισμού Μουρεσίου στο Ανήλιο.

Εικ.6: Κυνήγι...

Εικ.7: Αγροτουρισμός.

Εικ.8: Σκουπιδότοπος στον Δήμο Μουρεσίου.

Εικ.9: Τυπικός Πελοποννησιακός οικισμός (Άγιος Γεώργιος Νηλείας).

Εικ.10: Ο ίδιος οικισμός το χειμώνα.

Εικ.11: Παλιό αργοντικό υπό ανακαίνιση στην Τσαγκαράδα.

Εικ. 12: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Τσαγκαράδα)

Εικ. 13: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Μούρεσι)

Εικ. 14: Τυπικός διάσπαρτος οικισμός στο Ανατολικό Πήλιο (Κισσός)

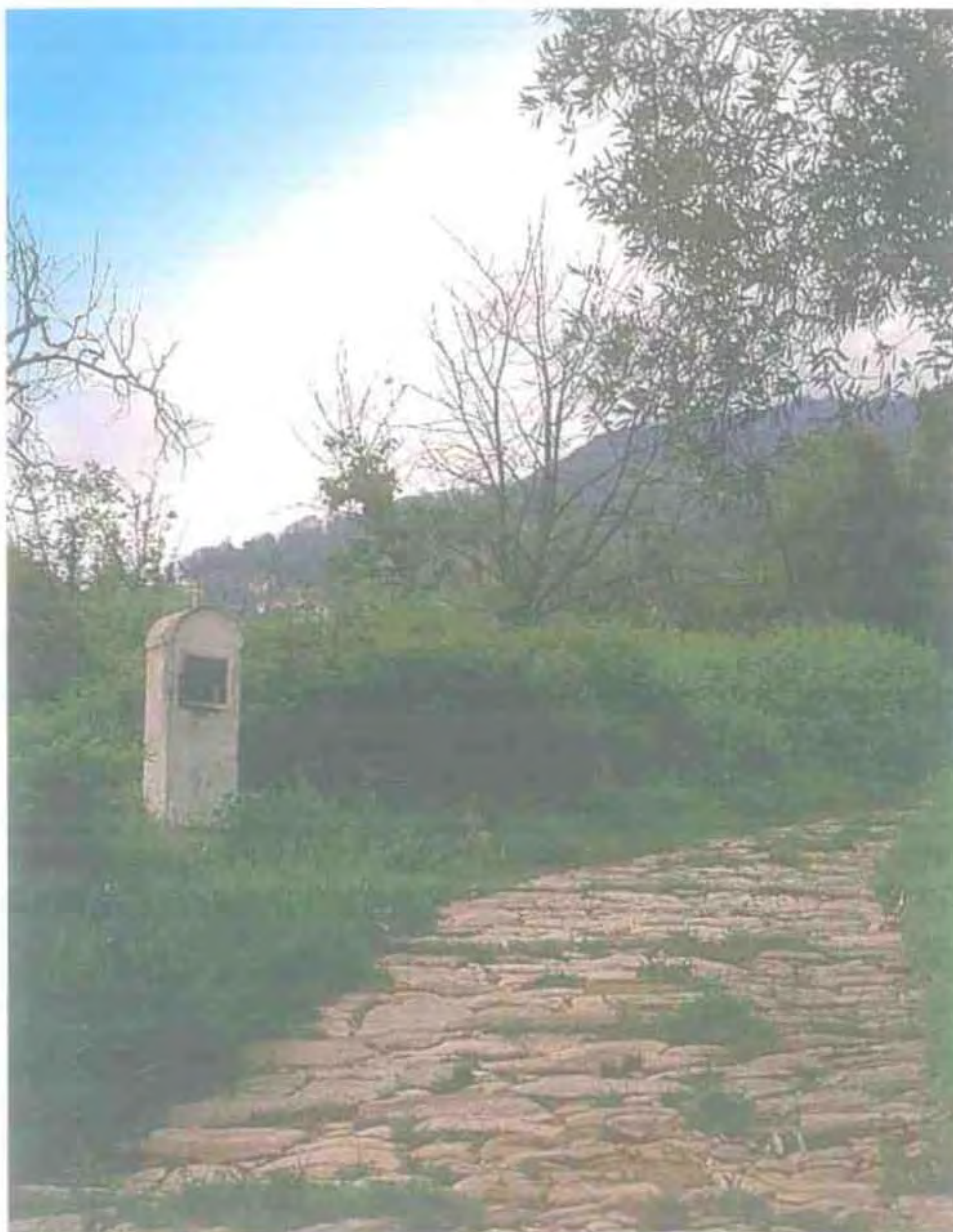
Εικ. 15: Η παραλία Παπά Νερό και στο βάθος ο Αι Γιάννης. Από τις πιο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές στο Πήλιο.

Εικ. 16: Η πλατεία της συνοικίας «Αγία Κυριακή» στην Τσαγκαράδα. Η πλατεία δεν λείπει από κανένα χωριό ή συνοικισμό του Πηλίου.

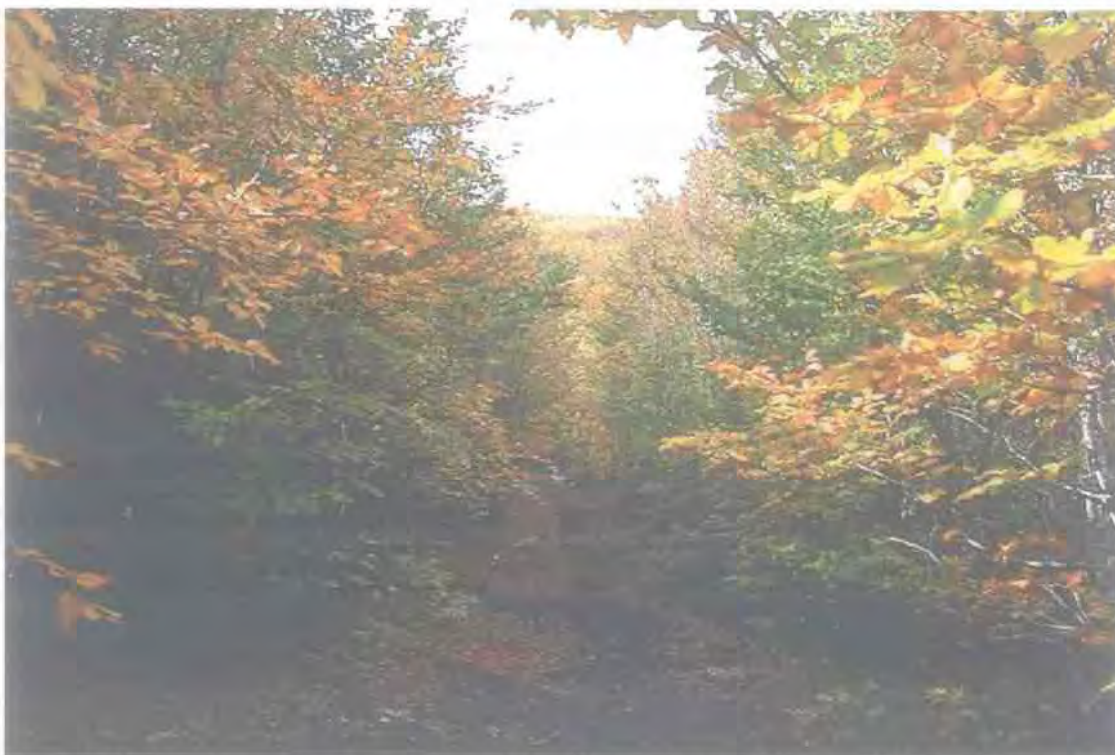
Εικ. 17: Τοιχίο αντιστήριξης εντός του Δήμου Μουρесьίου. Η μορφολογία του εδάφους και ο βαρύς χειμώνας δημιουργούν πολλά προβλήματα στο οδικό δίκτυο ειδικά του ανατολικού Πηλίου.

Εικ.18: Καλντερίμι έξω από τον Άγιο Λαυρέντιο. Λίγα καλντερίμια σώζονται πια σε τόσο καλή κατάσταση.

Εικ.19: Τοπίο εντός της περιοχής που προτείνεται να χαρακτηριστεί ως “Περιοχή Προστασίας της Φύσης”.

Εικ.20: Από το μονοπάτι Μακρινίτσα-Πουρί, κοντά στον Πουριανό Σταυρό, στα όρια της περιοχής που προτείνεται να χαρακτηριστεί ως “Περιοχή Προστασίας της Φύσης”.

Εικ.21: Το γεφύρι Καρυάς στο ρέμα 'Καλιακούδα', στα όρια της περιοχής που προτείνεται να χαρακτηριστεί ως "Περιοχή Προστασίας της Φύσης".

Εικ.22: Εικόνα από το Μέγα Ρέμα μεταξύ Μακρυνίτσας και Πορταριάς.

Εικ.22: Εικόνα από το ρέμα Φελούκα έξω από την Μακρυρράχη.

Εικ.23: Τοξωτό γεφύρι έξω από την Τσαγκαράδα. Δείγμα αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπου και φύσης.

Εικ.24: Η παραλία της Φακίστρας στον Δήμο Μουρесьίου. Από τις ελάχιστες παραλίες όπου δεν υπάρχει ακόμη ανθρώπινη παρέμβαση.